

ensin suuhunsa niin paljon kuin sinne sopi ja leikkasivat sitten vasta veitsellä irti sen mitä oli jäänyt ulkopuolelle suuta. Kilpikonnat lihaa rakastavat he suuresti, mutta eivät halveksu hylkeitäkään. Kaikki mitä he merestä pyydystävät kutsutaan kalaksi. Ikävää kyllä, tämä hauska kansanrotu tuntuu olevan kuolemaan päin ja vähenee vuosi vuodelta.

Edellisellä sivulla olevassa valokuvassa näemme kalastajia Yang-tse-kiang-joella Kiinassa. Ylhäällä telineillä oleva kalastaja nostaa kelan avulla verkkoaan joesta. Kauheita onnettomuuksia sattuu

kalastusta. He viettävät koko ikänsä jokiloilla ja elävät yksinomaan kalasta ja riissistä. Kalastaja asuu tavallisesti ruokomajassa, joka on rakennettu niin korkealle mutaisesta rannasta, ett'ei tavallinen nousuvesi sinne ylety. Majan etupuolella on huojuvat telinepahat ja niiltä lasketaan ja nostetaan verkkoa nousuveden aikana. Kalastajainkin kesken on eri luokkia, ja rikkaammat niistä käyttävät oikeita veneitä.

Tällä sivulla näemme muutamia niistä pahanpäiväisistä ruuhista, joilla Samoalaiset harjoittavat kalastustaan. Ne ovat yhdestä pölkystä koverrettuja

Kalastavia Samoalaisia.

näille kalastajille, kun vesi joessa useasti nousee tavallista korkeammalle. Silloin vie armoton virta mennessään heidän majansa ja kaiken maallisen omaisuutensa, ja tuhansittain uppoo heitä tai kuolee nälkään, sillä he elävät täydelleen kädestä suuhun. Kun joki taas laskee entiseen uomaansa, on heistä jälellä vaan luurangot, jotka koko seuraavan vuodenajan ajalehtivät pitkin rantoja.

Tämä vanha kiinalainen kalastajaluokka elää jyrkästi erillään muista kansanluokista. Kalastaja ei mene milloinkaan naimisiin maalla eläjän kanssa, hän ottaa itselleen vaimon aina sellaisesta perheestä, joka harjoittaa tuota ammoisista ajoista saakka arvossa pidettyä

ja varmuuden vuoksi on niiden toiseen laitaan kaatumisen varalta kiinnitetty ulkoneva lautakehys. Vaikka nuo ruuhet näyttävät kovin heikoilta, sattuu niillä sentään ani harvoin onnettomuuksia, sillä saarelaiset osaavat ohjata niitä ihmeteltävän taitavasti, vieläpä sellaisissa rajuissa mainingeissakin, joissa tavallinen luja laivavene heti kaatuisi. Se oli tämä erinomainen taitavuus kanoottien ohjaamisessa, joka vuonna 1768 antoi Bougainvillelle aiheen nimittää Samoan saariryhmää «Laiivuri-saariksi». Kalastus on siellä varsin hauskaa ja tuottavaa ammattia ja siinä käytetään nuotaa, koukkuja ja onkea, riippuen siitä kalalajista, mitä kulloinkin pyydystetään.

Ulkomaaalaiset roukut ja ongensimat ovat hyvin haluttua tavaraa. Mutta muutamille kaloille pitävät alkuasukkaat omia simpukankuorisia koukkujaan parempina. He väittävät niillä paremmin pottävänsä kalan. Tuulastaminen yöllä on varsin yleistä. Palavien kokoslehtien kajastus viettelee parvittain kaloja kanootin luo ja siinä niitä tuulastetaan helposti. Kalat kääritään kokospalmun

lehtiin ja keitetään tai paistetaan niissä.

Seuraava kuva näyttää meille dugongin (merisian) pyyntiä Uudessa Guineassa ja Torresin salmen saarilla. Alkuasukas on laittanut itselleen bamburuo'oista lavan mereen, sellaiseen kohtaan missä vesi on sopivan syvää, ja odottaa saalista pitkä keihäs kädessä.

Dugongin liha on oikeata himoruokaa Torresin rannikkolaisille ja sen pyynti on erittäin jännittävää tointa. Elukka joka on noin 8—10 jalkaa pitkä, on muuten aivan rauhallinen, ja sitä pyydetään joko veneestä tai sellaiselta lavalta, jommoisen näemme kuvassa. Merisian pyyntiin käytetty keihäs on noin 15 jalkaa pitkä, jonka toinen pää on raskas nuijan muotoinen, ja toinen pää tavallisesti koristettu kasuarin sulilla ja simpukan kuorilla.

Dugongin pyynti Uudessa Guineassa.

Itse keihään kärki on tavallisesti jotain kovaa puuta, varustettu kolmella rivillä okaita, ja noin 7 tuumaa pitkä. Kärki on irti otettava itse keihäästä ja se kiinnitetään tuuman vahvuisen 200—300 jalkaa pitkään köyteen. Kun pyyntimies on ruuhetaan huomannut merisian, hyppää hän heti keihäineen veteen ja viskaa sen sian niskaan, kun tämä nousee uudestaan pinnalle hengittämään. Silmänräpäyksessä sukeltaa elukka näkymättömiin

taas, vie keihään mennessään ja irroittaa köyttä kelalta. Mutta silloin on pyydystäjän pidettävä silmänsä auki, ettei köysi satu heittämään mutkaa hänen kaulaansa, niinkuin usein suureksi onnettomuudeksi on tapahtunut. Nyt soudetaan merisian jälestä, ja joka kerta kun se aikoo nousta hengittämään, painetaan sitä köydestä kiristämällä takaisin veden alle, eikä kestä pitkäaikaa aikaa ennenkuin se tukehtuu kuoliaaksi. Bambulavaa taas käytetään kuutamoina

öinä. Kun pyyntimies tapaa sellaisen kohdan meressä, missä kasvaa dugongi-ruohoa, ja huomaa siitä osan syödyksi, pystyttää hän lavansa siihen, sillä hän tietää varmaan, että elukka palaa siihen joka yö niinkauvan kun ruohoa riittää. Lava laitetaan kuuden

Hiljan pyydettyjä merisikoja.

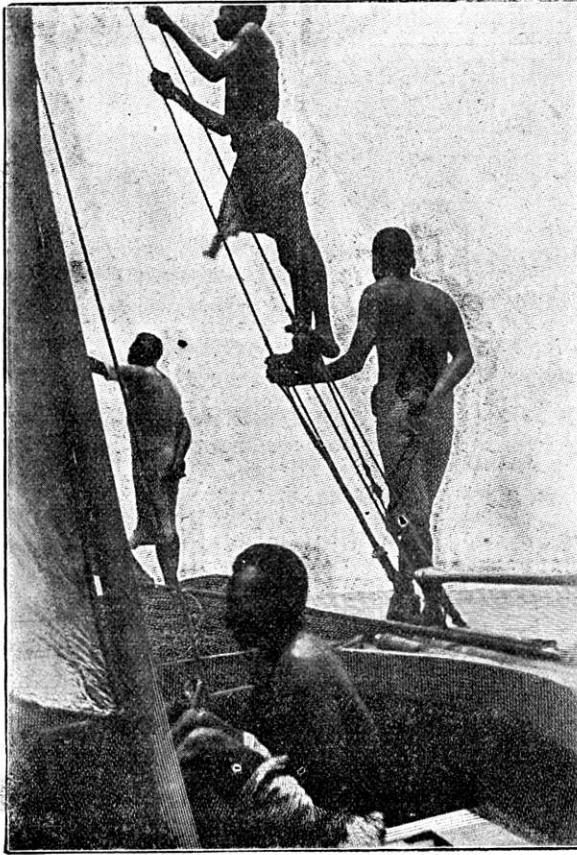
bambuseipään nenään. Sen alapuolelle asetaan tavallisesti kivistä tai puusta tehty merisian kuva, taikakalu, jonka pitäisi vietellä saalista lavan luo. Valokuvassamme on sellainen heti lavan alapuolella, oikeanpuolisissa kannatusseipäissä. Edellä olevassa kuvassa näemme hiljattain pyydytyitä merisikoja, ja siitä voimme myöskin hyvästi huomata niiden suuruuden.

Toisinaan harjoitetaan merisian pyyntiä suu-remmassakin muodossa. Varnustetaan oikeita isoja purjevenettä ja lähdetään joukolla tappaamaan noita varsin arvokkaita merielukoita. Sellaisen pyyntimatkuksen näemme viereisessä kuvassa, missä papualaiset Uuden Guinean rannikolla tähystelevät merisikoja veneestään.

Intiassa löytyy oikein varsinainen kalastaja-kasti (kansanluokka). Beharissa elää suuri joukko ihmisiä pelkällä kalastuksella, laskien verkkojaan siellä oleviin lukuisiin järviin, ja heidän paras kalastusaikansa on talvi. Seuraavalla sivulla näemme kuvattuna joukon kalastajia eräällä järvellä, joka on noin neljänneksen englannin penikulmaa leveä. Tärkeintä on tietysti löytää sopiva kohta

mihin lasketaan aita rannasta rantaan. Vasemmalla puolella kuvassa näemme tuon halotuista bambuputkista tehdyn aidan, joka on taajistettu niinikudoksella. Se ulottu järven pohjaan saakka, eikä sitä siis sovi laskea aivan syvimpiin kohtiin. Kun aita on paikoillaan ryhtyvät miehet tukkiruuhissaan kalan-

ajoon, alkaen sen noin engl. penikulman päässä aidasta. He melovat ruuhiaan yhdellä airolla, käyttäen vaan toista kättänsä ja jalkaansa, ja kulkevat suorassa rivissä yli järven. Toisella kädellään jymäyttelevät hepaksua bambukeppiä ruuhen laitaan. Sen arvaa millainen melske siinä syntyy, kun viisi- tai kuusikymmentä miestä kulkee sillä tavalla eteenpäin, ja niin pakenevat kaikki kalat säikähtyneinä aita kohti. Siinä niitä on sit-

Papualaiset tähystelevät merisikoja.

ten huokea pyydystä, jota alotetaan tehdä noin sadan kyynärän päässä aidasta kömpelöillä verkoilla, tai oikeastaan liipeillä, sillä pyydyksenä on vaan kappale hienosilmäistä verkkoa kiinnitettynä saateenvarjon tapaiseen kehykseen. Sillä pistellään kaloja vedestä ja ne isketään heti hengiltä. Kalat ovat laadultaan huonoja sille, ken haluaa herkutella, ja

tavallisesti maksetaan niistä paikkakunnan markkinoilla noin 6 penniä kilosta.

Seuraavan sivun kuvassa näemme Madrasin alkuasukkaita kalanpyynnissä katamaraaneissaan. Madrasin lähistössä ei muuten ole varsin monia hyviä kalalajeja. Paras niistä on *seiri*, joka on väriltään valkoinen, puoleksi lohen, puoleksi turskan näköinen, ja kasvaa usein 20 kilon painoiseksi. Muita kaloja on

täin kalarikas. Mutta melkein sääntönä voi pitää¹ että itse kalastajat kuitenkin ovat kaikki köyhiä, lukuunottamatta niitä, jotka asuvat Madrasin kaupungissa ja sen lähistössä. Siellä asuvat eurooppalaiset ja alkuasukkaista ne, jotka eivät ole vegetariaaneja, käyttävät näet runsaasti kalaa.

Hyöky-aallot Madrasin rannikolla ovat maailman kuulut, eikä niissä voisi

Intialaisia kalastajia.

piikkirausku ja eräs puhtaasti kotimainen kalalaji, joka ei kasva aivan suureksi. Ne ovat paraat kalalajit, joita Madrasissa pyydystetään.

Seiriä tuulastetaan myös joskus, mutta enimmäkseen sitä pyydetään koukuilla ja verkoilla. Usein sattuu verkoon tarttumaan joku kutsumatonkin vieras pienen hain muodossa, mutta siitä suoriudutaan tavallisesti varsin pian.

Varsin laajaa kalastusta harjotetaan koko Intian etelärannikolla, joka on erit-

tulla tolkkuun millään tavallisella veneellä. Mutta alkuasukkaat ovat siellä vuosisatoja käyttäneet *katamaraaneja*, joita ei koskaan mikään muu venelaji ole voittanut eikä tule voittamaan. Tämä «vene» on hyvin alkuperäinen. Siinä ei ole muuta kuin kolme paksua tukkia, jotka ovat kokospähkinän kuoresta tehdyllä köydellä yhteen sidotut. Keskimäinen tukki on pienin, niin että sen kohdalle jää syvennys, josta kalastaja saa jonkunlaista jalkatukea. Se on myös samalla

Madrasilaisia kalanpyynnissä katamaraaneissaan.

saaliin säilytyspaikkana, johon kalavasut ja verkot sidotaan kiinni. Katamaraani kulkee varsin matalassakin vedessä, ei maksa juuri mitään ja kääntyy itsestään suoraan taas, jos se on kaatunut.

Näitä kalastajia on erittäin hupaisia katsella kun he tais-televat hyökyaaltoja vastaan. Kerran toisensa jälestä viskaa aalto heidät takaisin rantaan ja kastelee perinpohjaisesti. Mutta he ponnistelevat yhä, kunnes ovat päässeet pahimmista mainingeista läpi, ja jos heidän apajapaikkansa on ulompänä merellä sekä tuuli on suotuisa, nostavat he alukseensa purjeen ja laskevat iloisina eteenpäin. Vaikka moinen vene ei maksakaan juuri mitään, tulee sen lai-

tos tavalliselle kalastajalle sentään liian kalliiksi. Sen vuoksi lyöttäytyy heitä useampia yhteen rakentamaan alusta ja kalastamaan sillä, ja silloin seuraavat he voittojako-järjestelmää. Vaan on sellaisiakin yhtiöitä, että yksi rakentaa veneen

Kalanpyynti kesyillä merikorppilla.

ja toinen laittaa verkot. Verkkojen kutominen on aina naisten ja lasten tehtävä, sillä aikaa kun miehet ovat pyyntiretkellä. Kun veneet palaavat rantaan, levitetään saalis hiekalle ja myydään siitä kauppiaille ja basaarien omistajille; ja usein on tämä myynti paljokaikempi kuin itse pyydystäminen, sillä

jäljennös niinkuin kaikki muutkin ja kuvaa se jaapanilaista kalastusta Nagara-joella kesyjen merikorppien avulla. Tällaista kalanpyyntiä käydään aina tulisoihduilla ja menetellään siinä seuraavalla tavalla. Koko pyyntikunnassa on seitsemän venettä, jokaisessa neljä miestä. Itse veneen isäntä seisoo keulassa ja on

Seurasaarien asukkaita lähdössä kalaretkelle.

siinä syntyy melkein aina hurja sana-sota myöjän ja ostajan välillä.

Vaikka Madrasin kalastajat harvoin rohkenevat ulommaksi Mylaporen kirkon tornin tai raatihuoneen katolla olevan loistomajakan näköpiiriä, niin sattuu kuitenkin usein sellaisia surullisia tapauksia, että monta heistä hukkuu rannikoilla raivoavissa hirmumyrskyissä.

Seuraava kuvamme on valokuva-

hänen käytettävänä kaksitoista korppia. Keskellä venettä seisoo hänen apulaiskalastajansa, jolla on neljä korppia. Sitten on veneessä vielä yksi mies nimeltä *kako*. Hän hoitaa bambuputkista tehtyä päristyskonetta ja rämisyttää sitä niin kovaa kuin mahdollista pitääkseen korppeja virkeinä. Jokaisen korpin kaulassa on metallirengas, siksi väljä, ett'ei se estä lintua ottamasta kalaa suu-

hunsa, mutta kuitenkin estää nielemästä sitä. Jokainen lintu on kiinnitetty rihmalla bambukeppiin, millä se laskeetaan veteen ja nostetaan ylös jälleen. Sittenkun isäntä on laskenut korppinsa veteen, kerää hän kaikki kepit vasempaan käteensä. Toinen mies laskee samoin neljä lintuansa. Tulisoihtu viettelee kaloja veneen luo. *Kako* alkaa rum-

—12 vuotta. «Rekordi» on 130 kalaa tunnissa.

Kaksi viimeistä, varsin kaunista kuvaa, esittää meille kalastustapoja Seurasaarilla. Edellisessä kuvassa näemme joukon saarelaisia, jotka luultavasti ovat keksineet suuren kalaparven ja kiirehtivät hyvän saaliin toivossa katamaraaniinsa. Olemme jo katsastelleet monia

Seurasaarien asukkaita pyydystämässä kalaa keihäällä.

muttaa soittokonettaan ja nyt alkaa kiireinen touhu. Korpit sukeltavat vikkelinä veteen ja niitä pidetään tarkasti silmällä, ovatko ne tavanneet saalista. Jos niin on tapahtunut, nostetaan ne veneeseen ja kala otetaan suusta pois. Kullakin linnulla on oma numeronsa, jonka mukaan se kulloinkin lasketaan veteen. Näitä korppeja harjoitetaan jo varsin nuorina ja voi niitä käyttää 10

omituksia kalastustapoja — ampumista, ajokalastusta ja kalastusta kesytetyillä sukeltajalinnuilla. Mutta Seurasaarien asukkaat käyttävät keihästä, ja sitä kerrassaan ihmeteltävällä taidolla.

Toisessa kuvassa näemme erään saaristolaisen omituisessa «alushameessaan». Hän osottaa kanotissa seisovalle rotovalle kalastajalle erästä kohtaa, jossa varmaan on suuria kaloja näkyvissä,

vissä, ja kalastaja on jo valmiina keihäineen, odottaen vaan kunnes soutaja saa hänet sopivan matkan päähän saaliista.

Suurimmat pyyntiretket Seurasaarilla tehdään yöllä, eikä silloin luonnollisesti voi ottaa valokuvia. Se on vahinko, sillä tuollainen yöllinen kalastajajoukko on varsin suurenmoinen katsella. Illalla, varsinkin jos on tavallista pimeämpi yö, lähtee noin 10:stä 40:neen

kanoottiin erällään hankkimaan kalaa aamumarkkinoille. Kanooteissa palaa roihuaa suuret tulisoihdut kokospähkinän lehdistä, ja näiden satojen soihtujen valossa voivat kalastajat helposti erottaa suurempien kalojen liikkeit, kun ne ajavat saalistaan. Ja tällaisella tuulastuksella saadaan useasti niin paljon kalaa, että saaristolaiusten pienet palkoveneet ovat upota.

Suuri merikäärme.

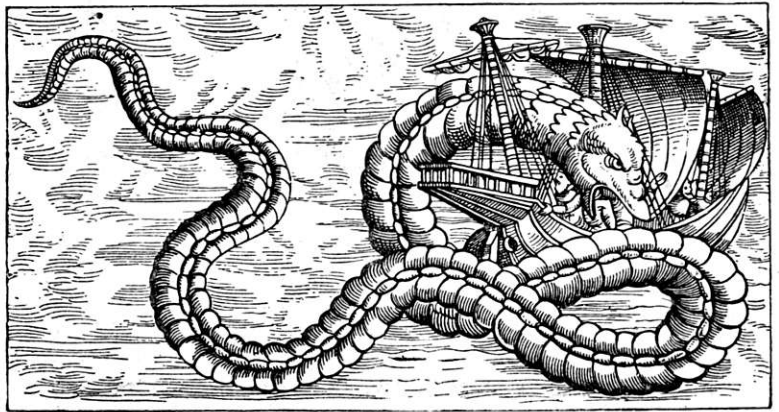
Merimiesten ja merenkulkijain kertomusten mukaan.

ertomukset suuresta merikäärmeestä ovat kaikkina aikoina olleet loppumattoman pilanteon esineinä. Epäilijät väittävät sen ilmestyvän aina silloin, kun sanomalehdillä on puute palstantäytteestä, ja tavallisimmin on se joku ameriikkalainen lehti, joka tuon hiri-viön ensimmäisenä huomaa. Mutta kaikesta pilasta ja kaikista ihmeellisistä jutuista huolimatta löytyy kuitenkin eitämättömiä todistuksia siitä, että valtamerien ja joittenkuitten suurien sisäjärvien syvyyksissä elää joku eläinlaji — ehkä useampikin — jota tiedemiehet eivät vielä ole voineet tar-

kemmin määritellä. Silloin tällöin ilmestyy tästä, arvatenkin ylen harvinaisesta eläinlajista joku yksinäinen kappale näkyviin, mutta enimmäkseen, jotka sen ovat sattuneet näkemään, eivät ole halukkaita kertomaan siitä. Sillä jos joku kertoo nähneensä merikäärmeen, nauretaan hänelle, ja sen vuoksi pitää hän mieluummin havaintonsa salaisuutena. Merimie-

histä tavallisesti silloin sanotaan, että he ovat olleet humalassa ja «nähtävät näkyjä», mutta mahdotonta on olettaa, että hekään aina olisivat humalaisia. Onhan kertomuksia jättiläis-läkkikalastakin (*Octopus vulgaris*) melkein näihin saakka pidetty valheellisina, ja kuitenkin ei kukaan enää epäile sen olemassa-

Suuri merikäärme Olaus Magnuksen kuvauksen mukaan.

oloa. Ehkä joskus vastaisuudessa saadaan suuresta merikäärmeestäkin yhtä varma selko.

Tahdomme tähän ottaa muutamia kuvauksia ja kertomuksia tuosta ihmeellisestä ilmiöstä, ja vaikkakin jotkut niistä silmännähtävästi kuuluvat tarujen alalle, niin ovat nekin sentään omiaan osoittamaan, kuinka kauhean suureksi kiihtynyt

mielikuvitus on tahtonut merikäärmeen tehdä. Ja useimmissa niistä löytyy niin kumoamattomia todistuksia sellaisen eläimen olemisesta, että sitä on enää mahdollon epäillä.

Vanhin saatavissa oleva kuvaus suuresta merikäärmeestä on jo 16:lta sataluvulta. Tunnettu norjalainen tutkimusretkeilijä Olaus Magnus kertoo näet, että sellainen otus oli nähty v. 1622, ja että se näkijäin ilmoituksen mukaan oli ollut 200 jalkaa pitkä ja 20 jalan paksuinen ympäri mitaten. Hänen kertomukseensa on liitetty hullunkurinen kuvakin, jossa

sista, myöskin lähetyssaarnaaja, piirsi hirviöstä kuvan.

Bergenin piispa, Eerik Pontoppidan, ei alussa uskonut juttuja merikäärmeestä, mutta tunnustaa sentään myöhemmin alkaneensa uskoa niitä. Eräässä kirjassaan, joka ilmestyi 1755, kertoo hän, että merikäärme (hänen mielestään sama kuin raamatun Leviathan) asustaa merien pohjalla ja ilmestyy pinnalle vaan paritusaikanaan heinä- ja elokuulla. Silloin nousee se kirkkaalla säällä pohjasta ylös, vaan painuu heti takaisin taas, jos sitä vähänkin häiritään. Pontoppidan tekee eron

Suuri merikäärme, jonka Hans Egede näki v. 1734.

käärme heittäytyy laivan yli ja haukkaa siitä miehen suuhunsa.

Lähetyssaarnaaja Hans Egede, sittemmin piispa, kertoo matkallaan Grönlantiin v. 1734 nähneensä 6 p:nä heinäkuuta aluksensa lähellä merihirviön, «jonka pää kohosi vedestä mastonkärkien tasalle ja joka suiposta kuonostaan puhalsi vettä ilmaan niinkuin valas. Sillä oli leveät jalat niinkuin aivot ja suominen, ryhmykäs nahka, mutta muuten sen ruumis oli aivan kuin käärmeen. Kun se sukelsi veteen, tuli sen pursto näkyviin, ja sitä oli ainakin laivan mitta.» Eräs Hans Egeden seuralai-

grönlantilaisten ja norjalaisten merikäärmeitten välillä. Edelliset ovat suomuisia, jälkimäiset sileäpintaisia ja varustetut viuhkamaisella, kaulasta riippuvalla harjalla. Useitten tiedonantojen nojalla laskee hän käärmeen mitan 900 jalaksi. Otsa niillä kaikilla on leveä ja korkea, turpa

toisilla suippo toisilla tasainen. Silmät ovat sinertävät, välkkyvät ja tinalautasen kokoiset; iho tummanruskea, täplikkäs. Niin pitkälle Pontoppidan.

V. 1847 kertoi arvokas englantilainen aikakauskirja «The Zoologist», että merikäärme sinä vuonna oli useita kertoja nähty Norjan vuonoissa.

Yksi tunnetuimpia ja luotettavimpia kertomuksia merikäärmeestä on se, jonka englantilaisen sotalaivan «Daedaluksen» kapteeni M'Quhae v. 1848 julkisena raporttina jätti amiraali Gagelle. Julkaisemme sen tässä kokonaisuudessaan.

«*Dædalus*, Hamoaze, 11 p. lokak.

Sir. — Vastaukseksi tämän päiväiseen kirjeeseen koskeva *Timesin* kertomusta siitä suuresta merikäärmeestä, joka oli nähty Hänen Majesteettinsa «*Daedalus*» nimisestä laivasta, joka minun johdollani silloin oli matkalla Itä-Intiasta, on minulla kunnia ilmoittaa, että tutkinnon suorittanut merikadetti Mr Sartoris 6 p:nä elokuuta kello 5 j. p. p. 24° 44' eteläisellä leveydellä ja 9° 22' itäisellä pituudella usmaisien ilman ja navakan NW tuulen vallitessa ilmoitti näkevänsä jonkun tavattoman esineen, joka nopeasti lähestyi laivaa keulan oikealta puolelta. Ilmoitus tapahtui luutnantti Drummondille, joka minun ja luutnantti Mr William Barretin kanssa käveli peräkannella. Miehistö oli parhaallaan illallisella. Me käännyimme katsomaan ilmoitettua esinettä, ja huomasimme, että se oli kauhian suuri merikäärme, jonka pää ja kaula kohosi noin neljä jalkaa vedestä. Elukan ruumista oli näkyvissä ainakin 60 jalkaa, mutta se osa siitä, jolla se itseään työnsi eteenpäin, oli kokonaan näkymättömissä. Se kulki nopeasti ohitsemme ja niin läheltä, että jos siinä esim. olisi ollut joku ihminen, niin olisin voinut hänet hyvästi tuntua kasvoistaan. Suuntaansa, joka oli SV, ei se muuttanut vähäkään, vaan näkyi kulkevan jonkun varman tarkoituksen mukaan. Se oli niskan alapuolelta noin 15—16 tuumaa paksu ja kuului epäilemättä johonkukin käärmelajiin. Koko aikana, jonka sitä kiikarilla katsoimme, ei se sukeltanut ainoakaan kertaa pinnan alle. Väriltään oli eläin mustanruskea, kaula vaaleampi. Eviä sillä emme nähneet, mutta etu-osassa selkää

oli sillä sivulle riippuva harja niinkuin hevosella. Paitse itseäni ja edellä nimitämiäni upseereja, näkivät sen myöskin alaperämies ja kaksi matruusia. Heti nähtyämme teimme käärmeestä piirroksen, ja kopian siitä toivon voivani lähettää amiraaliteettiin jo huomissa postissa. Teidän nöyryin palvelijanne

Peter M'Quhae, Kapt.

Tämä on kumoamaton todistus mitä varmimmalta taholta — virallinen raportti englantilaiselle amiraalille, sivistyneitten merenkulkijain todistama. Vähää myöhemmin kerrottiin «*Globessa*» samalaisesta merihirviöstä (ehkä se olikin aivan sama), joka oli huomattu ameriikkalaisesta «*Dafne*» laivasta 20° eteläistä leveyttä.

Suuri merikäärme Pontoppidanin mukaan.

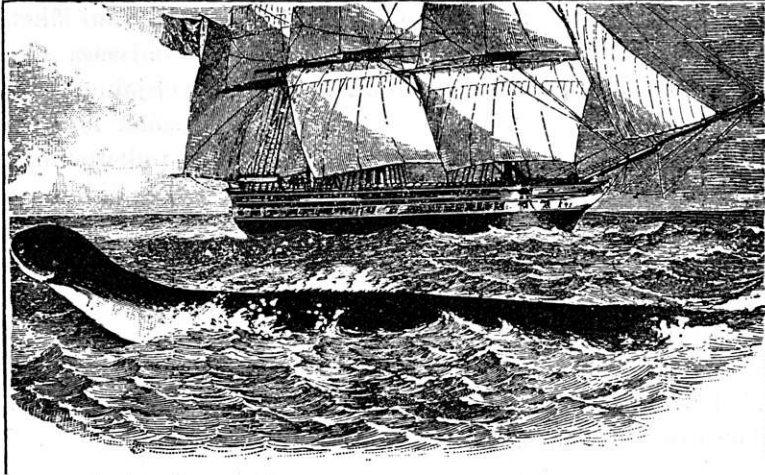
Ameriikkalaisen «*Sacramento*» nimisen laivan kapteeni W. H. Nelson kertoo niinkään vilaukselta nähneensä kummallisen meripedon heinäkuun 30 p:nä 1877, purjehtiessaan 31° 59' N. leveydellä ja 37° V. pituudella. Ruotimies John Hart, jolla oli paremmat silmät kuin kapteenilla, näki sen ensiksi, ja kun kapteeni ennätti kannelle, oli se jo ehtinyt kauemmaksi laivasta. Hartin arvelun mukaan oli petoa näkyvissä veden yläpuolella noin 40 jalkaa ja se oli jotenkin tavallisen jauhotynnyrin paksuinen. Hän teki siitä jälestäpäin lyijykynällä piirroksen, josta näkyy, että tämä peto on ollut aivan toista laatua kuin ne, joista tavallisesti kerrotaan. Se on aivan saman näköinen kuin tuo josukupuuttoon hävinnyt ichtyosaurus.

Seuraava kertomus on erään upseerin antama *«Plumper»* nimisestä englantilaisesta sotalaivasta:

«Kun me aamulla 31 p. joulukuuta

Seuraava kertomus merikäärmeestä oli *Illustrated London News*'issä:

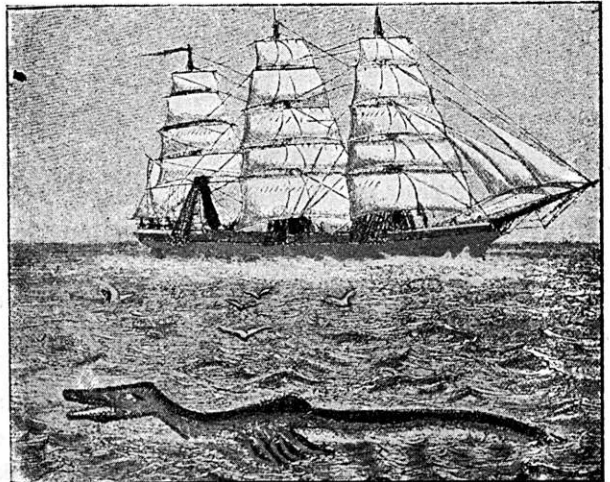
«Siirtomaavirastossa, 4 Cullum Str., London 25 syysk. 1852.

Suuri merikäärme, joka nähtiin englantilaisesta sotalaivasta »Daedalus».

1848 purjehdimme $41^{\circ} 13'$ N. leveydellä ja $12^{\circ} 13'$ V. pituudella Oportosta lukien, näin minä pitkän, mustan ja suippopäisen elukan uivan aluksemme ohi noin kahden solmun nopeudella luoteiseen suuntaan. Kun laivamme kulki kuuden solmun nopeudella, en voinut tehdä tarkempia huomioita sen koosta, mutta sen pää oli arviolta noin 20 jalkaa korkealla vedestä. Se ui meidän vanavetemme poikki suoraan erästä parkkilaivaa kohti, josta se luultavasti myöskin huomattiin. Koko laivamme miehistö katseli sitä, mutta kukaan ei sanonut ennen nähneensä mokomaa petoa, vaikka joukossa oli etäisilläkin vesillä purjehtineita miehiä. Selässä oli sillä kyhmy, joka sen uidessa huojui siinä niinkuin mies satulassa, mutta ennenkun ennätin tarkemmin katsella sitä, oli se jo kaukana takanamme. « Tässä oleva kuva on tehty saman upseerin piirustuksen mukaan.

Selkä oli noin 20—30 jalkaa pitkä. Pursto myös tavattoman pitkä. On luultavaa, että se on suuri merikäärme. Ampusimme sitä kiväärillä ja tapasimme

«Sacramentosta» nähty suuri merikäärme.

päähän. Kl. 8 myötäinen tuuli ja kainen ilma. Kummituksen näki koko miehistö, sekä kapteeni Morgan ja 'Princessin' matkustajat.»

Werner Söderström'in kustannuksella ilmestyy

C. Georg Starbäck'in

HISTORIALLISTIA ROMAANEJA.

Romaanisarja, joka kotimaassaan on tavattoman laajalle levinnyt, on meilläkin jo saanut ilahuttavan paljon lukijoita. Se käsittää seuraavat neljä teosta:

ENGELBREKT ENGELBREKTINPOIKA,
KULTAINEN KAULAKETJU, ○ ○ ○ ○
KUNINKAAN KRUUNU ja ○ ○ ○ ○ ○
TESTAMENTTI. ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○

Engelbrekt on jo täydellisenä ilmestynyt. Kultaisen kaulaketjun loppuvihot valmistuivat äskettäin. — Sarja käsittää yhteensä noin 45 vihkoa (kussakin 64 sivua) à 55 penniä.

Suomalaista painosta kaunistaa kokonaista

400 Jenny Nyströmin piirtämää hienoa kuvaa,

jotka historiallisesti tarkkoja ollen puolestaan myöskin valaisevat kuvattua aikaa ja henkilöitä.

Romaanisarjaa ovat suomennettavaksi suosittaneet sekä **Suomalaisen Kirjallisuuden Seura** että **Suomen Naisyhdistys**. Se tarjoo mitä parasta lukemista kaikille, nuorille ja vanhoille.

Uusia tilauksia koko sarjalle vastaanottavat edelleen maamme kirjakauppiat ja asiamieheni maaseudulla. Porvoossa marraskuulla 1899.

Werner Söderström.

TODELLISUUS ON

SEIN IHMEELLISEMPI

UIN TARU"

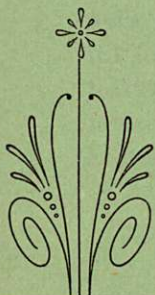
12 vihko.

35 p:ää.

AVARASSA MAAILMASSA

MATKUSTUKSIA JA
SEIKKAILUJA
VIERAISSA MAISSA

PORVOOSSA
WERNER SÖDERSTRÖM

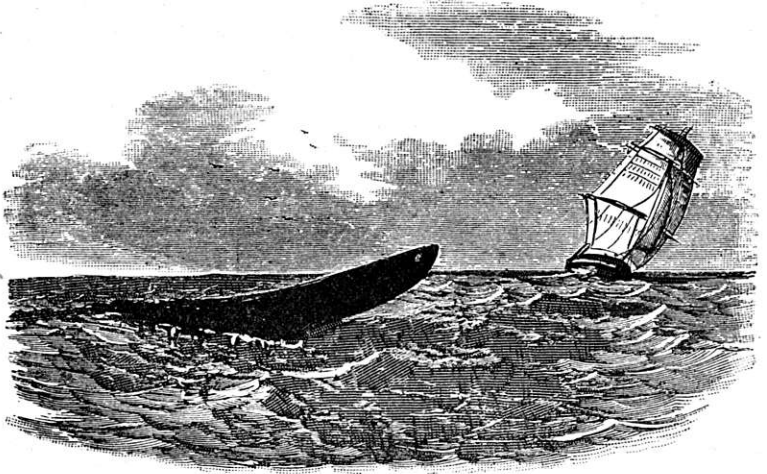
o o AVARASSA MAAIL-
MASSA ILMESTYY NOIN
20:SSA RUNSAASTI KUVI-
TETUSSA VIHKOSSA JA
MAKSAA VIHKO AINOAS-
TAAAN 35 PENNIÄ. o o o o

Toinen varmasti todistettu merikäärme on se, jonka tohtori Riccard Kapkaupungista näki helmikuussa 1857, sekä kuukautta myöhemmin Fairbridge ja monet muut. Edellämäinnittuna päivänä oli tohtori Riccard Kapin lähellä olevassa Green Pointin majakassa ja kello 5 j. p. p. tuli majakan vartija hänen luokseen, pyytäen häntä «katsomaan ihmeellistä meri-ripetoa».

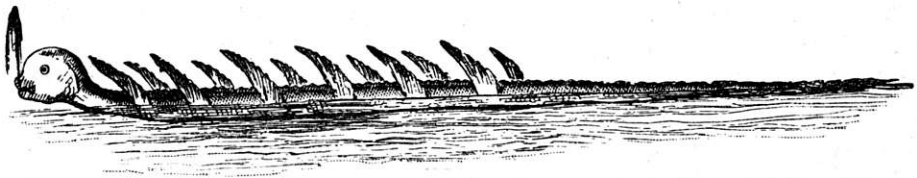
«Nousin valotoriin», kertoo tohtori Riccard, «ja näin noin 150 kyynärän päässä rannasta käärmeen, joka oli siinä asennossa, kuin tähän liitetty kuva n:ro 1 osoittaa. Laimasin! majakkavartijalta pyssyn ja ammuin petoa, mutta kuula iski veteen noin 4 kyynärän päähän siitä, eikä se liikahtanut paikaltaankaan. Ammuin toistain, ja nyt iski kuula lähemmäksi, mutta ei sentään sattunut. Käärme tuli kuitenkin levottomaksi, suoristi ruu-

maamattani lau'aissut pyssyn, petoa kohti hänkin, ja pudottanut siitä nalli-piipun. Tultuaan siihen kohtaan, missä sen ensiksi olin nähnyt, otti käärme sellaisen asennon kuin kuvassa n:ro 2 on kuvattuna ja katosi kokonaan näkyvistämme.»

»Plumperista» nähty suuri merikäärme.

Tohtori Riccard kertoo sitten, että käärme oli noin 200 jalkaa pitkä, mutta sen paksuudesta hän ei voi sanoa mitään, koska ainoastaan sen selkä oli näkyvässä. Pään hän erotti selvemmästi, mutta ei silmiä. Ruumis oli tumman

»Princessistä» nähty suuri merikäärme.

miinsa ja sukelsi näkymättömiin. Noin 10 minuutin kuluttua nousi se pinnalle taas, mutta tällä kertaa jo noin 200 kyynärän päässä. Siitä alkoi se uida suoraan entiseen paikkaansa takaisin, mutta minä en voinut enää ampuä sitä, sillä poikani, joka myös oli matkassa, oli huo-

värinen, päässä valkeita pikkuja. Meri oli silloin aivan tyyni, ja paitse Riccardia, näki käärmeen seitsemän muutakin henkilöä.

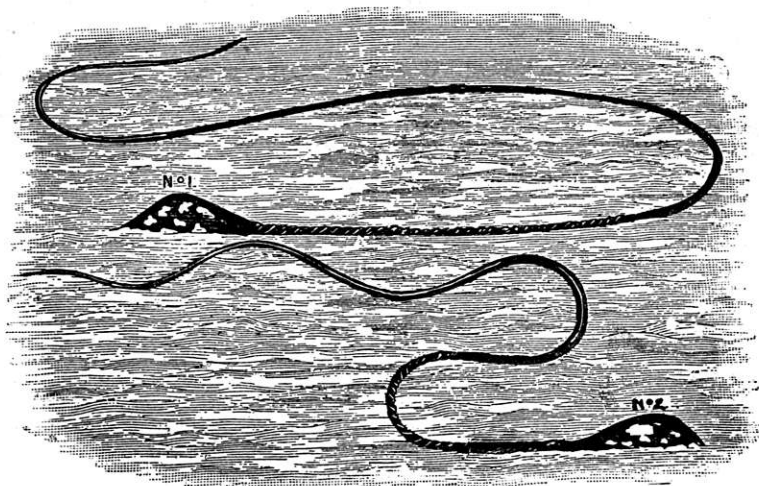
Sivulla 179 on kuvattuna eräs merikäärme, joka saatiin tapetuksi Cape Annin lähistössä ja jota on arveltu poika-

seksi. Sen sai haltuunsa ja tutkittavakseen Bostonin Linné-seura, joka sille antoi nimen *Scolioplus Atlanticus*.

«The Graphic»issa «19 p:ltä huhtikuuta 1879 on kuvattuna eräs merikäärme, jonka saman lehden kirjeenvaihtaja, majuri H. W. J. Senior oli nähnyt. Majuri teki käärmeestä piirroksen «City of Baltimoren» kannelta 12° 28' N. leveydellä ja 43° 53' O. pituudella, ja sen piirroksen mukaan on tehty seuraavalla sivulla oleva kuva. Hän näki käärmeen ensin «kohoavan vikkellästä merestä ja läikyt-

mältään noin 100 kyynärän päässä laivasta. Sen ruumis oli koko ajan näkymättömissä ja varmaankin hyvin syvällä, koska vedessä ei näkynyt juuri sanottavaa liikettä. Pää oli jotensakin saman muotoinen, jommoisen olen nähnyt kuvatuksi lohikäärmeelle, ja otsa ja silmät olivat kuin verikoiralla. Pidettyään päätänsä koholla jonkun ajan, mäiskäytti hän sen veteen niinkuin raskaan nuijan ja sukelsi samassa näkymättömiin.»

Majuri Seniorin kertomuksen ovat

Suuri merikäärme, jonka tohtori Riccard näki Kap kaupungin edustalla.

televän vettä noin neljannes penikulman päässä laivasta ja alkavan sitten nopeasti uida lähemmäksi». Se tuli 500 kyynärän päähän laivasta vaan alkoi äkkiä uida toiseen suuntaan ja katosi. Kaikki sen liikkeet olivat niin vikkeliä, ett'ei majuri voinut kiikarilla seurata sitä, eikä siis liioin voinut nähdä oliko se suomuinen vai sileä.

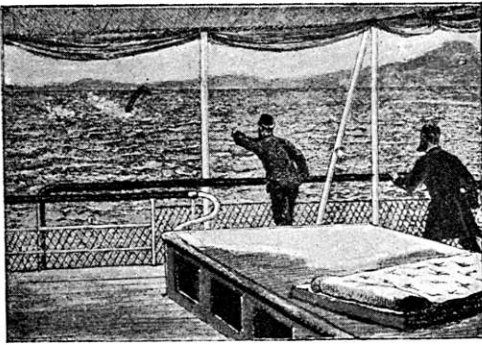
«Pää ja kaula», sanoo hän, «olivat noin kahden jalan paksuiset, ja kohosivat ainakin 30 jalkaa korkealle vedestä. Hirviö avasi vedestä noustessaan kitansa, vaan sulki sen taas sukeltaissaan pinnan alle. Yhden kerran ilmaantui se piki-

allekirjoittaneet laivan lääkäri tohtori Hell, sekä matkustaja Miss Greenfield, jotka myöskin näkivät saman ihmeen.

Kummallisimpia kertomuksia merikäärmeestä on eräs, jonka on antanut «Pauline» nimisen parkkilaivan kapteeni George Drevar, ja jonka hän itse koko laivansa miehistön kanssa valallaan vakuutti todeksi. Muutamat sanomalehtimiehet tekivät paljon pilaa tästä samasta kertomuksesta, ja kapteeni Drevar oli ylen katkeralla mielellä, kun epäiltiin hänen havaintokykyään ja rakkauttansa totuuteen. Otamme tähän hänen kertomuksensa lyhennettynä:

«Parkkilaiva 'Pauline', 8 p. heinäk. 1875. Latit. 5° 13' S., long. 35° V., Kap Roque, 20 penikulmaa Brasilian koillisesta kulmasta, kl. 11 e. p. p.

Ilma kaunis, tuuli kohtalainen. Huomattiin muutamia tummia pilkkuja meressä ja niiden kohdalla noin 36 jalkaa korkea valkoinen esine, niinkuin pylvä. Luultiin sitä ensin hyökyaalloksi, mutta samassa painui se mereen ja toinen samallinen kohosi ylös. Ne nousivat ja laskivat yhtämittaa, ja nyt huomasin hyvällä kiikarillani, että siinä oli kauhean suuri merikäärme, joka oli kietoutunut kahteen mutkaan suuren valaan ympärille. Sen pää- ja purstopuoli, kumpi-

«City of Baltimoren» suuri merikäärme.

kin noin 30 jalan mittaiset, soikkelehtivat vuoroin ilmassa kahden puolen valasta. Meri vaahtosi ympärillä niinkuin olisi kiehunut. Tätä kummallista näkyä kesti 15 minuuttia. Lopulta kohotti valas purstonsa korkealle ilmaan, läimäytteli sillä vettä, nähtävästi kuolonkampailussa, ja painui sitten syvyyteen. Hetken kuluttua ui laivaamme kohti kaksi tavattoman suurta valasta. Ne olivat tavallista korkeammalla meren pinnasta, eivätkä puhaltaneet ollenkaan vettä sieramistaan, josta päätin, että ne olivat puolikuolleina pelästyksestä. Käärmeen täytyi olla ainakin 160—170 jalan mittaisen, ennenkuin se ulottui kahdesti

valaan ympärille, ja paksuudeltaan oli se noin 8 jalkaa. Väriltään se oli niinkuin meri-ankerias ja sen suuret leuvat olivat yhtenänsä auki. Selkäpiitäni karmi katsellessani valaan kuolonkampailua, mutta tuskin osasin aavistaa, että saisin vielä kerran nähdä saman kamalan käärmeen. Mutta kun 13 p. heinäkuuta taas purjehdin samalla leveysasteella noin 80 penikulman päässä San Roquesta itään päin, näin uudestaan samallaisen merihirviön. Se kulki taitsemme työntäen päätänsä vaakasuorassa asennossa pitkin meren pintaa eteenpäin. Kuulin huudon: Tuossa se on taas, ja samassa kohotti tuo kauhea Leviathaani päätänsä aivan lähellä laivamme perää 60 jalkaa korkealle ilmaan.

George Drevar,
Päällikkö »Paulinessa».

Kun jotkut sanomalehdet epäilivät kapteeni Drevarin kertomusta, saapui hän alapäälystöineen ja merimiehineen Dale Streetin poliisioikeuteen Lontoossa ja antoi siellä oikeuden jäsenelle Mr Rafflesille seuraavan selityksen:

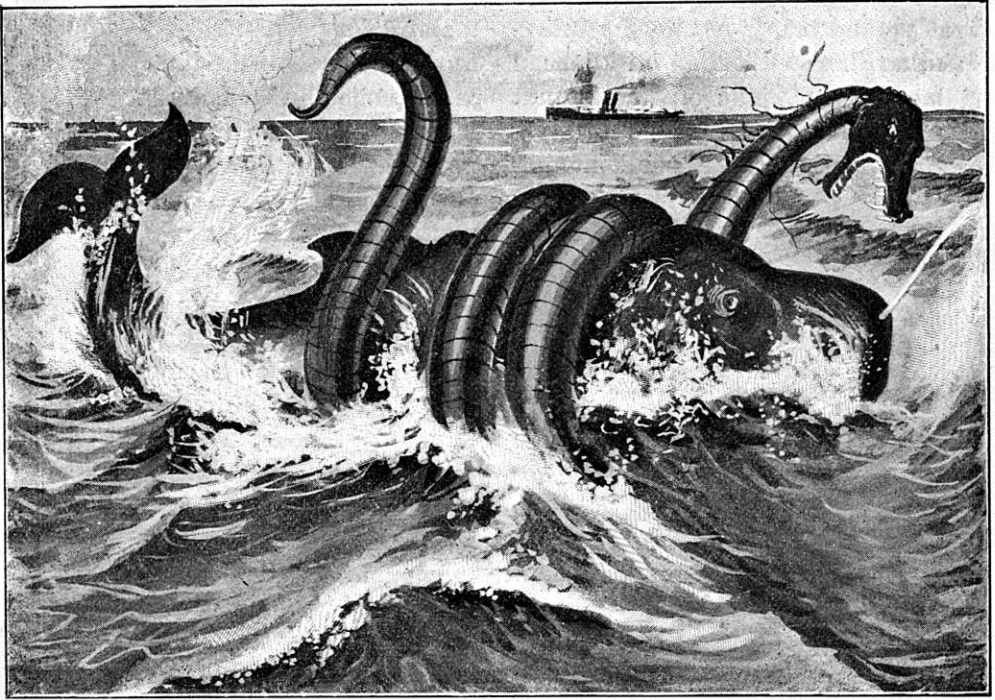
«Me allekirjoittaneet, lontoolaisen parkkilai-
van 'Paulinen' kapteeni,
alapäälliköt ja miehistö

vakuutamme valallamme, että me 8 p:nä heinäkuuta 1875 5° 13' eteläisellä leveydellä ja 35° läntisellä pituudella näimme kolme suurta partavalasta, joista yhden ympärille oli kahteen kertaan kietoutunut jokin esine, joka näytti suurelta merikäärmeeltä. Sen pää ja pursto olivat noin 30 jalkaa pitkät kumpikin ja sen paksuus oli ympäri mitaten noin 8 eli 9 jalkaa. Käärme kiemurteli saaliineen

vät käärmeen toisen kerran, ja uudistivat vielä ensimmäisen selityksensä yleisen notarion edessä Liverpoolissa.

Kapteeni Hassel, joka «Sankt Olofilla» purjehti Newportista Galwestoniin Texasissa, vakuuttaa kahta päivää ennen tuloaan viimeainittuun kaupunkiin, 13 p:nä toukokuuta 1872, nähneensä suuren merikäärmeen lojumassa veden pinnalla. Käärmettä oli näkyvissä noin 70 jalkaa

Käärme oli kietontunut suuren valaan ympärille.

meressä 15 minuuttia ja sitten painuivat ne molemmat pää edellä syvyyteen.

Lontoossa 25 p. toukokuuta 1876.

George Drevar.

Kapteeni

Horatio Thomson. Owen Baker.

William Lewan. Frank Austin.

William Duncan. Edward Low.

Sitäpaitse antoivat he kaksi muuta selitystä siitä tapauksesta, jolloin näki-

ja sillä oli neljä evää selässä. Se oli noin 6 jalkaa paksu läpimitaten, väriltään keltaisen vihreä, täplikäs. Eräs merimiehistä piirsi siitä kuvan.

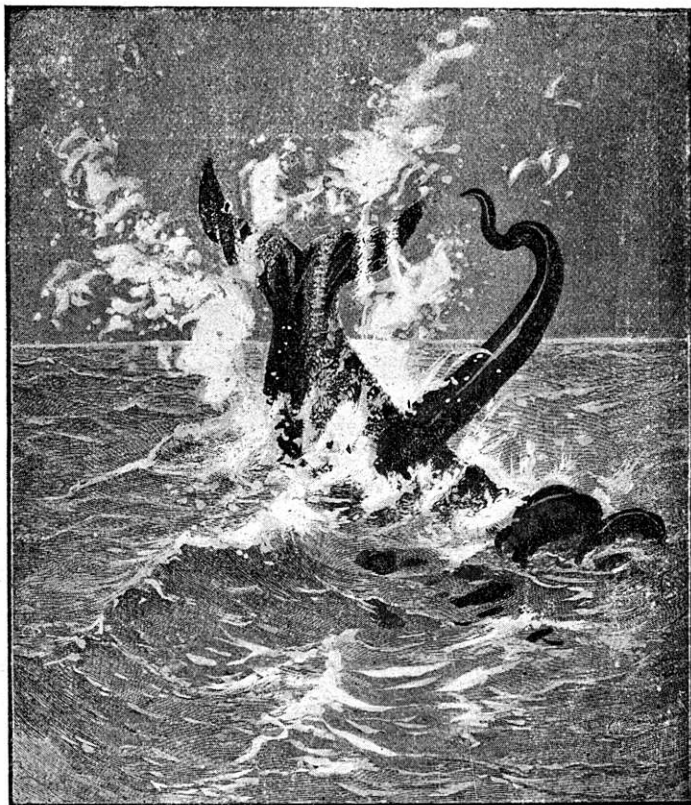
Kesäkuussa 1877 sattuivat kuninkaallisen huvi-aluksen «Osbornen» upseerit ja miehistö näkemään merikäärmeen Sicilian rannikolla. Luutnantti Hagnes kertoo siitä seuraavaan tapaan:

Huomioni kiintyi ensiksi pitkään eväriiviin, joka pisti näkyviin vedestä

noin 200 kyynärän päässä laivasta. Ne olivat eri korkeita ja niitä oli rivissä noin 30 eli 40 jalan pituudelta. Muutama silmänräpäyksen kuluttua ne katosivat ja sijaan ilmestyi hirviön etupuoli. Se oli jo ehtinyt jäädä jällelle, uiden päinvastaiseen suuntaan kuin laiva, ja kun me kuljimme $10\frac{1}{2}$ solmun nopeudella, en

Päästä siihen kohtaan selässä, jossa se peittyi veteen, oli luullakseni 50 jalkaa, ja se näytti olevan kolmas osa kokepituudesta. Koko näkyvä osa ruumista oli sileä kuin hylkeellä.»

Mutta meillä on merikäärmeestä vieläkin tuoreempia todistuksia kuin nämä edellä kerrotut.

Valas katosi syvyyteen

minä enää ehtinyt tehdä siitä parempaa piirrosta kuin minkä kuvassa näemme. Kaula oli kapea, pää pallomainen ja lähes 6 jalkaa paksu; se nousi tavan takaa vedestä taa päin ja pysyi siinä asennossa muutamia sekunteja. Eläimen leveys hartioitten ja selän kohdalta oli noin 15 tai 20 jalkaa, ja noin 15 jalkaa pitkät uimuset näyttivät pyörivän puolikierrosta ja työntävän sitä eteenpäin.

Natal-linjan höyrylaivan «Umfulin» kapteeni R. J. Cringle on merkinnyt lokikirjaansa seuravan huomion

«Höyr. 'Umfulissa' maanantaina 4 p:nä joulukuuta 1893, klo 5,30 j. p. p.; lev. 23° N., pit. 18° V. — Nähtiin noin 500 jalan päässä laivasta kummallinen, käärmeen muotoinen kala, noin 80 jalkaa pitkä, sileäpintainen, selässä lyhyet evät 20 jalan välimatkoilla toisis-

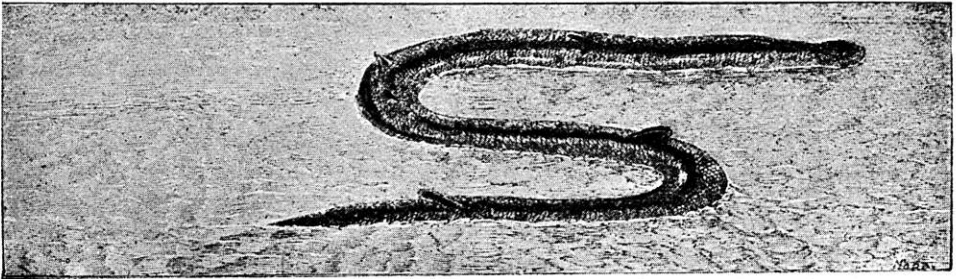

Hasselin näkemä suuri merikäärme.

taan. Paksuudeltaan tavallisen valaan kokoinen.»

Ei kapteeni Cringle, eivätkä hänen miehensä olleet koskaan nähneet sellaista eläintä. Heille naurettiin, kun he kertoivat siitä, ja väitettiin, että he

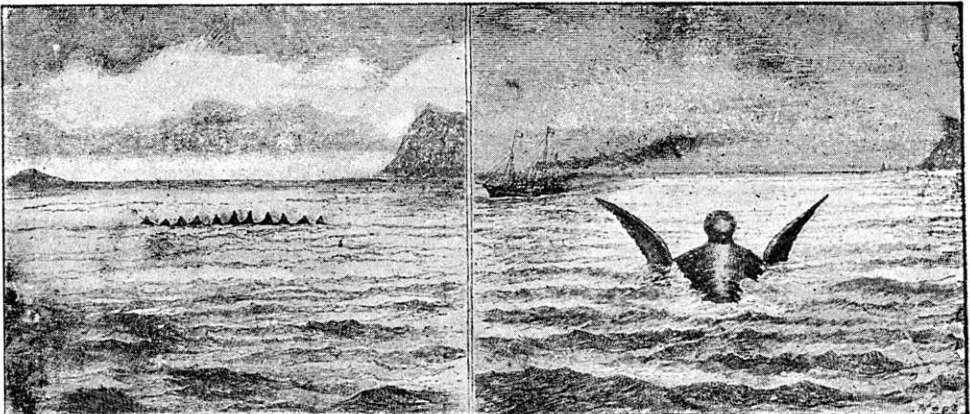
Kun kysyttiin kuinka kaukana eläin oli laivasta, vastasi kapteeni Cringle: «Kun ensiksi näin se, oli se mielestäni noin 400 jalan päässä. Se ui nopeasti ja puhalsi vettä ilmaan. Minä näin sen päätä ja kaulaa 15 jalan mitalta kolme

Hasselin näkemä suuri merikäärme.

olivat nähneet harhanäyn. Mutta kapteeni oli varma näkemästään. «Olipahan eläin mikä tahansa, mutta se oli näkyvissämme enemmän kuin puoli tuntia», sanoi hän. «Ja vasta pimeän tultua katosi se silmistämme.»

eri kertaa ja sen muu ruumis oli näkyvissä koko ajan.» Sen kokoa vertasi kapteeni Cringle 100 tonnin kanunaan, mutta ei voinut sitä sen tarkemmin selittää, kun elukka oli osaksi veden sisässä. Selässä oli sillä ollut kolme suurta kyhmyä.

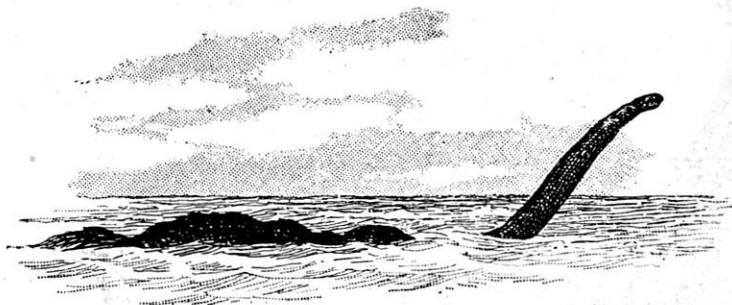

»Osbornesta» nähty suuri merikäärme

Kysymykseen oliko eläin suomuinen vai sileä, vastasi kapteeni Cringle, että mikäli hän huomasi, oli se *sileä*. He olivat yhden kerran sitä niin lähellä, että

pinnasta, niin myönnän kernaasti, että olen erehtynyt.«

Tohtori Farquhar Matheson Lontoosta näki vieläkin lähempää samallai-

«Umfulista» nähty suuri merikäärme.

eräs matkassa ollut matkustaja, Mr Kennealy, sanoi kuulleen sen sähisevän äänenkin. Mr Kennealy oli tieteellisesti sivistynyt mies ja olisi sillä hetkellä voinut tehdä nimensä kuolemattomaksi, sillä hänellä oli valokuvauskone matkassaan, mutta hän oli niin innoissaan, ettei muistanut hoko koneettansa, jolla olisi helpposti voinut ottaa täydellisen kuvan tuosta meren pedosta.

Lopettaissaan kertomuksensa, sanoi kapteeni Cringle:

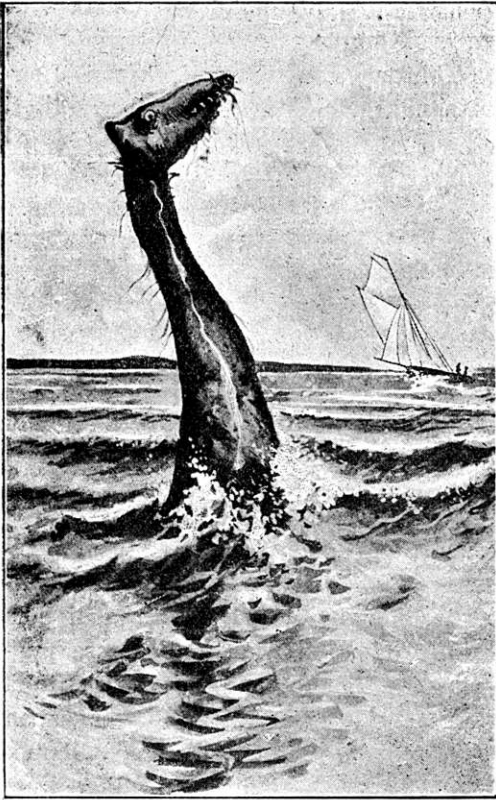
«Minulle on niin usein naurettu tämän tapauksen johdosta, että soisin sydämmeni pohjasta jonkun nau-
rajistanikin näkevän sen. On väitetty, että näin vaan parven hylkeitä tai kasan merileviä, tai mitä moskaa milloinkin. Mutta jos leväkasa voi kulkea 14 solmun nopeudella tai hylkeet hypätä 15 jalkaa korkealle meren

sen merikäärmeen. Tämä tapahtui syyskuussa 1893 Skotlannin luoteisella rannikolla, missä tohtori silloin asui perheineen. Hän oli rouvansa kanssa purjehtimassa Loch Alshin salmessa, joka erottaa Skyen saaren mantereesta. «Oli puolenpäivän aika, ilma oli kaunis ja taivas aivan pilvetön. Äkkiä näin edestämme merestä kohoavan jonkun esineen korkealle ja suorana niinkuin laivan maston. 'Näetkö tuota?' kysyin vaimoltani, ja hän myönsi näkevänsä, mutta alkoi pelätä ja kysyi mikä se mahtoi olla. Esine oli noin 200 kynnärän päässä veneestämme ja alkoi lähestyä meitä. Sitten alkoi se painua veteen

Kapteeni R. J. Cringle.

takaisin, ja nyt huomasin, että se oli suuri merikäärme — luullakseni sauria-lajia. Se oli väriltään kiiltävän ruuni ja kau-
lassa sekä päässä oli sillä harvalleen

Tohtori Mathesonin näkemä suuri merikäärme.

pitkiä karvoja. Kaikkein parhaiten voin sen päätä ja kaulaa verrata giraffiin, ainoastaan sillä eroituksella, että kaula oli paljokaikempi ja pään asento kaulaan enemmän yhtäsuuntainen kuin giraffilla. Se heilutteli päätänsä edestakaisin, ja näin selvästi, kuinka sen märkä, sileä iho kimalteli auringon paisteessa.

Kahden minuutin kuluttua katosi eläin, mutta se kohotti vielä kolme kertaa päätänsä aina parin minuutin väliajalla, ja näytti katselevan ympärilleen. «Se alkoi uida nopeasti Loch Alshin pohjoista suuta kohti», kertoo tohtori, «ja kun viimeisen kerran näimme sen, oli se jo noin engl. penikulman päässä

meistä, vaikka me purjehdimme samaan suuntaan.»

Tohtori Matheson ei nähnyt ollenkaan itse elukan ruumista, mutta hänen arvelunsa mukaan täytyi sen olla tavattoman suuren, jos se oli suhteellinen kaulaan ja päähän. On luultavampaa, ett'ei se ollutkaan merikäärme, vaan tavattoman suuri jättiläis-sikalisko, sillä ei käärme eikä meri-ankerias olisi voinut kohottaa päätänsä niin korkealle vedestä.

Tohtori Mathesonin tieteellinen sivistys ja kylmäverisyys ovat takeena siitä, ett'ei hänen näkemänsä ilmiö ollut mikään näköhäiriö tai kangastus.

Kertomukset Storsjön järven vesihirviöstä Ruotsissa ovat siksi tuttuja, ett'ei niistä kannata tässä enempää puhua. Sen suhteen tehdään parhaallaan innokkaita tutkimuksia ja kohta kai saataneen selville, onko sitä ollenkaan olemassa vaiko ei. Mutta ett'ä sillekin on mielikuvitus aikoinaan antanut tavattoman kauhean muodon, se huomataan allaolevasta kuvasta.

Storsjön vesipeto.

Kiinan ihmeet.

JOHN THOMSON'in mukaan.

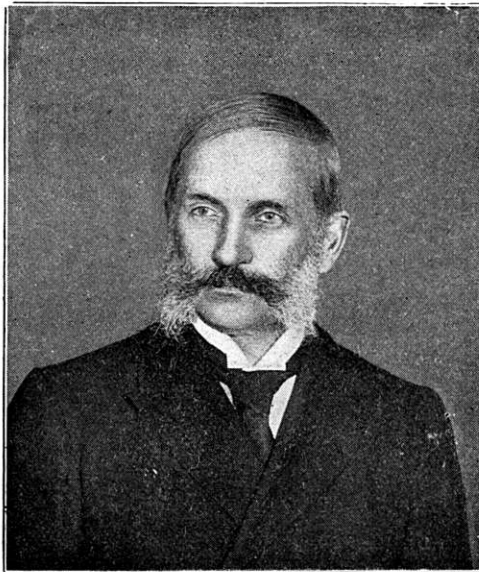
Uutamia vuosia sitten matkusti Mr John Thomson, eräs Lontoon taitavimpia valokuvaajia, noin tuhat engl. penikulmaa Kiinan sisämaahan. Hän oli saanut päähänsä aatteen valokuvata taivaan valtakunnan sydänpaikkoja. Monessa paikassa, mihin Mr Thomson joutui, eivät asukkaat vielä koskaan olleet nähneet eurooppalaista — *Fan Qui'ta* tai «muukalaista pirua», kuten sitä nimitetään. Ei ole siis kummeksittava, että hänen onnistui ottaa niin ihmeellisiä valokuvia kuin nämä, mitkä tässäkin kertomuksessa ovat jäljennettyinä.

Useasti pitivät kiinalaiset Mr Thomsonin kameraa jonakuna salaperäisenä hävityskoneena, ja viskelivät sen vuoksi häntä kivillä ja pitelivät muutenkin pahasti.

Ensimmäinen kuva seuraavalla sivulla on otettu Thomsonin veneestä miehistöineen hänen ollessa matkalla Han-

kowista Wu-shaniin Jangtsekiang-joella. Miehet syövät siinä parhaillaan aamiaista. Sillä matkalla sattui paljon ikävyyksiä. Laivuri Wangilla oli mukana vaimonsa, joka oli oikea paholainen, ja usein alkoivat he keskellä yötäkin tapella keskenään. Rouva Wang ei maannut koskaan

vuoteella. Mutta oikeastaan saattoi sanoa, että hänellä oli aina vuoteensa mukanaan, sillä hänellä oli niin paljon vaatetta päällään, että hän oli elävän polstarin näköinen ja saattoi heittäytyä pitkälle mihin tahtoi, tarvitsematta muuta vuodetta. Venemiestistöä oli 20 miestä, eikä heistä ollut kellään makuutilaa enempää kuin 5½ neliöjalkaa. Kun ajattelee, että he kō-

John Thomson.

jussaan aina pitivät kaikki lävet suljetuina ja polttivat tupakkaa ja opiumia kauheat määrät, niin voi kuvitella, millainen löyhkä oli aamusittain heidän makuupahnassaan. Sitäpaitse riitelivät he yhtenäen kapteeninsa kanssa. Kun tämä määräsi heidät tekemään jotakin,

väittivät he aina vastaan ja sanoivat, että se oli-kin kapteenin tehtävää eikä heidän.

Kylissä, joiden ohi kuljettiin, oli kaikkialla nähtävänä merkkejä mitä

kummallisimmasta sivistyksestä. Mr Thomson kertoo esim. «niistä omituisista kaislatulista, jotka kajastivat avoimista ovista ja pilkoit-

tivat simpukankuorisista ikkunoista.» Kiinassa käytetään näet monessa paikassa ohueksi hiotuita simpukan kuoria lasin asemasta. Ne asetetaan pieniin neliöihin ja kiinnitetään ikkuna-aukkoon.

Tullessaan ylemmäksi Jangtsekiangjoelle näki Mr Thomson yhä taajemmassa havuipitten oksista kyhättyjä majoja jokivarrella, ja itse joella äärettömän suuria tukkilauttoja, joille oli rakennettu kokonaisia pieniä kyliä. Omituisia kalastajia nähtiin myöskin, jotka pyydystivät kalaa kesyjen saukojen avulla. Saukot kytket-

Mr Thomsonin venemiestistö.

tiin pitkällä köydellä veneeseen kiinni, siitä ne sukelsivat heti kun näkivät kalan, ja toivat saaliinsa isännälleen.

Seuraavassa valokuvassaan näyttää Mr Thomson meille erään tuiki omituisen huomionsa, jonka hän teki Kiinassa. Siellä, sanoo hän, kuhisee kerjäläisiä kaikkialla. Niitä on monta eri

lajia, mutta pahimpia ovat ne, jotka asuvat ruumis-kammioissa ympäri hautuumaista eivätkä tunnusta ketään yliherraa itselleen. Siellä on tapana, että köyhemät ihmiset säilyttävät kuolleitaan väliaikaisissa kammioissa, kunnes saavat

varaa ostaa niille oikean haudan. Eräässä tuollaisessa luolassa tapasin minä vanhan miehen, joka oli niin aaveen näköinen kuin olisi vast'ikään ryöminyt ulos puolimädästä ruumiskirstusta. Hän istui uikuttaen luolan suulla ja koetti sytyttää tulta muutamiin kuiviin risuihin joita oli siihen

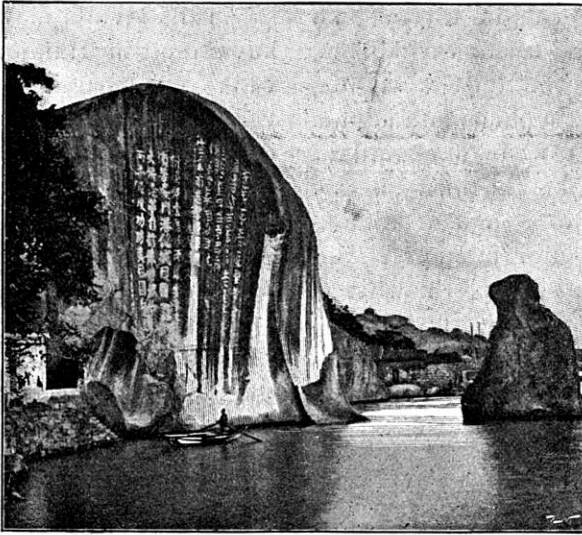

Hautakammiossa asuvia kerjäläisiä.

koonnut. Toises-
sa haudassa ta-
pasin kokonai-
sen siirtokun-
nan, jonka jäse-
net olivat ruven-
neet varsinai-
seksi kerjuuyh-
tiöksi erään ras-
vanaamaisten
johtajan komen-
nossa. Johtaja
oli juuri syönyt
illallisensa ja sei-
soi luolan edus-
talla polttaen
piippuaan. Hän-
nen ryysyiset

kumppaninsa riitelivät parhaallaan hau-
dassa muutamista haisevista ruuan täh-
teistä, joita olivat päivän kuluessa saa-
neet kokoon. He olivat nyt kaikki heit-
täneet pois sairaan ulkomuotonsa ja
muut keinotekoiset ruumiinsa vammat.
Etevin «afäärimies» koko
joukossa oli eräs veitikka,
joka päivällä kulki uskon-
nollisena haaveilijana ja
hakkasi katuvaisena syn-
tisenä kirveellä päätänsä.
Tuskin tarvitsee mainita,
että se oli kaikki pelkkää
juonta.

Yksi ihmeellisimpiä
katsottavia nähdään seu-
raavassa valokuvassa. Va-
semmalla puolella olevassa
kalliossa näemme pitkät
rivit kiinalaista kirjoitus-
ta. Sellaisissa kalliokir-
joituksissa kerrotaan ta-
vallisesti paikkakunnan
historiaa, ja tässä kuvattu
on laatuaan erittäin mer-
killinen ja huomioon otet-

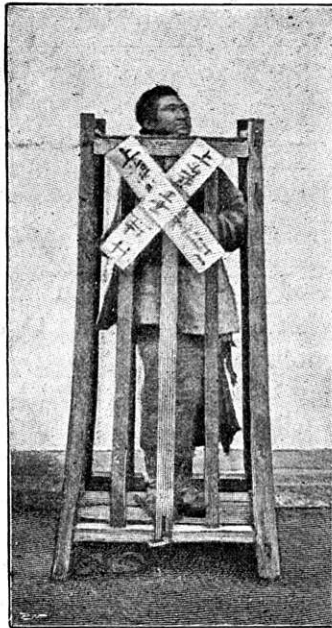

Erään kaupungin historia kalliion piirrettynä.

tava, siinä kun
on kokonaisen
kaupungin histo-
ria piirrettynä.

Matkansa
varrella otti Mr
Thomson varsin
tarkkoja tietoja
myöskin pahan-
tekijöistä, var-
sinkin niiden
rangaistusta-
voista. Cangue
eli puukaulus on
Kiinan vanhim-
pia rangaistus-
tapoja, ja siihen
tuomitaan var-

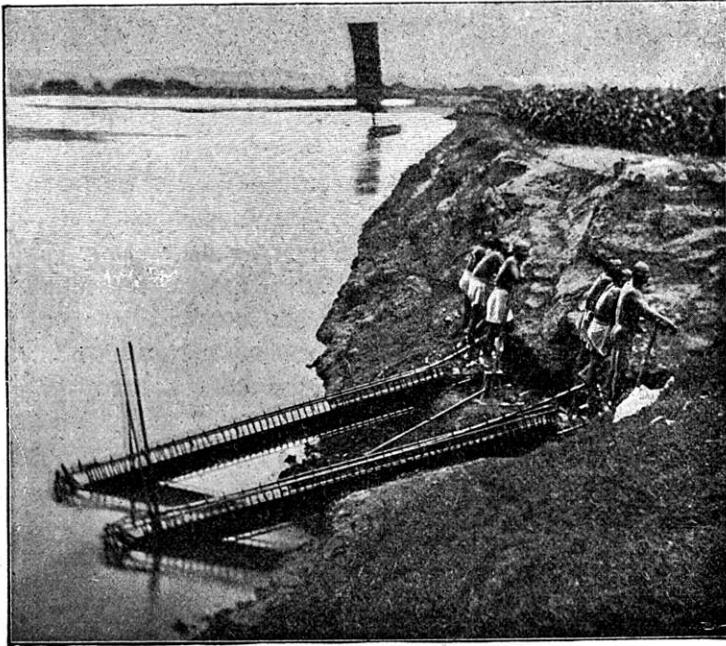
sinkin pienemmistä rikoksista, niinkuin
näpistyksistä y. m. Yksityiskohdat tä-
män rangaistuksen toimeenpanossa ovat
varsin hauskoja ja opettavaisia katsella.
Canguen kumpaankin sivuun on kirjoj-
tettu rikoksen laatu ja rikoksentekijän
nimi sekä kotipaikka.
Vanki kiinnitetään ket-
julla kidutuskoneeseen ja
viedään tavallisesti sen
talon tai kauppapuodin
edustalle, missä hän on
rikoksen tehnyt. Kaula-
puussa ollessaan ei hän
saa muuta ruokaa päitse
mitä joku armelias ihmi-
nen hänelle antaa, ja mo-
nasti saa hän tuskin vie-
dyksi sitä itse kädellään
suhunsa. Pahimpia ri-
koksia rangaistaan pitkäl-
lisellä nälkäkuolemalla,
jolloin pahantekijä sule-
taan tässä vieressä kuvat-
tuun häkkiin, ja rangaistus
pannaan toimeen raa'alla
jultmuudella. Häkki on

Kuoleva mies häkissä.

siten laitettu, että vangin täytyy joko riippua niskallaan tai seistä varpaillaan, vuoron toisella vuoron toisella tavalla, kumpi puoli kulloinkin pahemmin uupuu. Hänen kaulansa on usein hankautunut aivan verille — ja kaikki tämä on asetettu sen vuoksi, että hänen kuolonkamppailunsa olisi sitä pitempi ja julmempi. «Minun ollessani Foo-Chow'issa», kertoo Mr Thomson, «otettiin tällä tavalla hengiltä muuan murhamies, ja hä-

Tällä sivulla oleva ihmeellinen valokuva otettiin Han-joen rannasta. Kuivana vuodenaikana kohoavat rannat varsin korkealle vedestä. Silloin käytetään viljelyksien kastelemiseen kummallisia pumppulaitoksia, jotka ovat valmistetut polkemisjärjestelmän mukaan. Itse pumpun muodostaa pitkä, nelikulmainen puutorvi, jonka sisässä kulkee yhtämittainen ketjuntapainen kaapeli. Kaapeliin on kiinnitetty noin kuuden

Pumppu viljelyksien kastelua varten.

nen häkkinsä oli asetettu virran yli vievälle kivisillalle. Täytyy myöntää, että hänen rikoksensa oli ollut inhoittavinta laatua, sillä hän oli murhannut ja silponut erään pienen tytön, ryöstääkseen häneltä muutamia kultakoristeita. Ohikulkevia oli kielletty antamasta hänelle mitään, ei vesitippaakaan. Tuo kurja pahantekijä tuli lopulta hulluksi ja lopetti itsensä häkissään kuristamalla. Tämän valokuvan otti Mr Thomson vähän ennen miehen kuolemaa.

tuuman välimatkoilla toisistaan tiiviitä, torven täytettäviä väliseiniä. Kaapelia poljetaan suurella nopeudella ylöspäin ja siihen kiinnitetyt väliseinät nostavat vettä mennessään niin korkealle ja etäälle kuin tarvitaan. Pumppulaitoksen yläpäässä on pyörä, jonka ympäri kaapeli kiertyy, ja siinä tapahtuu myös itse polkeminen — todella raskasta työtä eikä suinkaan mitään virkistävää ajanviettoa.

Ei yksikään Mr Thomsonin valokuvista anna meille elävämpää kuvaa

kiinalaisen katu-elämän omituisuuksista, kuin alempana oleva, joka on otettu Kiu-kiangin kaupungissa. «Tuo mies, joka seisoo vasemmalla, on minun arvoisa ystäväni Ahong», sanoo Mr Thomson, «ja hän viettää vanhuutensa päiviä Kiu-kiangin kaduilla. Hän tietää mitä levottomuudet merkitsevät ja osaa kertoa monta ihmeellistä juttua kapinoitsijoista, jotka joku aika sitten hävittivät

joka ohimennen sanoen maksaa meidän rahassa — 3 penniä annos. Keskustassa istuva herra on julkinen kirjuri, ja hän kirjoittaa paraikaa kirjettä erään nuoren naisen sanelun mukaan. Mutta pelkällä kirjuritoimellaan ei hän eläisi, sillä sen taidon osaa moni muukin. Sitävarteren on hän kynä-ammattiinsa yhdistänyt myös lääkärin ja «povaaajan» toimen. Hän kehuu myös olevansa hyvä silmä-

Katukohtaus Kiu-Kiangissa.

hänen liikkeensä. Hän on sopan keittäjä, niinkuin hänen isänsäkin on ollut. Jo nuorena oppi hän keittotaidon ja kiehauttaa nyt keittoa omituisella koneellaan, jota hän kuljettaa mukanaan kaduilla, tullen määrättyllä kellon lyönnillä siihen kohtaan, mihin hänen ruokavieraansa kulloinkin ovat määränneet hänen tulemaan. Kuvassa näemme juuri erään hänen ruokamiehistään härppimässä kupista tuota maukasta keittoa,

lääkäri ja väittää voitavansa parantaa seitsemänkymmentä yksi eri taudin kohtausta ihmisen näkö-elimissä. «Povaa-jana» ennustaa hän kirjoittamiensa kirjoitusten vaikutusta. Hänen pöytänsä, tuolinsa ja kaikki laitoksensa ovat erittäin keveää laatua. Illalla kerää hän ne kainaloonsa ja vie mennessään kotiinsa. Hänen takanaan seisova olento on eräs Kiu-kiangin sietämättömiä kerjäläisiä. Oikealla puolella näemme ku-

Mandsjurilaisia surulipun kantajia.

leksivan parturin, joka parhaillaan on virkatoimessaan. Paitse tukan ajelemista, siistii hän myöskin kulmakarvat, posket ja leuvan, sekä nyhtää irti liikoja karvoja sellaisista kohdista, missä ne ovat tarpeettomia. Tuo pieni laitotos, jonka päällä hänen ajeltavansa istuu, on neli-osainen. Päällimmäisessä on kassa, toisessa pienet sievät työkalut, ja kolmannessa on ehkä tusina partaveitsiä, jotka virka-aikanaan ovat tehneet ainakin tynnörin alan kiinalaisia päitä paljaiksi. Viimeiset oikealla puolella olevat henkilöt ovat puusorvari ja eräs joka juuri tekee kauppaa hänen kanssaan. Ostaja katselee juuri ostaakseen uutta puukauhaa.»

Seuraavassa kuvassa on meillä joukko mansjurilaisia surulipun kantajia.

Mandsjurilaiset tekevät samoin kuin kiinalaisetkin valmistuksia omiin hautajaisiinsa, kun tuntevat päivänsä lähenevän loppuaan. Hyvissä ajoissa määräävät he jo millainen kirstu heillä pitää oleman, ja jos ovat rikkaita, tilaavat he haulalleen Szechuan-puun, joka maksaa 8000 markkaa. Suruliput ja muut hautajaislaitokset ovat mandsjureilla kuitenkin erilaisia kuin kiinalaisilla. Palkatut lipunkantajat, jotka ottavat osaa surusaattoon, ovat tavallisesti kerjäläisiä, jotka hautaus-asioitsija palkkaa ja pukee erittäin kutakin tilaisuutta varten. Jos sattuu ett'ei asioitsija huoli heistä, kulkevat he kumminkin saaton etunenässä ja heittäytyvät hautaan selittäen, että tahtovat mieluummin tulla elävinä multaan peitetyiksi kuin menettää hyvän ansionsa.

Mandsju-hautajaisissa tapahtuu sitä-paitse vielä monia muita omituisia me-

Kunniaportti erään siveän lesken muistoksi.

Jättiläis-eläinkuvia Pekingin lähistössä.

noja. Vainajan asunnon edustalla poltetaan paperisia huoneita, hevosia, vauvoja, vieläpä palvelijoitakin. Tulen uskotaan muuttavan nämä kuvat eläviksi hengiksi, jotka sitten palvelevat vainajaa iankaikkisuudessa.

Kalastusta kesyillä merikorpeilla.

Seuraavassa kuvassa näemme kiinalaisen kunniaportin. Jokaisella kiinalaisella, kellä vaan on varoja, on oikeus teettää itselleen sellainen jo eläissään — olkoon hän sitten muuten mikä tahansa miehiään. Jokainen leskikin, joka on viettänyt nuhteetonta elämää — sanoamme esim. 50 vuotta — eikä ole mennyt uusiin naimisiin, saa pystyttää tällaisen muistomerkin hyveittensä ikuisuttamiseksi, ja tätä erittäin kiitettävää tarkoitusta varten voi hän saada vielä apurahankin keisarillisesta rahastosta. Se *pailau*, jonka näemme edellisellä sivulla, on pystytetty erään nuhteettoman lesken muistoksi.

Seuraava Mr Thomsonin merkillisistä valokuvista on otettu niistä jättiläismäisistä kivisistä eläintenkuviista, joita on Ming keisarisuvun haudoilla 30 engl. penikulmaa pohjoispuolella Pekingiä. Ensiksi tullaan valkeasta kalkki-

kivistä hakattujen eläinrivien ja sitten jättiläiskokoisten sotilasrivien kautta Yung-Lon haudalle. Niitä on parittain kutakin lajia. Ensiksi on pari leijonia, sitten pari sarvikuonoja ja niiden jälestä pari kameelia. Niistä on yksi näkyvässä kuvan etu-alalla. Kameelien jälestä pari elefantteja, joita taas seuraa joukko taru-

lysmiehen asuinpaikassa. Niinkuin monille muillekin vanhoille silloille, on tämänkin sivuille rakennettu kauppa-puteja, jotenka se samalla tekee myös kauppatorin virkaa. Niinkuin näkyy, ovat rakennukset hyvin kevyesti tehtyjä ja niin paljon sivulla, että itse sillalle jää kylliksi tilaa. Niiden ulkonevaa osaa

Vanha kivisilta Chaow-chow-fun luona.

maisista eläinkuvia. Kolmetoista keisaria *Mingin* suvusta on täällä haudattuna.

Seuraavassa kuvassa näemme omittuista kalanpyyntiä, jota muutamilla Kiinan joilla harjoitetaan. On jo ennen kerrottu kalastuksesta merikorpeilla, eikä siitä siis tarvitse enempää puhua.

Viimeinen Mr Thomsonin kuvista on silta Chaow-chow-fussa, Swatowin pääl-

kannattamassa on pylväitä, jotka nojautuvat sillan kiviarkkuja vastaan. Noilla puisilla portailla, jotka roikkuvat arkujen välistä, on oma omittuinen tarkoituksensa. Ne ovat nimittäin taikakapineet, ja kun ne lasketaan alas, estävät ne pahojen henkien yöllä piileilemästä sillan alle. «Välttääkseni väen tulvaa», kertoo Mr Thomson, «koetin minä ottaa

Uutta Kaunokirjallisuutta!

WERNER SÖDERSTRÖM'in kustannuksella
on ilmestynyt:

LARIN KYÖSTI, **Ajan käännteessä.** Isänmaallisia runoja ja ballaadeja. Hinta 2: 25 p.

LARIN KYÖSTI, **Kulkurin lauluja.** Surunleikkisiä sekä vakavia kuvia ja tunteita kulkurin kulusta kodin ja maaliman välillä. Hinta 2: 75 p.

EINO LEINO, **Ajan aalloilta.** Isänmaallisia runoja. Hinta 1: 75 p.

ALPO NOPONEN, **Ahab Israelin kuningas.** Murhenäytelmä viidessä näytöksessä. Hinta 2: 25 p.

GOETHE, **Götz von Berlichingen**, Rautakoura. Suomentanut Antti Räihä. Esipuheella, selityksillä ja Goethen kuvalla varustettu. Hinta 2: 75 p.

JUHANI AHO, **Lastuja**, neljäs kokoelma. Hinta 3: 75 p.

KALLE KAJANDER, **Kunnanmiehiä.** Hinta 2: 75.

AINO SUONIO, **Kuloa ja kevättä.** Novelleja. Hinta 2: 25 p.

HEIKKI MERILÄINEN, **Huutolaistyttö.** 2: 25 p.

MAILA TALVIO, **Suomesta pois.** Kansannäytelmä. Hinta 60 p.

SANTERI ALKIO, **Syteen tai saveen.** Kansannäytelmä. Hinta 85 p.

H. BEECHER STOWE, **Pikku Kettuja.** Englannin kielestä suomentanut Sohvi Reijonen. Hienoilla kuvilla kaunistettu painos. Hinta 2: 25 p.

TODELLISUUS ON
SEIN IHMEELLISEMPI
UIN TARU”

13 vihko.

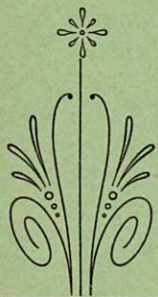
35 p:ää.

AVARASSA MAAILMASSA

MATKUSTUKSIA JA
SEIKKAILUJA
VIERAISSA MAISSA

PORVOOSSA
WERNER SÖDERSTRÖM

o o AVARASSA MAAIL-
MASSA ILMESTYVY NOIN
20:SSA RUNSAASTI KUVI-
TETUSSA VIHKOSSA JA
MAKSAA VIHKO AINOAS-
TAAN 35 PENNIÄ. o o o o

valokuvaa niin aikaiseen aamulla, ett'ei ketään olisi liikkeellä. Mutta ihmiset olivat sentään jo liikkeellä, ja kun he näkivät minun omituisen koneeni, joka ikäänkuin kanuuna tähtäsi siltaa, päättivät he heti, että minä tein jotain ulkomaalaista taikatemppea, josta tulisi turmio koko sillalle. Kiihtymys levisi vä-

leen. Kaupat suljettiin ja kansa piiritti minut, savipalloja aseinaan. Niitä alkoi pian lennellä pääni ympärillä. Minä hyökkäsin veneeseeni, joka onneksi sattui olemaan lähellä, mutta ennenkun pääsin siihen, täytyi minun kamerani jaloilla työntää kumoon pari pahimmista hätyyttäjistäni.«

Kuinka villiä elefanteja pyydystetään.

Kirj. EVERSTI H. TORKINGTON.

Jokaisessa maassa, jossa on jonkunlainenkaan hallitus, on tultu siihen huomioon, että elefantit ovat liian arvokkaita eläimiä tappaa pelkän urheilun vuoksi tai sen rahallisen hyödyn tähden, mikä saadaan niiden hampaista. Mutta vaikka hän onkin lain suojaama ja kuninkaalliseksi julistettu eläin, täytyy hänen kuitenkin joutua vankeuteen ja kesyttyä tuottamaan käytännöllistä hyötyä ihmiselle. Sitä pyyntitapaa, jolla Intiassa pyydystetään elefanteja elävinä, kutsutaan *kheddah*'iksi.

Samallaista tapaa käytetään muualakin itämailla, esim. Ceylonissa, malajien alueella ja Siamissa, missä sillä on nimenä *paneat*.

Tässä seuraa seikkaperäinen kertomus intialaisesta kheddahista valaistuna valokuvilla, jotka ovat otetut vuonna 1897. Kheddahin paikaksi valitaan tavallisesti tihein kohta metsässä, missä elefantit viettävät yötänsä ja mihin niitä on helppoin ajaa.

Kun on löydetty sopiva kohta, perkataan siitä metsä pois. Sitten kaadetaan sopivia puita ja kannetaan ne raivatulle paikalle. Joll'ei satu olemaan isompaa metsää lähellä, saa niitä toisinaan kantaa parin kolmen engl. penikulman päästä. Ne hakataan noin 20 à 25 jalkaa pitkiksi ja paalutaan 6 tai 8 jalkaa syvälle raivatun alueen ympäri, jotenka siitä syntyy aivankuin piste-aita. Niiden lomiin palmikoidaan vielä köysiä ja ulkopuolelta ne varustetaan nytteillä. Tämän paaluaituun suuruus vaihtelee sen mukaan kuinka paljon elefanteja kulloinkin luullaan olevan saatavissa.

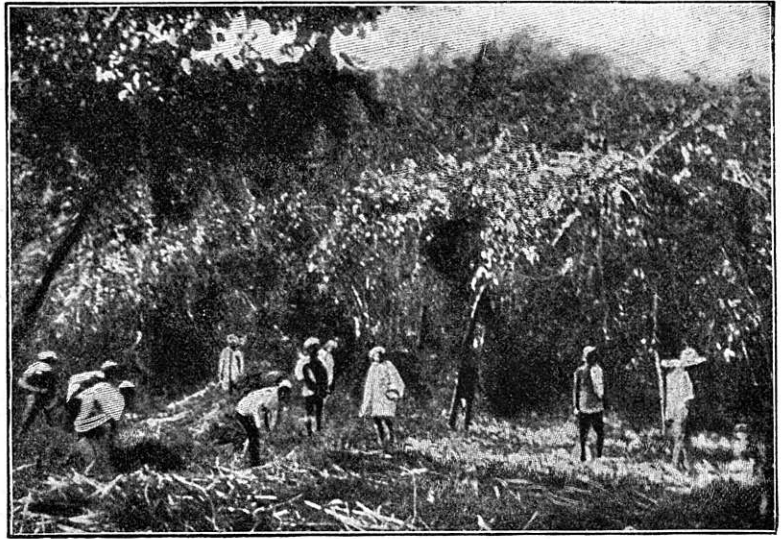
Kheddahille katsotaan sopiva paikka keskellä viidakkoa.

Sellaiseen kheddahiin esim. joka on 200 jalkaa läpimitäten, mahtuu 100 elefanttia.

Aituusen jätetään 16 jalkaa leveä aukko, mistä elefantit menevät sisään. Tästä aukosta tehdään noin 1,500 à 2,000 jalkaa pitkä paalukuja, niinkuin rysän nielu, joka suustaan on 500 jalkaa leveä, ja johon metsä jätetään paikoilleen. Ja kun kheddah vih-

doin on valmis, peitetään se tarkoin oksilla ja lehdillä, että se näyttäisi luonnolliselta metsältä. Hyvin laitetussa kheddahissa ei tarkin eikä arinkaan elefantti voi huomata mitään petosta.

Sitten asetetaan aukkoon jonkunlainen vipuportti, joka valokuvassa jo nähdäänkin riippuvan saranoillaan. Tämä se aina on heikoin kohta koko raken-

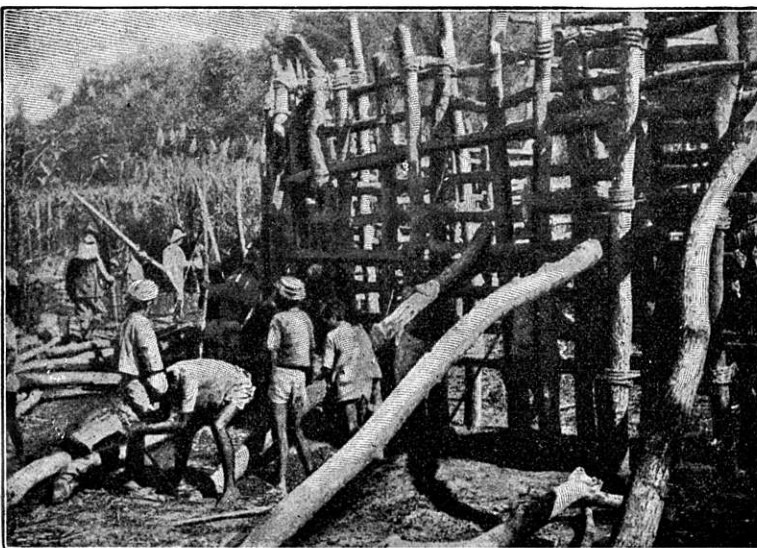

Paikka raivataan aukeaksi.

nuksessa, ja heti kun elefantit ovat aiduissa, täytyykin sitä kiireimmän kautta vahvistaa köysillä ja hirsillä. Silloin voivat vangitut elefantit saada työntekijät silmiinsä ja saattaa näiden aseman sangen vaaralliseksi. Niitä peljätetään pois karkeilla haulipanoksilla, ja joll'ei auttaisi, on viimeistä hätää varten aina käsillä joku kivääri kuulalla

ladattuna. Ja tällä tavalla täytyy, ikävä kyllä, säännöllisesti tappaa useita elefanteja hallituksen vahingoksi. Sitä on mahdoton välttää, ja oltakoonpa kuinka varovaisia tahansa, joka vuosi tekevät elefantit paljon miehiä raajarikoiksi ja tappavatkin useita.

Garo-piirikunnassa on elefantinpyynti yleisintä ja siellä saadaan niitä vuosittain noin 250

Puita kannetaan.

Kheddahin aukko.

kappaletta. Huutokaupassa nousee niiden hinta keskimäärin 600—700 rupiaan kappaletta.

Vuonna 1897 käytiin niinikään kheddah-ajoa Garyn ylänteillä, ja se alkoi heti jalestä joulun sekä kesti neljä ja puoli kuukautta. Ennen ajon alkua oli kerätty kokoon kesyjä elefanteja, joita aina tarvitaan apuna kesyttömiä pyydettäissä. Hallitus antoi omansa ja niiden lisäksi lainattiin *rajaheilta* useita lisää. Niitä täytyy aina olla neljä kappaletta viittä kesytöntä kohti.

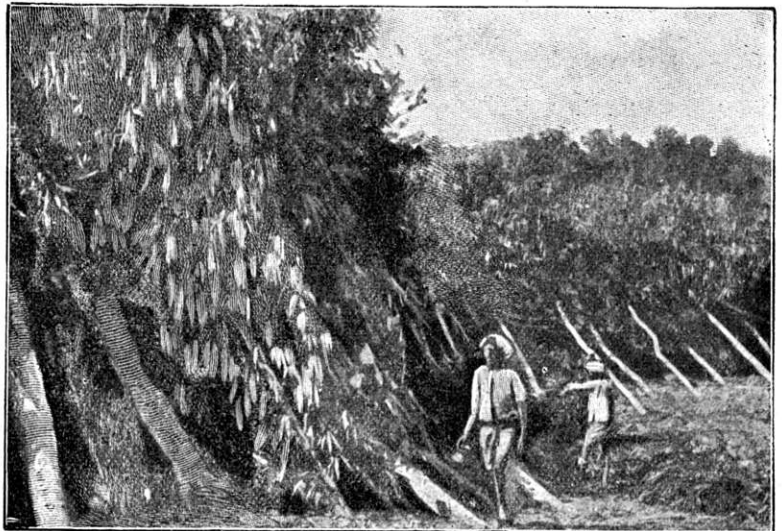
Ennen ajon alkua kierretään muutamia laumoja ja suljetaan vuorisoliin, missä on runsaasti laidunta. Siten on helppo laskea niiden lukumäärä ja tarkastaa niitä.

Ensimmäinen joukko, joka v. 1897 kier-

rettiin, oli jätettä edellisenä vuonna pyydystetystä isommasta laumasta, joka on tunnettu vaaralliseksi, mutta erittäin kauniiksi elefanttiroduksi. Elefantit olivat tulleet kierretyksi sopimattomaan paikkaan, ja kun ne olivat varsin rajuja, niin oli miehillä kauhea pula ajaissaan niitä, sillä aikaa kuin kheddahia valmistettiin.

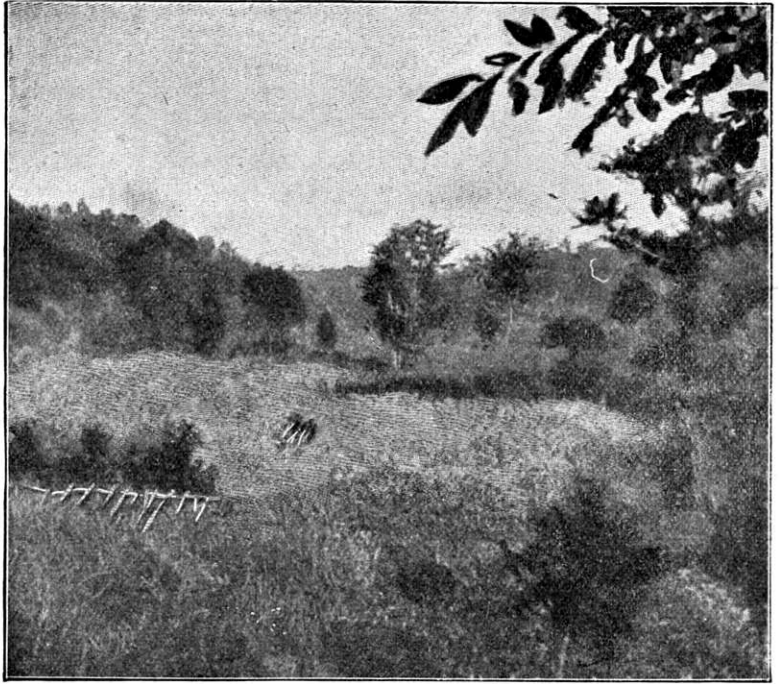
Asema tuli lopulta

niin vaaralliseksi, että ne päätettiin ajaa kheddahiin heti kun se vaan saataisiin valmiiksi, ja *tämä tapahtui yön aikaan!* Ylisummaan onnistui koko ajo huonosti, sillä muutamat elefanteista tekivät yhtenäen hyökkäyksiä ajajia vastaan ja vihdoin pääsi niistä muutamia karkuun. Aamulla oli vihdoin 50 kappaletta aituussa, mutta ne olivat aina vaan yhtä

Kheddah, peitetään tuoreilla oksilla.

raivoisia. Muutamia suurimpia niistä täytyi ampua, koska ne eivät näyttäneet pitävän siitä, että portti suljettiin, ja siitä syntyneessä sekamelskassa joutui yksi miehistä niiden jalkoihin ja runneltui kuoliaaksi. Ajonjohtaja pelasti häden tuskin henkensä. Kun hän istui portilla pysyineen suojelemaan miehiään ja katsoi taakseen, kaappasi muuan elefantti kärsällään hänen jalastaan kiinni. Tämän huomasi kaikeksi onneksi eräs hänen ystävänsä ja pelasti hänet ampuamalla elefantin. Hetken päästä olivat ne saaneet portin melkein hajalle rytytytyksi. Kolme isoa uros elefanttia teki hurjia rynnäköitä päästäkseen ulos, ja vihdoinkin onnistui niiden löytää se aukko,

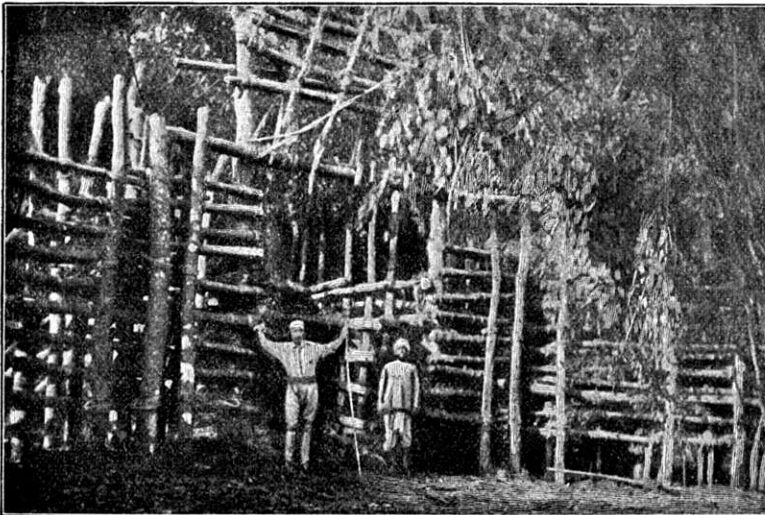
Kheddah on kokonaan peitossa.

mihin reservi-ajomiehet oli asetettu. Ja miesten pelastukseksi täytyi nuo kolme elefanttia ampua.

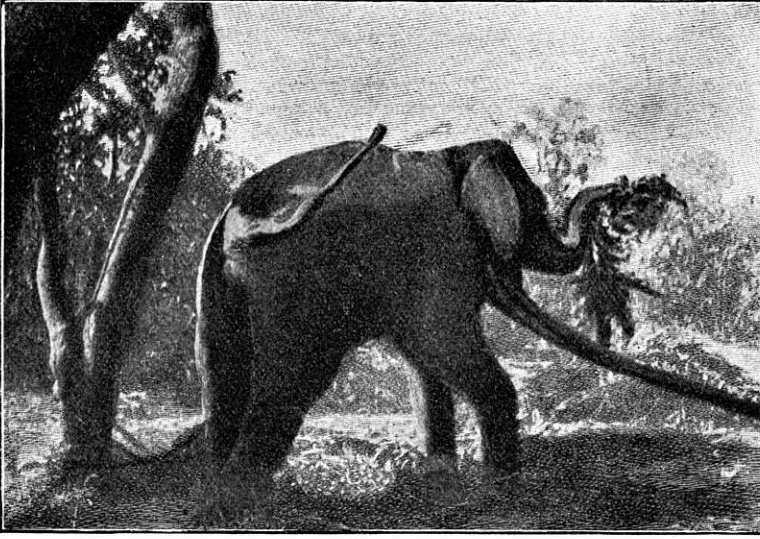
5 p. helmikuuta kierrettiin toinen joukko, jossa oli kaksi erittäin vahvaa ja petomaista elefanttia. Niiden voi-

masta sai käsityksen, kun katseli niitä puuta, joita ne nyhtivät maasta. Seuraavalla sivulla olevasta valokuvasta näemme, kuinka toinen niistä on kiskaissut suuren puun kärsäänsä ja aikoo sillä hätyyttää ajomiehiä.

Sellaiset jättiläiset, jommoinen seuraavassa valokuvassa on kuvattuna, ovat vaarallisia elukoita. Tämäkin teki anka-

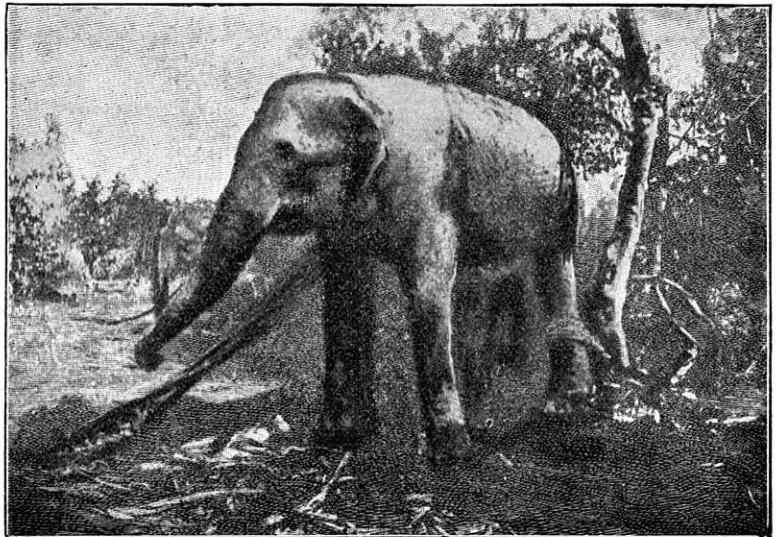
Vipuportti kheddahin aukossa.

Elefanti aikoo iskeä suurella puulla ajomiehii.

raa vastusta miehille, ja täytyi sitä kehäillä ja rautapiikeillä estää pääsemästä aituusta ulos. Kheddah olikin silloin rakennettu tavallista lujempi. Ajon aikana nähtiin, että joukossa oli monta erittäin suurta ja komeaa elukkaa, mutta kaksi suurinta niistä oli aivan lannistumatonta. Kun koko yö oli niiden kanssa taisteltu ja saatu ne uuvutetuiksi, astelivat ne äkäisinä ja vitkalleen viimeisinä kheddahin aukosta sisään. Mutta heti kun ne huomasivat olevansa umpiperässä, muuttuivat ne kauhean raivokkaiksi. Maa täräsi niiden jalkain alla, kun ne mölyten juoksivat pitkin aitausta. Äkkiä raivostuivat ne toinen toisilleen ja nyt alkoi sellainen tappelu, jommoista harvoin näkee. Ne olivat varmaankin ennen kil-

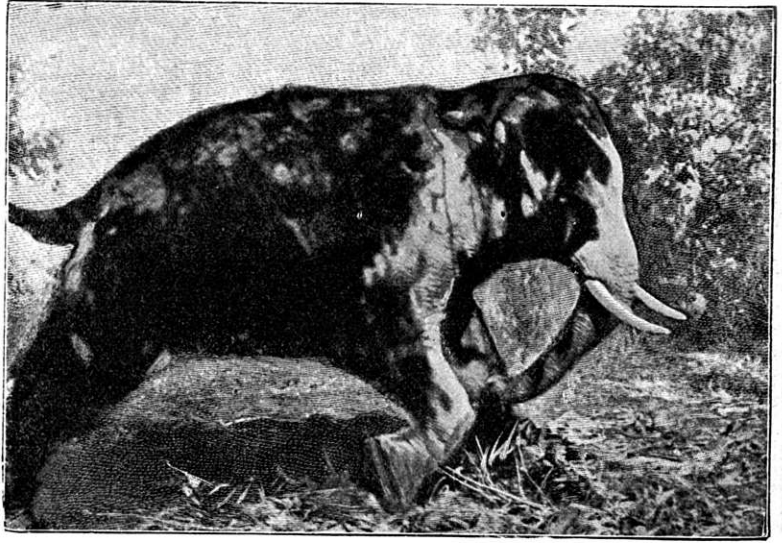
tyi heidän huomionsa porttiin, ja nyt hyökkäsi suurempi niistä kaikin voimin sitä vastaan. Muutamia kertoja saatiin se karkealla haulipanoksella peräytymään, ja äärimmilleen raivostuneena syöksähti se uudestaan entisen vastustajansa päälle ja työnsi tämän sellaisella voimalla aitausta vastaan kumoon, että paalulaitos hajosi, niin luja kuin se olikin.

Vaikea pideltävä.

pailleet isännyydestä parvessaan, ja kun nyt huomasivat olevansa ahtaalla alalla, missä ei kumpikaan päässyt väistymään, virisi niiden taisteluhalu entiseen liekkiinsä. Ne hyökkäsivät vähän väliä toisiaan vastaan, tölmäsivät kumoon toisia elefanteja niin kuin koiran pentuja, ja viilsivät toistensa kylkiin julmia haavoja torahampailaan. Yht'äkkiä käänt-

Piti rientää kiivaalla kiireellä korjaamaan aitaa. Hurjistunut peto peräytyi silloin muutamia askeleita, otti uutta vauhtia ja kaatoi aidan siltä kohdalta kokonaan, ennenkun kukaan ennätti antaa sille haulia kylkiin. Tölmäys oli äärettömän ankara, se kaatoi pitkän rivin paaluja ja kaikki miehet, joiden juuri piti niitä lujittaman. Yksi miehistä kuoli ja kuusi sai pahoja haavoja. Hyvin tähdätty kuula kaatoi kumminkin lopulta elefantin, ja paalutus korjattiin. Niinkuin näemme on Kheddah-ajossa paljon vaaroja tarjona. Kuvassa näemme elefantin juuri kun hän tekee toista hyökkäystä. Tummat pilkut sen pinnalla ovat puitten varjoja.

Elefanti tekee uuden hyökkäyksen.

Seuraavassa kuvassa näemme puuhun tehdyn tähyystylavan. Se on etupäässä laitettu niitä ylhäisiä vieraita varten, jotka tulevat katselemaan ajoa, ja asetetaan se tavallisesti niin lähelle paalu-aitaa kuin mahdollista. Jos maan luonto on sopiva, voi tällaisesta tornista, jota kutsutaan *machaner*, nähdä kaikki

ajon yksityiskohdat. Usein tehdään ne 60 jalkaa korkealle, suureen ja vankkaan puuhun, sellaiseen, joka ei ensi tölmäyksellä kaadu, jos elefanttien päähän sattuisi pistämään kukistaa koko «galleria».

Siihen saakka, kunnes elefantit on ajettu aivan «kujan» suuhun, ollaan ihan hiljaa. Mutta silloin annetaan merkki gongonilla, ja nyt alkaa kerrassaan pi-

Tähyystysiava.

Elefanttilauma menossa paalutukseen.

rullinen meteli. Ajomiehet seuraavat elukkain kintereillä kujaan ja sytyttävät niiden taakse tulia. Ensimmäisen rivin rovioita sytyttävät he kujan suuhun, toisen keskipaikoille ja kolmannen aivan lähelle porttia. Elefanttien tulo kujaan on kaikkein vaarallisinta, siellä kun se yhä kapenee, alkavat ne lopulta pelätä pahinta ja joutuvat kovin raivoihinsa.

Valokuvamme on luultavasti ainoa, mitä milloinkaan on otettu elefanttilaumasta, jota parhailaan ajetaan pyydykseen. Valokuvaaja oli asettunut puuhun, ja kuva onnistui mainiosti. Satoja ajomiehiä oli niiden takana, mutta metsä estää tässä heitä näkymästä.

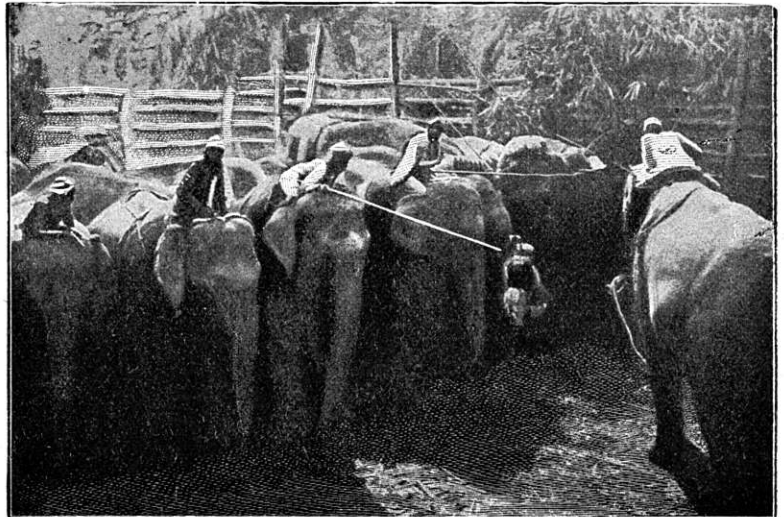
Kun lauma on saatusaarroksen, ajetaan niitä heti seuraavana päivänä kytkä ja viedä aituun

ulkopuolella olevaan «kenttäleiriin». Silloin tuodaan kesyt elefantit ensi kerran esiin ja saavat nyt olla apuna ihmisille villiä veljiään kesytettäissä.

Vahvimmat sota-elefantit asetetaan vartijoiksi portille. Toiset kesyt elefantit ajetaan aituun sisään ja järjestetään siellä riviin selin kesyttömiin päin. Sitten peräytetään niitä ja ne työntävät vil-

lejä heimolaisiaan paalu-aitaa vastaan. «Mahoutit», elefanttiratsastajat ovat keihäillä varustettuja, voidakseen hätätilassa pitää vankeja kurissa.

Nyt astuu portista sisään miehiä, jotka sitovat köyden jokaisen villin elefantin etujalkoihin. Että kytkeminen kävisi helpommin, asetetaan kolme kesyä elefanttia eräältä kunkin kytkettävän ympärille. Sitten sidotaan köysi myöskin

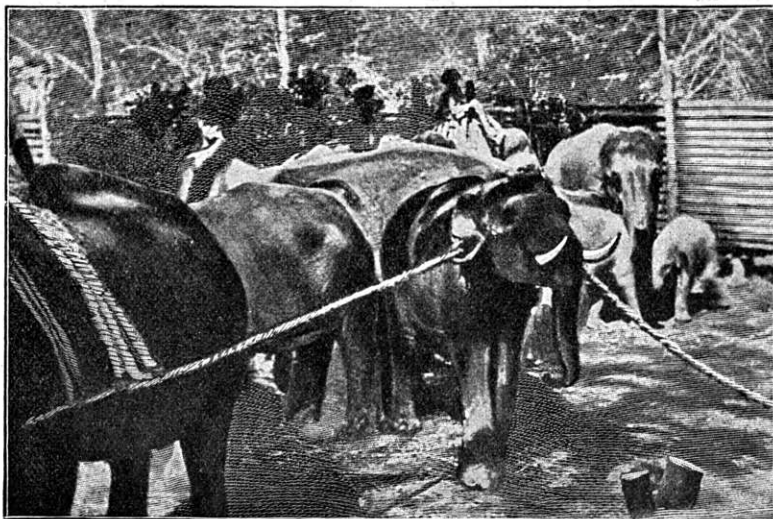
Ensimmäinen yritys vankien kesyttämiseksi.

jökaisen takajalkaan, ja koko ajan ovat ratsastajat elefantteineen sitoijen apuna. Nyt vie kesy elefantti köyden pään aituun ulkopuolelle, niin että vangittu voidaan sieltä kytkeä kiinni. Tämä kytkeminen vie tietysti monta tuntia.

Kolmas temppu aituun sisässä on köyden heittäminen kunkin vangin kaulaan, jonka tehtyä köyden toinen pää

sidotaan kesyn elefantin ympärille. Takajalkaköysi sidotaan toiseen elefanttiin, ja nyt on tulokas varmassa säilössä. Sitten viedään ne kaikki leiriin ja kytketään puihin kiinni. Ne ovat usein kyllä vastahakoisia, mutta niiden vastustus ei auta enää.

Pienet elefantit eivät kaipaa ollenkaan köyttä takajalkaansa; kaulasil-

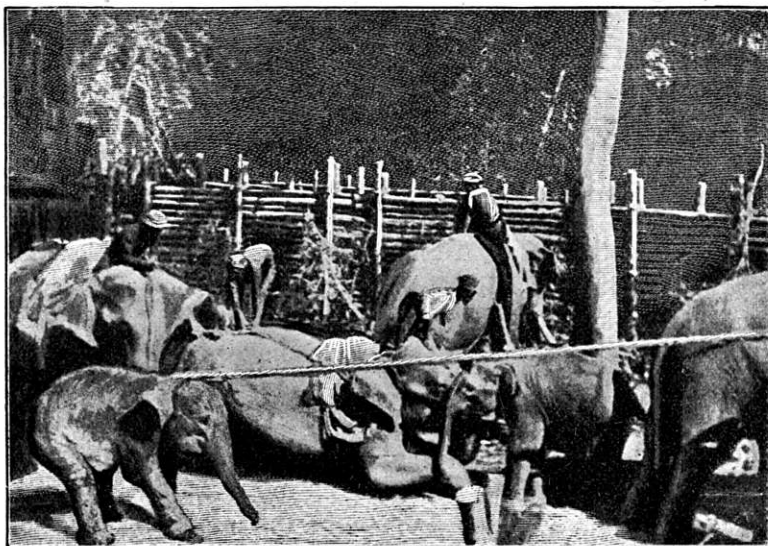

Vangit viedään kheddasta ulos.

mukka riittää niille yksinään. Kesy elefantti voi hyvästi hillitä kahta pienempää, mutta kaikkein suurimmilla täytyy olla kuusikin saattajaa, ja täytyypä niiden lisäksi vielä hakea pari sota-elefanttia lisää. Poikaset seuraavat tietysti emiään.

Kheddah-pyyntiä kesti Intiassa 1897 neljä ja puoli kuukautta, ja sen ajan ku-

luessa saatiin kaikkiaan 233 elefanttia. Maaliskuun loppuun oli koko valtion tilaama määrä täynnä ja sitäpaitsi vielä muutamia myötäväksikin. Huhtikuussa oli aikomus rakentaa 6 tai 7 kheddasta lisää, mutta laitettiinkin vaan kaksi ja nekin pieniä. Elefanttien silloinen halpa hinta sai aikaan tämän muutoksen, ja toisena syynä oli alkava

Vastahakoinen.

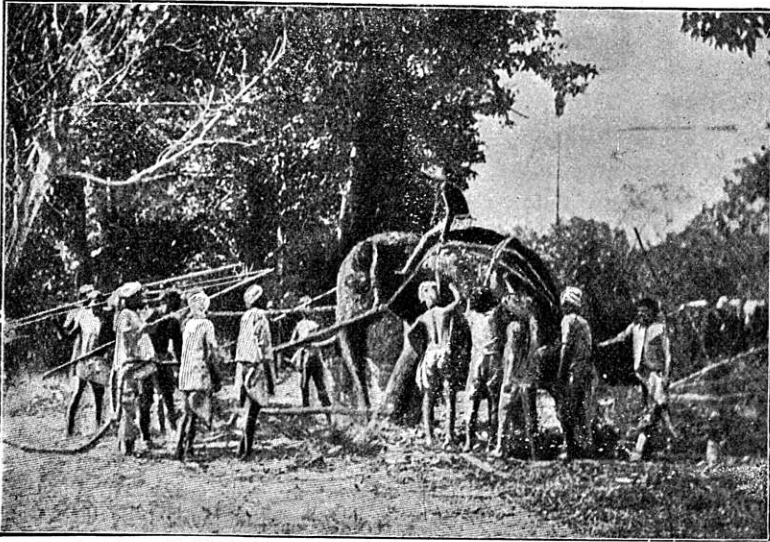
kolera, joka pelästytti ostajat pakoon. Niistä 233:sta, jotka pyydystettiin, sai ampumalla tai muista syistä surmansa ainoastaan 34, joka on pidettävä hyvin alhaisena prosenttina. Tavallisesti niistä surmaantuu 20—25 prosenttia. Vahinko on joka tapauksessa suuri kyllä, ja voitaisiin sitä ehkä suuremmalla varovaisuudella vähentää.

Elefanttipyyntin ylitarkastaja Intiassa lausuu tästä seikasta:

«Elefantin pyynnissä on täydellinen sattuma, kuinka paljon niitä tulee sur-

«Elefantti oli tavattoman raju, ja vaikk'ei se ollut aivan suuri, oli se kuitenkin erittäin vikkelä. Se käänsi aituuksessa kiukkunsa toisia kumppaneitaan vastaan ja sai niistä jo muutamia surmatuksi. Olisi ollut tarpeetonta antaa sen tappaa vielä useampia ja sen vuoksi ammuttiin se.»

Löytyy kaksi tärkeätä kohtaa, missä intialainen elefantinpyynti eroaa siamilaisesta. Intiassa toimittavat koko pyynnin ihmiset, kesyjä elefanteja ei tuoda esiin ennenkuin villit on saatu saarroksen. Siamissa sitävastoin käytetään viet-

Ensimmäinen koetus ratsastaa elefantilla.

matuksi. Se riippuu monesta seikasta, joita ei voi etukäteen tietää eikä tarkimmallakaan varovaisuudella välttää. Varsinkin mitä koskee vanhoja, erittäin villiä elukoita, jotka pyynnin jälkeen oman raivopäisyytensä vuoksi ovat kuolleet, niin niitä ei voi ottaa lukuun ollenkaan. Mitä taas tulee itse pyynnissä ammuttuihin elefantteihin, niin on siinä kysymys, joka ei vielä ole ratkaistu.»

Mutta että ampuminen usein on pakollista, se nähdään seuraavasta tapauksesta, joka sattui 21 p. huhtikuuta 1897:

telykeinoa, missä kesyt elefantit heti alusta pitäin tekevät koko tehtävän ja viettelevät kesyttömän joukon vankeuteen.

Toinen tärkeä ero on siinä, että siamilainen *paneata* (paalu-aituu) on seisova rakennus, jolla pyydetään elefanteja kaiken vuotta, kun intialainen sitävastoin rakennetaan kutakin tilapäätä varten erittäin.

Edellinen tapa on päivän selvästi huokeampi ja mukavampi. Se näyttää myös riippuvan pitemmästä kokemuksesta, kuin mitä Intiassa on saavutettu.

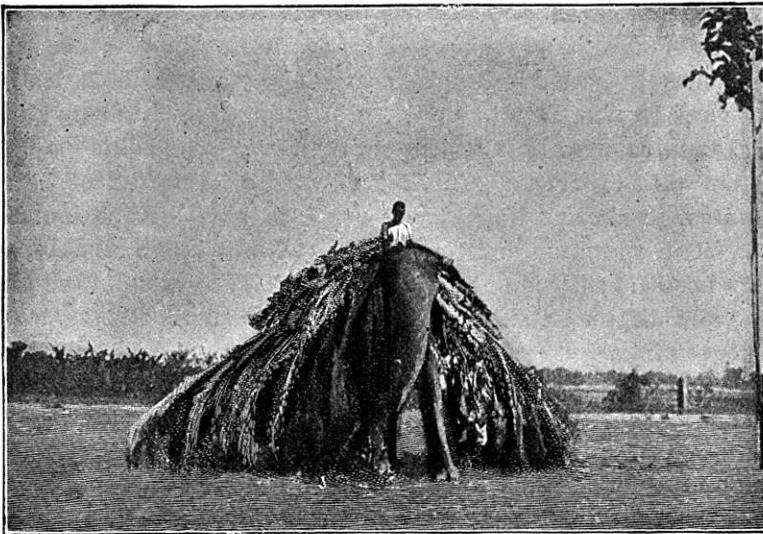
Ylläolevassa kuvassa nähdään intia-

lainen elefantti, jolla koetetaan ensi kertaa ratsastaa. Miehet ovat keihäineen varoilla, jos se sattuisi yrittämään väkivaltaa.

Pohjois-Intiassa ei ole mitään muuta aatetta elefanttien kesyttämisesä, kuin tuo ainoa, jota hindulainen niin kuvaa-
vasti nimittää *zubber dusti*, ja joka on jotensakin samaa kuin «tahtoen tai tah-
tomattaan». Muitten mukavien keinojen
joukossa, joilla siamilaiset lauhduttavat
liian tulisia elefanteja, on sekin, että he

heittävät kylmää vettä niiden päähän. Heidän pyyntitapansa paremmuus nähdään siitä, että he heti ajon jälkeisenä päivänä voivat viedä vangitut elefantit aituusta ulos syömään, kulettavat ne takaisin taas, aivan kuin ne olisivat olleet siellä koko ikänsä. Tämän vaikuttaa kesyjen elefanttien «viettelyvoima.»

Viimeisessä kuvassa nähdään kesy elefantti, joka vie kokonaista kantamusta *charrahia*, s. o. ruokaa vangituille veljilleen.

Kesy elefantti vie ruokaa vangituille.

Vaarallinen ilmapallomatka.

Kirj. F. BIDMEAD.

Oli ilmoitettu, että minun piti pallollani nousta ilmaan Keighleystä Yorkshiresissä lauantai-iltapäivänä 18 p. kesäkuuta 1898, ja laskeutua kannatuspurjeella takaisin maahan. Tämän piti tapahtua eräässä julkisessa juhlassa, jota vietettiin Viktoriapuistossa, ja sieltä oli minun noustava.

Oli ollut kostea, sateinen päivä, ja taivas oli vielä iltapuolellakin pak-sussa pilvessä vaikka sade tosin oli lakannut. Ilma oli niin epäsuotuisa, että juh latoimikunta olisi kernaasti lykännyt palloretkeni tuonneemmaksi, mutta minä en tahtonut pettää ihmisten toiveita, joita oli sinne oikein tulvimalla saapunut, pääasiassa minun tähteni. Ilmapurjehtijasta tuntuu aina pahalta, jos hänen täytyy jättää tekemättä purjehduksensa, mikä jo on ilmoitettu, sillä kansa yleensä luulee, että asiassa piilee silloin joku petos. Siitä syystä en minä koskaan ole nousematta, paitse jos sattuu aivan voittamaton este.

Iltapäivällä olin täyttänyt palloni ja pannut kaikki lähtökuntoon. Pallo on omaa tekoani ja menee siihen 16,000 kuutiojalkaa kaasua. Sen täyttäminen oli kestänyt tavattoman kauvan, ja kun kaikki vihdoinkin kello puoli kahdeksan aikana oli kunnossa, oli taivas umpipilvessä ja kävi ankara lounaistuuli. Pilvet kulkivat hyvin alhaalla ja minä epäilin ett'eivät katsojat tulisi näkemään minun nousuani ollenkaan. Itse puolestani en pelännyt mitään. Olinhan kerta kaikkiaan antautunut tuohon vaaralliseen ammattiin, noussut ja laskenut kannatuspurjeella alas useita kertoja, niin että siinä oli kylliksi todistusta rohkeudestani.

Kun kaikki oli valmiina, aloin apulaiseni Mr Sivewrightin kanssa irroittaa palloa maasta. Kannatuspurjeen olin kiinnittänyt palloverkoon vartavasten punotulla pumpulinyörillä, jonka kestävyys oli etukäteen koeteltu ja joka kannatti 100 englannin naulaa. Sitä ei koskaan sidota kiinni purjehtijaan

Kapteeni F. Bidmead.

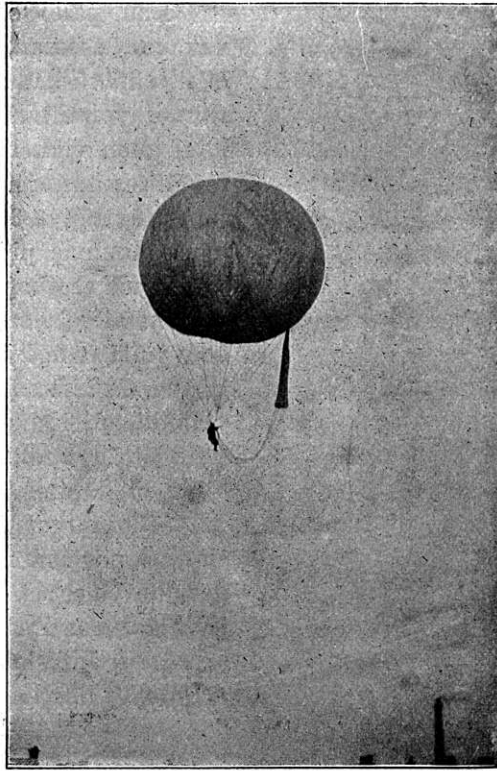
itseensä, kuten moni luulee, vaan pistää tämä tarpeen tullessa kätensä siinä olevaan renkaaseen, ja pitelee siitä kiinni.

Mutta tällä kertaa olin minä huolimaton eräässä hyvin tärkeässä seikassa, joka sitten oli vähällä maksaa henkeni. Ennenkun asetun pallon alla olevaan koriin, on minulla aina tapana ensin tarkastaa joka kohta, onko kaikki kunnossa. Mutta nyt se jäi kiireessä tekemättä. Kuitenkin olin kovan tuulen vuoksi ennen nousemistani

kiinnittänyt laskupurjeen renkaaseen lujan köyden, pysyäkseen alas tullessani siinä paremmin kiinni. Ja sitä seikkaakaan minä kiittää elämästäni!

Hurrahuutojen kaikuessa päästettiin pallo irti ja se kohosi komeasti ilmaan. Minä heilutin hattuani katselijoille, ja kaikki kävi hyvin kunnes olin kohonnut noin 3,000 jalan korkeuteen. Se korkeus, mistä kulloinkin lähdän laskeutumaan purjeellani alas, riippuu kokonaan ilmasuhteista. Tällä kertaa huomasin joutuvani paksuun pilveen ja sen vuoksi katsoin parhaaksi alkaa paluumatkani, että katselijat ennen pimeän tuloa ennäittäisivät nähdä laskeutumiseni.

Tuulen vuoksi hyppäsin purjeen vastaiselta puolelta pallokorista ulos, ja olin jo painunut ehkä kymmenen jalkaa, kun suureksi ihmeekseni ja kauhukseni

Ilmapurjehtija Bidmead palloineen ja laskupurjeineen.

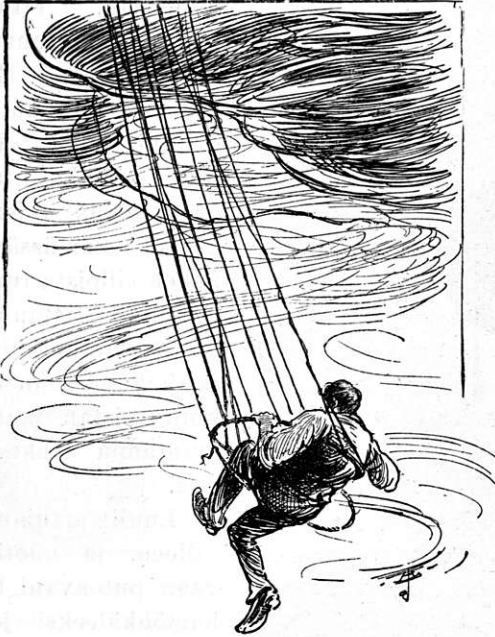
huomasin, ett'ei purje irtautunutkaan pallosta. En voi kuvata kauhistustani, enkä tahotoisi mistään hinnasta enää toista kertaa elämässäni kokea silloista tunnettani. Mieluummin annan katkaista jalkani, ennenkuin toistan noita muutamia sekunteja.

Luulin jo tuhoni tulleen, ja odotin vaan putoavani lihamöhkäleeksi johonkukuhun kohtaan englannin penikulmaa alempana. Roin kuin purjeen renkaassa, ja pallo heilui sinne tänne niin-

kuin villitty. En voinut tietää, missä oikoastaan vika oli. Sen vaan arvasin, että purje oli jollain tapaa tarttunut palloon kiinni. Arvelin moneen suuntaan ja lopulta huomasin syyn: tuuli oli kietonut purjen nuorat palloköysiin kiinni. Oliko se tapahtunut jo ennen nousuani vai sen jälkeen, sitä en voinut tietää, mutta joka tapauksessa olisi minun pitänyt tarkastaa vehkeeni ennen lähtöä.

Tilani oli todella kauhea. Jos pallo alkaisi keikkua vielä kovemmin, niin että se kääntyisi kumoon, räjähtäisi kaasu siitä ulos, eikä mikään voisi pelastaa minua kamalasta kuolemasta.

Tällaiset ilmapallot ovat laitettut siten, että niistä saa kaasun hyvin nopeasti ulos, ja niiden aukko on noin 12 jalkaa leveä. Niiden ylä-osa on noin 12

Mainio ilmatempu.

naulaa raskaampi kuin alapuoli, ja kun purjehtija istuu kopassaan pitää hänen painonsa tietysti palloa suorassa asennossa. Mutta kun hän hyppää pois, kääntyy pallo omasta painostaan ylösalaisin, jolloin kaasu alkaa virrata ulos ja pallo laskeutuu maahan.

Ensimmäisistä kamalista silmänräpäyksistä muistan vaan sen, kuinka pallo keikkui päälläni ja minä odotin vaan sitä hetkeä, milloin se kääntyisi kumoon. Minun muuttunut asemani oli kääntänyt sen kyljelleen ja kaasu alkoi vähitellen virrata aukosta ulos niinkuin kepeä savu. Sitten jouduin minä uudestaan pilvikerrokseen, mutta hetken kulluttua näkyi taas suureksi ilokseni kirkas taivas, jolloin pallo auringon valossa laajeni uudestaan ja alkoi pysyä vakavampana. Se nousi hyvää vauhtia vielä, ja laskin nyt olevani kolmen englannin penikulman korkeudella. Minä voin jotensakin tarkkaan määrätä korkeuden, sillä tämä oli 48:as ilmaretkeni.

Kun pallo oli ottanut jotakuinkin vakavan aseman, aloin tuumailla mitä olisi tehtävä kamalassa tilassani. En ole ruumiinvoimiltani erittäin vahva, mutta minä olen vikkelmämpi ja kevyempi kuin tavallisesti minun kokoiseni miehet. Olen juuri täyttänyt 30 vuotta ja olen 5 jalkaa 4 tuumaa pitkä.

Minä asetin purjeen renkaan kainaloitteni alle ja otin käsineni lujasti housunvyötäisistä kiinni. Se vaan peloitti minua, että käteni puutuisivat, sillä siellä ylhäällä oli kylmä, ja minä olin lähteissäni jättänyt takkini maahan. Ja paitanikin oli läpimärkä.

Silloin muistin köyden, jonka olin sitonut purjeen renkaaseen, ja siitä tuli minulle pelastus. Sain jalkani sen ylitse ja kietasin sen sääreni ympäri — lukija antakoon anteeksi, jos minä sitä kutsun mainioksi ilmatempuksi tuossa huikaisvassa asemassani kolmen penikulman korkeudessa. Vielä tätä kirjoittaissani, kuukautta myöhemmin, on sääressäni arpi saman köyden puristuksesta. Mutta tuo köysi se minut juuri pelasti, ja se on pää-asia.

Nyt oli vaan kysymyksessä kuinka kauvan pallo kestäisi, ennenkuin laskisi kaasun ulos ja minä alkaisin pudota *terra firmaa* kohti. Minulla ei ollut aavistustakaan siitä kuinka kauvan se voisi kestää. Mutta kestäpä se lyhemmän eli pitemmän ajan — surman suuhun arvelin olevani menossa joka tapauksessa.

Noin 20 minuutin kuluttua, jonka ajan olin liitänyt peltojen ja puistojen yli, laski aurinko, ja minä tulin taas pilvien keskelle. Olin mahtanut kulkea useita penikulmia. Pilvien vaikuttama kosteus sai pallon taas painumaan, ja sen kantovoima oli tuntuvasti vähentynyt. Allani oli kaupunki — Pontefract niinkuin jällestäpäin kuulin — ja nyt olin enää noin 500 jalan korkeudella.

Minut huomattiin kaupungissa, ja näin siellä syntyvän kiireellistä liikettä.

Ajauin vielä eteenpäin neljä penikulmaa ja painuin yhä, kunnes olin aivan lähellä maata. Olin huutaa ilosta kun pelastus oli niin lähellä, mutta huoleni ei siltä vielä ollut lopussa, sillä nyt juuri kun olisin tarvinnut käsiäni tarttuakseni puihin kiinni, huomasin niiden olevan niin puuduksissa, ett'ei niillä tehnyt mitään.

Pallo laahasi minua vielä kahden pelloin yli ja erään likaisen kanavan poikki, kunnes vihdoin takerruin kiinni pensasaitaan. Pensaat olivat piikkisiä ja pistivät ihoani kauheasti, mutta pallolla ei ollut enää kylliksi voimaa kiskaista minua siitä irti, ja niin olin pelastunut.

Olin äärettömästi uupunut sekä ruumiin että hengen puolesta, mutta onneksi

olin sentään pysynyt tajussani koko tuon kauhean retkeni ajan, vaikka ruumistani kouristi ja pakottikin joka kohdasta. Minulla ei ollut voimia päästä edes pensaista irti, vaan aloin heikosti huutaa apua. Pian saapuikin muutamia miehiä, jotka päästivät minut irti palloköysistä ja tuosta siunatusta aidasta. Ne puuvilla nyörit, jotka kiinnittivät laskupurjettani palloon, olivat niin jamautuneet köysiin, että ne piti leikata veitsellä poikki.

Olin tullut Stapletonin herraskartanon puistoon lähellä Pontefractia, noin 27 penikulman päässä lähtökohdastani. Kartanon omistaja osoitti minulle mitä suurinta ystävällisyyttä, niin että varsin pian toinuin tuon ilmaretkeni jälkeen, jonka hyvä sallima esti tulehasta viimeisekseni.

Pallo laahasi minua likaisen kanavan poikki.

Salaperäinen muukalainen.

Kirj. GEO O. STARR.

Raksikymmentä vuotta olen minä viettänyt seikkailevaa matkailija-elämää, etsien kummallisuuksia sekä sivistyneissä että sivistymättömissä maissa. Ne tapaukset, mitä minä voisin kertoa, täyttäisivät kokonaisen kirjan, mutta yksi tapaus minulle sattui, jonka rinnalle kaikki muut jäävät varjoon, ja joka on häiritsevä mielen rauhaa niinkauvan kuin elän.

Kesällä 1883 olin Pittsburgissa, (Pennsylvaniassa), jossa minulla oli johdossani yhdistetty teatteri ja museo. Siihen aikaan oli siellä huvituksia aivan tulvanaan ja minä istuin konttorissani hiljalleen mietiskellen jotain keinoa, millä seuraavina päivinä sopivimmin saisin yleisöä näyttelyihini. Seuraavalla viikolla tuli näet Pittsburgissa pidettäväksi suuri spiritistijuhla, johon tulisi saapumaan osanottajia kaikista osista Yhdysvaltoja.

Istuin ja mietiskelin uusia «vetokeinoja», kun samassa astui palvelijani sisään ja ilmoitti, että ulkona oli eräs maankuleksija, joka nöyrästi anoi päästäkseen puheilleni. Olen kaiken ikäni pitänyt sääntönä ottaa vastaan jokaisen joka vaan puheilleni pyrkii. Käskin siis maankulkijan sisään. Parin sekunnin päästä seiso i mies edessäni, olento, jota kurjempaa tai repaleisempaa en ole

vielä milloinkaan nähnyt. Hän oli pieneläntä mies, posket kuopilla, leuka likaisen parransängen peitossa, tukka pitkä ja takkuinen, vaatteina mitä kummallisint sekasotku kaikenmoisia repaleita ja jalassa vanhat kengän anturat nuorilla kiinni jamottuina.

«Olen työn puutteessa», sanoi hän.

«Hm! Jaha, pitäisikö teille olla työtä? Noo, onhan täällä maailmassa työtä yllin kyllin.»

«On kylläkin», sanoi maankulkija, «mutta minä haluaisin esiintyä.»

«Kaiken sen minkä Davenport-veljeksetkin, s. t. s. kaikki heidän spiritistiset tempunsa.»

No hyvä, minä sain tästä uuden tuuman. Spiritisteillä piti olla suuri kokous seuraavalla viikolla, ja minun pisti päähäni esittää heidän tempuistaan pilakuvia, joissa tämä velikulta tulisi olemaan ensimmäisenä ilveilijänä.

«Mitä koneita teille pitää hankkia?» kysyin tuolta kummalliselta työnhakijalta.

«Senhän te tiedätte parhaiten», vastasi hän äreästi. «Suuri huone, kaksi rautatankoa etulukuilla, muutamia käsirautoja, köyttä ja muita samanlaatuisia tarpeita.»

«Jaha», sanoin minä, «kyllä arvaan nyt mitä tarvitsette. Missä teidän pukunne on?»

Uutta Kaunokirjallisuutta!

WERNER SÖDERSTRÖM'in kustannuksella
on ilmestynyt:

LARIN KYÖSTI, **Ajan käänteessä.** Isänmaallisia runoja ja ballaadeja. Hinta 2: 25 p.

LARIN KYÖSTI, **Kulkurin lauluja.** Surunleikillisiä sekä vakavia kuvia ja tunteita kulkurin kulusta kodin ja maaliman välillä. Hinta 2: 75 p.

EINO LEINO, **Ajan aalloilta.** Isänmaallisia runoja. Hinta 1: 75 p.

ALPO NOPONEN, **Ahab Israelin kuningas.** Murhenäytelmä viidessä näytöksessä. Hinta 2: 25 p.

GOETHE, **Götz von Berlichingen**, Rautakoura. Suomentanut Antti Räihä. Esipuheella, selityksillä ja Goethen kuvalla varustettu. Hinta 2: 75 p.

JUHANI AHO, **Lastuja**, neljäs kokoelma. Hinta 3: 75 p.

KALLE KAJANDER, **Kunnanmiehiä.** Hinta 2: 75.

AINO SUONIO, **Kuloa ja kevättä.** Novelleja. Hinta 2: 25 p.

HEIKKI MERILÄINEN, **Huutolaistyttö.** 2: 25 p.

MAILA TALVIO, **Suomesta pois.** Kansannäytelmä. Hinta 60 p.

SANTERI ALKIO, **Syteen tai saveen.** Kansannäytelmä. Hinta 85 p.

H. BEECHER STOWE, **Pikku Kettuja.** Englannin kielestä suomentanut Sohvi Reijonen. Hienoilla kuvilla kaunistettu painos. Hinta 2: 25 p.

„TODELLISUUS ON

USEIN IHMEELLISEMPI

KUIN TARU”

14 vihko.

35 p:ää.

AVARASSA MAAILMASSA

MATKUSTUKSIA JA
SEIKKAILUJA
VIERAISSA MAISSA

PORVOOSSA
WERNER SÖDERSTRÖM

o o AVARASSA MAAIL-
MASSA ILMESTYY NOIN
20:SSA RUNSAASTI KUVI-
TETUSSA VIHKOSSA JA
MAKSAA VIHKO AINOAS-
TAAN 35 PENNIÄ. o o o o

«Päälläni.»

«Mikä on nimenne?»

«Eivät ole tulleet antaneeksi minulle nimeä — — kutsukaa miksi tahdotte.»

«No hyvä, minä kutsun teitä professori Garnellaksi» — se oli ensimmäinen nimi, mikä sattui suuhuni.

Ajattelin hetkisen asiaa ja käännyin taas miehen puoleen.

«Otaksutaan, että minä kustannan teille puvun ja muut tarpeet — mitä te voitte antaa minulle vakuudeksi siitä, että todella täytätte lupanne tehtävän?»

«En mitään», kuului lyhyt vastaus.

«No minä tyydyn siihen», vastasin heti. Siitten käskin puheilleni erään palvelijoista ja sanoin hänelle: «Ottakaa tämä herra mukaanne «American Hotelliin» — kolmannen luokan —, käsketekää niiden antamaan hänelle huone, ruoka ja kolme wiskyä päivässä — ei enempää kuin kolme, muistakaa se. Menkää hänen kanssaan sitten Guskyn kauppaan, seitsemännellä linjalla, ja ostakaa hänelle vaatteet — musta prinssi-Albert-takki, jota voi käyttää sekä kadulla että näyttämöllä, hattu, kolme valkeaa tärkkipaitaa, kaksi kertamusta alusvaatteita, kaksi paria saappaita ja muuta pientä, mitä hän tarvitsee. Mutta älkää nostako laskua liian suureksi. Kun olette ostokset tehneet, viekää hänet kunnolliseen kylpyyn, missä hänet perinpohjin pestään, ja pitäkää varalla, että hänen nykyiset vaatteensa poltetaan. Kun sitten vielä viette hänet parturiin, niin luulisin hänen sitten kutakuinkin kelpaavan päi-

vällispöytään.» Sitten käännyin Garnellan puoleen ja käskin hänen tulla luokseni seuraavana aamuna, saadaksemme keskustella hänen koneistaan y. m.

Kun aamulla menin teatteriin, odotti minua siellä eräs vieras herra. Minä nostin hattuaani ja sanoin: «Hyvää huomenta, millä minun on kunnia palvella herraa?»

»Olen työn puutteessa.»

Herra naurahti ja vastasi: «Olen tullut puhumaan niistä koneista.»

«Mistä koneista?» kysyin minä hämmästyneenä. Vieras oli eilinen kerjäläinen uudessa nahassaan, meidän uusi «professori Garnella». No niin, minä en tahdo väsyttää lukijaa yksityisseikoilla. Kaikki tarvittavat kojeet hankittiin, mutta ei Garnella niillä tehnyt mitään harjoituksia, hän oli harvapuheinen eikä muutenkaan käynyt usein meidän har-

joituksissa. Minä luulin, että hän oli taipuvainen väkijuomiin. Palkaksi määräsini hänelle 20 dollaria viikossa, mutta yllämainitusta syystä en antanut hänelle kuin dollarin päivän osaksi ja sanoin hänelle, että hän näytöntökautensa lopussa tai muuten suuren tarpeen sattuessa saisi sisällä olevat rahansa nostaa kuittia vastaan teatterin kassasta.

Tuo suuri ilta tuli ja minä olin tavattoman levoton. Mutta ihmeekseni oli Garnellan esiintyminen kerrassaan suurenmoista. Salonki oli täynnä lattiasta kattoon, enimmäkseen spiritistikongressin jäseniä. Näyttämöllä selitti Garnella, että hän oli todellinen meedio — ja teki sitten joukon temppujaan. Salaperäisiä käsiä ilmestyi ilmaan y. m., y. m. Spiritistit ihastuivat häneen ja hän lupasi seuraavalla viikolla antaa tarkempia selityksiä tempuistaan.

Sen hän tekikin, ja minä olin jo erittäin hyvilläni, että olin saanut niin mainion esiintyjän. Mutta eräänä iltana kuulin hänen näyttämöllä lausuvan katsojille seuraavat sanat:

«En ole tavannut vielä ainoakaan vankityrmää, josta en olisi voinut tulla ulos.»

Siitä sain minä erään uuden ajatuksen ja näytännön loputtua kutsuin hänet puheilleni.

«Garnella», sanoin minä, «kun sanoitte, ett'ei mikään vankityrmä ole vielä voinut pidättää teitä, niin oliko se ihan totta?»

«Aivan totta.»

Minä jatkoin: «No, no, Garnella, älkää laskeko leikkiä minun kanssani. Jos teidät todella suljettaisiin vankityrmään, niin voisitteko tulla sieltä ulos?»

«Voisin varmaan», vastasi hän tyyneästi.

«Hyvä on! Lausukaa nuo samat sananne huomeniltaissakin näytännössä,

ja minä asetan niin, että joku katselijain joukosta väittää sitä valheeksi. Asiamieheni on paneva sata dollaria vetoa siitä, että te ette voi tehdä sitä. Te suostutte vedonlyöntiin, ja ne sanomalehtimiehet, jotka silloin «sattuvat» olemaan salongissa, tekevät siitä pöytäkirjan.

Garnella suostui tähän. Vedonlyöntistä tehtiin pöytäkirja, ja nyt oli vaan hankittava vankikoppi. Pittsburgin vieranomaiset eivät suostuneet antamaan sellaista. Silloin matkustin minä Alleghanyyn ja menin vankilapäällikkö Murphyn luo. Hän suostui pyyntööni ja lausui: «Jaa, te saatte yhden sellin ja kokonaisen käytävän käytettäväksenne vankilassa.»

Eräänä tuorstaiiamuna ajoin minä koko seurueen kanssa yhteen Alleghany vankiloista. Sanomalehtien edustajat ajoivat edellä, ja viimeisessä vaunussa istuimme Garnella ja minä. Minä tartuin lujasti hänen käteensä ja katsoin häntä silmiin.

«Garnella», sanoin minä, «ajatelkaa mitä teette. Vielä on aikaa. Ettekö te ole menneet liian pitkälle? Muistakaa toki, että teidän nyt täytyy «esiintyä» todellisessa vankilassa, eikä teatterinäyttämöllä, missä on lattialuokkuja ja muita sellaisia. Salapoliisit ja vanginvartijat panevat teidät kahleihin. Tunnottomat vahtimiehet sulkevat teidät tyrmään. Älkää saattako minua naurunalaiseksi, siitä voi olla pahimmat seuraukset teille itsellenne.» Minä huomasin oman ammatti-arvoni olevan vaarassa.

Hän vastasi tavalliseen tyyneen tapansa: «Mr Starr, kun minut on suljettu selliin ja minä väitän tulevani sieltä ulos viidentoista minuutin kuluttua, niin minä olen ulkona viidentoista minuutin päästä. Ja jos minä sanon tulevani ulos puolen tunnin päästä, niin

minä *tulen* ulos puolen tunnin päästä.« Hän vaikenä hetkeksi, mutta jatkoi taas: «Mr Starr, minulla on nykyään hyvin vähän rahaa, ja kun tämä tulee maksamaan minulle . . . minä tarkoitan, että koettaisin hiukan sivutuloja tällä tavalla. Kuulkaahan nyt, kun minä olen tullut tyrnään ja sanonut kuinka kauan aikaa tarvitsen, silloin, minä vannon sen teille — voitte lyödä minusta niin monta vetoa kuin tahdotte!»

Hän tuli yhä tulisemmaksi.

«Kerjätäkää, lainatkaa tai varastakaa!» hihkasi hän. «Mutta lyökää vetoa, lyökää vetoa, lyökää vetoa!»

Vankityrmä ei ollut suuri, ja puuoven asemasta oli siinä teräskiskoista tehty ristikko-ovi, niin taaja, että ristikkojen aukot olivat vaan noin 2 tuumaa laajat.

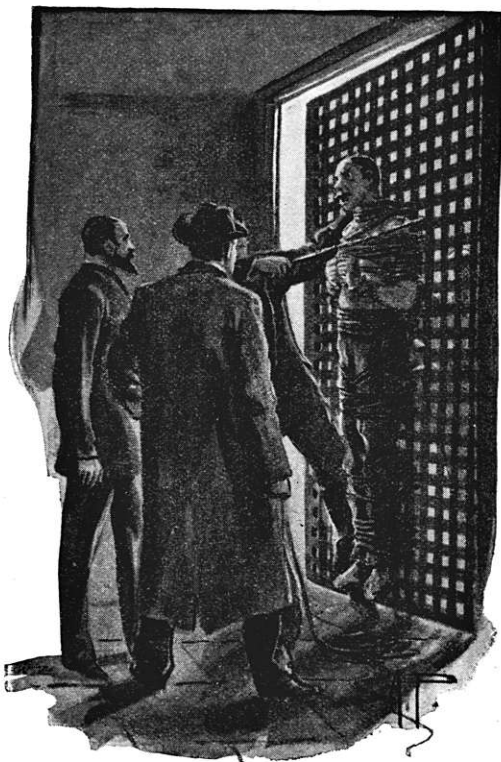
Polisiapäällikkö Mr Murphy ja hänen detektiivinsä olivat varoillaan.

He tiesivät, että vankilan muut vangit saisivat hyvin pahan esimerkin, jos heitä tässä petettäisi jollain silmäkääntäjätampulla. He veivät Garnellan tyrnään, nauroivat ivallisesti ja panivat kahdenkertaiset kahleet hänen käsiinsä niin kireälle, että hän huusi tuskasta. Ja sitten riisuiivat he hänet melkein alastomaksi.

Päällepäätteeksi köytettiin hänet vielä oveen kiinni, niin että hänen jalkansa olivat ylähällä lattiasta — hänet

ristinnaulittiin, voisi melkein sanoa. Siihen käytettiin hienoa manillaköyttä, joka likisti tuon salaperäisen miehen raajoja niin, että hän vielä kerran parahti tuskasta. Teräsovi kierrettiin kahdenkertaiseen lukkoon, ja sen päälle kiinnitettiin kolme terässalpaa yhtäomella koukulla. Löinkö minä vetoa, niinkuin olin luvannut? En ainoata centtiä! Suostumuksen mukaan poistuimme

kaikki käytävän toiseen päähän, ja pian kuulumme Garnellan kimakalla äänellään huutavan, että hän tarvitsi aikaa 35 minuuttia. Neljännes-tunnin kuluttua huusi «ajanlaskija»: «Viisitoista minuuttia.» Sitten tuli «kaksikymmentä minuuttia», «kaksikymmentä viisi minuuttia», «kolmekymmentä minuuttia». Tähän saakka oli hän laskenut viisiminuuteissa, mutta nyt huusi hän joka minuutin. Samassa kuulumme kahleitten jyskähtävän lattiaan Garnellan tyrnässä. Sitten kuulumme hänen ki-

Hänet köytettiin selin oveen.

roilevan sitä julmaa tapaa, millä hänet oli köytetty.

«Kolmekymmentäyksi minuuttia; kolmekymmentäkaksi; -kolme; -neljä». Samassa silmänräpäyksessä kun mies riemuiten huusi «kolmekymmentäneljä!» seisoituo salaperäinen maankuleksija edessämme käytävässä.

«Herra Jumala!» huudahti Mr Murphy, «te ette ole ihminen.»

Tuo salaperäinen mies seisoj edessämme käytävässä.

Murphy'n molemmat detektiivit olivat kalman kalpeina ja vavisten painuneet kivirahille, ja jokaista läsnäolijaa puistatti.

Garnella kääntyi minuun ja kysyi aivan rauhallisena:

«Paljonko olette voittanut?»

«En mitään», vastasin minä. «Hyvä Jumala, luulitteko te minua hulluksi? Luulitteko minun uskovan ihmetöitä enää meidän päivinäme?»

Hän oli vaiti ja painoi päänsä alas.

«Mr Starr», sanoi hän vihdoinkin, «te ette kysyneet minulta mitään, kun tulin luoksenne, mutta nyt huomaan, ett'ette enää luota minuun.»

Me menimme katsomaan vankityr-
mään ja näimme siellä kaikki köydet
kauniissa vyyhdessä lattialla, ovi oli

ehjänä, mutta kaikki lukot ja salvat olivat avatut. Kun tulimme takaisin käytävään, oli Garnella kadonnut.

Samana iltana sain tärkeän sähkösanoman Cincinnatiasta, jossa ohjasin samanlaista liikettä kuin Pittsburgissakin. Minun piti lähteä sinne, enkä palannut Pittsburgiin ennenkun seuraavana tiistaina. Me-
nin palattuani heti teatteriini ja katsahdin ohjelmaa. Garnellan nimeä ei ollutkaan siinä enää. Etsin viransijaiseni ja kysyin vakavana:
«Chalet, minkä vuoksi ei Garnellan nimeä ole ohjelmassa? Se on hyvin pahasti, sillä hän oli meidän parhaita vetovoimiamme.»

«Garnella on mennyt menojaan.»

«Mennyt menojaan? Mitä te tarkoittatte?»

Chalet vastasi: «Hän otti rahansa kassasta lauvantaiaamuna, eikä ilmaantunut teatteriin enää illalla. Sen jälestä ei häntä ole nähty.»

Minä huusin puhetorvea myöten veljelleni, joka oli kassan hoitajana:

«Edward, paljonko annoit rahaa Garnellalle?»

«Hänen saatavansa, en enempää, enkä vähempää», vastasi veljeni.

Tässä ei tietysti enää ollut mitään tehtävää, ja muutaman päivän kuluttua tulivat luokseni ne salapoliisit, joiden haltuun asia oli uskottu. He eivät olleet saaneet vähintäkään vihiä edes suunnasta, mihin päin hän olisi Pittsburgista lähtenyt, ja tämä oli aivan käsittämättö-
töntä, koska mies oli niin omituisen näköinen, että hänet oli helppo tuntea. Olipa kuinka tahansa — tuo omituinen olento oli kadonnut yhtä salaperäisesti kuin oli ilmestynytkin.

Kilpajuoksu kuoleman kanssa.

Kirj. C. V. A. PEEL.

R eväällä 1897 lähdin minä tutkimusretkelle eräisen varsin vähän tunnettuun seutuun mustien maanosassa. Minä ostin Berberassa 40 kameelia kantamaan matkatarpeita ja vettä, ja pestasin seurueekseni 32 miestä, jotka varustin Sniderkivääreillä. On välttämätön asia tällaisilla retkillä, että on tarpeeksi suuri miehistö mukana. Isällinen hallitus suorastaan pakottaa jo-kaista olemaan varuillaan tarpeen varalta. Neljäkymmentä kameelia, 100 à 150 mrk. kappale, näyttää varsin suurelta menolta, mutta täytyy muistaa, että näistä elukoista saa rannikolle takaisin palattuaan melkein saman hinnan. Alkuperäinen tarkoitukseni oli tutkia maata aina Ganana-joelle, tehdä luonnontieteellisiä keräyksiä, ja yrittää vielä siitäkkin etemmäksi ehkä aina vähän tunnetulle Lake Rudolphille saak-

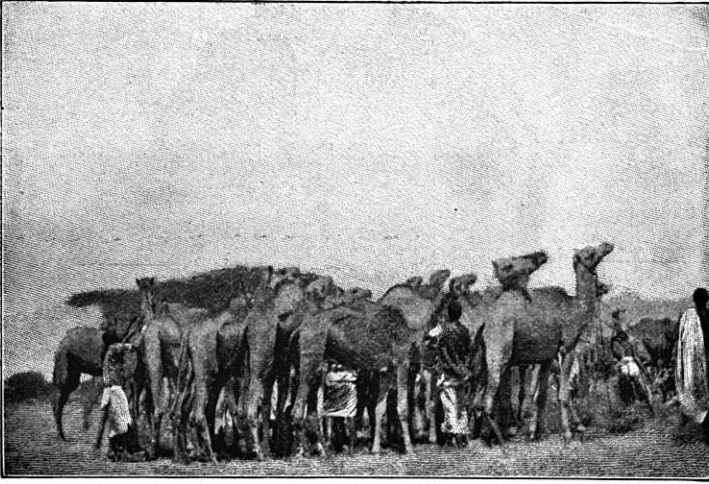
ka. Mukanani oli myös pienempi määrä lampaita ja vuohia teuraaksi, sekä pari kolme asiaa. Alkumatkalleni sain seuralaisiksi Mr ja Mrs Bennet Stanfordin, jotka aikoivat samallaiselle retkelle kuin minäkin, mutta kulkivat omalla karavaanillaan. Berberasta lähdettyämme tulimme seutuun, jota kutsutaan *Guban*, eli «Vedetön». Sitten kuljimme Geratosolan kautta Goulisvuorien yli — hyvin uhkarohkea teko kamelikaravaanille.

En voi tässä kertoa kaikkia seikkailujani, vaan riennän tämän erityisen tapahtuman kertomiseen.

Eräänä päivänä tuli muuan somali luokseni ja kertoi, että leirin lähistössä oli nähty leijona. Lähdin parin kolmen miehen kanssa etsimään petoa, ja kuljettuani jo jommoisenkin matkan, lähetin oppaani takaisin ilmoittamaan Mr Stanfordinille olinpaikkani. Mutta opas ei mennytkään leiriin, vaan oli kadon-

Mr C. V. A. Peel.

Kameelit kootaan yhteen joukkoon ennen matkalle lähtöä.

nut. Seuraus oli se, että minä jouduin erilleen valkeista seuralaisistani. Kun sitten olin menettänyt kokonaisen viikon leijonan etsinnässä, luovuin lopulta koko turhasta touhusta. Leijona oli ehtinyt jo surmata ja syödä suuhunsa kaksi miestä, kaksi lasta ja muutamia lampaita. Sitten sairastuin lievään kuumeseen, mutta virkosin siitä sentään väleen sampanjan avulla, jota kaikilla afrikanmatkustajilla pitäisi aina olla mukanaan.

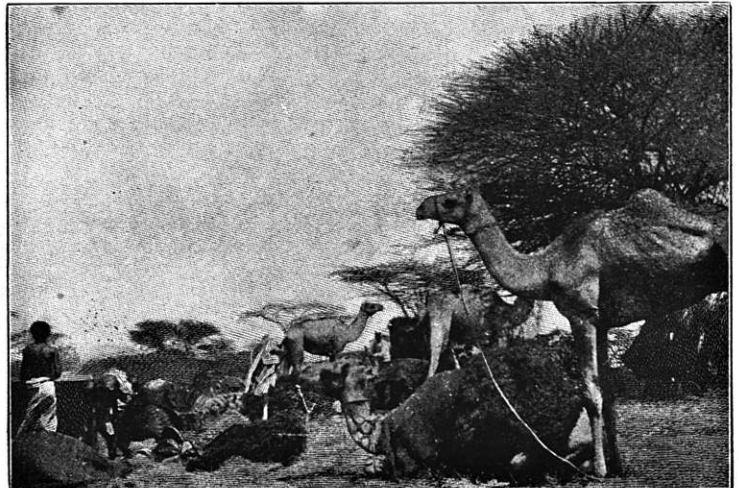
Oltuani matkalla jo noin kuusi viikkoa, sain minä valtion asiamieheltä Berberassa kirjeen, jossa hän pyysi, *ett'en* jatkaisi matkaani Gananalle saakka, koska abessinialaiset olivat somaleja vastaan. Tämän tiedon oli hän saanut Adenin konsulilta. Vaan siihen aikaan ei ollut ainoakaan abessiinialaista somalien maassa. Menelikin väki oli sieltä karkoitettu viimeiseen mieheen eräässä taistelussa, jossa somalit ai-

noastaan keihäillä varustettuna olivat surmanneet pari sataa abessiinialaista ja anastaneet heidän kiväärinsä.

Minä en silloin vielä tiennyt siitä seikasta mitään, vaan täytyi minun totella määräyksiä, niin pahoillani kuin olinkin matkani keskeytymisestä. Sen sijaan siis, että olisin kulkenut suoraan etelään päin Ganana-joelle, muutin minä matkasuuntani ja lähdin Ma-

rihan-maahan tavoittelemaan elefanteja. Kuljin erään aavikon poikki, jota oli noin sata engl. penikulmaa, ja sillä taipaleella meni viisi päivää. Tultuani Marihan-alueelle, huomasin alkuasukkaat siellä mitä suurimmiksi roistoiksi. He vaaniskelivat öillä ympäri leiriäni niinkuin hyenat, ja varastivat kaikki mitä käsiinsä saivat. Muun muassa veivät he yhden pony'n, kaksi kivääriä ja yhden pakan kangasta.

Viiyyn siellä kokonaisen kuukauden etsiskellen elefanteja, mutta en

Lyhyt levähdys.

tavannut ainoakaan. Eikä siellä ollut muutaakaan metsänriistaa, joll' en ota lukuun kesyttömiä koiria ja joitakuita anttilooppeja. Olin tietysti hiukan huonolla tuulella, varsinkin kun olin tällä hyödyttömällä retkelläni jo menettänyt pari kameeliakin. Ja senvuoksi päätin jatkaa matkaani eteenpäin taas kaakkoista ilmaa kohti Hawea-maahan. Mutta päästäkseni sinne, täytyi

Karavaani matkalla erämaassa.

minun ensin kulkea uudestaan halki Marihan kuivan erämaan. Ampumavaroja oli minulla vielä runsaasti, mutta muonavarat alkoivat käydä vähiin. Aikomukseni oli kulkea erämaan poikki eräisen Vairdair nimiseen paikkaan, jossa tiesin löytyvän muutamia kaivoja. Se oli noin viiden päivän matka — 80 eli 100 engl. penikulmaa. Vesivarastoni oli niistä kudotuissa astioissa, jommoisia somali-naiset valmistavat. Jokainen astia veti 18 á 25 litraa, ja niitä oli kunkin kamelin selässä viisi. Alku vas-

toinkäymisiini oli se, ett'en millään keinolla voinut saada opasta, ja sentähden täytyi lähteäkseni matkalle vaan oman seurueeni kanssa yksin. Kun sentään olin jo kerran ennen kulkenut saman erämaan poikki, lähdin jotensakin hyvällä luottamuksella liikkeelle, varsinkin kun eräs Marihani-päällikkö oli opastanut minut kameelitielle ja vakuuttanut, että sitä seuraamalla aivan varmaan tulisin kaivolle. Kolme päivää kävi kaikki aivan hyvin. Joka päivä olimme tehneet kaksi marssia, ensimmäisen heti auringon noususta kello yhteen-toista saakka, jolloin lepäsimme kello kahteen, ja toisen iltapäivällä. Mutta neljäntenä päivänä tuli eturatsastajani varsin huolestuneen näköisenä ilmoittamaan minulle, että vesi-astiat olivat alkaneet pahasti vuotaa. Se oli todellakin arveluttava seikka. Meinin itsekin heti katsomaan niitä, ja näin kauhukseni, että tuo kallis-

Vesi on lopussa.

arvoinen neste valui virtanaan pitkin kameelien kylkiä. Nuo kurjat vesiastiat halkeilivat vanhuuttaan kuumuudessa, ja sitäpäitse olivat kameelit särkeneet niistä kolme kokonaan.

Pahinta oli kuitenkin se, että aloimme itse kärsiä janoa, ja parin tunnin kuluttua tuli taas somalilainen eturastastaja luokseni ja sanoi tavanneensa muutamia kumppaneitaan varastamassa muutenkin loppumaisillaan olevaa vesivarastoamme. Minun teki mieleni antaa varoittavaksi esimersiksi heille selkään, mutta muistinkin ett'ei somalien luonne taivu sellaiseen alennukseen. Sen vuoksi määräsin vesivarkaille korkeat sakot ja päätin pienentää vesi-annokset kaikilta. Siihen saakka olin antanut miehille pari mittaa aamulla ja pari illalla. Viiden päivän aamuna lähdimme liikkeelle kello kolmelta, jolloin vielä oli pilkkosen pimeä, ja niin jouduimme me väärälle suunnalle, itäpohjoiseen, vaikka meidän olisi pitänyt kulkea suoraan pohjoista kohti. Olimme jo kulkeneet muutamia tunteja, ennenkun huomasimme erehdyksen. Kukaan ei tuntenut seutua paremmin kuin minäkään, ja erehdys huomattiin liian myöhään. Minä seisautin karavaanin ja lähetin muutamia miehiä takaisin etsimään niitä jälkiä, joita meidän olisi pitänyt seurata. He palasivat tunnin kuluttua ja vakuuttivat, että meidän *täytyi* olla oikealla tiellä, koska he eivät olleet muuta tietä löytäneet. Ja niin päätin minä jatkaa kerran aloitettuun suuntaamme, vakuutetuna siitä, että ennemmin tai myöhemmin tapaisimme vettä. Mutta ajatelkaa, ett'ei minulla ollut edes aavistusta siitä, milloin se tapahtuisi.

Meitä oli kolmekymmentä miestä ja paljoa suurempi määrä kameeleja ja muita elukoita, eikä meillä ollut enää pisaraakaan vettä. Eikä meillä ollut

pienintäkään tietoa mistä sitä löytäisimme — ja koko karavaanimme oli eksyksissä tuntemattomassa Afrikassa! Siinä alkoi nyt kilpajuoksu janon kanssa. En tiennyt enää suunnista mitään, eteenpäin sitä vaan riennettiin yhteen me noon, kunnes kamelit alkoivat väsyä, ja yksi ja toinen niistä jo kaatui hiekalle. Tunnonvaivoja ajattelematta täytyi minun ampua niistä neljä yht'aikaa. Toiset laahustivat eteenpäin vielä pari tuntia, mutta sitten kaatuivat nekin, eivätkä mitkään potkut saaneet niitä jaloilleen enää. Sydäntäni vihloi katsellessani eläinparkojen kärsimystä. Janon tuskat tulivat kauheiksi itsellämmekin, ja kun vettä oli saatava hinnasta mistä tahansa, avasimme kuolleitten kameelien mahat, katsoaksemme olisiko siellä tuota kallista tavaraa.

Epätoivo täytti mieleni, kun emme saaneet enempää kuin puoli tuoppia kukin mahasta. Syynä oli se, että ruoho oli niillä seuduin ollut tavattoman kuivaa, sillä muussa tapauksessa olisi vettä pitänyt olla ainakin kymmenen litraa jokaisen mahassa. Tuo vesi, jonka siten saimme, löyhkäsi kauheasti ja maistui vieläkin pahemmalle. — Täytyi jatkaa matkaa taas. Lampaat ja vuohet alkoivat kuolla yksi toisensa jälestä. Muutaman tunnin kuluessa olivat ne kuolleet kaikki, joka sorkka — ja niitä oli kaksikymmentä kappaletta. Ne koettivat kyllä pyrkiä eteenpäin viimeiseen saakka, mutta lopulta kaatuivat ne, ja päästivät sydäntäsärkevän mölähdyksen.

Kuudennen päivän aamua en unohda milloinkaan. Aurinko nousi taivaanrannalle niinkuin äärettömän suuri vesipallo, ja hetken kuluttua valoi se jo lamauttavalla voimalla kuumia säteitään päämme päälle. Kuului tömäys, vielä toinen! Taas oli kaksi kameelia kaatunut. Saimme ne suurella vaivalla jaloil-

leen jälleen, mutta pian kaatuivat ne uudestaan. Ja samassa määrässä kuin toisia kaatui, lisääntyi kuormaa toisille.

Yhä riensimme eteenpäin. Ihmeekseni muistan, että suurisuisimmat miehistäni joutuivat ensimmäisinä epätoivoon. Hiljaisemmat, ne jotka olivat säästävämmin käyttäneet leukojaan alkumatkalla, ne näyttivät kestävänsä paremmin. Parin tunnin kuluttua tuuskahtivat molemmat pönihevosenikin maahan, ja minun täytyi astua jalan. Joka hetki odotin, että miehet kääntäisivät kiukkunsa minua kohtaan ja ehkä raivoissaan tappaisivat minut. Mutta tarkemmin ajatellen huomasin, ett'ei heidän tilansa siitä paranisi. Heille oli tietysti parasta seurata minua kunnes löytäisimme vettä.

Nyt alkoi jo miehiäkin vaipua maahan. He eivät luvanneet jatkaa matkaa, vaan sanoivat ennen kuolevansa siihen missä olivat. Silloin muistui mieleeni ne valkeat luut, joita tapaa kaikkien karavaaniteitten vierissä. Minä potkin miehiä, kunnes sain heidät ylös, mutta päästyään jaloilleen alkoivat he kovasti yskiä ja sylkeä verta. Matkaa jatkettiin yhä, ja silloin tällöin keskeytti vaan hiljaisuuden joku ankara yskäkohtaus, tai jysähdys, kun taas joku miehistä kaatui. Tiesin, ett'emme sillä tavoin voisi kestää pitkälle — ja kaivot

olivat vielä ehkä kolmen päivänmatkan päässä.

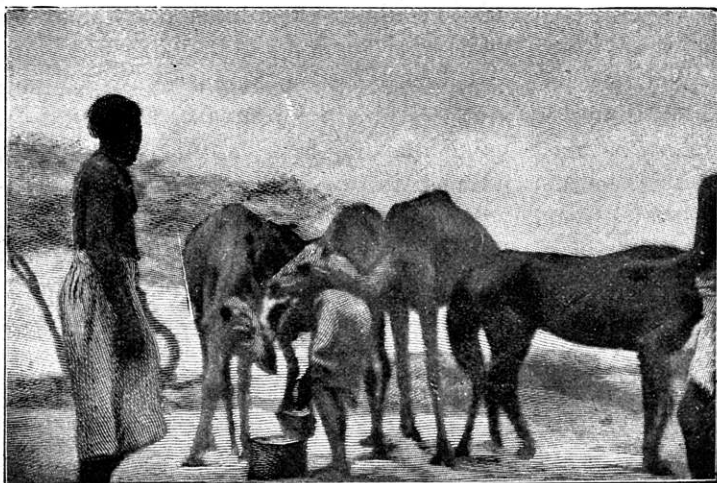
Seitsemäntenä aamuna tunsin minäkin jo voimani loppuvan. Kurkkuni oli halkeamaisillaan. Tuntui aivan siltä, kuin olisin juonut kiehuvaa vettä. Näkövoima häiriytyi, kaikki näytti punaiselta, enkä voinut erottaa puuta miehestä. Kohta en voinut enää kävelläkään, vaan täytyi somalien taluttaa minua. Ja

»Oletteko löytäneet vettä?»

aurinko valoi yhä päällemme tulisia, läpätunkevia säteitään. Minä tiesin, että jos kerran kaatuisin, niin siinä pysyisin, ja kuitenkin tuli kiusaus heittäytyä maahan yhä suuremmaksi, kunnes pelkäsin meneväni sekaisin. Verta syljin jo minäkin, ja jos koetin niellä sitä alas, tunsin kurkussani kauheita tuskia.

Päätin ponnistaa viimeiset voimani. Viittasin luokseni kaksi vahvinta ja luottavinta miestä, ja kuiskasin, että he

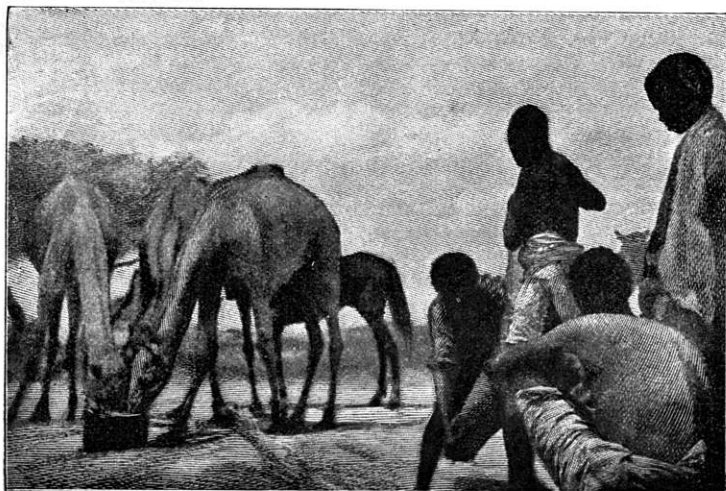

Henkin jääneitä kameeleja juotetaan.

lähtisivät etukäteen katselemaan löytyisikö missään vettä tai jotakuta ihmisellistä olentoa, joka voisi auttaa meitä julmassa tilassamme. Miehet riensivät eteenpäin, ja minä yritin samaan suuntaan taluttajaini kanssa. Minä kyselin heiltä, oliko maan luonto vielä samaa kuin siihenkin saakka, ja he vastasivat niin olevan. Silloin olin minä valmis vaipumaan viimeistä kertaani maahan, mutta huomasin samassa miesten vilkastuvan liikkeissään. Oli kulunut noin tunnin verran ja veden etsijät palasivat juuri takaisin. Taluttajani sanoivat heidän juoksevan meitä kohti. «Oletteko löytäneet vettä?» sain käheästi huudetuksi. *Vabadunti! Vabadunti!* (paljon! paljon!) huusivat he riemuissaan vastaan. Samassa silmänräpäyksessä katosi kuolemantapainen uneliaisuus seuralaisten kasvoista, ja he päästivät sellaisen käheän huodon, jota ei kuule missään

muualla kuin Afrikassa. He tulivat aivan hurjiksi ilosta, huitoivat käsiään kuin mielipuolet ja laukkasivat juostessaan kiväärinsä ilmaan. Oli ihme, ett'ei ketään ammuttu kuoliaaksi siinä mylläkässä. Sikin sokin hyökkäsimme kaikki loivaa rinnettä ylös. Vihdoin, kun olimme matolan kunnan harjalla, aukeni eteemme näky, jota en koskaan unohda. Alhaalla laaksossa oli

täydellinen puutarha — ihanaa, viheriästä ruohoa, ja suuria, reheviä puita. Tämä pieni keidas oli ehkä vähän toista engl. neliöpenikulmaa laaja. Sen laidassa oli joukko vanhoja kaivoja tai vesisäiliöitä, *gallain* hakkaamia kovaan kallioon jo satoja vuosia sitten. Me juoksimme hurjina kaivoille, mutta huomasimme suureksi harmiksemme veden niissä olevan kaksikymmentä jalkaa syvällä. Laskimme kuitenkin heti astioita niihin, vaan mitä saimme sieltä? Ilkeää, mädäntynyttä rutaa. Rudan alla oli kui-

Pelastetut.

tenkin oikeata vettä, mutta sekin oli löyhkäävää ja keltaista niinkuin likaviemärissä. Se oli ehkä joskus maailmassa ollut kirkastakin, mutta ne miljoonat linnut, joita lentelee kaivoille — minun ei tarvitse ehkä puhua tarkemmin siitä.

Meillä ei ollut aikaa keittää tuota velliä. Jokainen sai sitä suuren astiallisen, ja joi sen pohjaan yhdellä siemauksella. Minun kurkkuani se ei jäähdyttänyt. Päinvastoin oli minun juotuani kovempi jano kuin ennen. Seuralaiseni veivät minut telttiini ja sinne minä nu-

kuin. Hetken kuluttua aloin minä hauria, mutta huomasin heti, että oli vaara tarjona, ja annoin pois revolverini pelänten käyttäväni niitä omaa itseäni vastaan. Sitten sain minä ankaran kuumeen ja kovan päänsäryn, ja kun vihdoinkin kykenin jaloilleni taas, olin niin hermostunut, että minulla joka hetki täytyi olla vesipullo mukana. Jos huomasin pulloni jääneen leiriin, ajoi minut vastustamaton kauhu heti takaisin noutamaan tuota välttämätöntä nestettä, vaikka sillä kertaa en olisi ollut sen puutteessaakaan.

Taistelu meri-ankeriaan kanssa.

Kirj. C. REYNOLDS.

Minä vietin kesälomaani v. 1897 Eteläwalesin rannikolla Tenbyn lähistössä ja huvittelihen parhaasta päästä kalastuksella. Minusta tuli hyvä ystävä kalastajain kanssa, olin heidän mukanaan kokonaisia öitä ja totuin hyvästi heidän toimiinsa.

Kuulin kummallisia juttuja valaista, haikaloista, hylkeistä ja muista meren asujamista, mutta erityisesti hämmästyttivät minua kalastajain kertomukset niistä suurista meri-ankeriaista, joita he olivat saaneet Bristolin kanavasta. Selitykset niiden suuruudesta, voimasta ja hurjasta sitkeydestä kiihdyttivät mieltäni siihen määrään, että halusin kaikin mokomin päästä lähempään tekemiseen jonkun tuollaisen pedon kanssa.

Siinä tarkoi-

tuksessa aloin harrastaa pelkkää ankeriaan pyyntiä ja koetin kerätä kaikki saatavissa olevat ohjeet mitenkä siinä oli meneteltävä. Muutamia viikkoja yrittelin sitä vaihtelevalla onnella. Sain koko lailla muuta kalaa ja joukossa jonkun ankeriaankin, mutta en kertaakaan sellaista jättiläisankeriasta, jommoista odottelin. Pienemmät nielasivat aina

syöttini, ennenkun oikea suuri meri-ankerias oli ennättänyt näkemään sitä, ja nyt aloin minä mietiskellä jotain uutta syöttilajia.

Koetin keksiä jotain sellaista syöttiä, joka ei olisi muille kaloille mieleinen. Sellaista, josta oikein iso, kaikkinielävä meri-ankerias pitäisi, ja joka olisi niin suuri, ett'ei se pienempään suuhun mahtuisi.

Puhuin mietteistäni kalastajille, ja monenmoisia

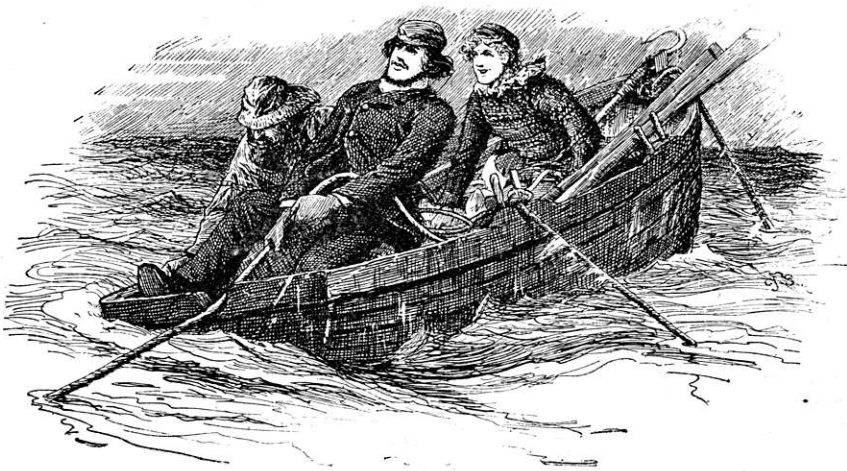
»Kas tässä syöttiä, jonka pitäisi kelvata.»

suunnitelmia tehtiin, kunnes vihdoinkin keksittiin yksi, joka mielestäni oli paras. Eräs kalastaja kolkutti muutamana aamuna ovelleni, ja kun menin ulos, näytti hän minulle kahta sanomalehtipaperiin käärittyä porsasta.

«Tässä pitäisi olla syötti, joka kelpaa», sanoi hän. «Ne ovat vaan viikon vanhoja, ja emä makasi ne viime yönä kuoliaiksi. Naapurini, jonka omia ne olivat, heitti ne tunkiolle, mutta heti kun minä näin ne, sanoin itsekseni: Tuossa on juuri sellaisia syöttiä, joita Mr Reynold tarvitsee. Minä täytän ne

mainio haju-aisti, olin varma siitä, että nousu ja pakovesi piankin levittäisi tiedon säkissä olevista makupaloista. Aivan varmaan tulisivat ne sitä kohti ja tarttuisivat siis minun koukkuihini, sillä säkistä eivät ne hyötyisi mitään, ell'eivät nielisi sitä kokonaan. Ja kun meri-ankeriaat ovat liikkeellä vaan öillä, aijoinme kalastaa koko yön. Mutta silloin oli keskikesä, ja suurin osa yötä tulisi siis olemaan valoisa.

Illalla oli meillä kaikki valmiina avonaisessa soutuveineessä. Kalastaja, hänen poikansa ja minä sousimme eräälle

Voimallisella nykäyksellä painui syötti pohjaan.

sillillä, niin ovat ne vielä paremmat.»

Tuuma ei ollut minusta tyhempää, ja tein heti miehen kanssa sopimuksen, että lähdettäisiin koettamaan sitä jo ensi yönä. Minulla oli itselläni eräs toinen keino, jota aijoin samalla kertaa koettaa, ja jonka luulin myös lisäävän kala-onneamme. Aijoin näet koettaa jonkunlaista pohjasyöttikeinoa, jota sisäjärvissä käytetään ankeriaan pyynnissä. Sitä varten hankin vanhan säkin, täytin sen kalan sotkuilla ja kivillä, ja upotin pyyntipaikalle.

Kun vesi on hyvä hajun levittäjä, varsinkin virtapaikoissa, ja ankeriailla on

luodolle noin engl. penikulman päässä rannasta, missä nousuveden aikana oli noin seitsemän tai kahdeksan sylvä vettä. Laskettuani säkin köydellä pohjaan ja merkittyäni tarkoin paikan missä se oli, panin syötin koukkuun ja heitin sen säkin kohdalle. Koukun perustimena oli kolmen korttelin mittainen sinkkinen ketju, joka kestäisi ankeriaan pureskella, ja sen olin pujottanut sikaporsaan lävitse, niin että koukut jäivät suun kohdalle. Sitten oli siimassa vielä raskas paino, ett'ei syötti kohoaisi pinnalle.

Saatuamme tämän koukun mereen, otimme käsille muut kalastuskojemme ja

saimme pientä kalaa erinomaisen paljon, joka seikka minun täytyy lukea säkin ansioksi. Minä pidin yhä tarkkaa vaaria ankerias koukusta, jonka siima oli sidottu perätuhtoon kiinni. Ei ollut tarpeellista vetää sitä ylös ensi nykäisyllä, koska odotimme siihen kalaa, joka vastaisi syöttinä olevaa porsasta, ja joka tietysti näyttäisi kyllin selvästi tarkoituksensa, ennenkun sitä tarvitsisi ruveta vetämään ylös.

Minä sytytin piippuni ja tarkastelin yhä ankerias koukkuani sillä aikaa kun Sim poikineen veteli pienempiä kaloja.

Se vääntää itsensä irti keksistä.

Säkki oli selvästikin viekoitellut paljon kaloja luodolle, ja me saimme aika lailla kampeloita y. m. sekä muutamia kurjia «koirahaitakin», jotka me armotta tapoimme. Tavallisia ankeriaita oli myös runsaasti. Poika nappasi erään 10-naulaisen ja isä toisen hiukan pienemmän, puhumattakaan yhdestä, joka pääsi hänen koukustaan irti ja joka oli meriankerias, niinkuin ukko sanoi kouraansa tunteneensa.

Minun syöttini ei näyttänyt erittäin viehättävän pienempiä kaloja, mutta minä toivoin yhä, että siihen vihdoin iskisi oikea jättiläinen, kun kerran iskisi.

Oli jo kulunut lähes tunti siinä odotellessani, kun yht'äkkiä huomasin kovan nykäisyn syötissä, se painui voimakkaasti pohjaan ja alkoi sitten kulkea suoraan eteenpäin.

«Siinä se on sire!» huusi Sim. «Annetaan aikaa sille! Annetaan sen niellä tarpeeksi!»

Minä tein niinkuin Sim neuvoi, ja annoin sen vetää puoli siimaa, ennenkun nykäisin. Mutta koukku oli kuin kalliolla kiinni, ja vaikka vedin kaikin voimin, en saanut sitä kyynärääkään

nousemaan. Vene vaan kääntyi ympäri. Hädin tuskin jaksoin pitää siimaa käsissäni, ja joka hetki pelkäsin, että se katkeisi, tai koukut särkyisivät. En voinut muuta kuin hellittää siimaa yhä lisää. Sim oli kovasti touhuissaan. «Se on meriankerias, siitä voin lyödä vaikka vetoa! Ja aika poika se onkin! Minä tunnen sen nykäisystään!» huusi hän. Nyt oli siima jo kaikki meressä, ja niin tiukalla kuin viulun kieli. Silloin pisti äkkiä uusi tuuma päähäni.

«Ankkuri, ylös, Sim! Pian! Pian! Ehkä se rauhoittaa häntä vähän», huusini Simille.

Sanottu ja tehty. Sim nosti ankkurin, poika sivalsi veitsellä säkkiköyden poikki, ja nyt sitä lähdettiin. Alkoi ankara taistelu tuon hirviön kanssa, ja vene kulki milloin mihinkin suuntaan. Neljäntuntiin emme saaneet petoa vielä vilaukseltakaan näkyviimme. Yhtenään yritti se rajusti painua pohjaan, ja kun minä pelkäsin pahoja seurauksia karien tai uponneitten laivahylkyjen vuoksi, täytyi ponnistaakseni kaikki voimani estääkseni sitä siitä. Jos olisimme pysyneet ankkurissa, olisi meidän varmaan käynyt huonosti.

Kauvan kesti ennenkuin saimme sen veneeseen, mutta lopultakin saimme sen sentään niin lähelle, ett'ei enää ollut siimaa ulkona kuin noin kymmenkunnan kyynärää. Siinä näimme ensi kerran sen kauhean pään ja mustan- sekä valkeanjuovikkaan ruumiin. Nyt oli tärkeä hetki käsissä!

Sim seisoi valmiina keksi kädessä, ja minä vedin siimaa, sillä ylös täytyi meidän se nyt jo saada.

Mutta yhä kovemmaksi muuttui taistelu, jota lähemmäksi sen saimme. Se sukelsi ja kiemurteli kuin vimmatu.

Nyt se on jo melkein veneessä ja iskee vettä niin että kuohu käy ylitsemme. Se täytyy välttämättä saada vedetyksi keksillä veneeseen, muuten katkeaa siima. Mutta siinä onkin vaikea tehtävä, sillä sen voimat eivät ole vielä läheskään lopussa.

Sim iskee keksillään minkä ennättää, mutta aina sivutse. Minä olen kuumeentapaisessa jännityksessä. Vihdoin saa Sim työnnetyksi keksin koukun sen alaleuvan läpi, ja me vedämme sen hurraata huutaen veneeseen!

Mutta siihen ei taistelu vielä lopu. Ankerias on pidempi kuin kukaan meistä ja minun reiteni paksuinen, se on voimakas ja notkea, ja pian on se vääntänyt itsensä keksistä irti, ja on taas kokonaan siiman varassa. Vene on liian pieni

Limainen kala kietoutuu ympärilleni.

niin hillitsemättömälle elukalle, ja joll'emme heti paikalla saa sitä hengiltä, on se silmänräpäyksen kuluttua meressä takaisin.

Minä pitelen hurjana siimaa. Sim iskee ja pieksää ankeriasta keksillään kuin hullu, mutta ei saa asetta tarpeeksi kiinni sen limaiseen ihoon. Poika huitoo sitä airolla, kunnes se viskaa hänet kumoon. Se taistelee niinkuin käärme, pureskelee sinkkiketjua, ja louskuttaa leukojaan kuin hiiren loukkua. Minä

vedän vimmatusti siimasta ja saan sen takaisin veneeseen juuri kun se on ponnahtamisillaan laidan yli mereen, mutta silloin sattuu harhaan mennyt airon isku siimaan, ja siima pääsee kauhukseni kourun perästä irti.

Kirous! Nyt se on irrallaan ja menee sittenkin käsistämme. Sim nakkaa keksin kädestään, tempaa öljytakkinsa ja heittää sen kiemurtelevan pedon päälle, viskautuen itse päällimmäiseksi. Ukko ei voi kauvan hillitä petoa, mutta siinä saan minä puolestani tilaisuuden käyttämään keksiä, ja alan tavoitella ankeriasta päähän.

Sim taistelee urheasti, hän kieriskelee pedon kanssa veneen pohjalla ja huutaa puukkooaan, jolla alkaa iskeä läpi öljytakkinsa kuin mielipuoli. Nyt tulee ankeriaan harmaa, verinen pää näkyviin takin alta, minä tähtään tarkasti ja isken keksini sen molempain leukain läpi tuhtolautaan kiinni. Pitelen keksin vartta niinkuin olisi henki menossa, limainen kala kietoutuu ympärilleni kuin jättiläiskäärme, minä peityn kokonaan vereen ja limaan, ja voin tuskin pysyä seisaallani.

Nyt on Sim taas vapaana ja hän lyö puukkonsa useita kertoja päätä myöten ankeriaan niskaan. Veri vuotaa virtana, ja pian alkavat voimat kadota

tuosta kiemurtelevasta ruumiista. Ankerias käy yhä hiljaisemmaksi, ja hetken kuluttua väänтелеe se enää heikosti itseään henkimenossa veneen pohjalla. Taistelu oli ollut ankara, mutta voitto on meidän, ja nyt saatoimme rauhassa hengähtää.

Koko tämä ponnistus, siitä saakka kun saimme «meri-ankeriaitten kuninkaan» näkyviimme, ei kestänyt kuin korkeintaan viisi minuuttia, vaikka aika tässä minun kertomuksessani on tuntunut ehkä pidemmältä. Lukija arvaa kuinka iloisia me olimme, enkä minä voinut kyllin ihailla tuota jättiläissaalistani. Me ojensimme sen veneen pohjalle, ja se ulottui melkein kokosta perään.

«Suurempaa kuin tämä en ole koskaan nähnyt, vaikka ehkä pari kertaa yhtä suuren», sanoi Sim. «Mutta nyt on kai parasta, että lähdemme kotiin hiukan siivoamaan itseämme», lisäsi hän voittonriemuisalla naurahduksella.

Ja niin sousimme maalle meri-ankeriaamme kanssa, joka oli 8 jalkaa 3 tuumaa pitkä ja 27 tuumaa paksu ympärimitaten. Sim ansaitsi kauniit rahat näytttelemällä sitä Tenbyn torilla. Nahan ja pään annoin minä konserveerata ja täyttää, sekä lahjoitin sen kotikaupunkini museoon, jossa se pitkät ajat oli ihmeellisimpänä katseltavana.

S. H. T.

Lähetän tässä Teille alkuarokin **Kauppis-Heikin** uuteen, paraikaa painettavana olevaan teokseen

Tarinoita, kolmas kokoelma.

Kirja tulee ilmestymään huhtikuussa ja sisältämään 11 tarinaa, yleensä yhtä hauskoja tuotteita kuin tämä ensimmäinen.

Kauppis-Heikki on jo saavuttanut huomattavan aseman kirjailijana. Hänen kuvauksillaan Savon kansan elämästä on pysyvä arvo. Hänellä on erinomaisen tarkka silmä huomaamaan kansan keskestä mainioita luonnekuvia ja sattuvia tapahtumia. Hänellä on ripeä ja kansanomainen kertomatapa, lakkaamatta yhtä raikas huumori. Lukija huomatkoon, miten hienosti hän laskee ivaa henkilöidensä heikoista puolista, kuitenkin aina niin, että tarinasta jää jällelle hauska mieliala.

W. S.

KAUPPIS-HEIKKI

TARINOITA

III

PORVOOSSA
WERNER SÖDERSTRÖM

TARINOITA

PORVOOSSA 1900
WERNER SÖDERSTRÖMIN KIRJAPAINOSSA

Kun Talaslahdelle tuotiin maitomyllyt.

Talasalhden kyläläisille olivat uudenaikaiset ker-
man eroittajat aivan tuntemattomia, kun niitä
sitte tulla tupsahti kaksikin yhtä aikaa. Eikä sillä
hyvä, vaan kumpaisenkin koneen omistajat ajelivat
ympäri kylää, talosta taloon, kehoittaen käyttämään
maitoa näissä myllyissään. Ja ihan ne panivat pyö-
rälle isäntäin ja emäntäin päät laskuillaan kiloista ja
penneistä, joista muka pitäisi karttua satoja mark-
koja kuukaudessa. Laskut olivat niin houkuttelevia,
että harva voi kieltäytyä käyttämästä, lupasipa jot-
kut kumpaisellekin ostajalle.

Talasiemen emäntä oli ainoa, joka teki kerras-
saan tyveyksen.

— Ei meidän talon maitoa myllyssä käytetä,
sillä on kotona myllyjä siksi kuin tarvitaankin, sanoi
hän ylpeästi, eikä oikein lempeästä kädestä tarjon-
nut kahviakaan mokomille herroille.

Ostajat koettivat kauniilla puheilla taivutella emäntää, mutta siitä ei tullut lievennystä.

Talasniemen isäntä Pietuun nämä maidon ostajain laskut vaikuttivat toisella tavalla. Hän tuli entistään levottomammaksi ja kävellä luhnitti useampi ilta toisella tai toisella maidonostopaikalla, väliin taas jonkun naapurin puheella. Emäntä aavisti, mistä tämä kyläkiihko pohjautuu, ja jo kerran tiuskasi että »sitäkö täytistä sinä siellä joka ilta lunттаat; kerta katsomisella minä tuommoiset tehtaat uskoisin.»

— En minäkään hänessä niin katsomisen halusta käy, selitti Pietu. Olen vaan silmäillyt mitenkä muut rupeavat maidollaan saamaan.

— Hyvinkö ne sitten saavat, tokasi emäntä tylästi.

— Näkyy ne saavan, sanoi Pietu vähän kateellisella äänellä. Tuokin Aisala saapi nyt kuukaudessa sievät rahat, ehkä 50 markkaa, vaikka niiltä ennen hupeni melkein kaikki voi kotitarpeisiin.

— Saakoot vaan, porisi emäntä. Ei tuo ole paljon öljyisen »kurrin» nielemispalkaksi.

— Ei sitä siellä öljytä, puollusteli Pietu. Minä olen maistanut, eikä se ole maitoa kummempaa.

— Ole vaiti, et sinä tunne, epäsi emäntä. Minä olen myös maistanut ja ihan kokonaisen päivän löyhkysi ja katkusi suussani, että aivan yökättää tahtoi. Eikä se kuulu pysyvän padassakaan, jos tahtoisu keittää. Niin kuuluu kuohuvan kuin suopa.

Pietu ei puhunut enää mitään ja emäntä toivoi että kyllä se nyt heittää mielestään tuon maitopuu-

han. Mutta ei se vielä jäänyt. Kuukauden vaiheessa veti Pietua vastustamatoimien halu tietämään naapurien maitolaskuja. Ja nepä ne vasta onnen poikia olivat! Kukkarot rahaa pullollaan. Mitäs hänellä. Korvon pohjassa vähän pytyissä valmistettua voita, jota oikeat ostajat halveksivat. Pietun päätä ihan pakotti tämä naapurien hyvä tulos ja hän päätti viimeinkin näyttää kuka heidän talossa määrää, miten tehdään. Tavallista karskimpana asteli hän kotiinsa ja lausui jurolla, käskävällä äänellä:

— Aamulla ei tarvitse laitella maitoa pyttyihin, se viedään separaattoriin.

— Hm, vai niin, hymähti emäntä pilkallisesti. Vai »separatoriin» se nyt maito viedään. Mitäs tässä itse syödään?

— Se joutuu sieltä syötäväksi, vastasi Pietu niin jyrkästi, että emäntä huomasi olevan viisainta antaa vähän perään.

— No viepi vaan separatoriin, sanoi hän, mutta veny siinä vielä kaulasuonesi, kunhan sitä öljy-»kurria» nieleksit.

Pietu oli sanonut päätöksensä, eikä ruvennut kaulasuonien venymisestä kiistelemään.

Aamulla hän nousi aikaisin ylös, laittoi maitoreen valmiiksi ja kun lypsäjät joutuivat, lähti itse viemään. Hän tahtoi heti alussa näyttää, miten sukkelaan sieltä joutuu takaisin. Sukkelaan hän joutui-kin ja kantoi renkipojan kanssa maitoastian suoraan tupaan.

— Siinä se nyt on, maistelkaa miltä maistuu, sanoi Pietu.

— En pilaa minä sillä kahvisuutani, sanoi emäntä.

Muut joukot keräytyivät saavin ympärille ja ensin vähän maistettuaan vetelivät kylläkseen asti.

— On se öljylle, sanoi joku.

— On jos vähän maistaa, vaan kun juopi enemältä, niin ei ole, sanoi toinen.

— Eihän tuo ole öljylle ollenkaan, väitti kolmas.

Emäntää alkoi harmittaa tämän ennen niin arvossa pidetyn maidon nykyinen halpa asema, jota jokainen sai juoda ja arvostella.

— Tuohonko se nyt heitetään kaikkien sorrittavaksi, sanoi hän äreästi, vai mihinkä ilo-toriin se vielä viedään.

— Ala keittää velliä aamiaiseksi, neuvoi Pietu.

— Minäkö! virkkoi emäntä päätään keikauttaen.

En puutu, enkä tartu niin uudenaikaiseen ammattiin. Minä tunnen huonouteni ja joudan pyttyin kanssa samaan roju-loukkoon. Meillä ei ole enää mitään virkaa . . . Vai keittämään.

— No kun et sinä keitä, niin ruvetkoon piika Liisa keittämään, sanoi Pietu.

— Ruvetkoon vaan Liisa, sillä on sukkelammat jalat juosta pakoon, jos alkaa silmille hyökkäillä.

— Ripauttaa vähän vettä, jos rupeaa kuohumaan, neuvoi isäntä.

— Niin, ripauttaa vaan vettä avulle asti. Liika rasvaistahan siitä muuten tulisikin.

Emäntä lähti hyvin tyytyväisenä tuvasta, kun oli viimeksi saanut heittää niin naulapäällä sanalla.

Liisa rupesi keittämään ja hämmensi alusta alkaen niin hartiavoimalla että hiki valui kasvoilta. Hän oli alituisessa jännityksessä, että jos maito milloin hyökkää, eikä uskaltanut liikahtaa askeltakaan syrjään ennen kuin velli oli valmista. Ja hyväksi sen sitten kaikki tunnustivat. Jokainen söi kuppinsa tyhjäksi, pait emäntä, joka ei maistanutkaan. Hän sanoi viimeiseen asti pysyvänsä hylkyläisten kumppanina ja kantoi suuren viilipytyt eteensä.

Kohta ne kuitenkin viilipytyt loppuivat ja emäntä alkoi mitään puhumatta syödä muiden kanssa yhteisiä keittoja, vieläpä keittikin, eikä öljyn löyhkyämiestä kuulunut mitään. Kävipä hän jo kerran maidon ostopaikassakin katsomassa minkälainen tuo mylly on, ja kyllä hän surkutteli maitorukan vaivoja, kun se muutamissa minuteissa pyörrytetään niin pahanpäiväiseksi, että kaikki rasva kihoo pois ja jääpi aivan alastomaksi huilottamaan. Toinen kumma kone oli emännän mielestä kymmenys-vaaka, jota hän katseli hyvin epäilevin silmin, vaan ei puhunut mitään, ennen kuin kotonaan. Täällä hän kotijoukoille ilmasi mielipiteensä.

— Kyllä se maitomylly näkyy kaluna menevän, sanoi hän, mutta kovin ovat pieniä ne painot siinä mittauskoneessa. Sillä nyt saapi mitata tuhmillen miten tahtoo. Ja kyllähän ne alussa saattoivat mitata aivan oikein, mutta minkä selvän siitä ottaa, jos al-

kavat vähitellen alennella. Mitä se tuo »kurripoika» mitasta ymmärtää.

Isäntä Pietu oli näet pannut maidon kuljettajaksi renkipojan, jota kutsuttiin kurripojaksi, sillä maito ei ollut takaisin tuotaessa maitoa, vaan »kurria.»

Tästä puoleen joutui maitokirja ja kurripoika ankaran tarkastuksen alaiseksi. Jokaisen viennin perästä katsottiin numerot ja jos ne vähänkin pieneniivät, otettiin poika tutkittavaksi.

— Tokko sinä olit katsomassa, kun se tyttö mittasi?

— Siinä minä olin, sanoi kurripoika.

— Katsoitko paniko luotia niin paljon, että astia nousi?

— Syytihan tuo ja samassa rämpsäytti hakaan.

— Niin, niinhän se tekee, sanoi emäntä. Mutta muistapa toisella kerralla katsoa tarkemmin. Ja vaikka et ymmärtäisikään mitään niistä painoista, niin katso kuitenkin, on se vähän pelkona.

Poika lupasi katsoa ja katsoikin, mutta ei kulu-
nut monta päivää, kun eräänä aamuna maitokirja
osoitti useita kiloja vähemmän.

— Nyt on vika myllyssä! huudahti emäntä.
Mitenkä se mittasi?

— Niin se mittasi kuin ennenkin, todisti poika.

— Jos se on oikein mitannut, niin sinä olet
kaatanut mennessäsi.

— En ole kaatanut, tenäsi poika. Mennään
vaikka katsomaan, näkykö tiellä kaatumia.

— Vaan jos sinä olet juonut, kovinhan tuo mahasi mekottaa.

— Antakaa mekottaa jos mekottaa, vaan en minä juonut ole, sanoi poika pahastuen. En toki jaksaisikaan niin paljon juoda.

— Niin taitaa olla, peräytti emäntä syytöksensä. Tytön teko tämä on. Ja iltaisilla viedäänkin maito toiseen ostopaikkaan.

Pietukin tarttui nyt puheeseen ja arveli:

— Paraneekohan tuo asia muuttelemalla. Jos alkanee lehmätkin ehtyä.

— Ei meidän lehmät ole ennenkään näin aikaisin ehtyneet, vakuutti emäntä.

— Vaan jos on sattunut lypsyn väli lyhempi, niin että annetaanhan vielä olla.

— Kyllähän sinä, löntys, antaisit itseäsi pettää, sanoi emäntä. Mutta ei tässä ruvetakaan yhden petettäväksi, vaan koetetaan toistakin paikkaa.

Tällä kertaa piti emäntä puolensa. Kurripoika lähetettiin iltasilla toiselle meijerille ja palasi sieltä uuden maitokirjan kanssa, jota heti vertailtiin toiseen.

— Näet sen nyt, ukko, että paranipas, kehui emäntä. Kokonaista kolmea kiloa enemmän kuin illalla toisesta meijeristä. Siellä näytäänkin mitattavan rehellisesti. — Etu- vai takapuolellako siellä mittamies seisoi? kysyi hän pojalta.

— Takapuolella tämä seisoi, selitti poika.

— Eropas siinä on, ihaili emäntä. Se entinen näkyi hääraävän etupuolella, ettei maidon tuoja näkisi hänen vehkeitään.

— Näkee täällä, vahvasti poika. Ja kehoitti käyttämään siellä. Lupasipa tupakankin ensi kerralla.

Tämä ei tosin ollut talonväen mielestä mikään etu, vaan joutaapahan poika saada tupakan, kun on ennenkin poltellut.

Huomen aamuna palasi poika sammutettu tupakan pätkä hampaissa ja heitettyään maitokirjan pöydälle, rupesi hyvin mahtavasti tupakkaansa syytteleeseen. Sillä aikana alkoi maitokirjan tarkastus.

— Mitäs tämä on, virkkoi emäntä tyytymättömänä. Tämähän on mennyt yhtä vähään kuin entisessäkin paikassa ... Poika, olitko sinä mittaa katsomassa?

— Enhän ... minä ... ollut, ökisi poika savun seasta. Ei sanonut saavan separaattorihuoneessa polttaa, niin menin ulos.

— Vai niin, kyllä minä nyt ymmärrän, puhui emäntä kiivaasti. Taitavatpa olla siellä vielä ove-lampia kuin toisessa paikassa. Tupakalla houkutel-laan maidon tuoja pois mittaa katsomasta. Otahan poika vielä toisen kerran sieltä tupakka hampaisiisi, niin kulkkuperäsi totisesti isken ... Kyllä sietäisi jo lopettaa pois koko myöntipuuha ja ottaa entiset pyttypelit.

— Ei ne pyttypelit tuota niin paljon, vastasi Pietu. Ennen sen ottaa separaattorinkin itselleen.

— Kukas tässä osaa sitä rukkia hoitaa? kysyi emäntä.

— Olen minä siksi tarkkaan katsonut että osaan neuvoa, kehui Pietu.

— Ota sitten, jos osaat, myönnytti emäntä. Mutta sillepä pitäisi olla vielä monet muut »härkki-met» lisäksi.

— Ei tarvitse muuta kun vaaka, jos viedään kerma meijeriin. Niinhän Paavolan jo tekevät ja saavat puolta penniä enempi kilolta ja kotona mitataan.

— Sittenhän se on otettava aivan heti, innostui emäntä. Mutta katso vaan etteivät petä kaupassa. Kysele useammalta kauppiaalta.

*

Nyt kun tuli tiedoksi että Talasniemelle ostetaan separaattori, alkoivat asiamiehet kilvan kiitellä ja tarjoilla koneitaan . . . Mikä kehui Alfa K:ta, mikä Alfa B:tä, toiset taas Babyja ja Aleksandroja. Näistä ei ollut helppo valita parasta. Viimein oli tehtävä päätös ja valituksi tuli Alfa K.

Juhlallisesti se sitten tuotiin ja asiamies tuli laittamaan konetta käyttökuntoon. Tämä oli merkkipäivä Talasniemen talon historiassa, jonka kunniaksi Pietu oli tuonut pari litraa viinaa ja tössästeli hienossa humalassa, ollen olevinaan koneen laittajan apuna, vaikka oikeastaan vastuksena. Kuntoon se kuitenkin tuli ja sitten sitä koko joukolla ihailtiin. Muutamiin päiviin ei osattuna muusta puhuakaan kuin koneesta.

Mutta kohta lähestyi toinen merkkipäivä, joka veti huomion puoleensa. Talasniemeen oli näet tulossa lukukinkerit. Tämän ei oikeastaan pitäisi olla

missään yhteydessä separaattorin kanssa, mutta kyllä se sivumennen tuli sitäkin koskettamaan. Isäntä Pietu oli näet kuullut että pitäjään nykyiset papit ovat erittäin »siistiä» miehiä ja hän ei tahtonut heidän siisteyttään vähääkään loukata. Viikkokautta ennen kinkeriä käski hän panna separaattorin seisomaan, eikä mihinkään ruokien valmistukseen saanut käyttää kuorittua maitoa.

— Meiltä ei saa kuulua semmoista puhetta, että kurrilla kinkeri pidettiin, sanoi hän päättävästi ja sitä tuli totella.

Kaikkiin leipomisiin, samoin kuin keittoihinkin käytettiin nuorta maitoa, eikä mitään lajia saanut olla niukalta. Pitäjään kuuluisimmat kyökki-taiturit oli haettuna kinkeriruokia laittamaan ja nämä eivät sääs-täneet aineita, kohottaakseen omaansa ja talon arvoa.

Varmana varustusten pätevyydestä otettiin Talasniemellä vastaan kinkerin pitäjiä, samoin kuin muitakin vieraita. Hauska mieliala vallitsikin kaikissa. Ennen ja varsinkin jälkeen iltatoimituksen tarinoitiin kaikista kylän asioista: hevosista, leh-mistä ja separaattoreistakin. Erittäin hupaisia miehiä olivat Pietun mielestä nämä uudet papit, vaikka eivät ryyppyjä ottaneet. Itse hän ei voinut näin merkkipäivää kuivin suin viettää. Kun ei muut otta-neet, kävi hän yksinään napsauttelemassa. Piti olla vähän juhlatuulella, silloin sujui puhekin paremmin vierasten kanssa. Isännän velvollisuudet eivät siltä saaneet tulla laiminlyödyksi. Nurinata ei pitänyt kuulua mistään lajista.

Hän oli kuullut moitteita muista kinkeripaikoista, ettei talon väki tule lukemaan, vaikka moni heistä joutaisi. Tämänkin velvollisuuden tahtoi Pietu täyttää rehellisesti ja tössästeli huomenna lukutuvassa rivin etumaisena miehenä. Siitä hän ei päässyt oikein selville, mitenkä se luku sujui, sillä kaikki kirjaimet, samoin kuin ulkoa luettavat käskytkin, olivat niin merkillisen yhdenlaisia, ettei niistä osannut sanoa yhtä enempi kuin toistakaan. Tästä ei Pietu mitään välittänyt, sillä hänen mielestään oli pääasia, että on lukemassa, ja siinä hän oli silloinkin kun toiset lukijat vaihtuivat. Yhden ainoan kerran hän kävi välillä kaapillaan juhlalamppuansa öljyämässä, vaan joutui kohta joukkoon ja seiso i siinä luetuksen loppuun asti.

Viimein seurasi tärkeä loppukatsaus kyläkunta-laisten lukutaidosta ja muusta siveellisestä käytöksestä. Jotenkin tyydyttävää kuului olevan muu kaikki paitsi sitä surkutteli ja paheksui puhuja, kun nautinnon himo on mennyt niin pitkälle, että lukutuvassakin alkohooli löyhkyä.

Tätä kohtaa kuunnellessa rypistyivät Pietun kulmat, ja hän poistui tyytymättömän näköisenä kamaariinsa.

Kun toimituksen päätyttyä oli syötynä, lähtivät papit toiseen kinkeripaikkaan. Ainoastaan muutamia isäntiä jäi vielä jälempiä talon isännän kanssa kinkerin loppiaisia maistelemaan.

— Ei meitä sentään pahasti nuhdeltuna, sanoi joku isäntä iloisena.

— Liikaa minusta oli jo tuokin, jurisi Pietu. Kun sanoi että Alfa K vaan löyhkyä lukutuvassa, vaikka minä uskallan vanhoa, ettei ruokiin ole käytettynä pisaraakaan kuorittua maitoa, eikä koko konetta ole pyöräytetty yhteen viikkokauteen.

— Sitäköön se tarkoitti, arveli eräs isäntä.

— Kuulihan tuon jokainen, päätti Pietu.

— Olipa se jo liikaa vaikka papilta, vahvisti toinen vanha isäntä.

Joukossa oli kuitenkin nuorempia, joiden suu vetäytyi nauruun, sillä he ymmärsivät ja muistivat ettei se ollut Alfa K joka löyhkyä, vaan alkohooli. Vanhoilta miehiltä tämä viinan tieteellinen nimi sekoittui kermaneroittajan nimeen, joka jäi syntipukiksi. Nuoremmatkin antoivat niin jäädä, sillä tuo toinen oli heillekin vanhempi ystävä, ja vaikkei sillä muutama mielestä ollut hyvä haju, niin tiesivät he itse, että sillä on sitä suloisempi maku, monta vertaa parempi kuin »kurrilla.»

JUHO REIJOSEN

KERTOELMIA JA KUVAUKSIA

tarjotaan täten tilattaviksi ja tulevat alkuperäisen suomalaisen kirjallisuuden ystävät varmaankin käyttämään tätä tilaisuutta hyväkseen hankkiakseen ne kirjastoonsa, yhteen kokoomaan yhdistettyinä, etenkin kun ne nyt saadaan peräti huokeasta hinnasta. Suomalaisen kirjallisuuden hyllyllä on Juhon Reijosen kertoelmilla ja kuvauksilla *oma huomattava paikkansa*. Sillä hän on yksi tuon nyt niin rikkaaksi versoneen uudemman novellikirjallisuutemme luoja ja perustajia ja on hänen vaikutuksensa siinä ollut läpimurtavaa laatua, tuntuen kauvas hänen tuottelijaampien seuraajiensakin teoksiin.

Reijosen merkitys kirjallisuudessamme on etupäässä se, että hän *avasi sille uuden maailman*. Kun Aleksis Kivi kaivoi esiin hämäläisen kansan ja Hämeen luonnon aarteet, kun Päivärinta kuvasi pohjalaista luonnetta ja luontoa, loihti Reijonen eteemme savokarjalaisen kansan ja Savon ja Karjalan maisemat. Samalla rikastutti hän kirjallisuuttamme *uudella kielellä*, ammentaen itäsuomalaisen murteen runsaista lähteistä uusia sanoja ja uusia muotoja.

Tästä samasta lähteestä ovat kotoisin ei ainoastaan *hänen uudet aiheensa*, vaan myöskin *hänen hilpeän herttainen huumorinsa*, *hänen pistävä ivansa* ja *hänen vie-not runolliset tunnelmansa*, jotka kaikki ovat Savon ja Karjalan kansalle omituiset. Muistettakoon vaan kertomuksia semmoisia kuin „Ensimmäiset ystäväni“, „Uuron Kössi“, „Sokea Pietari“ y. m. sekä hänen muita laajempi kuvauksensa „Vaihdokas“, jotka aikoinaan niin ansaittua tunnustusta saavuttivat ja joiden arvo, yhdessä niin monen muun kanssa, yhäkin pysyy.

Tähän valikoimaan vanhoja tuttuja tulee vielä lisäksi *joukko uusia tulokkaita Reijosen kevedstä kynästä*.

Kertomuksia ja kuvauksia ilmaantuvat noin 12 vihossa, joista kukin sisältää 64 sivua ja maksaa vain 55 penniä. Aikomuksena on saada koko teos valmiiksi jo ensi jouluksi. Tilauksia vastaanottavat kaikki kirjakauppiat sekä asiamiehet, joilta jo ilmestynyt 1:nen vihko on saatavana.

Porvoossa, helmikuulla 1900.

WERNER SÖDERSTRÖM.

„TODELLISUUS ON
USEIN IHMEELLISEMPI
KUIN TARU”

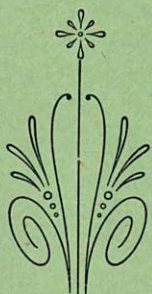
15 vihko.

35 p:ää.

AVARASSA MAAILMASSA

MATKUSTUKSIA JA
SEIKKAILUJA
VIERAISSA MAISSA

PORVOOSSA
WERNER SÖDERSTRÖM

o o AVARASSA MAAIL-
MASSA ILMESTYVY NOIN
20:SSA RUNSAASTI KUVI-
TETUSSA VIHKOSSA JA
MAKSAA VIHKO AINOAS-
TAAAN 35 PENNIÄ. o o o o

Yksinäisellä S:t Kildan saarella.

Kirj. R. HEARTON.

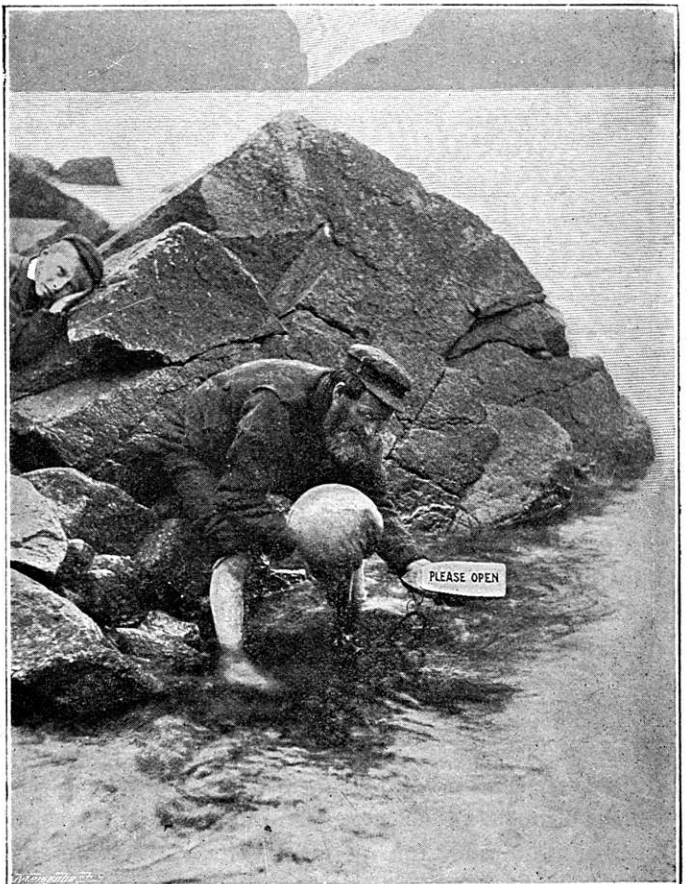
ni harvalla on tietoa S:t Kildan saaresta edes kartallakaan. Ja vielä harvemmat tietävät mitään tuon yksinäisen saaren

asukkaista tai heidän alkuperäisistä elintavoistaan. Eikä se kumma olekaan, sillä S:t Kildaa, vaikka se kuuluu Englannin saaristoon, ei ole vielä koskaan edes virallisesti kartoitettu, ja sen asukkaat ovat vielä enemmän erillään muusta maailmasta, kuin esim. ihmiset Timbuktussa tai Vancouverin maalla.

Tämä tulee siitä, että saari on noin 50 engl. penikulman päässä Hebridein uloimmista luodoista, keskellä pohjoisen Atlantin aina myrskyäviä aaltoja. Niiden kauheasta voimasta voi saada käsityksen, kun kuulee, että ne vyöryvät 300 jalkaa korkeain kallioitten yli, ja tuontuostakin huuhtasevat mukaansa koko saarelaisten vuositulon.

Itse S:t Kilda on noin 3 engl. penikulmaa pitkä ja 2 penikulmaa leveä, ja sen

ympärillä on kolme viheriänurmista, vaikka asumatonta pienempää saarta: Doon, Borrera ja Soa, sekä joukko alastomia kallioluotoja, joilla lukemattomat vesilinnut pesivät. Lukuunottamatta Vil-

Kuinka posti lähetetään S:t Kildasta.

lage-lahtea, on koko S:t Kildan rannikko pelkkiä korkeita kallioita, jotka paikoin kohoavat yli 1000 jalkaa meren pinnasta.

Karun luonnon ja ankarain tuulien vuoksi, jotka puhaltavat suurimman osan vuotta, käy saarella harvoin vieraita. Joskus kesäiseen aikaan koettavat höyrylaivat lähestyä saarta, mutta usein täytyy niiden kääntyä tyhjin toimin takaisin. Melkein säännöllisesti tehdään Glasgowista sinne kolme tai neljä huvimatkaa joka kesä, mutta kun viimeinen huvi-

kaivettu onkalo, johon he asettavat kirjeensä sekä postirahan pulloon tai läkki-laatikkoon sulettuna, ja pyynnön, että se, joka tämän lähetyksen tapaa, lähettäisi kirjeen määräpaikkaansa. Kaikkein päällimmäiseksi poltetaan kuumalla raudalla kirjoitus: *Please open* (Pyydetään avaamaan). Sitten heitetään lähetys luoteisella tuulella meren haltuun. Viiden vuorokauden kuluttua saapuu tämä omi-tuinen posti tavallisesti Hebrideille, tai ajautuu se Pohjanmeren yli Norjaan.

Sanoma mereltä.

laiva on lähtenyt Village-lahdesta, silloin heittävät myös saarelaiset hyvästit muulle maailmalle seuraavaan kesäkuuhun saakka, jolloin he taas puristavat vieraitten kättä ja toivottavat «Hyvää uutta vuotta!» Mutta S:t Kildalaiset ovat kekseliäitä velikultia, ja kun he haluavat kirjoittaa ystävilleen jossain muussa osassa maapalloa, toimittavat he kirjevaihtonsa siten kuin ensimmäisessä kuvassamme nähdään. He kiinnittävät lampaannahkaisen ilmarakon veneen muotoiseen puupalikkaan. Puuhun on

Pari kolme kertaa olen minäkin siten saanut kirjeen S:t Kildasta, ja saarelaiset vakuuttavat, että kolmesta täten lähetetystä kirjeestä tavallisesti kaksi saapuu ihan varmasti määräpaikkaansa.

Ylläolevassa kuvassa näemme joukon naisia kerääntyneenä tarkastamaan erästä samalla tavalla heille saapunutta kirjettä, joka on sattunut ajautumaan kapeaan Village-lahteen. Se on kenties lemменkirje joltakulta espanjalaiselta merimieheltä, joka joskus takavuosina on sattunut pelästämään haaksirikosta

saaren länsirannalle, ja on silloin rakastunut johonkuhun saaren immistä. Hän on sittemmin lähtenyt saaresta pois, mutta muistaa lemmittynsä, vaikka he eivät ole ymmärtäneet sanaakaan toistensa puhetta. Tai saattaa se myöskin olla sanoma läntiseltä pallonpuoliselta, Ameriikasta, mistä saarelaiset usein saavat yhtä ja toista.

S:t Kildan naiset eivät salli valokuvattavan itseään, ja muutamat niistä

näet sinkkilöyhystä, vahvoilla rautakiskoilla kiinnitetty, ett'ei myrsky repisi niitä irti. Ja toinen omituisuus on pistävä traanin haju, summaton höyhenten paljous ja vesilintujen munat kaikissa ikkunoissa. Ne ovat pääasiassa linnut, joista S:t Kildassa eletään, ja varsinkin myrskylintu on suuresta arvosta. Seuraavalla sivulla on ensimmäinen valokuva, mitä milloinkaan on otettu myrskylinnusta pesässään. Sen otti minun veljeni eräällä

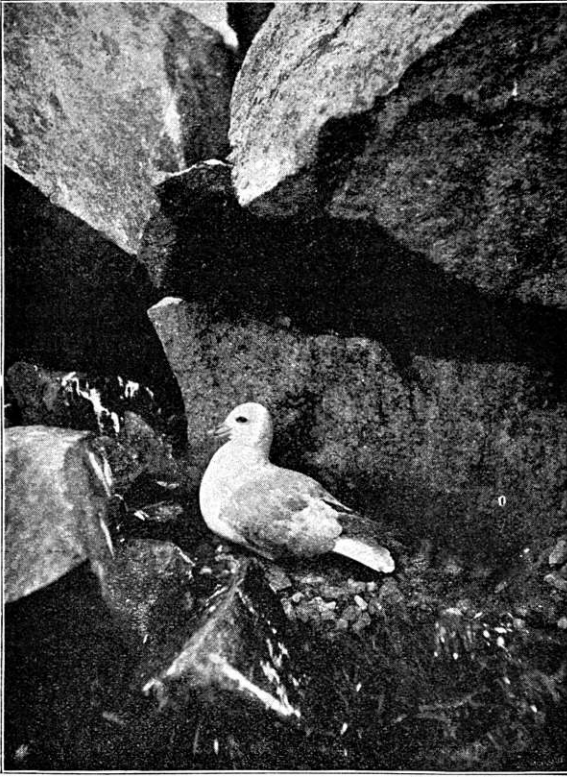

Katu S:t Kildassa.

ovat niin itsepäisiä, ett'eivät «istu» mistään hinnasta, ei rahasta eikä rakkaudesta. Ja sen vuoksi voimmekin sanoa, että sitä miestä, joka on ottanut kolmannen valokuvan kertomukseemme, on seurannut erityinen onni.

S:t Kildan ainoa katu kulkee puoliympyrässä pitkin lahden rantaa, ja sen kahden puolen on parikymmentä yksikerroksista kivrakennusta. Kaksi seikkaa pistää etupäässä silmään sitä katua kulkiessa. Kaikkein huoneitten katot ovat

hirvittävällä äkkijyrkänteellä Soan saarella, pannen silloin suorastaan henkensä alttiiksi. Me keräilimme silloin aineksia vast'ikään ilmestyneeseen kirjaamme «Cameran kanssa luonnossa». Tällä linnulla on tuiki omituinen tapa puolustaa itseään, jos joku lähestyy sitä. Se ruiskuttaa näet kellertävää, pahalle haisevaa öljyä häiritsijänsä päälle. Se munii ainoastaan yhden munan, ja juuri silloin kun se hautoo sitä, on paras pyyntiaika. Pyyntitapa on varsin kekseliäs, mutta

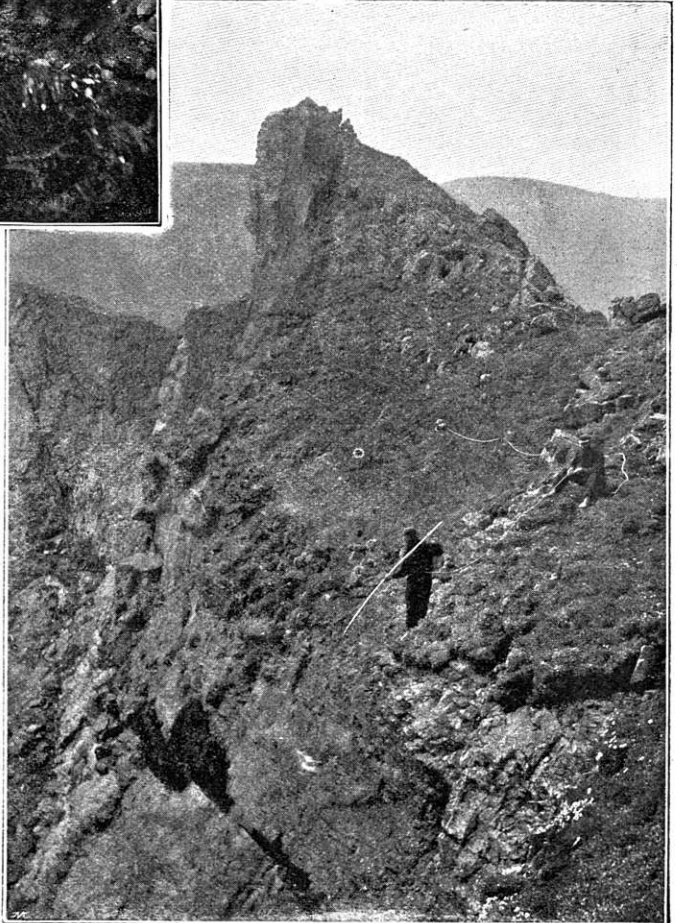
Myrskylintu pesässään.

Julma. Pyyntimiehet kulkevat parittain. Toinen heistä pitää kiinni köyttä, ja toinen laskeutuu sitä pitkin jyrkille kallioseinille, missä lintuparat hautovat. Jälkimmäisellä on kädessään noin 10 jalkaa pitkä petäjäinen vapa, jonka päässä on jouhista punottu silmus. Kun pyyntimies pääsee lintua tarpeeksi lähelle, laskee hän silmukan sen kaulaan ja kurristaa sillä saaliinsa, niinkuin kuvassa näemme. Siinä oleva mies on nimeltään Finlay McQueen, etevin linnunpyytäjä koko saarella.

Tällaista pyyntitapaa käytetään ainoastaan ulommilla saarilla, Borreralla ja Soalla.

Itse S:t Kildassa ja Doonissa säätetään emälintuja, ja pyydetään ainoastaan poikasia, sittenkun ne ovat siksi varttuneet, että kelpaavat syötäväiksi. Kaikilla niillä kolmella miehellä, jotka ovat kuudennessa kuvasamme, on hyvä kantamus myrskylintuja, ja kaikki ovat he paljain jaloin. Heidän retkillään ei sovi käyttää jalkineita, sillä pieninkin liukahdus on varma kuolema.

S:t Kildassa on 70 asukasta ja he elävät täydelleen kommunistisen periaatteen mukaan. Kun nuoremmat ja vahvemmat miehet palaavat pyyntiretkeltään, levittävät he saa-

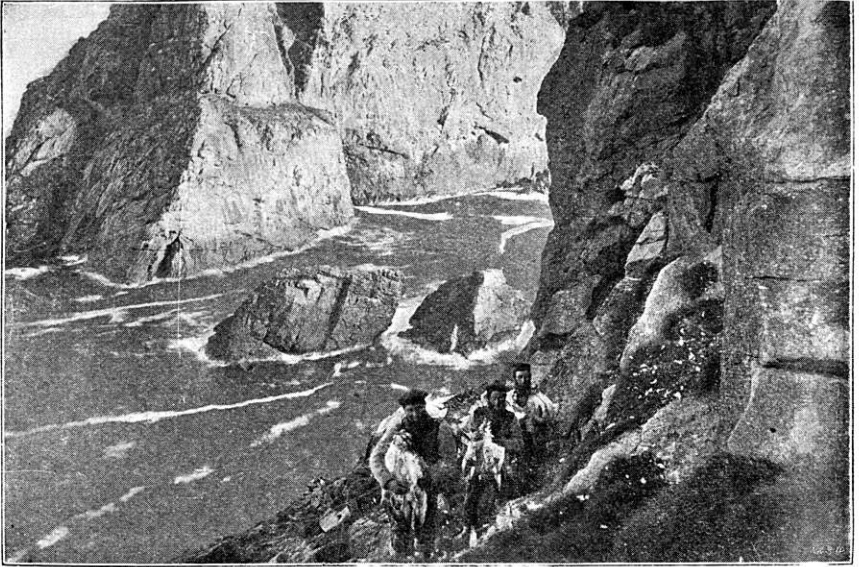
Linnunpyynti S:t_Kildassa.

liinsa kalliolle, ja se jaetaan tasan kaikkien saarelaisten kesken.

Naiset ottavat myös innokkaasti osaa linnunpyyntiin ja kaikkiin sen vaaroihin. He kiipeävät Borreran, Soan ja Doonin jyrkänteille ja asettavat sinne köysiä, joi-

hin on kiinnitetty pauloja. Linnut tarttuvat jaloistaan pauloihin ja joutuvat naisten saaliiksi.

Suunnattomat määrät myrskylintuja tapetaan vuosittain vapapauloilla pesisään, ja S:t Kildalaisten oveluus vapansa käyttämisessä on suorastaan hämmästyttävä. Katselijasta näyttää niinkuin

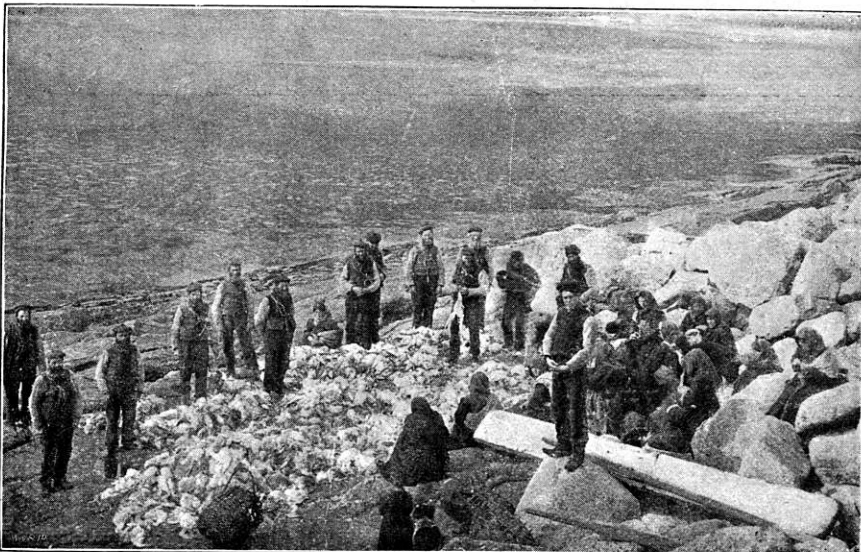

Kotimatalla linnunpyynnistä.

pyyntimies jollain tavoin hypnotiseraisi saaliinsa. Hän ryömi lintuja kohti, jotka pölläntyneinä katselevat hänen liikkeitään, juuri kuin tahtoisivat kysyä, että mitä kummaa sinä aijot. Vapansa nojaten lähestyy hän siten lintuparkoja, kunnes ulettuu laskemaan silmukan ensimmäisen kaulaan ja kuristamaan sen.

On löytynyt niinkin taitava linnunpyyntäjä, että hän tällä tavalla hirtti yhtenä ainoana päivänä 920 lintua.

Pyynnin jällestä kynittää linnut, avataan, suolataan, savustetaan ja pujoetaan pitkiin rihmoihin huoneitten la-

Saalis jaetaan.

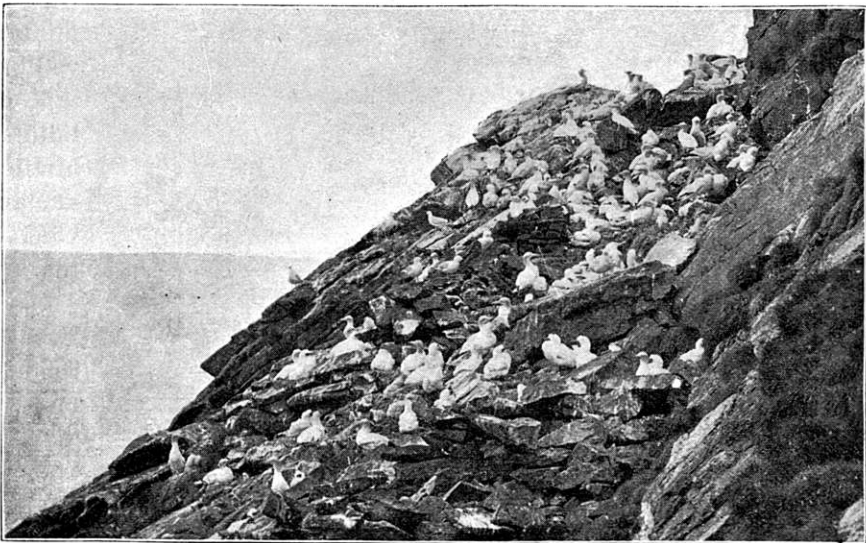

Lintuja hirttämässä.

keen. Kun Kildalainen tuntee nälän oireita vatsassaan, ottaa hän rihmasta linnun³ viskaa sen hiilustalle tai kuumaan tuhkaan, ja siinä on hänen ateriansa valmis.

Äärettömät vesilintuparvet pesivät

sellaisille kallioluodoille kuin esim. Biorrach ja Stack Lee, joista viimemainittu kohoo valtameren helmasta 300 jalkaa korkealle niinkuin joku kauhean suuri, kamottava etuvartija. Kesäiseen aikaan on se niin täynnä hanhia, että se loistaa

Parvi vesilintuja.

40 penikulman päähän kuin suuri valkea purje.

Edellisellä sivulla olevassa kuvassa näemme parven näitä samoja hanhia, joita saarelaiset nimittävät «Solan-hanhiksi». Nuorimmat niistä eivät osaa vielä lentää, vaan ovat asettuneet emänsä siipien alle, pitäen sitä parempana kuin kallioilla tallustelemista — joka toisinaan saattaa päättyä niin onnettomasti, että joku heistä kukertuu äkkijyrkältä

lähtevät pyyntimiehet puoliyön aikaan heidän kimppuunsa seuraavalla tavalla. Heitä on kaksi miestä yhdessä ja he kulettavat välillään köyttä, pitäen kumpikin sen päästä kiinni. Sitten ryömivät he kallion rinteelle, missä tietävät lintujen makaavan.

Yksi linnuista on aina valveella vartijana ja huutaa yhtenäen «Gorrok! Gorrok!» ellei luulee mitään vaaraa olevan lähelle. Mutta jos hän huomaa

S:t Kildan parlamentti.

mereen ja joutuu maininkien saaliiksi. Olen kerran kulkenut sellaisen hanhiparven keskitse, ja emähanhet puolustivat poikiaan niin rohkeasti, että iskivät minua sääriin. Emähanhia pyydystävät S:t Kildalaiset keväällä, kun ne palaavat entisille pesimätiloilleen, ja poikasia taas silloin, kun ne eivät vielä kykene lentämään. Heidän tapansa pyytää vanhempia lintuja on varsin viekas. Kun linnut ovat päässeet täydelleen asettumaan vanhoille asuintiloilleen,

pyyntimiehet ja pitää näitä vaarallisina olentoina, huutaa hän «Biro!» Silloin vetävät miehet lakin silmilleen, painavat kasvonsa kallioon ja ovat ihan hiljaa. Jos vartija luulee vaaran olevan ohi, huutaa hän taas «Gorrok!» ja silloin ryömi toinen mies vartijalinnun luo, tarttuu sen kaulaan kiinni ja vääntää siltä niskat nurin. Kun vartija on nykerretty, joutuu koko lintuparvi aivan pois suunniltaan ja keräytyy miesten ympärille, jotka tappavat niitä niin pal-

jon kuin tahtovat. Toisinaan sattuu kuitenkin, että koko parvi kirkasee yht'aikaa «Biro, harro, buh!» ja pölähtää lentoon. Silloin saavat miehet palata tyhjinä takaisin. Kuulin kerrottavan, että linnut usein alkavat suorastaan ahdistakin pyyntimiehiä ja tempaavat heiltä lakin päästä tai huivin kaulasta.

Kihlasormukset ovat tuntemattomia S:t Kildassa, ja naidut naiset eroavat nuorista siinä, että he pitävät päähi-neessään valkeata reunustaa. Rintaneu-

kealla kunnalla pitämässä heitä sil-mällä. Jos joku tytöistä sattuu sairastumaan tai jos heidän työnsä tulee tehdyksi pikemmin kuin on luultu, kaivavat he kolme mustaa juovaa Borreran viheriään lakeen tai sytyttävät tulen. Kumpainenkin merkki on pyyntö S:t Kildaan, että «tuokaa meille vene».

Noitten yksinäisten saarelaisten joka-päiväiset työt ovat jotensakin nurinkurisia sukupuoleen nähden, sillä miehet neulovat tavallisesti naisten vaatteita,

S:t Kildan yhteinen vene.

loja tekevät S:t Kildalaiset messingistä, jota saavat haaksirikkoutuneista laivoista, tai takovat he niitä vaskirahoista. Paitse linnunpyyntiä ja niiden säilyttä-mistä, kuuluu naisten tehtäviin myös lehmäin ja lammasten hoito, polttoturpeen hankinta sekä karjanrehun kerääminen. Kaikki nuoret naiset viedään joka kesä S:t Kildasta Borreraan ja jätetään sinne joksikukuksi ajaksi keräämään karjanrehua. He asuvat siellä yksinkertaisissa maakuopissa, ja viiden engl. penikulman päässä olevassa S:t Kildassa seisoo alituisen vahti jollakulla kor-

sill'aikaa kun nämä viimemainitut ovat työssä perunamaillaan. Loistaviin väreihin ovat he erittäin ihastuneita, jota seikkaa esim. seuraava juttu hyvin hyvästi kuvaa. Kun pappismies Neil Mackenzie v. 1830 saapui S:t Kildaan, pyysi hänen palvelustyttönsä, joka oli synny-näinen saarelainen, että saisi ottaa kirkkoon hartioillensa pastorin kirjavan pöytäliinan. Pappi piti hänen pyyntöään leikintekona ja suostui siihen, mutta ihmeekseen näki hän tytön istuvan kirkossa paksu, kirjava pöytäliina harteillaan, ja koko muun seurakunnan

katselevan häntä ihastuksella ja kateudella. Seuraavana päivänä tulivat kaikki naiset pyytämään tuota «saalia», ja jotkut tarjosivat siitä jo kymmentä lintuakin vuokraksi.

Jumalanpalveluksen päätyttyä jäävät kaikki miehet istumaan paikoilleen pieneen kirkkoonsa, kunnes naiset ovat menneet ulos. S:t Kildalaiset pitävät tavattomasti makeisista, ja meidän siellä ollessa toivat he meille joka ilta lämmintä maitoa, saadakseen hiukan karamelleja.

Eräs tuiki omituinen tapa vallitsee vielä saarella. Heillä on näet oma kuningatar, joksi valitaan aina saaren kaunein tyttö, vaikk'ei tuolla kuningattarella minun huomatakseni ollut minkäänlaista hallintovaltaa. Kuningatar pysyy virassaan ainoastaan niin kauan kuin on naimaton, vaan tavallisesti näyttää hän hyvin pian «luopuvan» siitä, kun joku saaren reippaista pojista sattuu olemaan hallitsija-arvoa viehättävämpi.

S:t Kildalaisilla on oma parlamentti, joka on koossa vuodet ympäri. Joka aamu kokoontuvat kaikki miehet jonkun talon edustalle, tai varastohuoneen eteen rannassa (Kuva sivulla 231.) ja neuvottelevat siinä päivän toimista

ja työjaosta. Nämä kokoukset pidetään gaelin kielellä, ja usein niissä ollaan niin kiihkoisia, että outo luulisi niiden päättyvän veriseen tappeluun. Mutta siinä hän erehtyy, sillä juuri kuin sanattulva on tullut raivoisimmaksi, kun joka mies huutaa kaikella keuhkojensa voimalla, silloin juuri vaikenevat kaikki kuin taika-iskusta ja lähtevät päivän ankariin toimiin ja ponnistuksiin.

Lapioaura.

Tuo vene edellisessä kuvassamme, jonka kanssa tämän pienen yhteiskunnan koko miespuolinen väestö puuhaillee, on saarelaiten yhteinen omaisuus. Ja kun he sillä kuljettavat matkailijoita ympärillä oleviin saariin, tai höyrylaivoista maalle y. m. s. niin jaetaan siitä saatu ansio tasan kaikkien kesken. Jo kolmatta sataa vuotta ovat S:t Kildalaiset vetäneet yhteistä

venettä samoille teloille kalliolla ja työntäneet sieltä takaisin mereen, niin että sille kohdalle on kovaan kiveen hankautunut syvä jälki. Kun venettä vedetään maalle, valitaan siihen aina yksi mies pitämään komentoa, ja hänen huutonsa mukaan vetävät toiset.

Se tapa, jolla saarelaiset vievät matkustajia maihin, on niin omituinen, että se outoa suorastaan hämmästyttää.

Heti kun on katsottu paikka, joka

on parhaiten suojassa nousuvedeltä ja tuulelta, sitaistaan jonkun nuoremman venemiehen vyötäisille köysi, ja hän asettuu seisomaan veneen kokkaan. Siinä odottelee hän hetkeä, milloin voi hypätä jyrkälle rantakalliolle. Jos hänen jalkansa liukahtaa ja hän putoaa mereen, vedetään hänet köydestä veneeseen takaisin, ja hän pääsee vapaaksi kaikista enemmistä töistä sinä päivänä. Kun minua vietiin maihin Soaan ja Borreraan, sitoivat he minun suolivyölleni kaksi köyttä. Toisen köyden päähän tarttui mies, joka hypäsi edelläni rannalle, ja toisesta pitivät kiinni veneessä olijat. Mutta näistä tarpeellisista varokeinoista huolimatta kävi kuitenkin niin onnettomasti, että minä satuin vierähtämään jyrkältä kalliolta alas, ja se tapahtui näin: Me olimme menossa takaisin veneeseen, ja kun minun piti hypätä siihen, luiskahtikin jalkani ja minä aloin vieriä mereen, saamatta mistään käsineni kiinni. Rannalla oleva mies hellitti liiksi köyttään, ja niin romahdin minä suoraan pää edellä veneeseen, joka onnettomuudekseni vielä sattui olemaan syvällä aaltojen välissä. Jäseniä

minulta ei sentään murjoutunut, mutta aika lailla tulin muuten runnelluksi.

Koirat kuuluvat myös S:t Kildan ihmecellisyksiin. Usein olen nähnyt niitä suuren liuman koossa juuri samaan aikaan kun heidän isäntänsäkin ovat pitäneet vakavaa neuvoteluaan. Mutta he eivät ilmaiseksi riitaisia mie-

lipiteitään pelkällä suunsoitolla, kuten isännät, vaan turvautuvat raakaan voimaan. Eräässä tavallista kii-vaammassa kähäkässä, kun he olivat kaikki hampaineen toistensa turkissa kiinni, vierähti koko tuo riitelevä joukko kalliolta mereen, joka kuperkeikka lauhdutti suuresti heidän kii-vauttaan ja palautti rauhan.

Kylänsä ja meren välissä on S:t Kildalaisilla noin 30 akrea viljeltyä maata, jossa he kasvatavat perunaa,

S:t Kildalaisten mylly.

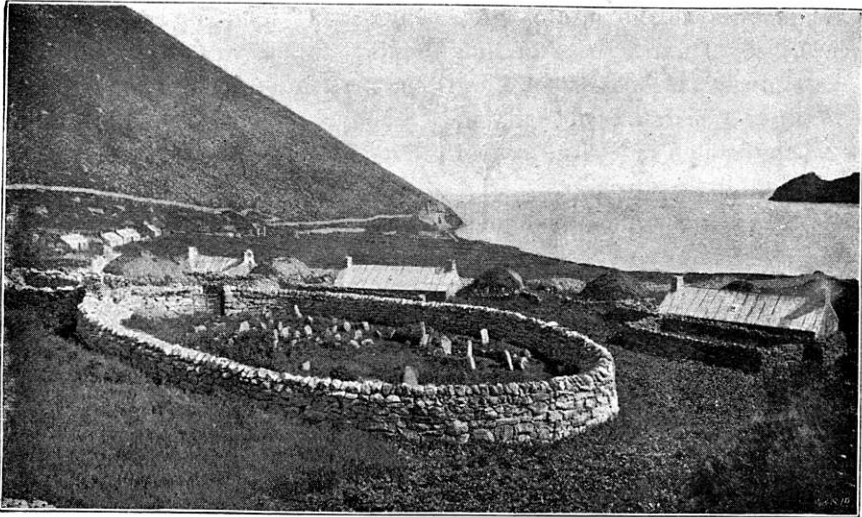
kaalia ja kauraa. Ennen muinoin käyttivät he peltojensa muokkauksessa tuiki omituista lapio-auraa, sellaista kuin nähdään tähän otetussa valokuvassa. Mutta minä luulen, että sitä peltokalua ei enää näe ihmisten ilmoilla tuossa kaukaisessa saassa enempää kuin sen käyttäjiäkään. Muuan pappi toi joitakuita vuosia sitten saarelaisille englant-

laisia lapioita ja nyt he käyttävät niitä peltotöissään.

Kylässä löytyy vielä muutamia vanhoja käsinkiviä, joita ennen käytettiin kaurain jauhamiseen. Mutta nekin ovat jo jääneet pois käytännöstä ja sijaan on tullut uudenaikaisempi myllylaitos, sellainen, joka on tässä edellä kuvattuna, vaikka jotensakin alkuperäistä laatua on sekin.

Viimeinen kuvamme on S:t Kildalaisten pieni, yksinkertainen hautuuma. Vaikka heidän elämänsä kareilla ja pe-

pitivät he kiinni yhteisestä köydestä. Kun he olivat kotvan aikaa olleet alhaalla, huomasi poika kauhukseen, että köysi heidän yläpuolellaan oli hankautunut terävää kiven särmää vastaan melkein poikki. Hän näki selvästi, että se katkeisi ennenkuin he molemmat olisivat päässeet ylös, ja pyysi sen vuoksi hartaasti, että isä yrittäisi nousta ensimmäisenä. Mutta ukko, vanha kun oli, arveli olevansa jo hyödytön maailmassa, ja joutavansa paremmin kuolemaan kuin poika. Kyynelsilmin vaati sankarimai-

S:t Kildalaisten hautuuma.

tollisella merellä saariensa ympärillä onkin täynnä vaaroja, niin saavat sentään useimmat heistä viimeisen leposijansa tuon pieneen aituun sisässä. Kun minä kaksi vuotta sitten kävin S:t Kildassa, oli koko heidän hautuumaansa niin nokkosten vallassa, että tuskin sieltä näkyi ainoakaan hautaristiä.

Vanhempina aikoina tapahtui saarella luultavasti enemmän onnettomuuksia, ja muun muassa kuulin siellä kerrottavan tällaisenkin tapauksen. Muuan isä oli poikansa kanssa laskeutunut jyrkkää rantakalliota alas, ja kumpikin

nen poika isää yhä yrittämään ensimmäisenä. Vanhuksen täytyi lopulta suostua siihen, vaikka vastenmielisesti, ja hän pääsi kallion laelle. Sitten kääntyi hän katsomaan, vieläkö köysi kestäisi poikaa. Mutta terävä kallion särmä hankasi sitä yhä heikommaksi, kunnes se katkesi, ja hän näki poikansa putoavan satoja jalkoja, yhdeltä kallion kielekkeeltä toiselle, ja suistuvan vihdoin taittunein jäsenen mereen.

Eräs linnunpyytäjä taas, joka keran oli pyydyksineen kallion seinämällä, putosi rotkoon, mutta sai isketyksi

kiinni erääsen ulkonevaan kiveen ja riipui siinä koko yön 200 jalkaa korkealla merestä. Vihdoin kuuli muuan ystävä hänen hätähuutonsa ja pelasti hänet.

Muinoin vaivasi S:t Kildalaisten lapsia hyvin yleiseen eräs tauti, jota he kutsuivat «kahdeksan päivän taudiksi», koska se juuri sillä ijällä tappoi melkein jok'ainoan lapsen. Äidit olivat niin tottuneet siihen, ett'eivät he hankkineet pienokaisilleen edes vaatteen siekaletta, ennenkuin ne olivat täyttäneet kahdek-

san päivää. Mutta siitä pahasta on heidät pelastanut heidän nykyinen pappinsa, Mr Fiddes, joka on yht'aikaa sekä pappi, koulunopettaja että lääkäri.

Kun tuli puheeksi näiden erakko-ihmisten ruumiilliset kärsinykset, niin sopii tässä myös mainita, että he joka kesä, heti kun ensimmäiset matkailijat ovat saapuneet heidän saareensa, saavat erään influentsan tapaisen taudin, jota he kovasti pelkäävät ja nimittävät «vierasten nuhaksi».

„General Grantin” haaksirikko.

Kirj. M. A. OSBORNE.

Dundrum Bayn rannalla Downin kreivikunnassa Irlannissa on pieni kaupunki nimeltä Newcastle. Viime vuosina on sinne rakennettu useita hotelleja, ja entiset pienet, hauskat villat ovat saaneet väistyä suurempien rakennusten tieltä.

Nykyjään ei Newcastlella asu juuri muita kuin polkupyöräilijöitä ja muita urheilijoita, paitse sen ulkolaidassa olevaa sataman tapaista, jonka ympärillä asuu pelkkiä kalastajia.

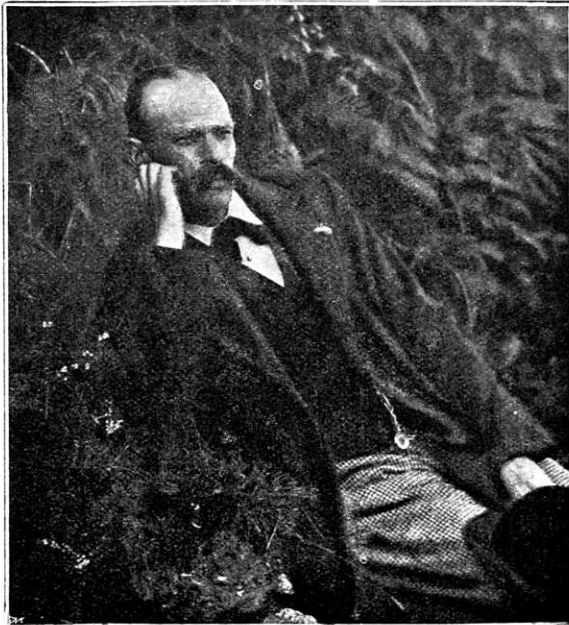
Siellä on hyvä tilaisuus kuulla erinomaisia juttuja, kun kalastajat suorivat rannalla verkojaan tai panevat syöttejä siimoihinsa. Eräältä heistä, Mr Jack Teeriltä, kuulin minä ensi kerran jutun «General Grantista». Pääsankarina siinä oli ollut Teerin eno, jonka luona hän oli asunut Austraaliassa ja

jolta hän oli kuullut kaikki tapauksen yksityiskohdat. Lähemmin kyselyäni sain kuulla, ett'ei ainoastaan sankarin veli ja sisar, vaan myöskin eräs kolmas henkilö «General Grantista» pelastuneista Mr Patrick Caughey, oli vielä elossa, ja kaikki he asuivat Newcastlella. Näistä kolmesta oli minulle suuri hyöty tämän kertomuksen kirjoittamisessa.

James Teer oli v. 1845 kahdeksantoista vuotiaana jättänyt syntymäkotinsa Newcastlella ja antautunut merimiehen

seikkailevaan elämään. Sen jällestä hänestä ei kuultu mitään, ennenkuin tapamme hänet kuuden vuoden kuluttua Austraalian kultakentiltä.

Hän oli komea mies, väkevä kuin Simson, rehellinen kuin rehellisyys itse, rohkea ja harvinaisen kylmäverinen. Ne olivat hurjia ja jännittäviä aikoja nuo Austraalian en-

Mr Jack Teer.

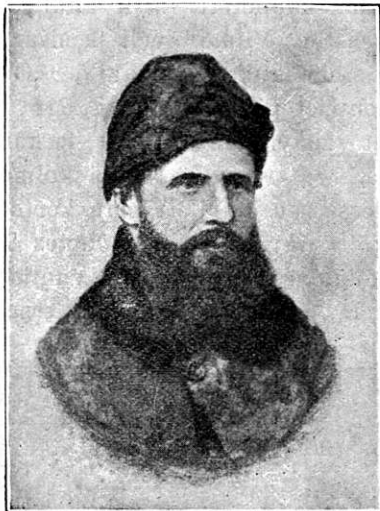
simmäiset kultavuodet. Pelajien, murhamiesten ja muitten pahantekijäin keskuudessa oli kullankaivajan elämä useinkin vallan surullinen ja lyhyt. Mutta Teer oli yksi niistä, jotka pelastivat nahkansa kaikissa kohtaloissa. Varkaita ja konnia kohtaan käytti hän varsin kouriintuntuvaa oikeutta, ja sen vuoksi kunnioittivat kaikki senlaatuiset miehet häntä suuresti.

Eräänä päivänä, kun Teer oli uuterassa työssä kultakentällä, huomasi hän viereisellä claimilla erään nuoren miehen, joka hänestä näytti ihmeellisen tutulta. Se oli Patrik Caughey, vanha tuttava, syntynyt Newcastlesta niinkuin hän itsekkin. He olivat ylen iloisia tavatessaan toisensa ja rupeivät jonkun ajan kuluttua yhtiömieheksi, ottivat yhteisen claimin ja «liittyivät toisiinsa niinkuin hernevarret», käyttäksämme tuota vanhaa sananpartta. Onni oli alussa heille erittäin suotuisa, ja he kokosivat jommoisinkin omaisuuden. Mutta samassa kun

heidän aineellinen toimeentulonsa kävi paremmaksi, heräsi heissä vastustamaton halu vanhaan Irlantiin takaisin. Se muuttui lopulta niin voimalliseksi, että tapaamme Teerin ja Caugheyn huhtikuulla v. 1866 valmiina lähtemään Englantiin. He kuuluivat, että «General Grant», muhkea kolmimastoinen, 1200 tonnin vetoinen alus oli juuri lähdössä Bostonista, ja he lähtivät sen muassa matkalle. Matka kävi ensin Bostonista Melbourneen, ja sillä välillä tapahtui jopahoja enteitä. Toisena yönä Bostonista lähdettyä oli alus sattunut ankaran vi-

hurin käsiin, ja kun miehistö veti purjeita kokoon, pyyhkäsi hyökyaalto kolmannen perämiehen mereen ja sille tielleen hän jäi.

Teerillä ja Caugheyllä oli koko omaisuutensa, kaikki Australiassa koottu kulta mukanaan laivassa. Onnettomuudeksi olivat he jättäneet sen vakuuttamatta, luottaen siihen, että matka kävisi hyvästi, ja säästiväthän he siten muutaman killingin jokaista unssia kohti. Teer oli vielä siksi aattelematon, että neuloi 300 sovereigniä vyöhönsä, jota ei päästänyt suoliltaan ei yöllä eikä päivällä.

Mr James Teer.

«General Grantin» miehistö oli vähälukuisen, mutta se tuntui olleen erittäin merikuntoinen. Matkustajia oli paljon mukana. Useampia heistä oli onni potkinut kultakentillä niinkuin Caugheyä ja Teeriäkin, ja nyt he olivat matkalla kotimaahansa. Kaikkiaan oli laivassa 83 henkeä. Lasti oli sangen kallisarvoinen, etupäässä villoja ja vuotia. Mutta sitä paitse oli muu-

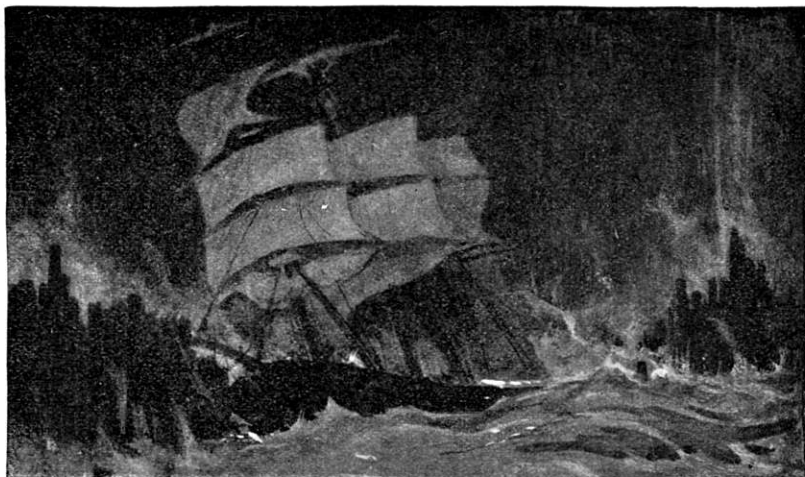
takin lastia, josta ei ollut tietoa muilla kuin kapteenilla ja joillakuilla luotetuimmilla miehillä. Laivan ruumassa oli näet neljä raskasta, raudoitettua laatikkoa, joista jokaisessa oli 1000 unssia kultaa.

Nämä 4000 unssia olivat vakuutettua kultaa. Mutta sitä paitse oli sitä matkustajilla suuret määrät vakuuttamattomana matkassa, ja olipa muutamilla heistä vielä runsaat varastot jalokiviäkin. Eräs matkustaja uskoi «kultaläjensä kapteenin huostaan, ja kun tämä onnettomuuden sattua vaipui huk-

kuvan laivansa kanssa meren pohjaan, niin teki kullan omistaja hänelle seuraa, koska ei tahtonut jättää kalleuksiensa vartijaa silmistään. Laivassa arvioitiin olleen kultaa ja jalokiviä noin 50,000 punnan arvosta.

Toukokuun 4 p:nä vuonna 1866 lähti «General Grant» Hobson Baysta sille retkelle, josta oli tuleva sen viimeinen. Aluksi purjehdittiin kaakkoon päin aikeessa poiketa johonkukun Uuden Seelannin satamaan. Mutta jonkun ihmeellisen sattuman kautta, josta ei koskaan ole saatu täyttä selkoa, joutuikin

kuuluu Aucklannin saariryhmään. Siinä oli toinen suurempi saari lähellä ja kapteeni päätti nyt suunnata laivan molempain saarten välitse; mutta onnettomuudeksi heikkeni tuuli juuri samalla hetkellä, ja nyt huomattiin selvästi, että aallot alkoivat painaa alusta kohti kallioita. Kapteeni pani parhaansa välttääkseen onnettomuutta, vaan siitä huolimatta joutui laiva rantamaininkien heittelemänä yhä lähemmäksi jättiläiskallioita, jotka kohosivat pystyjyrkkänä merestä aina 400 jalan korkeuteen. Tavas meni pilveen ja läpinäkymätön usma

Alus törmäsi kalliota vastaan.

«General Grant» melkoisesti harhaan oikeasta suunnastaan.

Kello 10 illalla toukokuun 13 p:nä huusi tähyistäjä kokasta, että maata oli näkyvissä tuulen alla. Maa, joka näytti usmaiselta hiekkasärkältä, oli noin kolmen engl. penikulman päässä. Tuuli oli silloin lounainen ja puhalteli heikonpuolisesti, mutta meri lainehti sentään uhkaavasti. Laiva oli vielä kulkenut noin tunnin verran kaakkoon, kun maa vähitellen alkoi tulla selvemmin näkyviin, ja silloin tunnettiin se Disappointment Islandiksi (Erehdyksen saareksi), joka

peitti pimeään meren. Ja sitäpäitse on muistettava, että eteläisen pallopuolikkaan talvi teki juuri tuloaan.

On kysytty, miksi «General Grant» ei tuulen heiketessä asettunut ankkuriin, ja siihen on vastattu monella eri tavalla. Olipa kuinka tahansa, puoliyön aikana oli laiva jo melkein kiinni kallioissa, jotka kohosivat yön pimeydestä niinkuin mustat kummitukset mastoja korkeammalle, ja joita vastaan pieksvien tyrskyjen kohina huomautti kauhealla tavalla sekä laivamiehiä että matkustajia siitä mitä oli tulossa. Jonkun

aikaa näytti laiva ajautuvan eteenpäin pitkin rannikkoa, mutta kello yhden tienoissa kolahti se erästä ulkonevaa kallion kärkeä vastaan ja seisattui. Kokkapuu taittui julmalla ryskeellä, putosi purjeineen päivineen mereen, ja laiva ponnahti satakunta syltä taaksepäin, vavisten joka

liitoksestaan. Mutta peräytyessään puski se taas toiseen kallioon ja silloin särkyi peräsin.

Takamaston puomi putosi perämiehen päähän ja surmasi hänet paikalle.

Nyt alkoi alus heittelehtiä näiden kahden kallion väliä ja samalla painua yhä syvemmälle niiden väliseen kuiluun. Mutta kaikkien hämmästykseksi laajeni kallioitten väli, ja silloin huomattiin, että oltiin menossa yhteen niistä vuo-

noista, joita löytyy kaikilla tuliperäisillä saarilla. Sytytettiin lyhtyjä kummallekin sivulle ja niiden heikossa valossa saatettiin selvästi eroittaa korkeat, sileät kallioseinät kahden puolen. Takaa päin vyöryivät aallot herkeämättä kovalla pauhinalla vuonon suusta sisään ja ajoivat alusta yhä eteenpäin kohti

tuntematonta pimeyttä. Yhä syvemmälle ajautui alus kuiluun, ja yht'äkkiä pääsi kauhun huuto kaikkien suusta, kun lyhtyjien valossa huomattiin, että kalliot olivat taas lähenneet toisiaan ja että ne mastojen yläpuolella yhtyivät toisiinsa kiinni. Kaikki tiesivät, missä oltiin nyt.

Oltiin yhdessä noista lukuisista valtameriluolista, jossa alus varmaankin varmemmin tulisi särkymään pirstaleiksi. Kapteeni komensi irrottamaan veneet, laivan ajautuessa yhä syvemmälle luolaan. Mastot alkoivat jo raapia luolan kattoa ja sieltä putoili kiviä kannelle. «Se oli kauhein hetki koko elämässäni», sanoi Caughey, kertoessaan tätä tapausta.

Pelästyneet matkustajat hyökkäsivät kaikki perän

puolelle yhteen kasaan välttääkseen kivisadetta, joka romahti kannelle joka kerta kun laiva kohottautui aalloilla. Luotaus osoitti, että vettä oli emäpuun alapuolella viisi syltä. Pohjan särkymisestä ei siis ollut vielä vaaraa, mutta veneitäkään ei voitu sentään pimeän vuoksi laskea vesille.

Laiva painui tuuma tuumalta syvemmälle luolaan.

JUHO REIJOSEN

KERTOELMIA JA KUVAUKSIA

tarjotaan täten tilattaviksi ja tulevat alkuperäisen suomalaisen kirjallisuuden ystävät varmaankin käyttämään tätä tilaisuutta hyväkseen hankkiakseen ne kirjastoonsa, yhteen kokoelmaan yhdistettyinä, etenkin kun ne nyt saadaan peräti huokeasta hinnasta. Suomalaisen kirjallisuuden hyllyllä on Juho Reijosen kertoelmilla ja kuvauksilla *oma huomattava paikkansa*. Sillä hän on yksi tuon nyt niin rikkaaksi versoneen uudemman novellikirjallisuutemme luoja ja perustajia ja on hänen vaikutuksensa siinä ollut läpimurtavaa laatua, tuntuen kuvas hänen tuottelijaampien seuraajiensakin teoksiin.

Reijosen merkitys kirjallisuudessamme on etupäässä se, että hän *avasi sille uuden maailman*. Kun Aleksis Kivi kaivoi esiin hämäläisen kansan ja Hämeen luonnon aarteet, kun Päivärinta kuvasi pohjalaista luonnetta ja luontoa, loihti Reijonen eteemme savokarjalaisen kansan ja Savon ja Karjalan maisemat. Samalla rikastutti hän kirjallisuuttamme *uudella kielellä*, ammentaen itäsuomalaisen murteen runsaista lähteistä uusia sanoja ja uusia muotoja.

Tästä samasta lähteestä ovat kotoisin ei ainoastaan *hänen uudet aiheensa*, vaan myöskin *hänen hilpeän herttainen huumorinsa*, *hänen pistävä ivansa* ja *hänen vie-not runolliset tunnelmansa*, jotka kaikki ovat Savon ja Karjalan kansalle omituiset. Muistettakoon vaan kertomuksia semmoisia kuin „Ensimmäiset ystäväni“, „Uron Kössi“, „Sokea Pietari“ y. m. sekä hänen muita laajempi kuvauksensa „Vaihdokas“, jotka aikoinaan niin ansaittua tunnustusta saavuttivat ja joiden arvo, yhdessä niin monen muun kanssa, yhäkin pysyy.

Tähän valikoimaan vanhoja tuttuja tulee vielä lisäksi *joukko uusia tulokkaita Reijosen keveästä kynästä*.

Kertomuksia ja kuvauksia ilmaantuvat noin 12 vihossa, joista kukin sisältää 64 sivua ja maksaa vain 55 penniä. Aikomuksena on saada koko teos valmiiksi jo ensi jouluksi. Tilauksia vastaanottavat kaikki kirjakauppiaat sekä asiamiehet, joilta jo ilmestynyt 1:nen vihko on saatavana.

Porvoossa, helmikuulla 1900.

WERNER SÖDERSTRÖM.

„TODELLISUUS ON
USEIN IHMEELLISEMPI
KUIN TARU”

16 vihko.

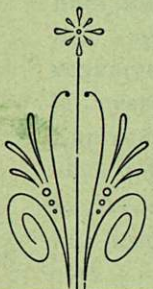
35 p:ää.

AVARASSA MAAILMASSA

MATKUSTUKSIA JA
SEIKKAILUJA
VIERAISSA MAISSA

PORVOOSSA
WERNER SÖDERSTRÖM

○ ○ AVARASSA MAAIL-
MASSA ILMESTYY NOIN
20:SSA RUNSAASTI KUVI-
TETUSSA VIHKOSSA JA
MAKSAA VIHKO AINOAS-
TAAN 35 PENNIÄ. ○ ○ ○ ○

Ei auttanut muu, kuin odottaa kärsivällisesti päivää.

Jota enemmän aamu lähenei, sitä tuimmemmaksi kiihtyi tuuli, ja sitä korkeammiksi kohosivat luolaan ajautuvat aallot. Laiva painui ja kohosi entistään enemmän ja alettiin peljätä mastojen taittumista, kun ne yhä voimakkaammin iskivät luolan kattoon. Ja se pelko toteutuikin pian. Etumasto jysähti jo kapaleina kannelle, raakapuut, purjeet ja köydet yhtenä sotkuna. Ja aina vaan kulki alus eteenpäin ja aina karistivat jällellä olevat mastot hiekkaa ja kiviä luolan katosta, niin että etukansi oli jo aivan hajalla ja peräkansi täynnä kiviä, savea ja puunsirpaleita. Aamun koitossa putosi peräpurjeen raakapuu kamalalla ryskeellä alas. Kapteeni ei epäillyt enää kuinka tulisi käymään, vaan käski laskea veneet alas.

Matkustajain kesken oli vallinnut erinomainen järjestys koko yön, niin kauhea kuin se olikin. Mutta nyt meni kaikki sekaisin. Muuttamat syöksyivät mereen kuin hullut, toiset hyökkäsivät veneihin sellaisella hädällä, että ne olivat upota, ja oli joukossa sellaisiakin, sairaita ja pelkureita, jotka eivät luvanneet lähteä laivasta ehdolla millään. *Yksi* oli sentään joukossa, joka pysyi kylmäverisenä ja tar-

mokkaana, ja se oli Teer. Hänen ansioitaan matkustajain suhteen tuona kauhun aamuna on mahdoton arvata liian korkealle. Hän piti silmällä, ett'ei veneihin tullut liiallista ahdinkoa, ja pelasti omin käsin useita ihmishenkiä. Ravintolanpitäjän, rouva Yewellin Manchesterista vei hän veneeseen ja pelasti myöskin hänen miehensä. Samaan veneeseen toimitti hän vielä vanhan toverinsa Caugheyn.

Mr ja mrs Yewell.

Kolme venettä oli kaikkiaan «General Grantissa», yksi iso ja kaksi pienempää. Molemmat pienemmät oli ensimmäisinä laskettu mereen, ja niihin koetettiin pelastaa kaikkia niitä matkustajista ja merimiehistä, jotka jo taistelivat elämän ja kuoleman vaiheilla aalloissa. Toiseen venheistä, juuri siihen, jossa Teer itsekkin oli, säilytettiin kiireellä muonavaroja, muun muassa viisikymmentä pulloa tiivistettyä lihanlientä.

Suurin veneistä (20 jalkaa pitkä) oli peräkannella, ja siihen asettuivat enimmäkseen matkustajat, varsinkin naiset ja lapset, sekä muutamia merimiehiä soutajiksi. Veneen vesille laskeminen kävi varsin helposti, sillä juuri kun oltiin siinä hommassa, nosti eräs tavallista suurempi aalto «General Grantin» niin korkealle, että suurmasto luolan kattoon puskiessaan puhkasi aluksen pohjan ja vesi tulvi sisään. Parin

minuutin kuluttua oli alus jo painunut niin syvälle, että aallot vyöryivät kan- nen yli ja vene solahti työntämättä ve- teen. Kapteeni ja yksi matkustajista, se ennen mainittu pieni mies, joka ei tahtonut jättää kulta-aarteensa vartijaa, kiipesivät mastoon. Kun vene lähti liikkeelle uppoavan laivan kannelta, jäi pari kolme onnetonta jällelle siitä, nii-

lastetuksi heidät, mutta kaikki muut hukkuivat. Hänen venheestään nähtiin nyt «General Grantin» viimeinen kuon- lonkamppailu. Sen runko oli jo kokonaan veden peitossa ja ainoastaan kät- kenneet mastot olivat enää näkyvissä. Muutaman sekunnin kuluttua painui tuo komea laiva kokonaan pohjaan Teerin ja hänen venekumppaniensa silmäin

Aallot vyöryivät ylitse kannen.

den joukossa myös ensimmäisen perä- miehen vaimo. Nyt soudettiin hyvää vauhtia luolan suuta kohti, missä piti yhdyttämän toisiin veneihin, mutta tuskin oli päästy sadan kyynärän päähän laivasta, kun jo korkea hyökyaalto kaa- toi veneen ja kaikki siinä olijat joutuivat aaltojen valtaan. Kaksi merimiestä ja yksi matkustaja pysyttelevät sentään niin kauvan pinnalla, että Teer sai pe-

edessä. Mastot vaipuivat yhä syvem- mälle ja niiden mukana ne kaksi onne- tonta olentoa, jotka olivat niihin kii- venneet ja nyt huusivat apua, jota ei kuitenkaan voitu heille viedä. Kullan- omistaja joutui heistä ensimmäisenä nä- kymättömiin, vaan kapteeni, joka oli ylempänä, heilutti vielä hetkisen valkeaa nenäliinaansa viimeiseksi jäähyvästiksi Teerille ja toisille veneessä olijoille.

Mutta niillä kahdella venekunnalla, joiden onnistui pelastua tuosta kauheasta luolasta, olivat kaikki varustukset kovin puutteellisia. Kaikki olivat kovin ohuissa vaatteissa sillä kukaan ei muistanut siinä sekarorrossa ajatella vahvempia tamineita enempää kuin mitään muutaakaan, mikä olisi voinut vastaisuudessa olla tarpeen.

Veneet kulkivat rinnatuksin, ja nyt alettiin tuumailla, mitä olisi tehtävä. Kaikkiaan oli eloon jääneitä viisitoista henkeä, ja heidän tilansa ei suinkaan ollut kadehdittava. Muuta elon merkkiä ei ollut näkyvissä kuin joitakuuta merisikoja, jotka silloin tällöin kohottivat selkäänsä vedestä, sekä joitakuuta kirkuvia kalalokkeja.

Teer pysyi kaiken aikaa ihmeellisen maltillisena, ja tahdon nyt jatkaa kertomusta hänen omilla sanoillaan:

«Sillä aikaa kun neuvottelimme mitä olisi tehtävä, oli minulla tilaisuus katsella luolaa tarkemmin. Kaikkialla, niin pitkälle kuin voimme nähdä, oli ranta aivan pystyjrkkää, noin 400 jalkaa korkeaa kalliota, jolle oli mahdoton nousta. Vähän aikaa tuumailtuamme katsoimme parhaaksi pyrkiä Disappointment saareen, joka oli noin kuuden penikulman päässä länteen päin. Mutta voimia siinä kysyttiin ennenkun

sinne päästiin, sillä paitse seitsemää miestä, oli veneessä täysi lasti ruokavaroja. Vettä tuli yhtenäen sisään ja sitä piti herkeämättä ammentaa pois. Pari kertaa oli veneemme jo uppoamaisillaan, niin että me hädissämme luovuin koko yrityksestä ja koetimme pyrkiä tyynen puolta saaren pohjoiseen

Hän oli kuristanut albatrossin.

päähän, toivoen siellä löytävämme sellaisen kohdan missä joku meistä voisi nousta maalle. Mutta soutuissamme pohjoiseen päin huomaisimmekin tuulen tyyntyvän, ja kun silloin keksimme erään suuren luodon noin puolentoista penikulman päässä Disappointment saaresta koilliseen päin, suuntasimme sitä kohti ja saavuimme sinne juuri auringon laskeissa. Toinen venekunta, joka myöskin oli luopunut yrityksestään ennenkun ilma asettui, saapui samaan paikkaan noin kaksikymmentä minuuttia meidän jälkeen.»

He olivat tehneet kaksi vimmat-

tua yritystä nousta kallioille, mutta ne eivät olleet onnistuneet. Toisella kerralla oli eräs veneessä olevista merimiehistä kiivennyt niin huimaavan korkealle kallioseinä ylös, että hän kokonaan kätosi näkyvistä. Sillä aikaa kun häntä oli kärsivällisesti odotettu takaisin, kuultiin kova parahdus, ja joku esine

putosi pulahtaen veteen. Heti soudettiin paikalle, mutta ei nähty enää jälkeäkään miesparasta. Surullisina suunnattiin uudestaan merelle, mutta tuskin oli päästy sata kyynärää rannasta, kun sieltä jo suureksi ihmeeksi kuului huutoja «Ohoi! Halloo!» Ja silloin nähtiin tuon «uponneen» kapuavan kalliota alas kuin vuorikauriin ja kohta istui hän jo taas veneessä. Hän oli korkealla kallion seinämällä saanut käsiinsä albatrossin, kuristanut sen ja viskannut alas. Ja kun oli huomannut mahdottomaksi päästä ylemmäksi, oli hän alkanut laskeutua takaisin taas.

Tämän seikkailun jälestä eivät he enää yrittäneet maalle, vaan seurasivat ensimmäisen veneen vanavettä, kunnes pimeä yllätti heidät. Kaikki toivo päästä Disappointment saareen oli silloin jo heitetty, niinkuin lukija on huomannut. Mutta silloin kuulivat he onnettomuustoveriensä äänen ja soutivat pimeässä sitä kohti, kunnes heidän veneensä kolahti rantaan.

Uupuneina kokonaisen vuorokauden ponnistuksista kyhertyivät nyt nuo viisitoista haaksirikkoista (niiden joukossa yksi nainen) toinen toisensa kylkeen viettääkseen yönsä alastomalla kalliolla. Tavan takaa tunsivat he putoilevan lumihiutaleita kasvoilleen ja puoleksi jäätyneille jäsenilleen, eikä heillä ollut pienintäkään suojaa pakkasta vastaan. Aamulla lähtivät he soutamaan taas ja saapuivat erääsen suurempaan saareen, jonka nimittivät Aatamin saareksi.

Koko seuraava viikko oli pelkkää ankaraa kärsimystä. Päivät samoilivat he sinne tänne alastomilla rannoilla etsien jotakin suuhun pantavata, yöt makasivat he yhdessä koossa jossakussa kallion onkalossa, jossa oli hiukan tuulen suojaa. Heidän päälleen tuli ankara kiusaus lopettaa yht'aikaa koko ruoka-

varastonsa, mutta Teer — joka oli kuin syntynyt johtajaksi — ei kärsinyt puhuttavankaan sellaista. Hän tahtoi välttämättä säästää ruokavaroja, sillä saattoi tapahtua, että heidän vielä tarvitsisi tehdä joku pitempi matka. Seuralaiset alkoivat kyllä nurkua, mutta Teerillä oli luja tahto ja vankat käsi-varret — seikka, joka heti ensi päivästä oli saattanut hänet johtajan asemaan tuossa haaksirikkoutuneessa joukossa.

Täytyi siis tyytyä siihen vaan, mitä haalittiin kokoon rannikoilta, siis pääasiallisesti merinilviäsiin, joiden joukossa vielä kaiken muun kurjuuden lisäksi löytyi eräs myrkyllinen laji, joka teki useita seurueesta arveluttavasti sairaksi. Sellainen oli noiden viidentoista eloon jääneen tukala tila. Se oli tarpeeksi kauhea herättämään epätoivoa vahvimmissakin luonteissa. Vuodenaikakin pimeni yhä, pakkaneen kävi yhä kireämmäksi ja eteläiseltä Jäämereltä vihmoi lunta ja kylmää usmaa.

Aucklannin saaristo, joka luultavasti on ennenmuinoin ollut rikas tulivuorista, on 56:nnella leveysasteella eteläistä leveyttä. Vaikka saaret suurimman osan vuotta ovat mahdottomat asua ankarien myrskyjen vuoksi, löytyy siellä kuitenkin rikas kasvullisuus — havumetsiä, saniaisia ja läpipääsemättömiä heiniköjä. Juomavettä on myös runsaasti, ja hylkeille ovat nämä saaret oikeita lempipaikkoja. Sen johdosta on sinne useasti aiottu perustaa siirtoloita, mutta siitä ei ole koskaan tullut mitään epäsuotuisain ilmasuhteitten vuoksi. Huomattava sattuma on se, että näille saarille on kolmena vuonna pelastunut haaksirikkoisia kolmesta eri laivasta: 1) Priki *Grafton*, kapteeni Musgrave, teki siellä haaksirikon tammikuussa 1854. Miehistö — kapteeni ja neljä miestä — pelastettiin heinäkuussa 1856. 2) *Invercauld*,

jonka kapteeni Dalgarno ja osa miehistöä eli samalla saarella toukokuusta 1865 toukokuuhun 1866. Kolmas haaksirikokounut alus oli juuri «General Grant».

Ilma kylmeni päivä päivältä ja pelastuneet näkivät jäisen kuoleman edessään, ell'ei heidän onnistuisi saada tulta. Mutta piikiveä tai muuta sellaista ei löydetty koko saarelta. Silloin sattui eräänä päivänä, kun Teer kouri taskujaan, että hän ilokseen löysi pienen laatikon vahatikkuja.

Kiireellä koottiin kuivia puunkuoria, Teer otti ensimmäisen tikun käteensä ja raapasi sitä kuivaan kiveen. Mutta tikku ei syttynyt. Se oli kostea. Hän teki turhia yrityksiä kunnes oli enää kaksi tikkuja jäljellä — ja niillä hän ei enää rohjennut yrittää. Hän pisti toisen niistä hiuksiinsa kuivamaan ja käski erään merimiehen tehdä toisen kanssa sa-

moin. Nyt lähti Teer katselemaan saaren sisä-osiin, löytäisikö sieltä jotain syötäviä kasveja tai muuta saalista, mutta hänen vaivansa oli turha. Kun hän illalla palasi uupuneena toisten luo, tapasi hän heidät varsin kiihkeässä mielentilassa.

Merimiehen tikku oli syttynyt!

«Missä on tuli?» kysyi Teer hätäisesti.

Merimies oli arvattavasti sytyttänyt

tikkunsa liian etäällä kuivista sytykkeistä, tai oli se polttanut hänen sormiaan ja hän oli pudottanut sen. Pääasia oli, että tikku oli mennyt hukkaan. Ja ensimmäisen kerran koko näiden seikkailujen aikana joutui nyt Teer raivoihinsa. Hän antoi miehelle ankaran korvapuustin.

Yksi ainoa mitätön tulitikku heidän ja kuoleman välillä! Sen otti nyt Teer tukastaan ja tarkasteli sitä huolellisesti.

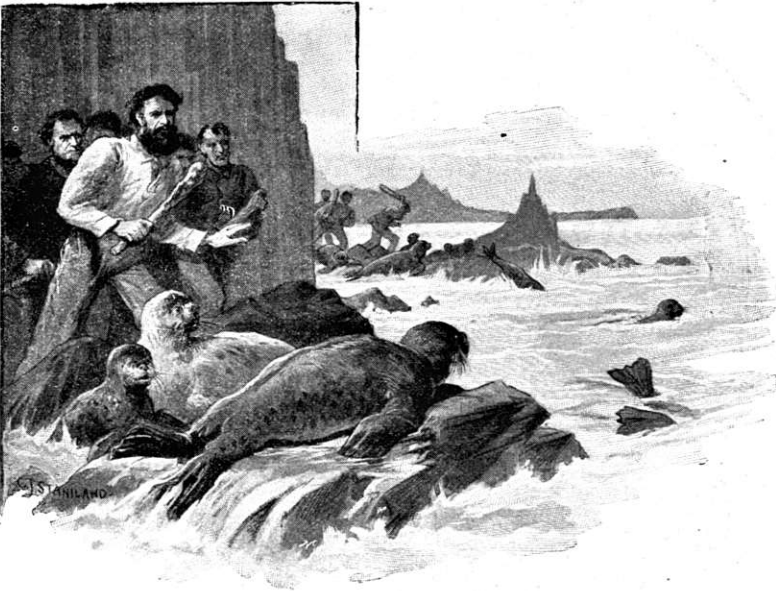

Kaitainen, sininen savu kohosi puukasasta.

Se tuntui aivan kuivalta. Entisten tikkujen pätkät asetettiin kuivien kuorien alle ja nyt näyteltiin jännittävä näytelmä. Kaikki viisitoista asettuivat polvilleen maahan ja lähettivät hartaimmat rukouksensa kaikkivaltiaalle, että hän siunaisi heidän viimeisen toivonsa. Niin vahva kuin olikin, vapisi Teerin koko ruumis tuskasta, kun hän otti tikun käteensä. Mutta pian hän voitti itsensä, raapasi vakavasti sitä kuivaan kiveen

— se sähähti ja syttyi, ja kohta kohosi kaitainen sininen savu kuivasta puukastasta. He olivat pelastetut. Tulta hoidettiin ja pidettiin nyt vireillä yötä päivää, ja jokainen oli vuoronsa jälkeen vartioimassa sitä, kunnes löydettiin piikiveä, joka vapautti heidät siitä tuskallisesta tunteesta, että tuli saattaisi joskus sammua.

Vaikein kysymys oli se, kuinka voitaisiin hankkia tarpeeksi ruokaa talven varalle.

Hylkeitä pyytämässä.

Silloin tällöin saatiin joku hylje, jonka lihasta tuli todellinen herkku-ateria ja jonka nahka pantiin säilöön vastaisen varalle. Eikä aluksi ollutkaan muuta ruokaa saatavissa kuin hylkeitä, joku yksinäinen lintu tai joku kala, joka oli saatu käsin kiinni matalikolta. Eräänä päivänä näki kuitenkin Teer suureksi ilokseen jonkun nelijalkaisen jälkiä saaren rannalla hiekassa. Hän riensi puhumaan löytöään toisille, mutta he eivät uskoneet sitä. Silloin lupasi Teer seurata jälkiä, kunnes tapaisi itse elukan,

ja tuoda sen toisten nähtäväksi. Hän samoili useita penikulmia ja tuli vihdoinkin erään kukkulan laelle, josta näki hämmästyttävän vaan samalla ilahuttavan näyn: lauma vuohia käyskenteli kukkulan alla ruohikossa.

Ainoastaan kömpelö puunuija aseenaan juoksi Teer heti vuohien kimppeun. Mutta ne olivat tietysti nopeampia jalalta kuin hän ja niin juoksi hän niiden jälestä yli jyrkkien kallioitten ja ammottavien kuulujen saamatta niitä kiinni. Yksi pieni vuona jäi kuitenkin lopulta toisista jällelle ja sen sai Teer nykerretyksi nuijallaan hengiltä.

Palatessaan saaliineen toisten luo oli hänellä täysi syy ajatella: se nauraa parhaiten, joka nauraa viimeiseksi. Pian tuli haaksirikkoisista varsin vikkeliä vuohenpyytäjiä ja he tappoivat niitä suuren joukon.

Kauvan aikaa pysyi heille salaisuutena kuinka vuohet olivat joutuneet saareen. Mutta selitys on aivan yksinkertainen. Aucklannin saariryhmä on niitä saaria, joiden ilmanalaan on koetettu totuttaa muutamia kotieläimiä, varsinkin vuohia ja sikoja. «General Grantin» haaksirikon aikana olivat vuohet jo kokonaan metsistyneet, ja siat, joita haaksirikkoiset tapasivat vasta puolta vuotta myöhemmin, olivat myöskin muuttuneet täydellisiksi villisioiksi.

Vähän myöhempään tapaamme sanakrimme Teerin räätälinä. Siirtokunta

kärsi kauheasti pakkasesta ja tarvitsi talvivaatteita, mutta kellään ei ollut käsitystäkään räättälin ammatista, paitse Teerillä. Viidentoista puvun tekeminen riippui siis kokonaan hänestä. Sekä hylkeen- että vuohennahat, joita oli säilytetty, pestiin ensin merivedessä. Sitten hangattiin lihapuolta terävillä kivillä, kunnes kaikki rasva oli saatu pois ja vuodat pehmeiksi.

Näistä karkeista aineista valmisti nyt Teer vielä karkeammilla työkaluilla viisitoista pukua. Olen itse ollut tilaisuudessa tarkastaa niistä yhtä ja voin vakuuttaa, että se oli erittäin tarkoitustaan vastaava, lämmin ja mukava, jos kohta ei ollutkaan ihan viimeisen muodin mukainen.

Nyt alettiin tarkastella saariryhmää. Teer muisteli Melbournessa kuulensa puhutuksi Musgraven retkikunnasta ja *Graftonin* haaksirikosta Auekland-saarilla.

Hän teki sen johtopäätöksen, että tuon retkikunnan oli täytynyt jättää jotain jälkeensä, koska se oli ollut erittäin hyvin varustettu työkaluilla ja muilla tarpeilla. Sen vuoksi ehdotti hän, että pari kolme miestä lähtisi hänen kanssaan toisella veneellä etsimään Musgraven entisiä olinpaikkoja. Mutta ihme kyllä, hänen ehdotukseensa ei suostuttu. Jotkut pitivät sitä narrin yrityksenä ja

pelkkänä mielikuvituksena. Mutta Teer oli luja puolestaan. Hän puhui vakuutuksella, että joll'ei kohta löydetäisiäkään Musgraven uudisasuntoa, niin olisi rantain tutkimisesta toki *jotain* hyötyä. Lopulta hyväksyttiin hänen ehdotuksensa ja alettiin tarkkaan tutkia kaikkien saarien rantoja.

Teerin arvelut olivatkin oikeat. Löydettiin näet kaksi majaa, jotka Musgrave ja hänen seuralaisensa olivat rakentaneet, ja niistä tavattiin muutamia työkaluja, jotka jo kauvan olisivat olleet kipeästi tarpeen. Majain katto oli purjekangasta, joka leikattiin pois ja pantiin huolelliseen talteen. Muitten tärkeitten löytöjen joukossa oli tulukset, ruostunut viila sekä rautainen lapion pesä, joka oli suuresta arvosta, sillä siitä sai Teer viilan avulla murretuksi kapeita kiskoja, joista tehtiin veitsiä.

Mr James Teer hylkeenahkaisessa puvussaan.

Niitten monien toimien joukossa, jotka lyhensivät yksitoikkoisia talvipäiviä, oli myöskin suolan valmistus. Sitä keitettiin merivedestä vanhassa rautaisessa veneen äyskärissä, jota yhtenäen täytettiin ja hämmennettiin puutikulla, kunnes vesi oli muuttunut paksuksi. Sitten jäähdytettiin keitto-astia äkkiä, jolloin sen pohjaan jäi suolakiteitä.

Kaiken aikaa olivat haaksirikkoiset

lähettäneet ahkerasti viestejä merelle päästäkseen jonkun laivan huomioon, joka mahdollisesti sattuisi kulkemaan ohi. Ensimmäinen koe, jonka Teer oli keksinyt, meni kuitenkin hukkaan. Hän kiinnitti puhallettuihin hylkeenrakkoihin puukalikoita, joihin tulisella rautanauhallalla oli polttanut muutamia sanoja «General Grantin» haaksirikosta. Ne lähetettiin tuulen mukana rannalta merelle, mutta erään aavistamattoman seikan johdosta joutuivat ne kaikki hukkaan. Merikotkat luulivat niitä arvatenkin kalloiksi tai muuksi syötäväksi ja iskivät niihin kiinni puhkaisten kaikki rakot.

Mutta Teer keksi toisen keinon. Hän muovaili kyynärän mittaisen puupölkyn veneen muotoiseksi ja asetti siihen purjeen sinkkilöyhyn kappaleesta, joka oli löydetty rannalta. «Purjeesen» piirsi hän niinkuin ennenkin lyhyen selvityksen haaksirikosta ja samat sanat poltti hän myös veneen kanteen.

Sellaisia pikkuveineitä laskettiin rannasta tavan takaa, ja, ihmeellistä kyllä, niiden avulla he tulivat pelastetuiksi. Mutta minä en tahdo mennä tapausten juoksusta liiaksi edelle.

Huolimatta näistä monenmoisista puuhista alkoivat päivät yhtä kaikki tulla pitkäveteisiksi, ja niin valmistettiin simpukan kuorista kolme pakkaa pelikortteja ajan ratoksi.

Lokakuun 6 p:nä keksittiin kaukaa mereltä purje. Toinen veneistä työnnettiin kiireellä vesille ja merkkitulua sytettiin, mutta kaikki turhaan, sillä laiva oli liian kaukana ja meni menojaan. Eräänä aamuna pilkisti toivo heille toisen kerran, kun heidän majalleen tuli koira, joka kuitenkin heti juoksi tiehensä. Se oli iso verikoira ja he päättivät sen muodosta, että se oli hiljattain joutunut saareen. Mutta ihmisistä ei löydetty jälkeäkään.

Kauheasta talvesta tuli vihdoinkin loppu ja kesä alkoi lähestyä. Mutta niin kovat olivat kärsimykset olleet ja niin vähän oli toivoa pelastuksesta, että päätettiin ryhtyä uhkarohkeaan yritykseen, koettaa päästä veneellä lähimpään asuttuun maahan, joka oli Uusi Seelanti. Toinen veneistä varustettiin niin hyvään merikuntoon kuin huonoilla työkaluilla voitiin. Sitten tehtiin siihen kansi hylkeennahoista ja purje siitä vanhasta vaatteesta, joka oli ollut Musgraven majan kattona. Eväiksi pantiin kolmen vuohen lihat, savustettua hyljettä, merilinnunmunia, seitsemän astiaa lihalientä (jota huolellisesti oli säilytetty tällaista tilaisuutta varten) sekä tarpeellinen määrä juomavettä hylkeennahkaisiin säkkeihin. Kun kaikki oli valmiina, tuli kysymys siitä, kuinka monta ja kutka miehistä ottaisivat osaa retkeen. Vihdoin päätettiin, että neljä miestä olisi riittävä määrä. Ehdotettiin, että annettaisiin arvan ratkaista kutka lähtisivät, mutta silloin astui perämies Brown esiin ja sanoi, että koska hän on ainoa tutkinnon suorittanut meren kulkija siinä joukossa, niin on hänen velvollisuutensa lähteä ensimmäisenä mukaan. Siis oli enää vaan kolme miestä kysymyksessä. Syvän äänettömyyden vallitessa vedettiin arpaa merkityillä simpukankuorilla ja lähtemään tulivat Vilhelm Scott, Andrew Morrison ja Peter Mc Niven. Ja niin lähtivät nuo neljä miestä ilman merikorttia tai muita vehkeitä 22 p. tammikuuta 1867 purjehtimaan pohjoiseen päin pahanpäiväisellä veneellään, uhkarohkeina pyrkimään Uuden Seelannin rannoille, jotka olivat 400 engl. penikulman päässä. Heidän kohtalostaan ei tiedä kukaan mitään. Se vaan on varmaa, ett'ei heitä sen jäljestä ole kukaan kuolevainen nähnyt.

Kesä kului ja taas tuli talvi lumi-

neen ja myrskyineen. Ankara ilmanala ja huono ruoka alkoi tehdä vaikutustaan haaksirikkoisten terveyteen. Elokuussa 1867 sairastui 67-vuotias David Mc Lelland ja kuoli seuraavassa kuussa. Erakojen luku oli nyt enää kymmenen. Sitten ilmestyi keripukki ja siihen sairastui yksi toisensa jälestä. Tauti ilmestyi tavallisella tavallaan tehden potilaansa raukeiksi ja haluttomiksi elämään. Niin voimattomiksi ja saamattomiksi tunsivat sairaat itsensä, että he heittäytyivät hiekalle ja makasivat siinä päivät umpeensa tuulen ja sateen käsissä, välittämättä koko elämästä mitään.

Teer oli ainoa, jolla vielä oli tahdon voimaa jälellä. Hän oivalsi selvästi tällaisen alakuloisuuden seuraukset, ja kun ei hän sanoiltaan voinut elähdyttää kumppaneitaan, ryhtyi hän erityisiin voimallisempiin toimenpiteihin. Hiekkaiselle, viettävälle kentälle saarella laati

hän hypinlaudan tapaisen laitoksen. Sitten etsi hän toisesta osasta saarta pitkästä, kuitumaista ruohoa ja punoi siitä oikein roima ruoskan. Mitä hän näillä laitoksillaan teki, sitä on varsin hauska kuulla. Ruoska kourassa asetti hän onnettomuus-toverinsa riviin, vei heidät hypinlaudalle ja hypyytti heitä siinä vuoronsa mukaan laudan alapuolella olevaan hiekkaan. Tätä «kuuria» uudistettiin niin kauvan kuin se alkoi näyttää vaikutustaan ja virkistää sairaita.

Marraskuun 19 p:nä nähtiin taas

purje kaukana ulapalla. Hurjina annettiin merkkejä, mutta turhaan nytkin, sillä laiva jatkoi vaan matkaansa.

Saman kuun 21 p:nä huomattiin toinen laiva, joka tuli suoraan Enderbyn saarta kohti. Se oli priki «Amherst» Port Bluffista, menossa valaanpyyntiin. Se oli melkein heti satamasta lähdettyään tavannut yhden niistä pikkuveineistä, joita Teer oli lähetellyt merelle, ja kun kapteeni siten oli saanut tiedon «General Grantin» haaksirikosta, oli hän

Erityisiä voimallisia toimenpiteitä.

päättänyt poiketa Auckland-saarilla. Jokainen arvaa, missä jännityksessä saarella oltiin, kun nähtiin laivan lähestyvän rantaa. Teer astui kolmen miehen kanssa jälellä olevaan veneeseen ja he soutivat kuin hurjat laivaa vastaan. Mutta kun kapteeni Gilroy näki näiden miesten puvut ja heidän metsittyneet kasvonsa, luuli hän, että he olivat maanpakoon tuomituita pahantekijöitä, sinne saarelle vietyjä murhamiehiä tai muita mielipuolia. Olipa kuinka tahansa, hän kielsi Teeriä kumppaneineen astumasta

laivaan. Teer vakuutti ja rukoili ja selitti asiaansa, mutta ei saanut kapteenia uskomaan sanojaan. Vihdoin sallittiin hänen yksinään nousta laivan kannelle ja kertoa koko elämäkertansa kapteenille. Sen hän tekikin, mutta hänen mielenliikutuksensa oli niin suuri, ett'ei hän voinut johdonmukaisesti kertoa tapahtumia. Gilroy sai siitä vaan lisää epäluuloa ja hän käski tuon sekapäisen miehen pitää suunsa kiinni ja astua takaisin veneesensä. Mutta juuri sillä hetkellä nousi eräs vanha neekeri kajuutasta kannelle. Hän tunsu heti Teerin vanhaksi laivakumppanikseen, jonka kanssa oli useita vuosia sitten purjehtinut, ja selitti asian kapteenille. Kaikki tuli selville nyt ja seuraavana aamuna lähetti Gilroy venheillään noutamaan toisia onnettomia saaresta.

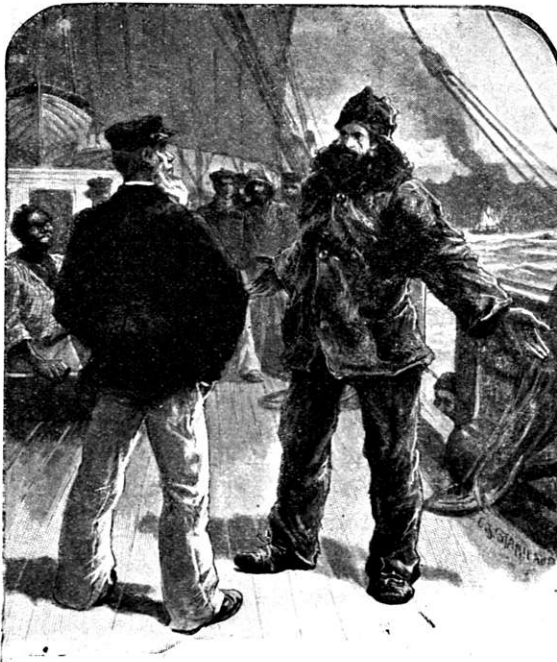
Kapteeni niinkuin koko laivan miehistökin koetti parhaansa mukaan hoitaa heitä, ja lupasipa hän vielä jättää koko valaanpyynti-retkensä ja saattaa heidät suoraan Australiian manterelle, mutta Teer ei suostunut siihen. Ja nyt jätämme me haaksirikkoiset muutamiksi kuukausiksi kapteeni Gilroy ja hänen miestensä hoiviin.

Ei kukaan, joka silloin sattui olemaan Australiassa, voi unhottaa sitä liikutusta, millä tieto «General Grantin» surullisesta kohtalosta otettiin vastaan,

kun se erään laivan mukana saapui Uudesta Seelannista Melbourneen. Ja kun «Amherst» vähäistä myöhemmin saapui Melbourneen satamaan, oli tuhansia katselijoita riemuhuudoilla vastaanottamassa tuota hylkeennahkoihin puettua kymmenmiehistä seuruetta. Kiitolisuuden osoitteeksi hänen korvaamattomista ansioistaan ostivat Teerin onnettomuustoverit hänelle kultaisen sormuksen.

Mutta häntä odotti vieläkin suurempi kunnian osoitus. Kun Teerin kumppanit olivat laiminlyöneet vakuuttaa mukanaan olevan kullaa, eivät he tietysti voineet vaatia mitään vahingon korvausta siitä. Mutta Teerin kaunis työ oli vaikuttanut niin syvästi Uuden Seelannin hallitukseen, että se ilmoitti tahtovansa korvata hänen osuutensa siitä. Hän hylkäsi kuitenkin tuon viehättävän tarjouksen ja sanoi täyttäneensä ainoastaan velvollisuutensa toisia haaksirikkoisia kohtaan. Vihdoin suostui hän sentään ottamaan vastaan hallituksen tarjouman komean kultakellon.

Tämän jutun lopuksi olisi vielä kerrottava niistä suurista ponnistuksista, joilla koettiin saada takaisin ilmoille «General Grantin» mukana uponneita kalleuksia. Mutta kun kaikki yritykset tehtiin suurimmassa salaisuudessa, puuttuu minulta tarpeellisia tietoja niistä.

Gilroy käski tuon sekapäisen miehen takaisin veneesensä.

Teerillä oli vielä 300 sovereignia tallella vyössään ja sitäpaitse pieni summa eräässä Melbournen pankissa tallettuna. Ystävykset löivät viisaasti päänsä yhteen ja ryhtyivät kaikessa hiljaisuudessa pelastamaan kultaansa uponneesta aluksesta. Siinä tarkoituksessa vuokrattiin pieni höyrylaiva ja otettiin matkaan eräs ammatti-sukeltaja, tietysti kunniallista palkkiota vastaan. Ainoastaan kapteenille ja sukeltajalle uskottiin retkikunnan salainen tarkoitus. Laiva suunnattiin suoraan Aucklannin saarille ja tuota pikaa oltiin jo luolan suulla. Mutta juuri samalla hetkellä nousi manteren puolelta ankara myrsky. Töin tuskin jaksoi höyrylaiva pysyä täydellä koneella paikoillaan, eikä maalle noustusta ollut puhuttakaan ankaran mainingin vuoksi. Siinä ponnistelivat he myrskyä vastaan kunnes hiilivarasto loppui, ja silloin ei ollut muuta keinoa kuin turvautua purjeihin ja palata sillä tavoin Melbournen takaisin. Tämän onnistumattoman yrityksen jälkeen katsoi Caughey koko homman turhaksi ja palasi kotiinsa Irlantiin. Mutta Teer ei lakannut luottamasta lopulliseen menestykseen.

Jonkun ajan päästä tapaamme hänet Uuden Seelannin palveluksessa, johtamassa erästä retkikuntaa, jonka piti perin pohjin tutkia koko Aucklannin saaristo. Kapteeni, joka oli päällikkönä

retkikunnan laivassa, koetti kaikin tavoin vietellä Teeriltä tietoja tuosta salaperäisestä luolasta, mutta Teer ei antanut pettää itseään. Kulkivatpa he jo kerran aivan luolan ohi, missä «General Grant» oli uponneena, ja Teerin rinta kohoili levottomana, mutta hän salasi liikutuksensa ja laiva kulki kukaan.

Vähää myöhemmin varustettiin salaisuudessa taas uusi retkikunta, jota johtamassa oli muuan «General Grantin» haaksirikosta eloon jääneitä. Näyttää siltä kuin Teeriä olisi tahdottu mukaan, mutta hän oli epäillyt johtajan purjehdustaitoa eikä lähtenyt. Se olikin onneksi hänelle, sillä retkikunta joutui myrskyn käsiin ja hukkui kokonaan.

Vielä niin myöhään kuin vuonna 1889 ryhtyi Teer uusiin voimain ponnistuksiin kadonneen arteensa vuoksi. Muutamaa vuotta aikaisemmin oli eräs toinenkin entisistä haaksirikkoisista vielä koettanut pelastaa niitä, mutta oli riitautunut sukeltajan kanssa ja sinne ne olivat jääneet. Nyt otti Teer kaikki seikat huomioonsa niin tarkasti kuin mahdollista, ja kaikki näytti varsin lupaavalta — vaan silloin juuri tavattiinkin hän — viimeinen «General Grantin» haaksirikossa olleista — kuolleena eräässä Melbournen ravintolassa.

Siinä oli hänen surullisen elämänsä surullinen loppu.

Kuinka kukkain tuoksua pannaan talteen.

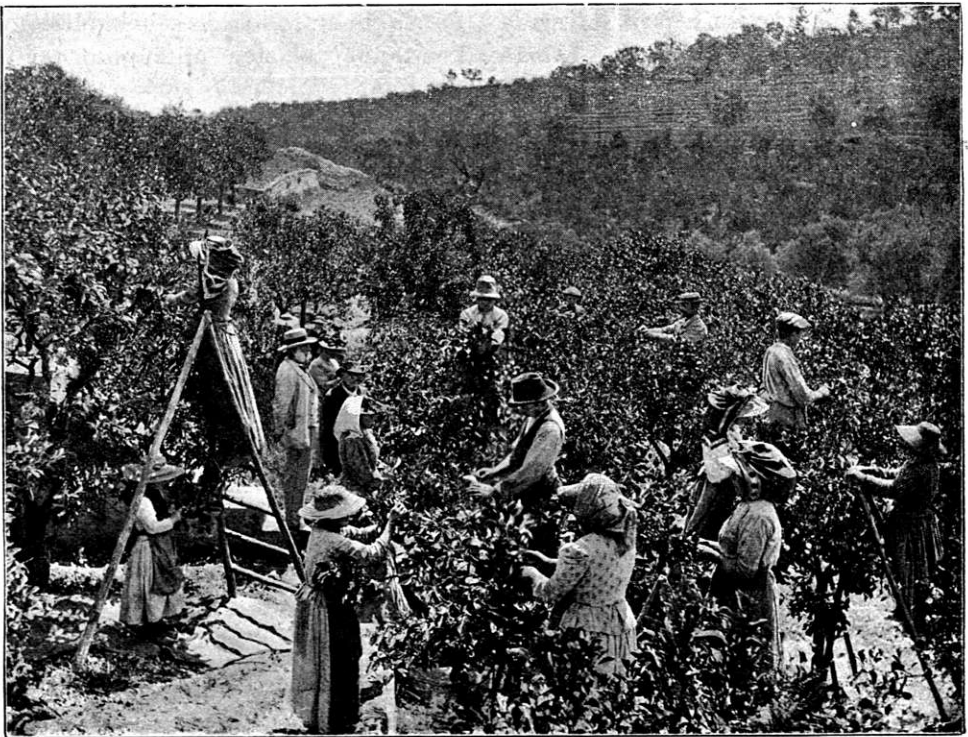
Kirj. EMMA BERVER.

Luonnossa löytyy monia suuria antimia, joita me ihmiset voimme käyttää hyväksemme, kunhan vaan keksimme niiden olemassaolon ja keinot niiden käyttämiseen. Kukkat ihastuttavat meitä väriloistollaan ja tuoksullaan, mutta me viskaamme ne

pois heti kun ne ovat näivettyneet, ajattelemta ollenkaan sitä, että niiden lumoava voima ei siltä ole kadonnut vaikka niiden lehdet ovatkin kuolleet.

Maailmassa löytyy äärettömän paljon asioita, jotka voivat tehdä ihmiselämän suloiseksi ja miellyttäväksi, mutta niin hyvin värien ja tuoksun kuin soitan-

Orangessikkien korjuu.

non ja runoudenkin täydelliseksi saattaminen on ihmisen oman neron tehtävä.

Jo viisisataa vuotta sitten keksivät Etelä-Ranskan asukkaat salaisuuden, jolla kukkien tuoksua voitiin säilyttää kuinka kauvan tahansa. He huomasivat, että kukkien koko sulous saatiin käsiin ainoastaan murtavalla painolla, aivan samoin kuin muutamain ihmislouenteittenkin hyvät puolet saadaan esille ainoastaan kovakouraisen menettelyn avulla.

varsin harvoja. Niitä on ainoastaan kahdeksan kappaletta: oranssi, ruusu, orvokki, jonqvilli (eräs keltainen narcissi-laji), mignonetti, jasmiini, tuberoosi ja cassia, joka viimeainittu kasvaa Provencessa ja jolla on keltaiset kukat.

Tosin puserretaan muistakin kukista sekä hyvänhajuisista puistakin hajuvesiä, mutta niiden merkitys näiden kahdeksan rinnalla on aivan mitätön. Ja näistäkin on etusija kolmella ensimmäisellä,

Jasmiinien poiminta.

Tämä runollinen teollisuus, tämä kukkien suloisien tuoksun säilyttäminen on viime aikoina edistynyt jättiläisaskelilla, ja koska sitä yleensä varsin vähän tunnetaan, niin saattaa monesta olla hauskaa pistäytyä pikipäin Bruno Courtin hajuvesitehtaasen Grassen kaupungissa.

Aivan samoin kuin perusvärejä ja perusääniä, joitten yhdistyksistä syntyy värien ja äänien sopusointu, aivan samoin on alkuperäisiä hajuvesikukkiakin

nim. oranssilla, ruusulla ja orvokilla.

Suurinta kärsivällisyyttä, huolenpitoa ja taitoa vaatii tämä ammatti. Pitää välttämättä tuntea tarkimmilleen kukat, pitää osata poimia ne oikealla ajalla ja menetellä niiden kanssa tarkimpien sääntöjen mukaan ennenkun voi pusertaa niistä niiden oikean tuoksun.

Ihana Grassen vuorikaupunki Meri-Alppien rinteillä on tämän teollisuuden pääpaikka. Kaikki asukkaat siellä pitä-

vät ainoastaan hedelmäin ja kukkain viljelystä ja niiden kauppaan valmistusta elinkeinonaan. Bruno Courtin tehtaassa on vakinaista työväkeä noin kahdeksankymmentä henkeä, mutta huhti- touko- kesä- ja heinäkuussa — kukkakuukausina — on hänellä sitäpaitse 300 naista käsittelemässä niitä kukkia, joita joka aamu aikaiseen tuodaan tehtaaseen. Yksi heidän päätehtäviään on nyhtää oranssikukista ja ruusuista emit pois, koska

nia oranssikukkia, 930 tonnia ruusuja, 147 tonnia orvokkia ja 127 tonnia jasmiiinia, sekä sitäpaitse suunnattomat määrät muita kukkia ja hyvänhajuisia puita. Koko se alue, jossa kukkia viljellään tehdastuotteita varten, on 115,000 akrea.

Harva voisi uskoa, että niin karkeilla aineilla kuin ihralla ja rasvalla olisi mitään tehtävää niin hienossa työssä kuin hajuvesien valmistuksessa, ja kui-

Ruusujen korjuu.

niissä löytyvä happo on vahingollista hajuvesien tuoksulle.

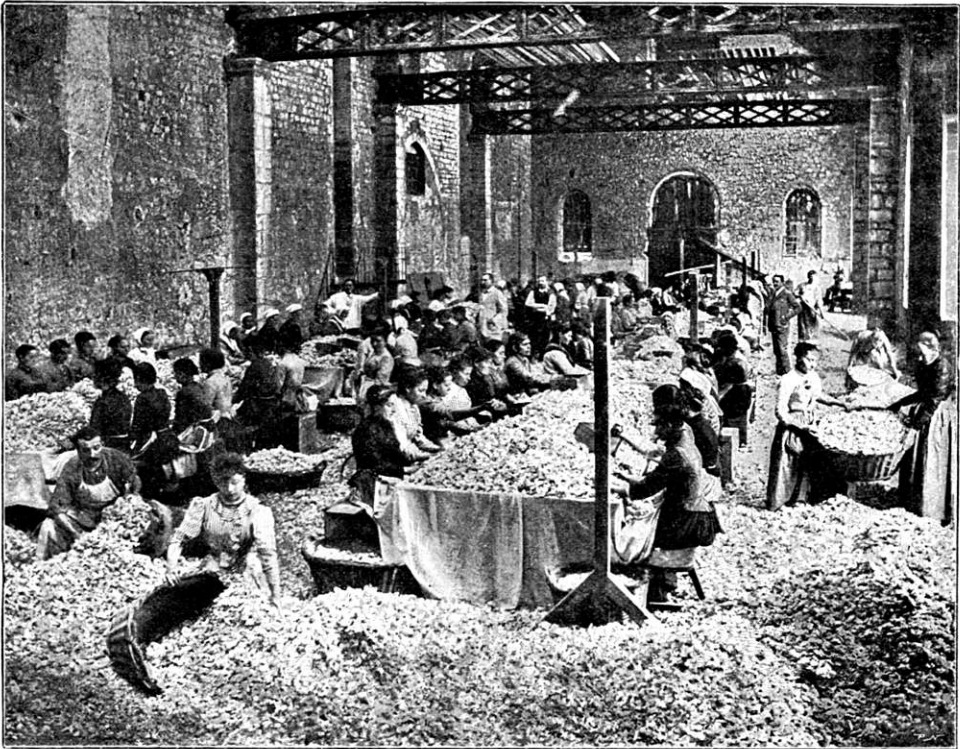
Orvokkia ja mignonettia otetaan vastaan ainoastaan määrättyinä viikonpäivinä, mutta muita kukkia joka aamu koko kesän. Ruusuja käytetään noin 215 engl. naulaa kuukaudessa, ja niiden kanssa menetellessä pitää olla erittäin johdonmukainen ja täsmällinen, sillä ne lakastuvat ja tärveltyvät helposti. Vuosittain käytetään keskimäärin 1,860 ton-

tenkin on ihan totta, että suuria määriä näitä aineita käytetään, ja että vasta niiden avulla kukista todellinen voima ja tuoksu imetään. Sellaisista aineista eivät kukat ollenkaan tahraannu, vaan päinvastoin jättävät ne niihin kaikki hienoimmat ominaisuutensa, jalostavat ne. Rasva puhdistetaan tietysti huolellisesti ja käytetään sopivissa määrissä, niin että siitä yhdessä kukkien juoksevan nesteen kanssa tulee kohtuullisen

kiinteä sekoitus. Kutakin rasvanaulaa kohti tarvitaan useita nauloja kukkia ennenkuin pomaata, josta sitten vasta tehdään varsinaisia hajuvesiä, on valmis.

Löytyy kolme eri tapaa, joilla kukkien tuoksu otetaan säilöön, nimittäin liottaminen, »*enfleurage*» ja siivilöiminen. Löytyy muutamia kukkia, esim. jasmiini, tuberoosi ja orvokki, joiden tuoksu on niin haihtuvaa laatua, ett'ei siitä siivi-

Nämä puseruskoneet ovat kaikkein uusinta keksintöä, mutta vielä on sentään tallessa vanhanaikuisia käsipuser-timiakin. Rasva, johon kukkien tuoksuava mehu on imeytynyt, kulkee kau-passa pomaadan nimellä, ja sitä lähete-tään kaikkiin maailman osiin, missä siitä väkiviinan avulla tehdään hajuvesiä. Pomaadan jätteistä valmistetaan sitten saippuaa.

Kukkien valikoiminen.

löimällä jää mitään. Niitä täytyy siis joko liottaa tai pusertaa, joissa kummasakin tapauksessa käytetään apuna rasvan omituista kykyä imeä itseensä niiden tuoksu.

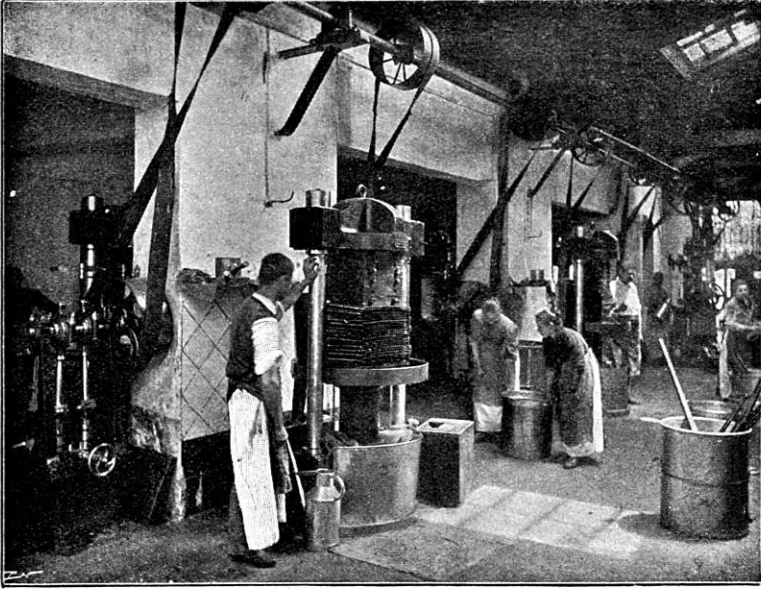
Kukkia «haudotaan» silloin kuumassa rasvassa, kunnes kaikki niiden mehu on yhtynyt siihen. Sitten kaadetaan sekoitus teräslankaisiin siivilöihin ja puserretaan hydraulisilla painoilla.

On niinkin helliä kukkia, ett'eivät ne siedä rasvaakaan kuumassa muodossa. Ne asetetaan lasipohjaisiin kaukaloihin, noin kolmea tuumaa paksulta, ja päälle valetaan ohut kerros jäähdytettyä rasvaa, jonka päälle taas sirotellaan tuoreita kukkia joka aamu. Siinä pitää olla ylen varovainen, ett'ei tuoksu pääse haihtumaan hukkaan. Rasva saa hiljalleen sulaa ja valua kukkien lävitse lasi-

pohjaan, josta se irroitetaan ja filtterataan. Jos kukat ovat jasmiinia, vaaditaan tällaisessa valmistuksessa kolme naulaa kukkia kutakin rasvanaulaa kohti.

Bruno Courtin varastohuone on varsin viehättävän näköinen kirkkaine metalli-astioineen ja monenvärisine poma-

toineen, joita on valkoisesta ihan heleänkeltaiseen saakka ja jotka täyttävät huoneen mitä hurmaavimmalla tuoksulla. Älköön kukaan Rivieralla kävijä jättäkö käymättä tässä tehtaassa, jota sen omistaja näyttää kaikille vieraille erittäin kohteliaasti.

Kukkapuserin.

CHARLES M. SHELDON

RICHARD BRUCE.

Ilmestyy 4 vihossa á 35 penniä.

merikkalaisen kirjailijan ja papin, Charles M. Sheldonin nimi on aivan viime vuosina tullut tunnetuksi koko sivistyneessä maailmassa; hänen teoksiaan nykyään julaistaan suunnattoman suurissa painoksissa melkein kaikilla Europan kielillä. Hänen luetuin kirjansa »Mestariimme» julaistiin viime vuonna suomeksikin ja saavutti suuren suosion. Monelle ovat Sheldonin kirjat tuottaneet todellista iloa, ja virkistävää on ollut tulla tutustumaan tämän kirjailijan terveisiin ihmisiin. Elämän iloa kuohuu Sheldonin kirjoissa ja hänen kirjoitustavassaan on voimaa sekä vakaumusta. Muodoltaan ja luonteen kuvaukseltaan ehkäpä täydellisin Sheldonin monista kirjoista on Richard Bruce, jota allekirjoittanut ei voi olla alkukielestä käännättämättä suomeksikin. Ei kenenkään pitäisi jäädä tutustumatta tähän kirjaan, se ansaitsee paikan jokaisessa kirjastossa. Sellaiset luonteet kuin tämän kirjan päähenkilöiden kelpaavat esikuviksi jokaiselle nuorukaiselle.

Tämä teos julaistaan 4:ssä vihossa, jotka myydään erinomaisen huokeaan hintaan, 35 p. vihko.

nen vihko on ilmestynyt.

WERNER SÖDERSTRÖM.

„TODELLISUUS ON

USEIN IHMEELLISEMPI

KUIN TARU”

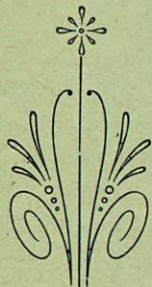
17 vihko.

35 p:ää.

AVARASSA MAAILMASSA

MATKUSTUKSIA JA
SEIKKAILUJA
VIERAISSA MAISSA

PORVOOSSA
WERNER SÖDERSTRÖM

○○ AVARASSA MAAIL-
MASSA ILMESTYY NOIN
20:SSA RUNSAASTI KUVI-
TETUSSA VIHKOSSA JA
MAKSAA VIHKO AINOAS-
TAAN 35 PENNIÄ.○○○○

AVARASSA

MAAILMAAM

REKISTERI
SIUNNIT
SIUNNIT

SIUNNIT
SIUNNIT

Teen viljelys.

Kirj. GILBERT DAYLE.

iiistä miljoonista ihmisistä, jotka juovat teetä, on ainoastaan harvoilla tietoa sen viljelyksestä.

Ja tuskin niistäkään kaikki ottaisivat uskoakseen, että Intiassa ja Ceylonissa on pelkän teeviljelyksen hallussa 800,000 akrea maata, ja että niillä vainioilla työskentelee toista miljoonaa ihmistä.

Teelehtiä poimitaan tavallisesti maaliskuun keskivaiheilta aina marraskuuhun saakka, paitse Ceylonissa, jossa korjuuta kestää melkein vuoden ympäri, koska siellä ei ole ollenkaan sellaista talvea, joka estäisi teepensasten kukkimisen.

Viittä vuotta nuoremmista pensaista ei poimita lehtiä ollenkaan, mutta alavammilla mailla katkotaan niistä sentään latvat jo kolman-

tena vuonna. Näissä töissä käytetään parhaasta päästä naisia ja lapsia, jotka ovat ravakoita ja kokeneita ammattisaan. Lehdet poimitaan vasuihin, jotka poimijat kahdesti päivässä vievät varastopaikkaan tyhjennettäväksi ja punnittaviksi, sillä he saavat palkan työstään lehtien painon mukaan.

Löytyy monta eri tapaa lehtien poimimiseen, mutta tavallisin on se, että kaksi lehteä ja yksi kukkanuppu nyhtäistään yhdessä irti. Jotkut teeviljelyksien omistajat, jotka eivät katso niin

paljon tavaran laatuun kuin paljouteen, antavat nykyästä yht'aikaa irti osan kolmattakin lehteä, vieläpä joskus sen koko-

naankin.

Täytyy huomata, ett'ei pensaasta revitä kaikkia lehtiä, vaan ainoastaan nuorimmat, ja se on varsin tarkka tehtävä, joka vaatii suurta huolelli-

Teelehtien poiminta.

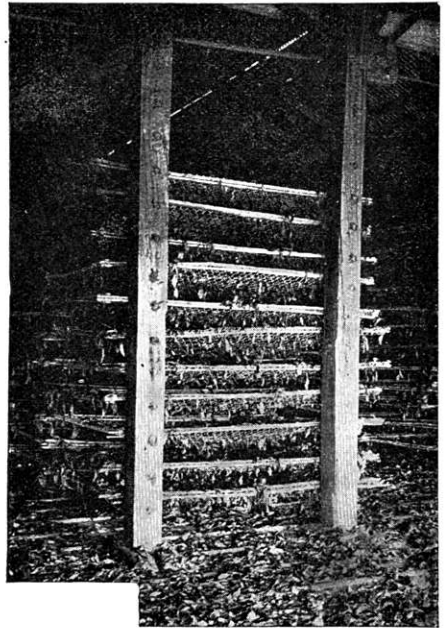

Teen poimijoita vasuineen.

suutta. Sitävarten onkin aina saapuvilla kokenut työnjohtaja, joka tietää, kuinka suuren poiminnan kukin pensas vahinkoa saamatta voi sietää.

Poiminnan ja punnituksen jälkeen on ensimmäisenä toimena lehtien kuivaus. Ne levitetään ohueen metallilankaisille verkoille, jotka ulettuvat kuivaushuoneen päästä toiseen. Tarkoitus on saada niistä siten suurin kosteus haihtumaan, eli nahistuttaa niitä.

Tätä ensimmäistä kuivausta seuraa

Lehtien kuivulaitos.

sitten lehtien «kiertäminen», jolloin niistä samalla puserretaan liiallinen mehu pois. Vaan tämä toimi on tehtävä erittäin varovasti, koska liiallinen nesteen vähennys voi vaikuttaa turmelevasti teehen.

Kiinalaisten vanha likainen tapa kiertää teelehtiä käsin on Intiassa ja Ceylonissa jäänyt kokonaan käytännöstä, ja sen sijaan on tullut uudenaikuisia kiertämiskoneita. Ja muutenkin voi intialaisten antaa pidellä lehtiä kuinka kauan tahansa, sillä heidän uskontonsa

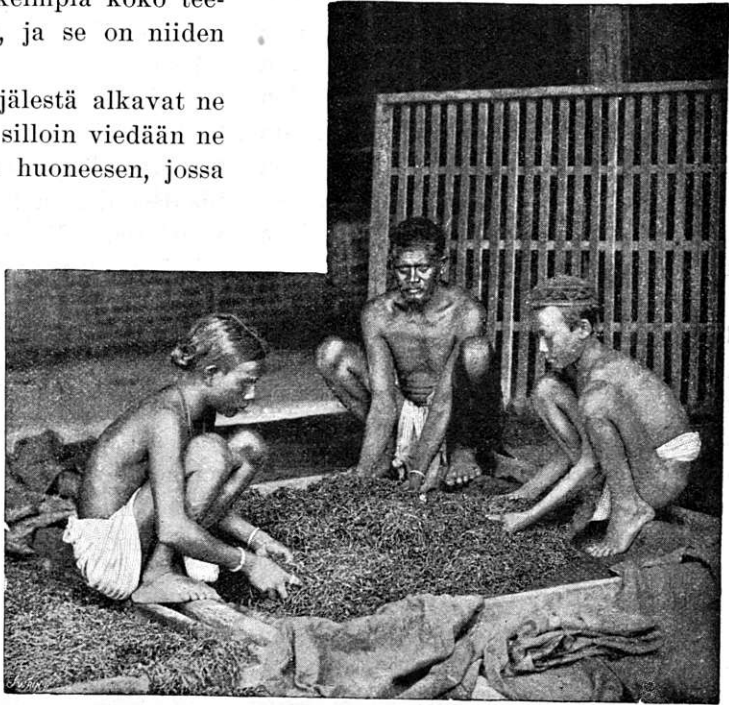
jo pakottaa heitä suurempaan puhtauteen kuin mitä kiinalaiset yleensä ovat.

Kiertämisen jälkeen seuraa toimi, joka on kaikkein tärkeimpiä koko teelehtien valmistuksessa, ja se on niiden «käyttäminen».

Sillä kiertämisen jälestä alkavat ne kuumeta ja käydä, ja silloin viedään ne erityiseen viileämpään huoneeseen, jossa ne levitetään pieniin kokoihin lattialle ja kaukaloihin, sekä käännellään siinä herkeämättä kunnes ne taas vähitellen jäähtyvät. Nyt alkaa niiden heleän vihreä väri muuttua tummanruskeaksi, mutta nuoremmat lehdet käyvät vaaleanruskeiksi, melkein kuin kiilloitettu vaski.

Jotkut teenviljelijät eroittavat vaa-

leamat joukosta pois, saadakseen tuotteelleen tasaisemman värin, mutta se on erittäin vaikea toimi, koska eriväriset

Lehtien kiertäminen.

Teelehtien lajittelu.

lehdet usein ovat likistyneet aivan toisiinsa kiinni.

Sitten seuraa lehtien toinen kuivaus, jossa käytetään apuna tulta, niinkuin meillä viljan kuivuussa, ja jonka tarkoituksena on poistaa niistä viimeinenkin kosteus heikontamatta kuitenkaan niiden makua. Useimmilla teenviljelijöillä on uudenaikainen kuivauskone ja niitä on useaa lajia. Tavallisimpia ovat sellaiset koneet, joissa löyhtyslaitos puhalttaa kuumennettua ilmaa lehtiin.

Kun lehdet siten ovat kuivatut, alkaa niiden lajittelu, ja tietäähän jokainen, että teefä on useampaa laatua — kuten Pekoe, Sukhong j. n. e. Sitten kuivataan lehdet vielä yhden kerran tulella, punnitaan ja sullotaan laatikoihin maailman markkinoille vietäväksi.

Niinkuin näemme, on teenviljelys

tavallaan hyvinkin mutkikasta ja vaatii viljelijältä suurta taitoa. Monasti sattuu, että hänen täytyy valvoa yötkin ja tarkastaa, että kaikki tulee paikalleen tehdyksi. Ilmasuhteet vaikuttavat myöskin paljon teen laatuun ja valmistukseen. Joskus on aivan mahdollonta saada lehtiäilmakuiviksi ja käytetyiksi. Toisinaan tekevät taas äkkipikaiset ilmain muutokset muita suuria vaurioita. Ei ole mitään viljelystä, missä niin monet pettymykset olisivat mahdollisia kuin tässä, sillä joskin mielestään on huolellisella valvonnalla ja väsymättömillä ponnistuksilla saanut kaikki käymään toivonsa mukaisesti, niin sattuu sentään usein saamaan asiämieheltään kirjeen, jossa tämä kohteliaasti huomauttaa, että «tavaralan laatu ei ole moitteetonta».

Teelähtiä pannaan laatikoihin.

Merirosvo.

Kirj. J. W. QUICK.

Ruka voisi uskoa, että tuo vanha nainen, joka istuu nojatuolissa silmälasit nenällään ja ompele polvillaan, olisi merirosvo? Mutta se on totta. Hän on minun vaimoni, mutta siitä huolimatta on hän kuitenkin merirosvo. Olen omin silmin katsellut hänen uhrejaan verisellä laivan kannella. Muussa tapauksessa pyytäisin anteeksi, että olen kutsunut häntä merirosvoksi.

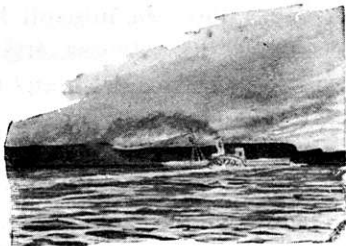
Siitä on 36 vuotta, ja Pohjois-Ameriikan sota oli täydessä käynnissä. - Lontoon ja Liverpoolin kauppiaat vuolivat kultaa puuveitsillä kuljettaen salatavaraa etelävaltioiden suljetuihin satamiin. Se oli tuotavaa tointa se ja erinomaista urheilua niille, jotka sitä harjoittivat.

Minä olin kolmantena perä-

miehenä muhkeimmassa niistä laivoista, joita sitä tarkoitusta varten silloin kii-reessä rakennettiin, ja olin virastani yläpeä. On yhdentekevää mikä laivan nimi oli, mutta täydellä höyryllä teki se 17 solmua tunnissa ja oli tämän tavattoman nopeutensa vuoksi yleisenä puheenai-neena merimiesten kesken.

»Merirosvo.»

»Aave.»

Heti kun se oli tullut valmiiksi, laskimme me Irlannin kanavasta Atlantin merelle, ruumat täynnä salatavaraa ja kansi kukkupäällä kivihiiltä. Meillä oli raskas lasti, mutta kun ilma pysyi kauniina eikä hiilistä ollut puutetta, niin painalsimme kertaakaan seisahtumatta yhtä kyytiä Nassauun saakka

Bahama-saarilla. Nassau oli kaikkien salakuljettajain varsinainen yhtymäkohta ja siellä oli niihin aikoihin iloa ja elämää. Kultaa valui virtanaan, ilma kajahteli iloa, soittoa ja naurua.

Tulomme herätti vilkasta liikettä tuossa pienessä satamassa, kun oli kuultu, että laivamme oli nopein kaikista siihen saakka tunnetuista. Yksi laivan omistajista oli seurannut mukana Nassauun

Laiva maalataan harmaaksi.

ja sieltä otti hän heti päälliköksi siihen kapteeni H:n — kokoneimman salakuljettajan, joka oli saatavissa, ja muuten erinomaisen henkilön, joka sittemmin tuli varsin kuuluisaksi. Kapteeni H, jolla oli oma luotsi ja singnaalimatuusi, ryhtyi heti toimensa. Ensi työkseen katkasi hän laivasta mastot, jättäen ainoastaan etumastoa pystyyn tähytyskoppaan saakka. Sitten tuli laivaan kokonainen

liuta maalareita, ja tuota pikaa olivat he sutineet sen vesirajasta savupiippuihin saakka likaisen harmaaksi. Miehistö sai vaatteet samanvärisestä purjekankaasta, eikä kukaan saanut käyttää tummempaa pukua. Auringon laskun jälestä, ei saanut pidellä ollenkaan tulta, ei edes piippuaan sytyttää. Kompassikaapin lyhty peitettiin vaatteella, niin ett'ei siitä heijastanut pienintäkään valon säijettä ulospäin, ja samoin muutkin tarpeelliset lyhyt komentosillalla. Ja näistä toimenpiteistä oli se etu, ett'ei laivaamme voinut tavallisella yöpimeällä kukaan nähdä. Vihdoin annettiin sille nimeksi «aave», ja sillä nimellä se kulki loppuunsa saakka.

Nassauun parhaassa hotellissa asui juuri samaan aikaan kaksi hienosti sivistynyttä ja viehättävää nuorta naista: Mrs Adelaide Clements ja miss Nora Delaney. Mrs Clementsillä tuntui olevan runsaasti rahoja ja niitä hän piteli erittäin anteliaasti. Molemmat olivat he paikkakunnan sieluna ja sydämenä, mutta heidän todellinen alkuperänsä oli täydellinen salaisuus. Mrs Clements antoi kyllä suoria tietoja itsestään, mutta niitä ei uskottu. Hän sanoi olevansa kotoisin pohjoisvaltioista ja naimisissa erään nuoren Virginia-upseerin kanssa, joka parhaillaan taisteli liittoutuneitten armeijassa. Sodan syttyessä oli hän ollut kotonaan käymässä, eikä ollut enää sitten päässyt vihollisten linjain läpi miehensä luo. Ja niin oli hän tullut Nassauun siinä toivossa, että pääsisi sieltä jonkun salakuljettajan mukana Wilmingtoniin.

Mutta niinkuin sanottu, häntä ei uskonut kukaan, vaan pidettiin häntä vakoilijana. Ja kun tuollaisista seikkailuvista naisista oli jo ollut kylliksi harmia, ei kukaan ottanut häntä laivaansa.

Meidänkin kapteenia tuli hän rukoilemaan ja tarjosi hänelle kokonaisen tuhat puntaa, jos hän veisi hänet ja hänen seuralaisnaisensa «Aaveella» Wilmingtoniin. Mutta kapteeni kielsi jyrkästi. Me emme ottaneet kernaasti mukaamme muitakaan matkustajia, sitä vähemmin naista, jota epäiltiin vakoilijaksi.

Mrs Clements oli aivan hurjana epätoivosta. Hän soimasi kaikkia kapteeni- ja laivain asiamiehiä kiittämättömiksi ja epähienoiksi ihmisiksi. Ne kyllä olivat nauttineet hänen vierasvaraisuuttaan, olivat kernaasti tanssineet hänen kanssaan ja kuunnelleet hänen lauluaan, vieläpä kuiskineet rakkauttakin hänelle, mutta olivat samalla sentään niin halpamaisia, että epäilivät häntä urkkijaksi.

Tässä täytyy minun itseni tehdä eräs tärkeä tunnustus. Olin heti ensi näkemällä rakastunut Nora Delaneyhin; hänen iloiset, siniset, irlantilaiset silmänsä olivat tehneet minut ainiaaksi hänen orjakseen. Niinä muutamina päivinä, jotka olimme satamassa, syrjäytin kaikki kilpailijat ja heidän täytyi, joskin kaihomielin, tunnustaa minut voittajaksi.

Mutta vaikka tulivatkin hyljättyiksi, eivät meripojat siltä pitäneet vihaa minua kohtaan. Niissä juhlapäivällisissä, jotka meille tarjottiin ennen lähtöämme, joivat he yhtä kaikki minun maljani. «Eläköön Johnny Quick ja hänen lemmittynsä! Eläkööt he ja kukoistakoot! Hurraa!» huusivat he.

Ero Norasta oli minulle ankaran vaikea.

«Oi, että sinun pitää jättää minut», sanoi hän. «Etkö voi piilottaa meitä johonkin sopukkaan laivassasi?»

«Mahdotonta, tuiki mahdotonta, Noraseni!»

«Se on sen vuoksi mahdotonta, että me olemme naisia. Te miehet olette tyhmiä houkkoja. Eihän Adelaide ole mikään urkkija enempää kuin sinä tai minäkään. Mutta jos sinun täytyy lähteä ja jättää meidät, niin hyvästi sitten.»

«Hyvästi, Nora!»

«Aave» lähti reippaasti Nassaun sa-

»Mr Quick, te rakastatte Noraa.»

tamasta. Onni suosi meitä, ja kymmenen päivän kuluttua laskimme pimeänä yönä vihollisen laivaston läpi kenenkään huomaamatta Wilmingtonin satamaan. Meidät otettiin lastinemme riemulla vastaan, ja kun se oli tyhjennetty, otimme sijaan puuvilla-lastin. Pääsy Wilmingtonista ulos oli lasten leikkiä ja 30 päivän päästä olimme Nassaussa taas, ansaittuamme «Aaveen» omistajille

niin paljon rahaa, että se olisi riittänyt lunnaksi vaikka kuninkaille.

Hurmaava Mrs Adelaide Clements ja hänen ihana seuralaisensa olivat yhä saarella. He tulivat vieläkin kerran ahdistamaan kapteeniamme päästäkseen mukaan tai saadakseen lähettää hänellä edes kirjeen Wilmingtoniin, mutta heidän rukouksensa olivat turhat. Wilmingtonissa oli juuri kerrottu eräästäkin nais-vakoojasta, jonka oli onnistunut päästä sinne salakuljettajain kanssa.

Kun kapteenimme oli taipumaton, alkoivat nuo molemmat saaren immet ahdistaa minua.

Nora vannoi ja vakuutti, ett'eivät he olleet sala-urkkijoita, vaan olivat päinvastoin etelävaltioitten puolella, ja täytyihän minun uskoa lemmittyäni, muu siinä ei auttanut. Mutta yhteen valheen olivat he kuitenkin jo tehneet itsensä syytäiksi. Adelaide Clements ei ollutkaan naimisissa, vaan näytteli rouvan osaa ainoastaan turvallisuuden vuoksi matkallaan. Tosin oli hänellä pyhä aikomus solmita virginialaisen sulhasensa kanssa ikiliitto, kunhan vaan olisi tavannut hänet.

Noran viimeinen päätös kuului näin:

«Sinusta, Johnny, minä en koskaan huoli miehekseni, koska et toimita meitä Wilmingtoniin.»

Ja Mrs Clements vietteli minua kirkkailla kultakolikoillaan.

«Mr Quick, te rakastatte Noraa, sehän on luonnollista. Tietysti te aiotte naida hänet niin pian kuin mahdollista, ja minua ilahuttaa nähdessäni, että hän saa hyvän miehen. Nyt teen teille loistavan tarjouksen. Jos voitte piiloittaa meidät «Aaveesen» muutamiksi päiviksi, niin olen voittanut tarkoitukseni. Kapteeni ei voi lähettää meitä takaisin eikä hän liioin voi viskata meitä mereen, vaan on hänen siinä tapauksessa vietävä

meidät Wilmingtoniin, jossa hän kyllä on huomaava minut rebelliseksi ihmiseksi. Tehkää minulle tämä palvelus, mr Quick, niin voitte viettää häitä Noran kanssa milloin vaan tahdotte ja minä lupaan teille häälahjaksi 2,000 puntaa.»

Tytöt eivät pelänneet kanuunia, eivätkä mitään vaaroja, joita meidän silloisilla matkoillamme oli yllin kyllin tarjona, ja luulenpa melkein, että he kernaasti olisivat suostuneet lähtemään mukaan vaikka laivamme savupiipussa.

No niin, minä olin nuori, köyhä ja rakastunut. Pahimmassa tapauksessa, jos kujeistani joutuisin kiinni, saattaisin korkeintaan saada hyvän selkäsaunan ja eron virastani. Mutta mitä se merkitsi, kun minulla oli tiedossani Nora ja 2,000 puntaa. Päätökseni oli tehty, minä lupasin toimittaa tytöille piilopaikan «Aaveessa».

Laivaamme otettiin lasti eräästä toisesta aluksesta, joka juuri oli saapunut Englannista, ja minä satuin onneksi saamaan lastin muuton toimekseni. Mietin pääni ympäri, keksiäkseni sopivaa tilaa tytöille, ja lopulta kävikin kaikki hyvin. Lastin mukana oli suuri joukko lääkkeitä ja kemiallisia aineita tynnöreihiin pakattuina, ja nyt asetin minä muut tavarat niin «viisaasti», että nuo tynnörit eivät mahtuneetkaan lastiruumaan. Ne olivat niin arkaluontoista tavaraa, ett'ei niitä sopinut kannellekaan asettaa, ja sentähden ehdoitin minä, että ne sijoitettaisiin meidän omaan salonkiimme. Voisimmehan me nuoret miehet tämän yhden matkan asustaa koneenkäyttäjain hyteissä, koska siellä oli riittävästi tilaa, juttelin minä kumppaneilleni.

Kaikki suostuivatkin siihen. Tynnörit pantiin siis salonkiin, mutta yhden hytin salongin sivussa jätin minä tyh-

jäksi, ja vieritin sinne muiden tynnörien mukana yhden tynnörin juomavettä. Lastin asetin siten, että sen lomitse jäi kapea käytävä tuohon tyhjäksi jättämääni «pesään».

Sillä aikaa olivat tytöt ohjeitteni mukaan varustaneet itsensä matkaa varten. He olivat pukeutuneet neekeripojiksi ja ottaneet mukaansa kymmenen päivän eväät juurivasuihin, joissa päällimmäisenä oli hedelmiä.

Vihdoin oli laiva valmiina lähtöön. Vaikka oli jo yö käsissä, vilisi laivan kansi vielä tuttavilla, jotka olivat tulleet heittäämään hyvästi meille ja toivottamaan onnellista matkaa. Siinä joukossa puikkelehti pari neekeripoikaakin hedelmävasut kainaloissa, mutta kukaan ei pannut heihin erityistä huomiota, vaikka heidän naamansa olivatkin kauhean mustat ja hampaansa tavattoman valkeat.

«Massa Johnny, ostatteko banaania? Hyvin hyviä, hyvin halpoja...»

Näistä sanoista huomasin heti, että Nora ystävineen oli laivalla. Minä pistin tytöille salaa salongin avaimen ja he katosivat pimeälle peräkannelle. Hetken kuluttua riensin itse heidän jälkeensä antaakseni heille vielä viimeisiä ohjeita ja sanoakseni Noralle hyvää yötä.

«Kaikki on kunnossa, hyvät naiset»,

kuiskasin heille, hankkiutuessani takaisin toimiini. «Täällä te voitte olla varsin hyvästi koko matkan. Olen asettanut niin, että te saatte hiukan raitista ilmaa ja valoa tuosta venttiilistä. Mutta pimeät yöt tulevat teille arvatakseni pitkiksi. Eihän teillä tietysti ole tilitukkuja mukanne?»

«On niitä, kaksi laatikkoa.»

«Mitä? Vastoin minun kieltoani!»

«Tietystihän me tarvitsemme niitä. Te miehet olette aina niin turhan tarkkoja.»

«Antakaa heti minulle jok'ainoa tikku... muuten huudan minä kapteenin tänne ja saatte astua takaisin maihin.»

He antoivat minulle pelästyneinä tilitikkunsa.

«Tietäkää», sainoin minä totisena, «että pieninkin tulen siinto voisi tulla turmioksi meille kaikille. Ja sitäpaitsen ovat kaikki nuo tynnörit

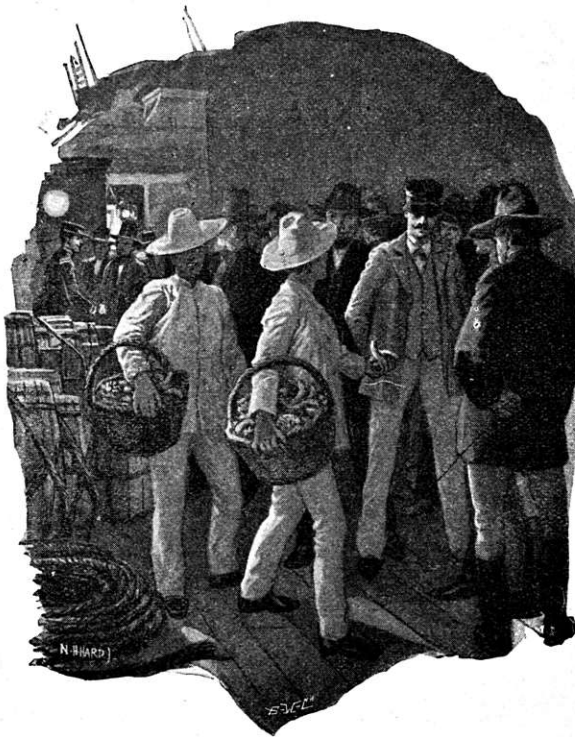
tuossa täynnä ruutia, jolla te tikkuinenne saattaisitte räjähyttää koko laivan ilmaan.»

Valheella on toisinaan hyvätkin puolensa.

«Hyvää yötä, Nora.»

Painoin nokinaamaisen pojan rintaani vastaan...

«Hoi, veitikka! Mitä kovaa sulla on povessasi? Katsos saakeli, revolveripa täällä on! Mitä aijot tehdä sillä?»

»Massa Johnny, ostatteko banaaneja?»

«Älä pitele sitä niin rohkeasti, Johnny, se on ladattu!»

«Vaarallisia leikkikaluja tyttölapsille. Anna se minun haltuuni», sanoin minä.

«Mitä tyhmyyksiä. Poikahan minä olen nyt ja täytyyhän minulla olla ase, jos sattuisin tarvitsemaan.»

«Mutta ole Jumalan tähden varovainen sen kanssa», sanoin minä ja

rivissä vaanivat suuret sotalaivat sen suulla kanuunineen salakuljettajia. Mutta meillä ei ollut aikomustakaan pyrkiä niiden lähelle ennenkun olisi tullut aivan pimeä, joka estäisi niitä tähtäämästä kanuuniaan.

Koko matkalla sain yhden ainoan kerran tilaisuuden käydä katsomassa teljen takana olevia tyttöjä. He olivat kovin onnettomassa tilassa, mutta heidän luontonsa ei ollut siltä vähääkään masentunut.

«Oih, kun saisi edes kupin kahvia tai muuta lämmintä!» valitteli Nora. «Huonoa ruokaa, huonoa vettä, ja kaiken sen sivussa olemme vielä olleet kuolla merikipuun.»

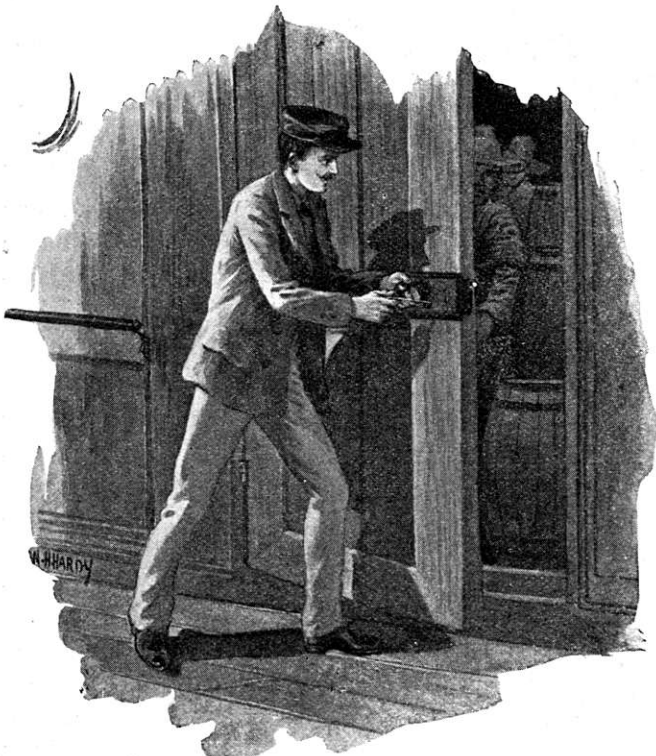
«Oi, että saisi vielä kerran hengittää raitista ilmaa ja nähdä päiväpaistetta!» voihkaili Miss Clements. «Kaikki muu vielä menisi mukiin, mutta nuo ruutitynnörit ahdistavat yhä henkeä kurkussani!»

En voinut tietysti muuta kuin lohduttaa heitä sillä, että kaikki muuttuisi hyväksi taas, kun vaan päästäisiin Wilmingtoniin.

Vihdoin lähestyimme eräänä iltana auringon laskun aikaan Kap Fearia ja tähys-

telimme taivaan rantaa olisiko siellä vihollisia. Aikeemme oli kiertää pohjoispuolitse Kap Fearin, kulkea sieltä sitten eteenpäin ranta oikeallamme ja sen valkeat hyrskyt hyvänä ohjaajana, ja siten sivuuttaa vaanivat, hidaskulkuiset risteilijät.

Kaikki kävi alussa hyvin. Vaalean harmaa «Aaveemme» kulki hyvää vauhtia. Kapteeni, luotsi ja upseerit seisoivat

Minä lukitsin heidät hyttiinsä.

annoin sen hänelle vastenmielisesti takaisin. «Hyvää yötä nyt vaan molemmat. Koettakaa pysyä täällä levollisina, kyllä minä Wilmingtonissa päästän teidät ulos.»

Sitten kierrin oven lukkoon ja nousin kannelle. Kaikki asiaan kuulumatotomat poistuivat ja «Aave» lähti toiselle seikkailulle.

Wilmingtonin satama oli sulettu vielä entistään tiukemmin. Kolmessa

kaikin komentokannella ja yksi mies luotasi yhtenään veden syvyyttä.

Yht'äkkiä ilmestyi vasemmalle puolellemme noin kaapelin matkan päähän kanuunavene. Se oli turkasen nopea- kulkuinen sekin, sillä se ei jäänyt vähäkään meistä, vaan kulki yhä rinnallamme. Useita penikulmia saattoi tuo ilkeänahkainen seuralainen meitä.

«Enpä ole vielä nähnyt mokomaa», murahti luotsi, joka luuli, ett'ei kanuunaveneestä olisi meitä huomattu. «Aave» tuntuu *todellakin* olevan näkymätön henki!»

Mutta kanuunaveneellä oli pahat nahassa. Se vei meidät lopulta oikeaan ampiaispesään. Se singahutti aivan aavistamattamme sarjan kirkkaita raketteja pimeään yöhön ja silloin syttyi kaikkialla ympärillämme oikea ilotulitus. Tämän tehtyään laski se lähemmä meitä ja me kuulimme huudon:

«Seisattukaa! Antautukaa heti, tai teidät ammutaan upoksiin.»

«Miten tahdotte, mutta tähän minä en seisausta», vastasi kapteeni ja hyökkäsi konehuoneen puhetorveen. Hän repäsi torven suulta peitteen ja huusi koneenkäyttäjälle, että hän lisäisi höyryä viimeiseen naulaan saakka, minkä kone kestäisi.

«Antaa tulen näkyä savutorvista, se ei vaikuta enää mitään, koska meidät kerran jo on huomattu.»

Pam! pam! pamahtelivat kanuunat meidän suunnatessa hurjaa vauhtia «Smithin» salmeen, joka oli täynnä sotalaivoja viskaamassa pippuria silmillemme.

Minusta tuntui niinkuin olisi alkanut olla oikea hetki käsillä päästää naiseni telkien takaa ulos, sillä saattoihan «Aave» millä hetkellä tahansa upota. Riensin siis salonkiin ja avasin oven, josta tytöt kauhistuneina hyökähtivät vastaan.

«Tulkaa ylös kannelle ja heittäykää siellä pitkäellenne. Mutta jos laivalla joutain tupahtuu, niin koettakaa silloin pyytellä minun läheisyydessäni.»

Olin yhdennellätoista hetkellä päästänyt heidät ulos, sillä juuri samassa putosi pommi salonkiin ja sytytti sen tuleen. Ja kamalasti alkoivat kanuunat jyristä joka taholla. Ainoa pelastuksen toivo oli nopea vauhtimme. Laivamme ryskyi ja täräsi koneittensa kauheasta käynnistä, vaahtona halkesi vesi kokassa, kuulia sateli ympärillemme, mutta kapteeni, luotsi ja upseerit seisoivat yhä vakavina komentokannella.

Äkkiä hiljeni vauhtimme ja ensimmäinen koneenkäyttäjämme juoksi horjuen kannelle, hiestä märkänä kuin uitettu koira.

«Pakosta seisautettava, sire», huusi hän läähöttäen, muuten seisattuvat koneemme itsestään... Ne melkein sulavat... Antakaa minulle aikaa kymmenen minuuttia... tai edes viisi... niin minä panen ne uudestaan käyntiin.»

Sitten painui hän taas alas miestensä luo, jotka tekivät työtä kuin sankarit.

Kapteeni tunsu kunnan koneenkäyttäjänsä, eikä vaivannut häntä turhilla kysymyksillä. Hän oli kylmäverinen mies ja käsitti täydelleen asiain tilan. Hän kuuli hätyyttäjämme pilkalliset huudot, kun he lakkasivat ampumasta saalistaan. Hän kuuli, kuinka ne laskivat veneitään vesille ja alkoivat ylimielisinä ulvoen lähestyä meitä. Hän tiesi myös, että laivamme nyt oli menettä kalua, ja sen vuoksi ajatteli hän ainoastaan miehistöään.

«Kaikki miehet kannelle, upseerit kokan puolelle, mutta älkää tehkö pienintäkään vastarintaa», komensi hän.

Minä seisoin rauhallisena ylähangan puolella sikaari hampaissani ja katselin ensimmäistä venettä, joka lähestyi meitä.

Muuan tulistunut luutnantti hyppäsi kannelle, juoksi miekka kädessä minua kohti ja hihkui:

«Antautukaa! Antautukaa!»

Hänen miehensä riensivät jälestä ja samassa tuokiossa olin minä väikkyvään miekkain ympäröimänä. Mutta luutnan-

nistaa kaikki voimani estääkseni hurjistuneita merisotamiehiä iskemästä tyttöäni kappaleiksi.

Tuo epäväkinen taistelu olisi piankin loppunut meidän molempain kuoleamalla, mutta samassa alkoi vihollisen huomio kääntyä salongista syöksähtäviin

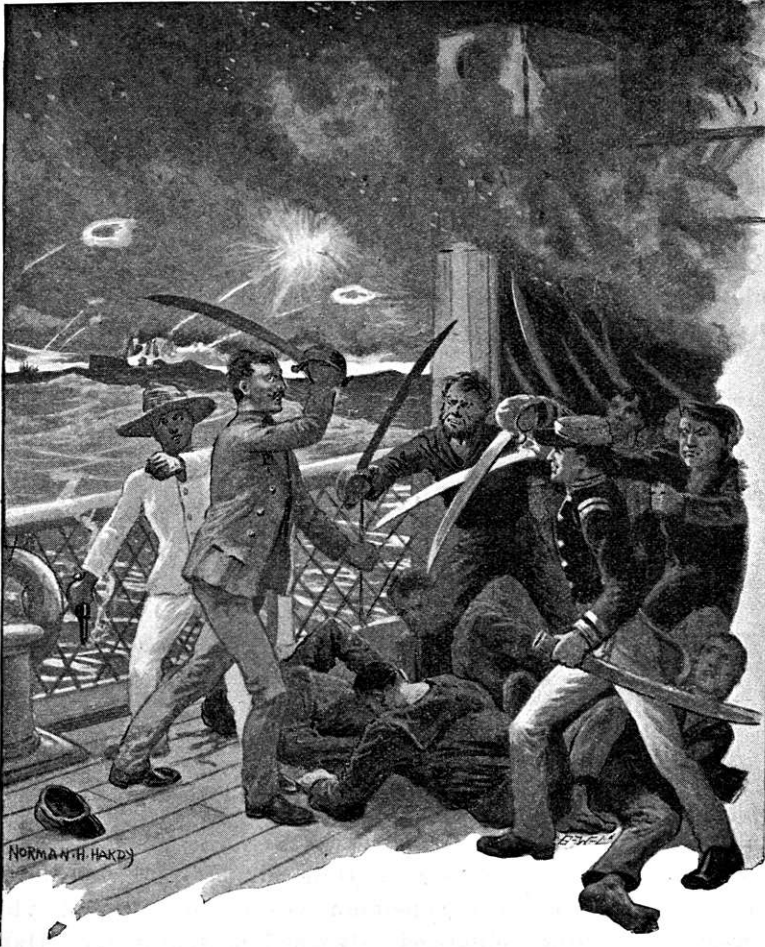
liekkeihin ja eräasen toiseen neekeripoiikaan, joka juoksi tuskissaan pitkin laivan kantta ja kirkui kauhistuneena:

«Oi! Voi! Voi! Salonki palaa! Ja se on täynnä ruutia! Oi! Voi! Voi!»

Ahdistajamme jäivät hölmistyneinä seisomaan. Minä oivalsin äkkiä, mitä oli tehtävä ja huusin kovalla, hätäisellä äänellä minäkin:

«Kaikki miehet mereen! Mereen! Tässä on henki kysymyksessä. Salonki palaa ja siellä on viisikymmentä tonnia ruutia! Mereen ja uimaan, muuten lennämme ilmaan!»

Nyt valtasi hätyyt-täjämmme täydellinen kauhu. He syöksyivät suin päin ve-

Sain ponnistaa kaikki voimani estääkseni heitä iskemästä tyttöäni kappaleiksi.

tin into sammui hyvin äkkiä, sillä kaikkien meidän suureksi hämmästykseksi alkoi samalla hetkellä pieni, musta neekeripoika siinä sivussamme paukuttaa revolveria.

Kauhistuksella näin minä, että se oli Nora. Tempasin miekan kaatuneen upseerin kädestä ja minun täytyi pon-

neihinsä ja soutivat kuin hurjat ennättääkseen etäämmälle, ennenkun laivamme räjähtäisi pirstaleiksi — kaikki, paitse neljää, jotka Noran revolveri oli kaatanut kannelle.

Omat miehemme olivat levollisia, sillä tiesiväthän he, ett'ei meillä ollut lastissa ruutia.

«Kaikki miehet sammuttamaan tulta», kajahti samassa kapteenimme komento ja sitä toteltiin heti ilomielin.

Sillä aikaa oli koneet taas saatu kuntoon ja laiva lähti hiljalleen liikkeelle. Kohta kulki se jo täyttä vauhtiaan ja pian pääsimme me Fort Fisherin kanuunain turviin, jonne eivät viholliset enää rohjenneet seurata meitä. Tuli salongissa oli helposti sammutettu ja sen tuottama vahinko oli aivan mitätön. Muutamia kuulia oli sattunut laivaamme vesirajan yläpuolelle, mutta miehistöstä ei ollut ketään loukkaantunut.

Me jäimme lopuksi yötä ankkuriin Fort Fisherin edustalle. Heti saapui linnoituksesta veneellisittäin uteliaita upseereja laivaamme kysellemään kuinka meidän oli käynyt pommituksessa. Samppanjapullojen korit paukahtelivat, ranskalaisen rypäleen mehu kuohui maljoissa ja vieraitamme kestittiin onnellisen pelastuksemme johdosta.

Molemmat nokinaamaiset «rikkokselliset» komennettiin kapteenin eteen tutkittaviksi, ja he astuivat rohkeina esiin.

«Kumpi teistä, pojat, on se *merirosvo*, joka vastoin kieltoani ampui ja haavoitti neljää miestä ja teki siten laivastani ryöväri-laivan?» kysyi kapteeni tiukasti.

«Tietysti minä!» vastasi neekereistä toinen. «He aikoivat surmata Johnnyni, eikä kukaan teistä raukoista tullut auttamaan häntä. Ja missä luulisitte nyt olevanne, jollei tämä kumppanini Adelaide olisi alkanut huutaa ruudista?»

«Kuka Adelaide? Mitä hittoa tämä on?» ihmetteli kapteeni silmät suurina.

«Adelaide Clements, hän, jota te olette väittäneet vakoojaksi ... Jahka

hän vaan pääsee maalle, niin saattepa nähdä kuinka väärin ja tylysti olette häntä tuominneet.»

«Adelaide Clements!» huudahti silloin eräs läsnäolevista vieraista upseereista.

«Niin, Herbert, se olen todellakin minä, sinun Adelaidesi!» kuului samassa iloinen ääni. «Nyt on kaikki vastukset voitettu!»

»Kumpi teistä, pojat, on *merirosvo*?»

«Tämä kaikki menee yli minun ymmärrykseni», virkkoi kapteeni naurah-taan, ja tarkasteli edessään seisovia nokinaamaisia neekeripoikia ... «Nytpä tunnen todellakin teidät, vaikka onkin poltettua korkkia naamoissanne. Pyydän anteeksi teiltä entiset epäluulonni ja olen hyvin pahoillani, että teidän on täytynyt tehdä näin ikävä matka laivallani. Ja teille» — hän kääntyi upseerin puoleen — «toivotan minä onnea

sen johdosta, että teillä on näin miehuullinen lemmitty. Sillä se oli hän, joka pelasti meidät joutumasta vankeuteen, tai Jumala tiesi, ehkä pahemmas-takin. Mr John Quick, te näytätte myös sangen tyytyväiseltä tekin. Epäilenpä, että se olette juuri te, joka tuon pienen «merirosvon» kanssa olette panneet toimeen koko tämän kepposen. Mutta kun loppu on hyvä, niin on kaikki hyvin. Ja sanotaanhan, että sodassa ja lemmenteikkailuissa on kaikki luvallista. Perämies, täyttäkää lasit . . . Hyvät herrat, juokaamme miss Adelaide Clementsin ja

«Aaveen» merirosvon, tuliverisen ja hyväsydämmisen Nora Delaney'n malja — sekä niiden onnellisten miesten malja, jotka ovat heidän sydämensä valloittaneet. Onnea ja pitkää ikää heille kaikille neljälle.»

Ennenkun «Aave» lähti takaisin Wilmingtonista, vietettiin siellä niin loistavat kaksoishäät, että koko kaupunki oli kääntyä nurin.

Me teimme sen jälestä vielä monta onnellista matkaa, eikä vihollinen voinut koskaan valloittaa «Aavetta», vaikka minä valloitin «Aaveen merirosvon».

Taistelu gorillan kanssa.

Kirj. F. T. VERNON.

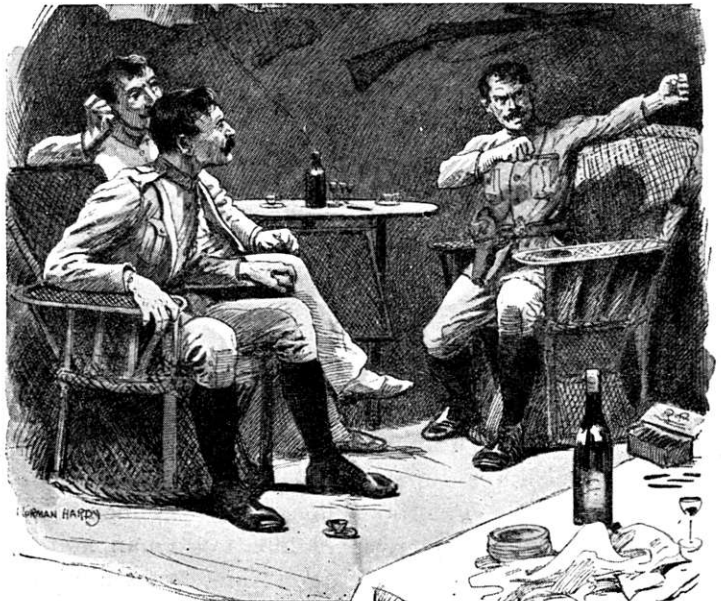

Noin vuosi sitten lähetettiin minut pestaamaan työmiehiä Cette Cammasta. Kun tulini siellä viipyneeksi pidemmä najan, ehdotti eräs sikäläisistä tovereistani, että tehtäisiin kerran retki sisämaahan. Hän sanoi siellä olevan runsaasti metsänriistaa, mutta pää-asiassa tahtoi hän mennä tutkimaan löytyisikö siellä paloöljyä. Laitoimme karavaanimme kuntoon ja olimme juuri lähdössä retkellemme, kun toverini saikin käskyn palata ensimmäisellä höyrylaivalla takaisin Intiaan; vaan se ei kuitenkaan estänyt minua lähtemästä aijo- tulle retkelle yksinäni.

Seuralaisikseni sain erään Cette Cammassa asuvan liikemiehen laivapoikia, joista vankim- malla oli tuo muhkea nimi «Sininen Raunio», ja joka oli vallan erin- omainen kappale homo- sukua, mutta siltä yhtä vastahakoinen lähte- mään sisämaahan kuin hänen ammattiveljensä- kin. He olivat kaikki oivallisia merimiehiä, mutta eivät pitäneet ol- lenkaan kantajan toi-

mesta kuivalla maalla. Tällä kertaa tar- joutui kuitenkin saattajaksemme muuan mahtava päällikkö, jolla itsellään oli asioita «Sinisen Raunio» kotimaahan, ja se seikka viehätti poikia lähtemään mukaani. Matkan laskettin kestävän kuusi viikkoa.

Aluksi kuljimme muutamia päiviä veneellä. Päällikkö oli erittäin ystäväl- linen, mutta heitti tavan takaa himoit- sevia katseita minun suureen elefantti- kivääriini. Vihdoin lupasin minä sen hänelle lahjaksi sittenkun retkemme olisi päättynyt, jos hän käyttäytyisi hy-

Eräs tovereistani ehdotti, että tehtäisiin retki sisämaahan

vin siihen saakka. Saavuimme lopulta metsästysseutuun, eikä päällikkö voinut kyllin ihmetellä kiväärini vaikutusta. Eräänä päivänä pyysi hän saadakseen koettaa sitä ja minä annoin hänen ampua yhden laukauksen. Varoitin häntä pitämään sitä lujasti olkaansa vastaan, sillä se iski pahasti takaisin, mutta seuraus oli kuitenkin se, että elefantti meni menojaan ja päällikkö pyllähti selälleen. Sen jälestä katseli hän aina kivääriäni

luvannut hänelle suuren pyssyni, ja jos hän saisi aikaan jotain pahaä meille, olisi hän hävinnyt mies, sillä hän ei rohkenisi enää koskaan tulla tekemään kauppoja meidän kanssamme Cette Cammaan.»

Mutta poika parka nyhkytti vaan: «Massa ei ymmärrä. Päällikkö paha mies. Tappaa meidät kaikki.»

Olimme jo kaukana sisämaassa, missä metsät vilisevät gorilloja, mutta

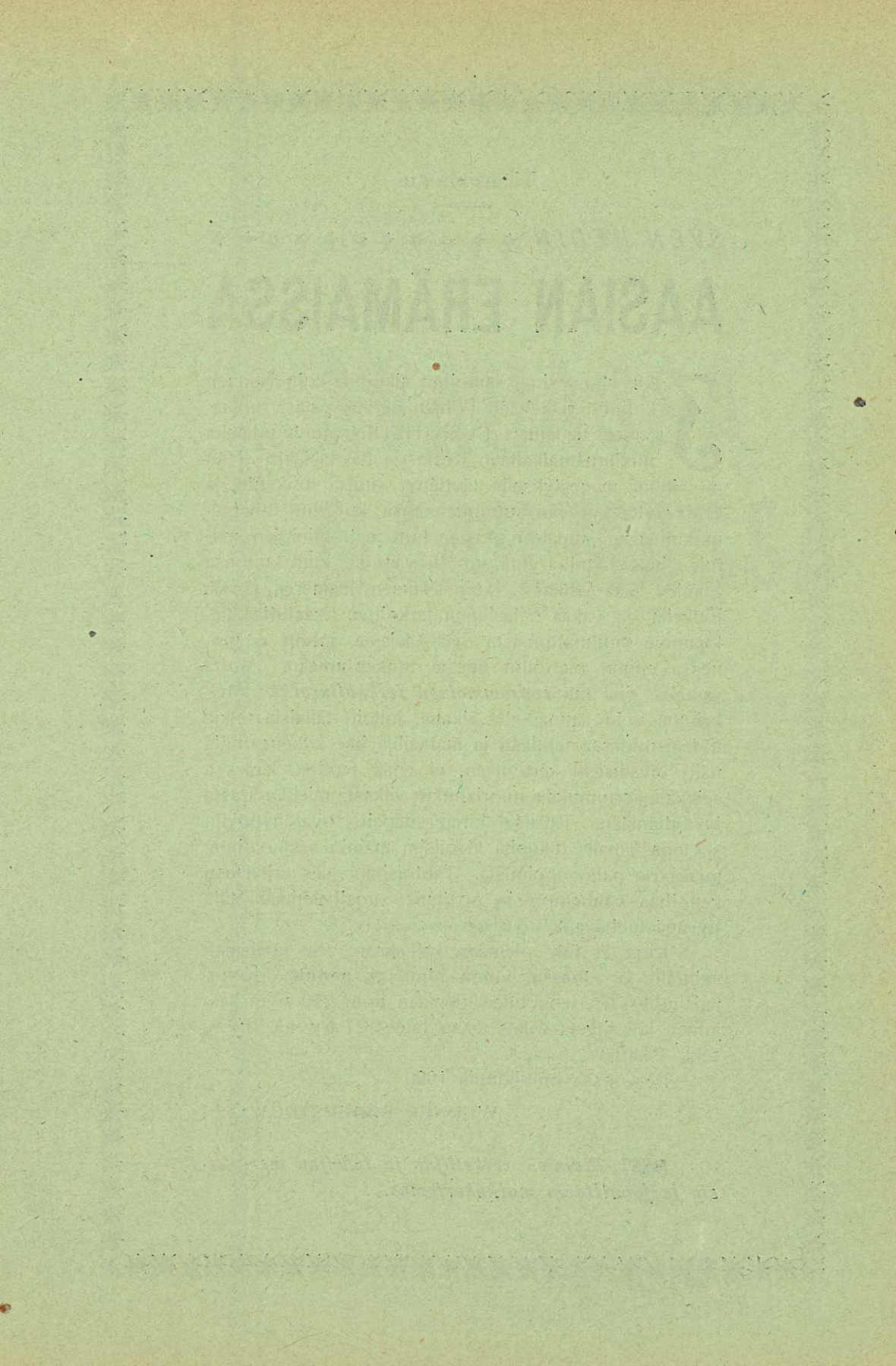
Päällikkö pyllähti selälleen.

niinkuin jotain ylliluonnollista olentoa, eikä voinut käsittää, miksi se ei heittänyt kumoon minua, vaikka minä olin vaaksaa lyhempi häntä.

Eräänä päivänä tämän tapauksen jälestä tuli «Sininen Raunio» luokseni ja pyysi kyynelsilmin lupaa palatakseen kotiinsa takaisin. «Päällikkö ilkeä mies, se tahtoo tappaa meidät», sanoi hän.

Mutta minä vastasin: «Sininen Raunio, miksi hän sitä tahtoisi? Olenhan

emme olleet sentään vielä tavanneet yhtään sellaista otusta, vaikka niiden jälkiä olimme kyllä nähneet paljon. Päällikkö ehdotti, että lähettäisin tarpeettomat tavarani hänen karavaaninsa mukana edeltä päin perille ja poikkeaisin itse hänen kanssaan eräisen metsään kolmen päivän-matkan päässä ampumaan noita suuria ihmisapinoita. Minä suostuin siihen ja otin mukaani ainoastaan «Sinisen Raunio» kantamaan toista

Tilausilmoitus

SVEN HEDIN * * * * *

AASIAN ERÄMAISSA

Joku vuosi sitte, samoihin aikoihin kuin Nansen kotiutui retkeltään Pohjan perillä, palasi ruotsalainen tiedemies SVEN HEDIN monivuotiselta tutkimusmatkaltaan Keski- ja Itä-Aasiasta. Hän oli silloin menestyksellä täyttänyt suurta rohkeutta ja kestävyyttä kysyvän suunnitelmansa, kulkenut tuhatpeninkulmaisen taipaleen Aasian tuntemattomimpien seutujen halki, alttiina yhtä suurille vaaroille kuin kuuluisa Stanley Sisä-Afrikassa, kuin Nansen Jäämeren jäissä. Retkellä oli vakaa tieteellinen tarkoitus, rikastuttaa tietojamme suunnattomasta Sisä-Aasiasta, johon ei monessa ennen ole ollut miestä tunkeutumaan. Mutta samalla siitä tuli *suuremmoinen seikkailuretki*. Melkeimpä voin sanoa, että aikana, jolloin tällaisia retkiä todellisuudessa tehdään ja matkailija itse kykenee niitä näin oivallisesti kertomaan, ei enää tarvitse keksiä seikkailukertomuksia nuorisonkin vilkasta mielikuvitusta tyydyttämään. Tällaiset kirjat sitäpaitsi ovat hyödyllisiä opastamalla lukijoita vieraisiin maihin sekä oloihin, joissa on paljo oppimista. Tahtoisinkin siis erityisesti kehoittaa vanhempia ja opettajia suosittelemaan tätä hyvänä luettavana koulunuorisolle.

Kirja ei tule olemaan kalliskaan. Se julaistaan enintään **12 vihossa**, vihon hinta **55 penniä**. Kokonaisuudessaan teos tulee olemaan noin 350 sivun laajuinen ja esitystä valaisemaan tulee 127 hyvää kuvaa sekä 3 karttaa.

Porvoossa huhtikuulla 1900.

WERNER SÖDERSTRÖM.

 *Mainion retkeilijän ja tutkijan merkille-
sin ja jännittävin matkakertomus.*

„TODELLISUUS ON
USEIN IHMEELLISEMPI
KUIN TARU”

18 vihko.

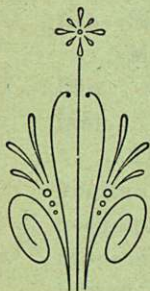
35 p:ää.

AVARASSA MAAILMASSA

MATKUSTUKSIA JA
SEIKKAILUJA
VIERAISSA MAISSA

PORVOOSSA
WERNER SÖDERSTRÖM

o o AVARASSA MAAIL-
MASSA ILMESTYY NOIN
20:SSA RUNSAASTI KUVI-
TETUSSA VIHKOSSA JA
MAKSAA VIHKO AINOAS-
TAAAN 35 PENNIÄ. o o o o

pyssyäni. Päällikön miehet kantoivat vuodettani ja leiritelttäni.

Eräänä päivänä, kun juuri söimme puolistamme ja «Sininen Raunio» oli mennyt noutamaan vettä joesta sekä itse parhaillaan avasin säilyke-astiaa, tarttui joku takaa päin käsiini ja veti ne selkäni taakse. Kymmenkunta rotevaa neekeriä hyökkäsi samassa kimppuuni ja tuossa tuokiassa olin köysissä. Matkan päästä kuului kamala hätähuuto. Siellä oli «Sininen Raunio» raukka yllätetty samalla tavalla.

Kysyin päälliköltä, mikä oli tarkoitus tällaisella toimenpiteellä, ja hän vastasi peittelemättä: «Valkea mies löi päällikköä — päällikkö valkean miehen tappaa.»

«Enhän ole koskaan lyönyt sinua», vastasin minä, «vaan päinvastoin antanut sinulle paljon ja luvannut vielä enemmän — vieläpä suuren pyssynikin sittenkun matkamme päättyy. Miksi kohtelet minua näin?»

Mutta tuo pirullinen neekeri nauroi vaan ja toisti vielä sanansa. Sitten tuotiin «Sininen Raunio» luokseni.

«Mitä sanoin, massa?» huudahti hän. «Päällikkö ilkeä mies. Nyt kuolaan.»

«Tyhmyyksiä», vastasin minä, «hän koettaa vaan pusertaa minulta yhä useampia lahjoja.» Mutta «Sininen Raunio» ei ottanut siitä puheesta mitään lohtua, sanoi vaan olevansa varma, että olimme nyt kuolemaan tuomitut.

Sitten vietiin meidät päällikön kaupunkiin ja koko matka kohdeltiin meitä mitä inhoittavimmin. Ruuaksi tarjottiin meille *ehickwangiela*, maniokin juurista keitettyä puuroa, mutta sitä minä en voinut panna suuhuni. Oltuani kaksi päivää nälässä, sain vihdoin muutamia puolimätiä pisangia, mutta nukkua en saanut yöllä enkä päivällä. Kolmantena

päivänä saavuimme jotensakin suureen kaupunkiin. Siellä oli tori eli jonkunlainen markkinapaikka, jonka laidoilla oli muutamia hökkeliä ja siellä täällä joku banaanipuu. Sinne meidät kuljettiin ja köytettiin erään katoksen pylvääsen kiinni.

Heti tuli päällikkö pilkkaamaan minua. «Valkea mies tahtoo nähdä gorillan», sanoi hän irvistellen. «Joll'ei hän tapa gorillaa — niin gorilla tappaa valkean miehen.»

Koko yön kuului salaperäistä vasa-roimista. Alkuasukkaat laittoivat arvaatenkin jotain rakennusta, vaikka me emme voineet sitä vankilastamme nähdä. Mutta seuraavana aamuna, kun minut vietiin ulos, näin minä kömpelösti tehdyn aitauksen ja sen ympärillä lavan, jolta voi nähdä aituun sisään. Olin yhä vielä köysissä ja minut määrättiin asetumaan lavalle.

Nyt astui esiin suuri miesjoukko, räikkyvä «soittokunta» etunenässä. Niiden jälestä seurasi aseenkantajat ja viimeisenä päällikkö itse — niin hullunkurisen näköisenä, että tuskin voin pidättää nauruani. Hän oli puettu korkeaan silkkihattuun, tulipunaiseen paitaan, kuluneeseen «kyppäfrakkiin» ja isoraitaisiin liinahousuihin, jotka ulotuivat ainoastaan puolisääreen. Hän astui lavalle ja huusi:

«Joll'ei valkea mies tapa gorillaa — gorilla tappaa hänet!»

Minut valtasi epämääräinen tunne, että jotain kamalaa oli tulossa. Ja samassa tuli näkyviini suuri miesjoukko, kuljettaen mukanaan jättiläisen kokoista gorillaa. Vereni oli hyytyä, kun katselin sen kauheita hampaita!

Se työnnettiin aituun sisään, viimeinen miehistä päästi sen vikkellästi köysistä ja juoksi samassa pakoon. Selkäpiitäni karmi... Parin sekunnin

kuluttua työnnettiin myöskin «Sininen Raunio» aituuseen, vastapäätä tuota kauheata apinaa. Mies parka oli säikäyksestä aivan suunniltaan ja huusi vaan yhtenä: «Enkö sanonut sitä, massa? — Me kuolemme!» Ja hän heittäytyi epätoivoissaan pitkälleen maahan.

Minä tarkastelin gorillaa ja huoma-

sillä taskussani oli vielä useita patruunia. — Jos minun täytyy kuolla, ajattelin, niin pitäisi minun kuitenkin ensin saada surmatuksi tuo kirottu neekeripällikkö. Mutta ajattelinpa kuinka päin tahansa, kaikki oli turhaa, sillä minä olin lujissa köysissä.

«Jumalan tähden, iske sitä kylki-

Minä annoin sille kaksi iskua kylkeen.

sin sen hurjasta muodosta, että sitä oli varmaan pitkä aika kiusattu nälässä. Vasemmalla puolella oli sillä viimeisen kylkiluun alla suuri kuhmu, sellainen, joka ihmisissä tavallisesti ilmestyy pernataudin merkinä. Molemmat kivääriini olivat sen majan ovella, jossa olimme köytettyinä viettäneet yön, ja nyt aloin tuumailla kuinka saisin ne käsiini,

luitten alle», huusin «Siniselle Rauniolle», mutta melkein samassa silmänräpäyksessä olikin onneton kumppanini jo palasiksi revittynä, ja kauhulla käänsin katseeni pois tuosta julmasta näytelmästä.

Kaikeksi onneksi tahtoi päällikkö saada saman kohtalon minunkin osakseni. Köyteni päästettiin irti ja minut

työnnettiin aitaukseen läähöttävän apinan eteen, joka oli yhtä pitkä kuin minä itsekin, mutta puolta paksumpi.

Mutta minä huomasin, että se oli sairas, eikä enää täysissä voimissaan. Pysyin kylmäverisenä ja heilutin käsiäni, jotka köysissä olivat puutuneet. Peto ei hyökännyt heti päälleni ja niin sain hetkisen aikaa vetristellä omia raa-

sani. Tästä hämmästyivät katselijat siihen määrään, että alkoivat suin päin paeta. Minä en kadottanut hetkeäkään. Juoksin heti aukon kautta aituusta ulos, sain toisen kivääreistäni käteeni ja hyökkäsin lavalle. Siellä tempasin päällikön miekan käteeni, tartuin häntä toisin käsin kurkkuun ja iskin kalloon, niin että se halkesi melkein leukaan saakka. Sen

Minä iskin miekalla päällikön kalloa halki.

jojani. Kun se sitten leuvat ammollaan, kämmenet verisinä, alkoi tavotella minua pitkillä käsivarsillaan, väistyin minä vikkellästi sivuun ja iskin sitä kaikin voimin kaksi kertaa nyrkilläni kylkeen, juuri ennen mainitsemani pahkuran kohdalle. Se alkoi heti hoiperrella taapäin, veri syöksähti virtanaan sen suusta, ja samassa makasi se jo hengetönnä jalois-

tehtyäni aloin ampuu kauhistuneitten ja pakenevien neekerien joukkoon oikealle ja vasemmalle, ja kun ne kaikki olivat ennättäneet näkyvistäni pois, juoksin ottamaan toisen kiväärini ja pakenin itsekin, mutta päinvastaiseen suuntaan kuin neekerit.

Neekerien kauhu oli niin suuri, että he pakenivat metsiin jok'ainoa sorkka.

Kolme päivää samoiltuani löysin minä toiset seuralaiseni ja silloin riensimme kaikin miehissä veneittemme luo. Sou-simme sitten siihen saareen, jossa meillä oli varastopaikkamme, ja kun siellä ker-roin mitä oli tapahtunut, varustettiin heti rangaistusretkikunta. Retki onnis-tui hyvin, me löysimme gorillan luuran-gon ja tähteet onnettomasta «Sinisestä Rauniosta», jotka minä annoin polttaa.

Päällikön pääkallo, johon luun väliin on lohjennut kappale miekan terää, on minulla vieläkin tallessani. Samoin gorillan kallo. Norsunluuni sekä kaikki muutkin tavarani olivat kajoomat-tomina.

Ja niin antoi pernatautinen gorilla aihetta siihen, että kokonaista neekeri-heimoa pidettiin pitkät ajat tarkan val-vonnan alaisena.

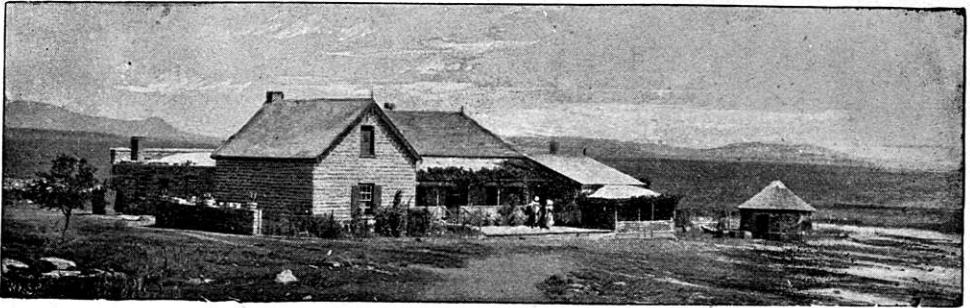
Strutsifarmi Etelä-Afrikassa.

Kirj. CHARLES W. CAREY.

Atelä-Afrika on eroavainen kaikista muista maapal-
lomme osista. Yleisimpiä
maanmuodostumia ovat
siellä aavat hiekkakentät,
joita silloin tällöin katkaisee joku pitkä,
matala ja kallioinen vuorenharjanne.
Eikä sen yksitoikkoisissa maisemissa
muuta vaihtelua olekaan kuin nämä har-
janteet. Niiden mutkikkaat ääripiirteet

puiden välistä pilkistelevän valkeita
maalaistaloja — todellisia kosteikkoja
erämaassa. Nämä viheriät pälvet aurin-
gon paisteessa loistavine valkeine ra-
kennuksineen näkyvät monen, monen
penikulman päähän. Lehvikkoa tapaa
ainoastaan asunnoiden ympärillä, sekä
silloin tällöin yksinäisen lähteen par-
taalla. Keto ylt' ympärinsä on puutonta
ja paljasta; oikein silmä janoo nähdäk-

Strutsifarmi Kapmaassa.

ovat ottaneet tuhattakin lajia kulmi-
kasta ja kummallista muotoa, niiden
lakea pyyhkielee alituiseen matalalla
häälyvät pilvet, joita aurinko ja tuuli
kilvan koettavat haihduttaa ja hajoit-
taa, ja niiden kupeille on repeillyt rot-
koja eli «kloofia». Näköjään kuivat ja
hiekkaiset kentät näiden harjujen vä-
lissä kasvavat monenmoisia kääpiöpen-
saita.

Siellä täällä näillä tasangoilla näkee

seen yhdenkään puun. Jyrkkäpiirteiset
kalliot eli kivet tarjoavat mieluisemman
näyn geoloogille, kuin taiteilijalle.

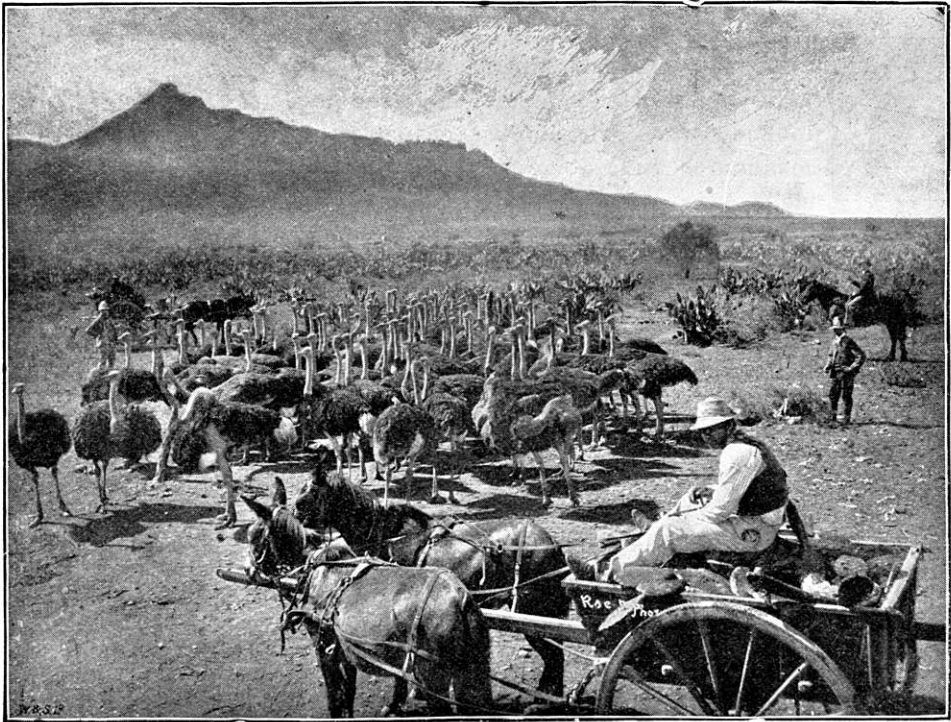
Helpoituksen huokaus lähtee rin-
nasta ja mieli tuntuu iloiselta, kun pää-
see eroon tuosta huikaisevasta, silmiä-
turmelevasta kentän hiekkasta ja saapuu
maalaistalon nelikulmaiseen, punaisesta
tiilestä tehtyyn rakennukseen. Muuten
kaikki maatalot tarjoavat saman näyn.
Toisella puolen taloa ovat «kraalit»,

toisella katos ja vaunuvaja. Edessä on lampi, sen ympärillä kasvitarha ja viljelty maa, etäämpänä keto. Talon takapuolella sijaitsevat ulkokuoneet ja lihapuoti, josta neekerit saavat päivämüonsa. Kedolla kuhisee lukuisa karja — lehmät, hevoset ja strutsit; tasangoilla taas ja vuorilla vuohet ja lampaat.

Strutsi Etelä-Afrikan kotieläimenä huvittaa euroalaisia ystäviämme enimmäin.

farmin ruohoisin paikka. Siinä sitten linnut asustavat vuodesta vuoteen, ja ne kootaan vaan kerran joka neljäs kuukausi.

Ensi kerran kesäkuussa, jolloin «priima» höyhenet leikataan. Semmoisina pidetään noin 18 à 20 pitkää valkeata, 8 à 9 mustan ja valkean kirjavaa «fantasia höyhentä», sekä muutamaa pitkää, pikimustaa — kaikki siipisulkia.

Strutsilauma.

Strutsifarmeja tapaa vaan rikkaimmissa maataloissa, joiden omistajat ovat siksi varakkaita, että voivat pitää talonsa hyvässä kunnossa ja siihen sijoittaa tämän kallisarvoisen karjan. Jokaisella strutsifarmilla on ylen hyvästi aidattu laidun, suuruudeltaan melkoisesti vaihteleva, aina 3000:sta 8000:teen acreen, jolla käytetään 300—500 lintua, vieläpä vähin muutakin karjaa, sekä hevosia. Strutsilaitumeksi katsotaan aina

Neljä kuukautta myöhemmin nyhdetään samain höyhenten pätkät ja jälleen 2:den kuukauden päästä s. o. 6 kuukautta priimahöyhenten jälestä lyhyet mustat ja pyrsthöyhenet. Näiden lukua on mahdoton määritellä. Sääntönä on: noukitaan niin monta kuin voidaan, varoen vaan, ett'ei linnulle kärsimistä tuoteta; jätetään kyllin monta kylmän verhoksi.

Niinkuin useimmat luontokappaleet pelkää strutsikin villinä ollessansa ih-

mistä ja pakenee heti jokaista outoa, uutta näkyä; mutta kesytettynä on se tottelevainen, jopa uljaskin ja mukautuu hyvin kaikkiin oloihin.

Kesäkuusta syyskuuhun, eli oikeastaa jouluun elätetään tuhansittain poikasia joka vuosi, ja samassa ajassa tap-paa tapaturma tuhansia.

Alle 12:n kuukauden vanhat poikaset kuolevat monenlaisiin tautiin, mutta päästyään täysikasvaisiksi niihin harvoin tauti tarttuu. Kuoleman syynä voi kuitenkin olla katkenut jalka, tappelu, tai ravinnon puute pitkällisen kuivuuden aikana.

Strutsin pesä on hyvin yksinkertainen, ainoastaan kuoppa hiekassa. Toisinaan näkee kanan kuoputtelevan maata alotellessaan munimista, mutta sekin tapahtuu harvoin, sillä kuoppa kaivautuu maahan lintujen alituisesta istumisesta samassa paikassa. Pari lintua munii 10—20 munaa, mutta usein munii kolme, neljäkin lintua samaan pesään, niin että siitä saattaa löytää 70—80 munaa. Kun lintu ei voi hautoa enempää kuin 16 munaa, noukitaan liiat pois ja heitetään mätänemään.

Hautominen kestää neljäkymmentäneljä päivää. Kun poikaset ovat munasta päässeet, tuodaan ne kedolta kotiin, missä alituisesti palvelijain kanssa yhdessä ollen kesyytyvät ja ovat öisin pedoilta suojattuina. Suvikuukausina tulevat ne hyvin toimeen, mutta talvella, kun rehu niukkenee, täytyy niille aamuin illoin käyttää lisäruokana ohria ja rapsia.

Munankuorimisaikana on naaras raju ja huutaa yöt päivät. Lintu taituttaa kaulansa lasisilmäkäärmeen muo-

toon ja päästää kolme syvää karjahuudusta; ensimmäiset ovat lyhyet, mutta kolmas hyvin pitkään vedetty. Kaikki leijonan pyytäjät ovat sitä mieltä, että «eläinten kuninkaan» kiljunta kuuluu melkein samalta, kuin tämä ääni, jonka päästää tyhmin lintujen seassa. Ennenkuin linnut vielä ovat kesytettyjä, on niistä usein sangen paljon huvia — mutta voipi olla monta vaaraakin. Jou-tua aavistamattaan kovanokkaisen strutsin hakattavaksi, se ei todellakaan ole hausimpia tilaisuuksia, ja voi se tottu-

Strutsi hautomassa.

mattomalle helposti päätyä hyvinkin nolosti.

Paras ase sellaisessa tilapäessä on vankka seiväs tai heinähanko. Kun strutsin kalloon kerran on mennyt se aate, että hän ottaa jonkun hengiltä tai kuolee paikalle itse, ottaa hän tavallisesti vauhtia hyökkäykseensä noin 30 askelen päästä. Silmät tulta iskien hyökkää hän silloin vihamiehensä päälle, ja on raivoisa kuin itse paholainen. Pää korkealla, siiventyngät levällään, ja sähisten kuin käärme tekee se neljä tai viisi hyökkäystä vähääkään leväh-

tämättä. Silloin on paras ottaa häntä vastaan heinähangolla ja pitää häntä kättä pidemmällä itsestään, kunnes hän huomaa hyökkäyksensä turhiksi. Ja yksi isku niskaan tekee hänet voimattomaksi ja rauhoittaa hetkiseksi, kunnes hän taas virkistyy ja hyökkää uudestaan päälle, jolloin heinähanko taas on välttämättä tarpeesen.

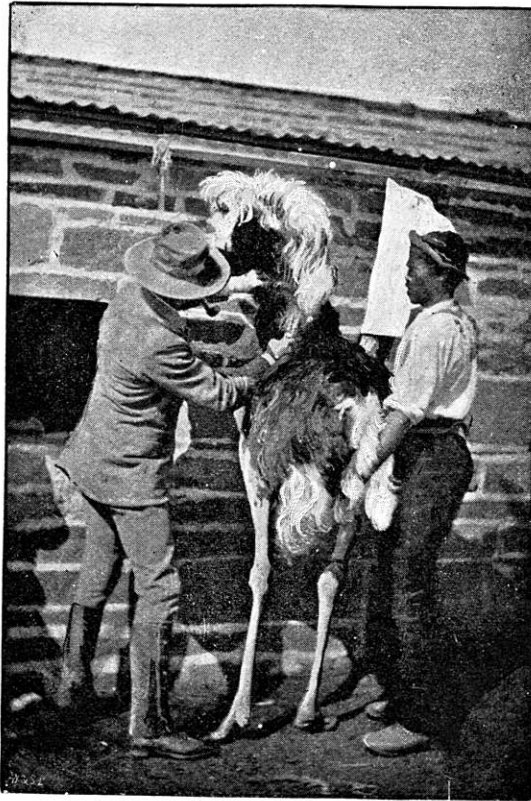
Olen nähnyt strutsin, joka oli niin raivostunut, että neljänneksen kuluessa teki 7 hyökkäystä ja joka kerta sai heinähangon piikit niskaansa. Hevosmiestä vihaa strutsi vielä enemmän kuin jalkamiestä, mutta jos hevonen vaan on rohkea, ei ole vaaraa mitään. Kun strutsi valmistautuu hyökkäämään, silloin täytyy olla ohjokset lujasti kädessä, ja kun se tulee käden ulottumalle, on viisainta tarttua sitä lujasti kurkuun kiinni ja puristaa siitä, kunnes se läikähtyneenä painuu maahan.

Naaras on harvoin äkäinen, paitse hautoessaan tai silloin kun sillä on poikasia, mutta sen hyökkäykset ovat leikintekoa koirakseen verraten.

Kuinkahan kävisi, jos kolme tai neljä näitä lintuja kävisi yht'aikaa kimppuun? Tähän minä vastaan, että nämä pitkäkaulaiset harvoin käyvät

parvessa kenenkään päälle, vaan aina yksi kerrallaan. Jos kolme tai neljäkin kukkoa sattuisi yht'aikaa äkämystymään teille ja jokainen niistä heti aikoi hyökätä päällenne, niin käy melkein säännöllisesti siten, että ne ensin alkavat höyhentää toinen toistaan, ja vasta voitaja yksinään alkaa hätyyttää teitä.

Kun linnut kerätään kokoon sulkien kynimistä varten, silloin on far-

Sulkien kyniminen.

missa oikea puuhan päivä. Lähetetään sanoja kaffereille ja hottenotteille, että he hankkisivat käsiinsä kaikki saatavissa olevat ratsuhevoset ja saapuisivat jo ennen päivän koittoa paikalle. Käskyä totellaan ja aamulla varhain istuu jokainen farmin poika, joka vaan on saanut hevosen käsiinsä, satulassa. Sitten ratsastetaan järjestyssä joukossa kentälle ja komentaja on itse «De Boss van de Plaats» — farmin omistaja. Hajaan-

nutaan kaksittain eri suunnille ja riennetään ajamaan edempänä olevia lintuja yhteen. Usein tietysti joudutaan ankarisiin kahakoihin.

Strutsista on yhdentekevää, hätyyttääkö häntä yksi vai viisikymmentä vihollista — hän iskee joka tapauksessa puolestaan yhtä ankarasti.

Euroopassa kulkee strutsista sellai-

nen taru, että se ihmisen nähdessään juoksisi pakoon ja piilottaisi päänsä hiekkaan. Toinen tarina on se, että naaras-strutsi muka asettaa munansa hiekkaan ja antaisi niiden auringon paah- teessa hautua poikasiin. Nämä jutut eivät ole totta. Koiras ja naaras hau- tovat vuorotellen 44 vuorokautta, koi- ras yöllä, naaras päivillä. Ruuaksi ovat strutsin munat kerrassaan inhoittavia ja soveltuvat paremmin aseiksi kiinalai- sessa sodassa kuin syötäviksi aamiais- pöydässä.

Sulkain kynimistä luulee moni var-

sin ikäväksi toimeksi, mutta niin ei ole asian laita.

Linnut kootaan kaikki aituusen, jossa ne tulevat lauhkeiksi kuin lammas ja antavat ottaa itsensä kiinni. Niiden pää peitetään säkin tapaiseen vaatteeseen ja pari harjaantunutta neekeriä kynii ku- takin lintua. Talvella täytyy strutseja vaalia hyvästi, sillä ne ovat arkoja kylmälle ja kuolevat usein kovemmilla pakkasilla. Ja jos strutsi muutenkin kerran pääsee raihnaiseksi, on sitä varsin vaikea saada enää virkistymään ennälleen.

Kuinka kesytetyt elefantit tekevät työtä.

Kirj. L. S. LEVIS.

Rerran ennen on tässä teok-
sessa tehty selkoa siitä
kuinka elefanteja kesy-
tetään, ja nyt tahdomme
kertoa mihin hyödyllisiin

toimiin niitä kesytettyinä käytetään.

Enimmät tätä ker-
tomusta valaisevat
hauskat valokuvat
ovat otetut Birman
metsissä ja siellä
löytyvissä sahalai-
toksissa.

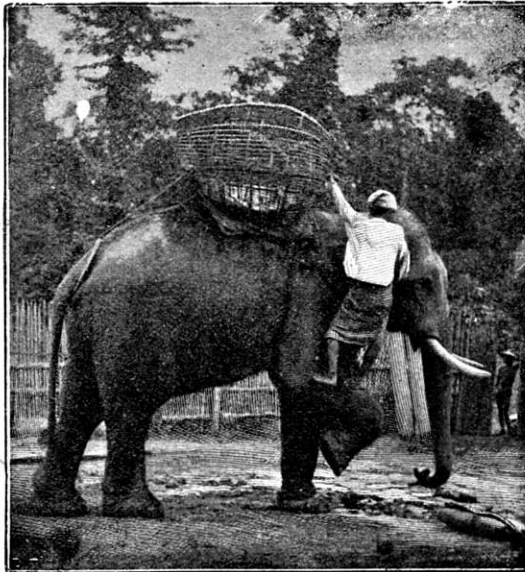
Ensimmäisessä
kuvassa näemme
kuinka elefanti
auttaa mahoutia
(ajajaansa) sel-
käänsä. Käsken
saatuaan kohottaa
se oikean etujal-
kansa ja heittää
sillä mahoutin pai-
kalleen.

Toisessa ku-
vassa työntää elefanti kärsällään ja
hampaillaan suurta tukkia läpi metsän.
Sitten kun on päästy väljemmille pai-
koille, oikealle tielle, vetää sama elukka
valjastettuna tukit jokeen. Kokonaisia
suuria lauttoja teak-puita kootaan tällä
tavoin jokiin ja uitetaan sitten Moul-
meiniin ja Ranguniin, missä toiset ele-

fantit taas ottavat ne käsitelläkseen.
Joka päivä tekevät elefantit sikäläisissä
tukkiliikkeissä niin monenmoisia töitä,
että asian tuntematon tuskin ottaisi sitä
uskoakseen.

Teak-metsät ovat hallituksen omia, joka
antaa hakkuu-oikeu-
den niihin vuok-
ralle ja valvoo niit-
ten kaatamista.

Kaksi vuotta
ennen hakkuuta ko-
lotaan kuori kaik-
kien kaadettavien
puitten tyvistä, jo-
ka toimi, samalla
kun sitä voi pitää
puitten leimaami-
sena, tarkoittaa
pääasiassa niiden
kuivumista. Tilan
ahtaus ei salli mei-
dän tehdä lähem-
min selkoa näistä
metsistä; sanomme

Elefanti auttaa mahoutia selkäänsä.

vaan sen verran, että teak metsiä täy-
dellä syyllä on kutsuttu «metsien kun-
kaiksi», jota seikkaa todistaa se tosiasia,
että niitä suurissa määrin käytetään
sotalaivojen, rautateitten ja isojen yleis-
ten rakennusten valmistamisessa. Ja
kallista on teak-puu, koska se vähittäis-
kaupassa Lontoon markkinoilla maksaa

noin 7 markkaa kuu-
tiojalka.

Kun lautta saa-
puu Ranguniin, ovat
työ-elefantit sitä vas-
tassa, nostavat tukit
rannalle ja kuljetta-
vat ne sahoihin. Seu-
raavassa kuvassa
näemme kuinka kak-
si vahvaa elefanttia
puuhailee suurta
tukkia joesta ylös.
Ne ovat mainiosti
tottuneet toimeensa
ja mahoutien tarvit-
see niitä tuskin ol-
lenkaan opastaa.

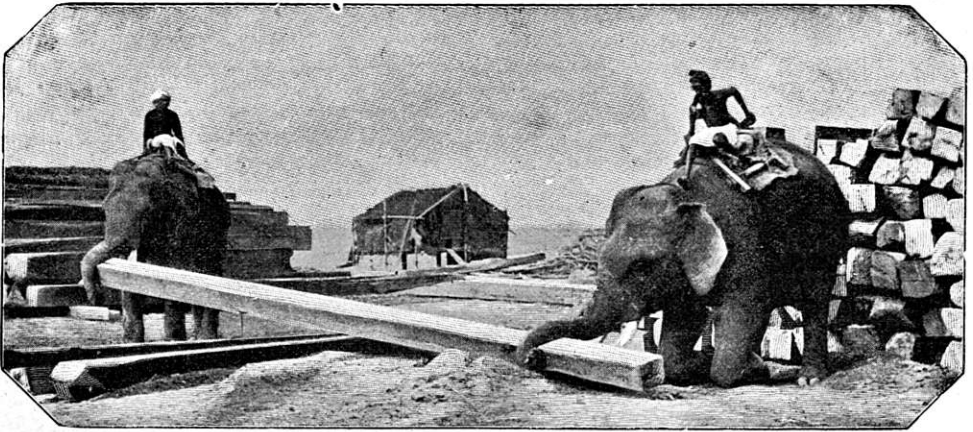
Elefanti työntää tukkia metsän läpi.

Rangunin suurimmalla sahayhtiöllä,
Macgregor & Kump:lla, on noin 130
työ-elefanttia. Urosefantit, jotka nos-
tavat tukkeja joesta, maksavat noin
2500—5000 markkaa kappale, mutta
naaraat, joita käytetään ainoastaan ve-
tämiseen, ovat puolta halvempia. Niitä
ruokitaan Rangunin sahoissa riisillä ja

tavallisella elefanttiruoholla. 25 vuoden
ikäisinä ovat ne vasta täysissä voimis-
saan ja ne saattavat elää yli sadan vuo-
den. Parhaimmillaan on työelefanti 70
vuoden ikäisenä. Silloin jaksaa se
hampaineen nostaa tukin, joka painaa
500 kg, ja vetää sellaisen, joka painaa
3000 kg.

Kaksi elefanttia nostaa yhdessä tukkia joesta.

Liian iso yhdelle.

Sitten näemme kaksi muhkeata elefanttia nostamassa valmiiksi sahattuja palkkeja tapuliin. Palkki on asetettu poikittain toisen palkin päälle, että nostajat saisivat helpommin kärsänsä sen ympärille. Nosto tapahtuu hampain ja kärsää käytetään silloin vaan kiinni pitämiseen.

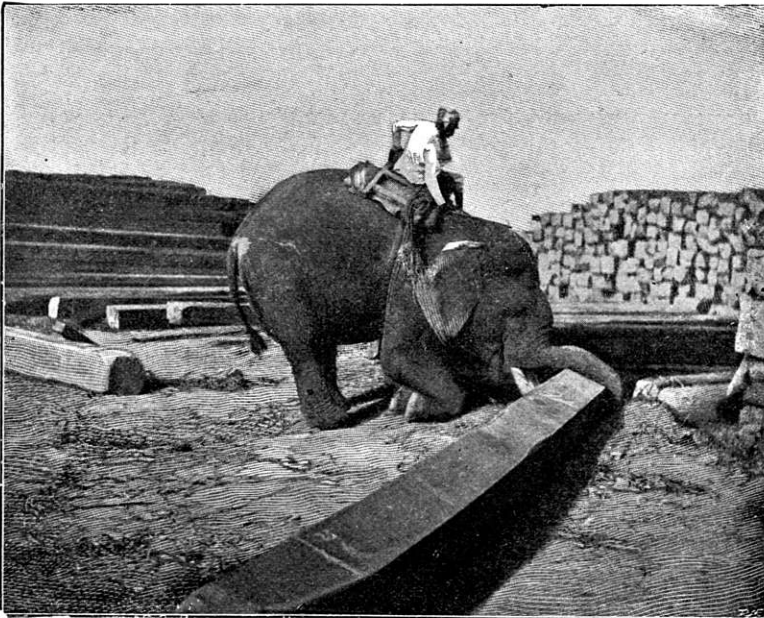
Sirkkelisahaakin, jolla tukit sahaan, käyttävät elefantit, ja niin suuri

oli näiden elukkain äly, että kerran nähtiin erään heistä vetävän tukkinsa sirkkelistä pois ja kääntävän sen, kun oli huomannut raon menevän väärään.

Nämä työelefantit ovat viisaita kuin ihmiset. Kun sahan ruokakello soi, silloin jättävät he heti tukkinsa ja rientävät syömään ja lepäämään. Jos joku tukki on heidän mielestään liian iso yhden nostaa, ja mahouti pakottaa heitä

nostamaan sitä, kutsuvat he jonkun kumppaneistaan apuunsa.

Valmiin tavaralan läjiin nostaminen on varsin hauskaa katsella. Esim. elefantti tässä viereisessä kuvassa on erittäin ovelan näköinen. Hän on kuljettanut palkkinsa tapulin viereen ja yrittää nostaa sen toista päätä ensiksi ylös. Mutta hän huomaa, ett'ei palkki vielä olekaan tarpeeksi lähellä tapulia. Älykäs kun on,

Palkki ei ole tarpeeksi lähellä.

ei hän tarvitse mitään ma-
houtin opastusta huoma-
takseen tätä seikkaa, vaan
hän näkee sen omalla suu-
rella silmällään itse. «Pieni
nykäys lisää!» Hän menee
palkkinsa toiseen päähän,
iskee hampaansa ja kär-
sänsä siihen kiinni ja työn-
tää sen tarpeeksi lähelle
— joka kaikki näkyy toi-
sesta kuvasta.

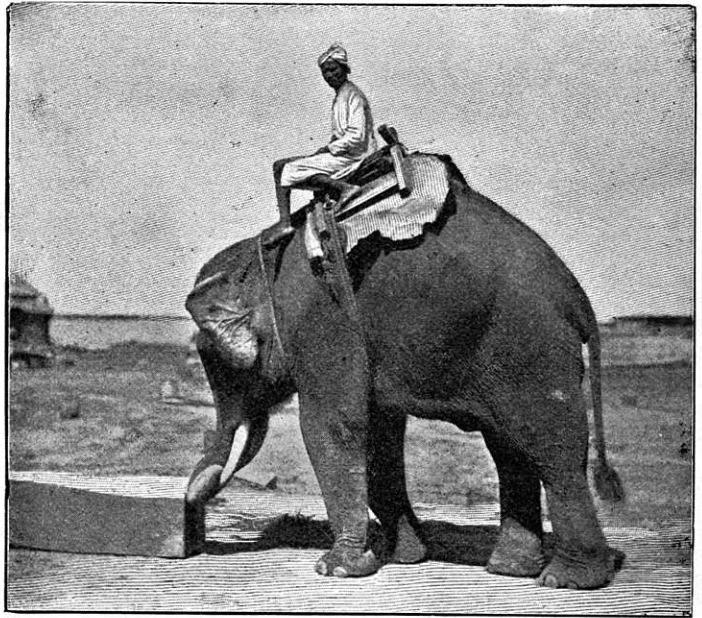
Vielä kerran menee
hän katsomaan, joko pal-
kin pää ulettuisi tapulin
päälle. «Ihan kohdalleen!»
Nyt nostaa hän toisen pään
ensiksi ylös, käy sitten
takaisin toiseen, ja työn-
tää palkkinsa paikoilleen
tapuliin entisten päälle. (Katso alem-
pana olevia kuvia.)

Vaikka outo luulisi näitä «työmie-
hiä» ihan mallikelpoisiksi tottelevaisuus-
dessa ja oppimisessa, voivat ne sentään

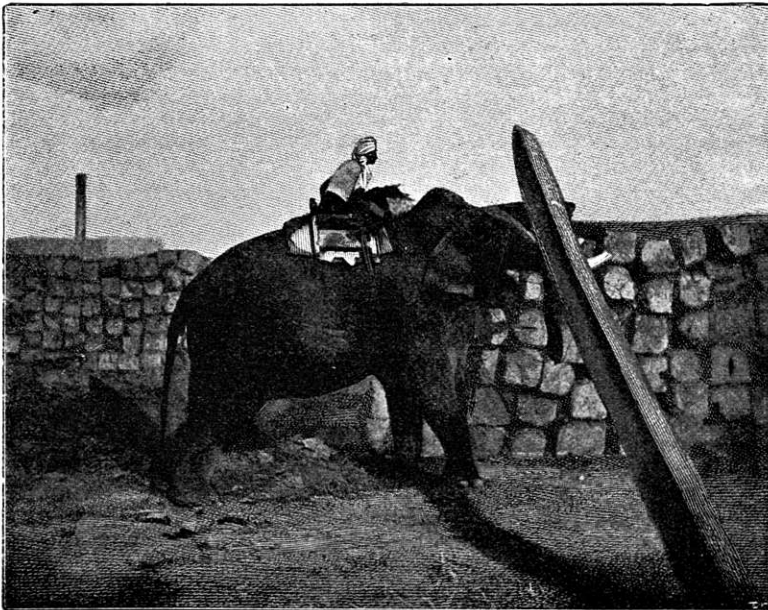
olla aika veitikoitakin. Ne eivät tosin
tarvitse mitään «työväenyhdistyksiä»,
sillä jokainen niistä on kyllin voimakas
pannakseen oman aikeensa toimeen ja
streikatakseen karkaamalla. Sen vuoksi

kiinnitetään usein
niiden jalkaan lai-
tumelle laskettaissa
paksu, laahaava rau-
taketju, joka jättää
selvän jäljen karku-
rista, jos hän yön
seutuun on sattunut
karkaamaan viida-
koihin. No niin, on
sattunut sellainen ta-
paus, että elefanti,
joka on «kyllästynyt
työhön», on useita
penikulmia kantanut
kärpänsä tuota ja-
lassaan olevaa petol-
lista ketjua!

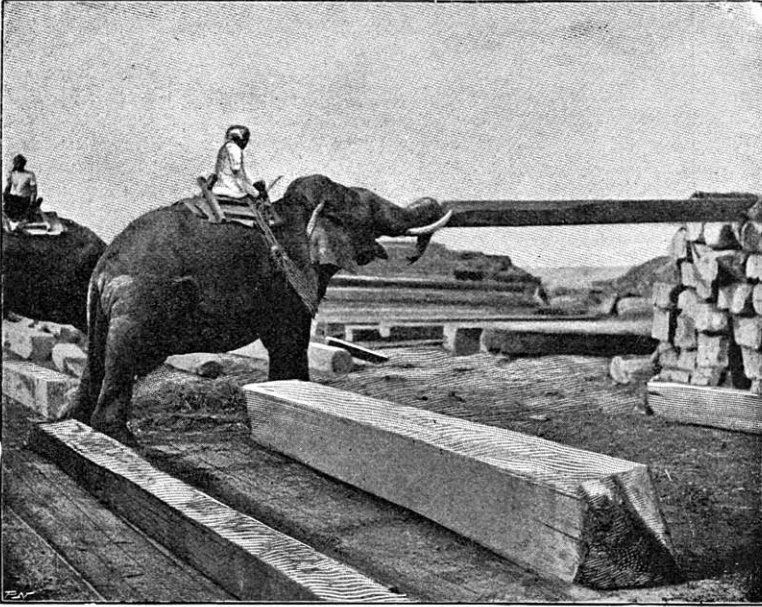
Seuraavassa va-
loluovassa näemme

Pieni nykäys lisää.

Hän nostaa ensiksi palkin toisen pään ylös.

Palkki työnnetään paikoilleen.

kuinka lyhyitä tukkeja kannetaan. Eikö se ole mukavasti puserrettuna hampaan ja kärsän väliin!

Nämä elefantit ovat erinomaisen arkoja ja varovaisia. Jos niiden esim. täytyy kulkea yli puisen sillan, joka heidän mielestään näyttää heikolta, koettelevat ne aina ensiksi kärsällään sen kestävyyttä ennenkuin astuvat sille jalkansa. Ponyhevosta säikkyvät ne aina, ja sentähden määrääkin siamilainen laki, että ponylla ajajan täytyy väistyttyä syrjään elefantin tieltä.

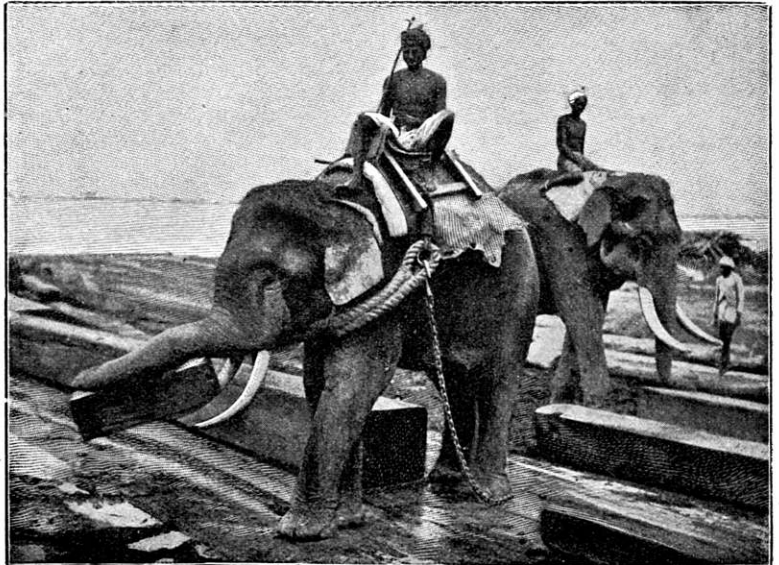
Kolme päivää pidetään elefanteja yhtä mittaa työssä, ja sitten ne saavat taas levätä toista

kolme. Pidemmästä yhtämittäisestä työstä saavat ne sydänvian. Lao-valtioissa Siamin pohjoisosassa annetaan sairaille elefanteille kaikki lääkkeet *silmien kautta*. Olen nähnyt työstä uupuneen elefantin silmiin illalla hierottavan pillereitä, joiden vaikutuksesta se heti virkistyi ja söi hyvällä ruokahalulla illallisensa.

Niinkuin jokainen tietää, joka joskus on ollut jonkun aasialaisen ruhti-

naan hovissa, viettävät muutamat elefantit siellä varsin suurellista elämää. Tarkoitamme tässä niitä elefanteja, joita elätetään suuria juhlatilaisuuksia varten.

Seuraavassa kuvassa näemme juuri yhden sellaisen elefantin juhlapukimis-

Kuinka lyhyitä tukkeja kannetaan.

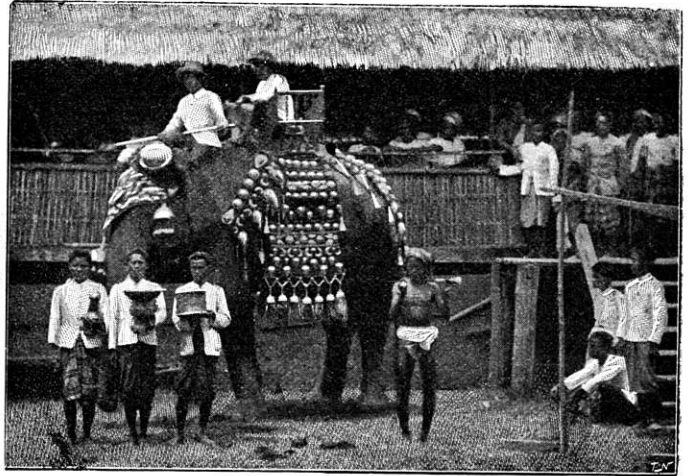
saan. Se on jotakuta suurta juhlaa varten koristettu kulatuilla metallihelyillä ja monenmoisilla laitoksilla.

Lao-valtioissa teetetään metsän hakkuut y. m. aina summakaupassa kotimaisilla urakkamiehillä, ja suuremmat puukauppiat ostavat tukkinsa tavallisesti valmiiksi hakattuina jokirannassa. Monella urakoitsijalla on töissään toista sataa elefanttia ja suuri joukko kamuk-työmiehiä Luang-Prabangista.

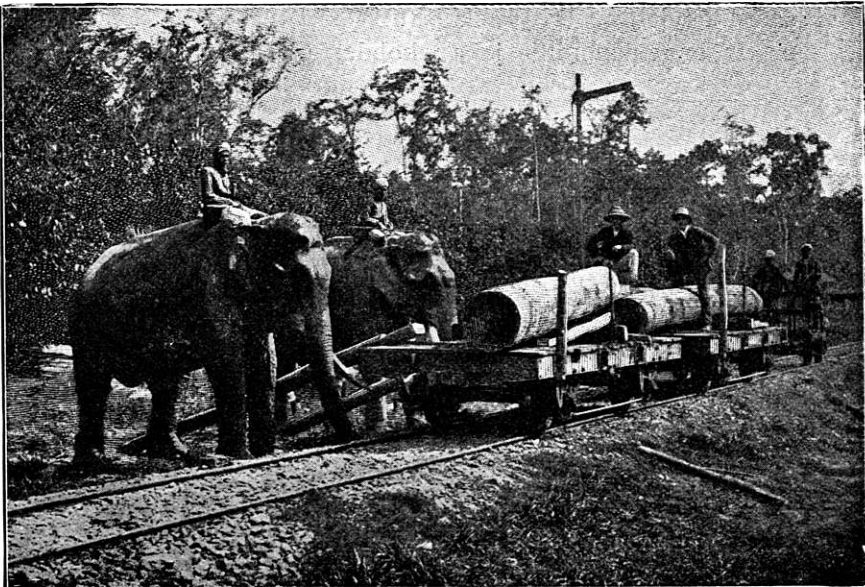
Kamukit lähtevät jo ennen päivän nousua liikkeelle etsimään elefantejaan, jotka yöksi on laskettu viidakoihin syömään kellot kaulassa ja rautaketjut jaloissa. Metsätöissä on näitä elukoita tavallista huokeampi hoitaa. Ne eivät tarvitse erityistä suojaa, ja ruokansa etsivät ne itse.

Jokainen ajaja tuntee oman elefanttinsa kellon, mutta joskus sattuu niin, että joku laiska ja työhön haluton elukka

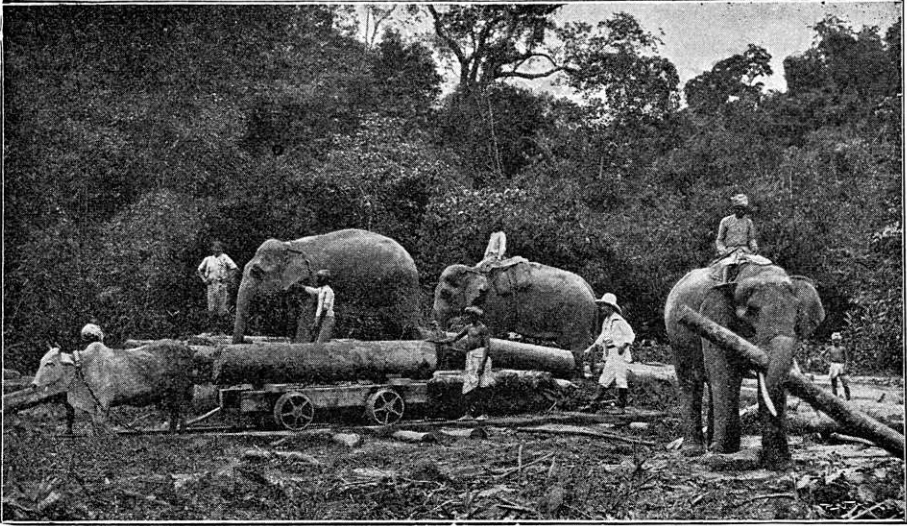
hankaa kellonsa kantimen poikki ja lähtee piileskelemään omissa vapautensa. Kerrankin etsittiin erästä sellaista veitikkaa monta päivää, ja vihdoinkin se löydettiin viidakosta aivan läheltä työpaikkaa. Siellä se oli lymyillyt päivät ja kuunnellut etsijänsä kirouksia, ja mennyt öiksi kaikessa rauhassa laitunelleen. Jokaista elefanttia kohti on yksi ma houti ja yksi «palvelija», jonka toimen

Juhla-elefantti.

Tukkien lastaus rautatien vaunuihin.

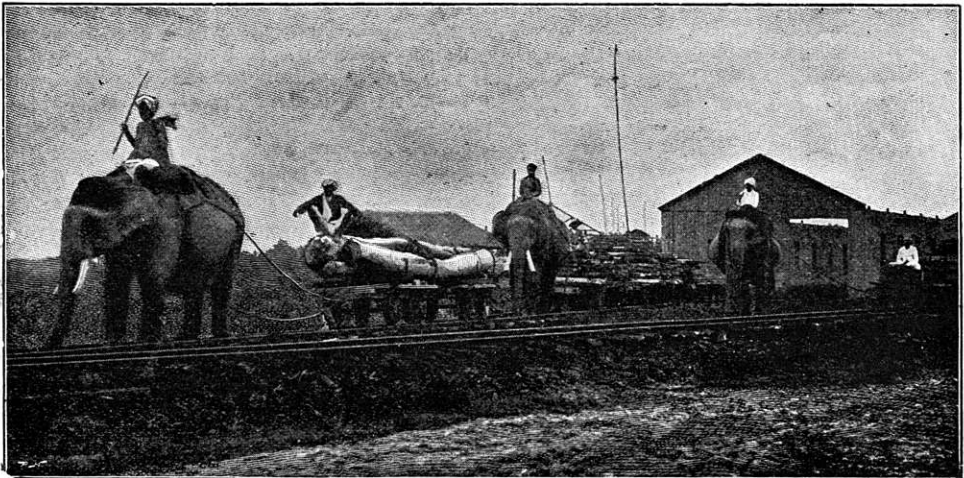
Elefantit kuljettamassa aineita teelaatikoita varten.

on kiinnittää vetoketju *tamukiin*, eli siihen reikään, joka on näverretty tukkien päihin.

Edellisellä sivulla olevassa kuvassa näimme elefantteja, jotka lastaavat teakukkeja rautatien vaunuihin. Tämä paikka on erään Assam-rautatien sivuradan varrella. Kaksi vahvaa palkkia on asetettu aluspuiksi, ja niitä myöden vierittävät nuo viisaat elukat tukkeja vaunuun.

Elefantteja on kohdeltava erityisellä huolella. Siamissa annetaan niille joka

aamu kylpy ja koetetaan niitä kaikin tavoin pitää virkeinä. Jos ne eivät tahdo vetää samaa tukkia yhtä mittaa matkan päähän saakka, esim. kolmea penikulmaa, annetaan niiden tehdä vapaasti oman päänsä mukaisesti. Ne saavat vetää sitä esim. vaan kolme neljänestä tai kuinka kulloinkin tahtovat, ja mennä hakemaan taas uutta, sekä vetää tukit sitten toisella kertaa vasta siitä kohdasta määrän päähän.

Elefantit junavetureina.

Tilausilmoitus

SVEN HEDIN ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆

AASIAN ERÄMAISSA

Joku vuosi sitte, samoihin aikoihin kuin Nansen kotiutui retkeltään Pohjan perillä, palasi ruotsalainen tiedemies SVEN HEDIN monivuotiselta tutkimusmatkaltaan Keski- ja Itä-Aasiasta. Hän oli silloin menestyksellä täyttänyt suurta rohkeutta ja kestävyyttä kysyvän suunnitelmansa, kulkenut tuhatpeninkulmaisen taipaleen Aasian tuntemattomimpien seutujen halki, alttiina yhtä suurille vaaroille kuin kuuluisa Stanley Sisä-Afrikassa, kuin Nansen Jäämeren jäissä. Retkellä oli vakaa tieteellinen tarkoitus, rikastuttaa tietojamme suunnattomasta Sisä-Aasiasta, johon ei monessa ennen ole ollut miestä tunkeutumaan. Mutta samalla siitä tuli *suuremmoinen seikkailuretki*. Melkeimpä voin sanoa, että aikana, jolloin tällaisia retkiä todellisuudessa tehdään ja matkailija itse kykenee niitä näin oivallisesti kertomaan, ei enää tarvitse keksiä seikkailukertomuksia nuorisonkin vilkasta mielikuvitusta tyydyttämään. Tällaiset kirjat sitäpaitsi ovat hyödyllisiä opastamalla lukijoita vieraisiin maihin sekä oloihin, joissa on paljon oppimista. Tahtoisinkin siis erityisesti kehoittaa vanhempia ja opettajia suosittamaan tätä hyvänä luettavana koulunuorisolle.

Kirja ei tule olemaan kalliskaan. Se julaistaan enintään **12 vihossa**, vihon hinta **55 penniä**. Kokonaisuudessaan teos tulee olemaan noin 350 sivun laajuinen ja esitystä valaisemaan tulee 127 hyvää kuvaa sekä 3 karttaa.

Porvoossa toukokuulla 1900.

WERNER SÖDERSTRÖM.

„TODELLISUUS ON
USEIN IHMEELLISEMPI
KUIN TARU”

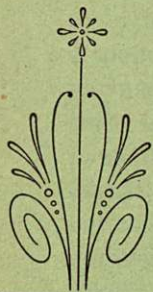
19 vihko.

35 p:ää.

AVARASSA MAAILMASSA

MATKUSTUKSIA JA
SEIKKAILUJA
VIERAISSA MAISSA

PORVOOSSA
WERNER SÖDERSTRÖM

o o AVARASSA MAAIL-
MASSA ILMESTYY NOIN
20:SSA RUNSAASTI KUVI-
TETUSSA VIHKOSSA JA
MAKSAA VIHKO AINOAS-
TAAAN 35 PENNIÄ. o o o o

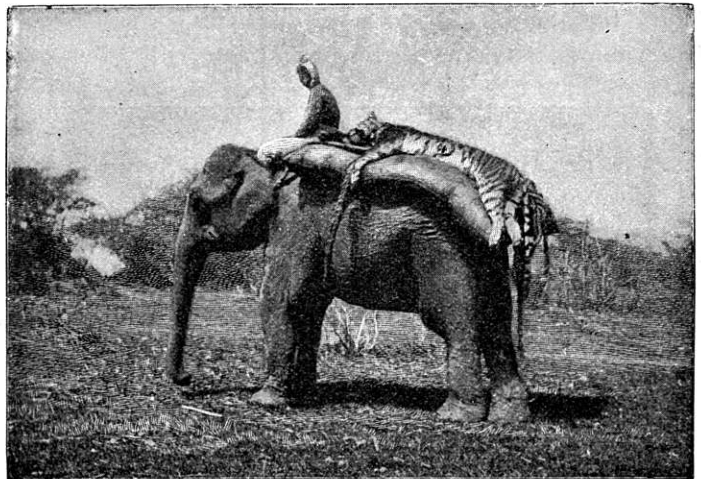

Elefanti postin tuojana.

Mahouteilla on aseena tavallisesti rautainen koukku, jota he joskus käyttävät liiankin julmasti. Niinpä kerran eräs mahouti työnsi koukkunsa niin syväälle elefantin otsaan, että oli suuri vaikeus saada sitä siitä irti. Ärsytetyllä elefantilla on hyvin yksinkertainen tapa menetellä ajajansa kanssa, jos se kerran on saanut päähänsä rangaista häntä. Se asettaa hänet pitemmittä mutkitta maahan pitkälleen ja astuu jalallaan päälle, vaan hampaitaan se ei käytä kuin ani harvoin. Monesti ei pahanahkainen mahouti ole ollenkaan varmassa asemassa istuessaan elefantinsa selässä. On ollut tapauksia, jolloin elefanti on kärsällään temmannut hänet selästään maahan, ja musertanut jalallaan mäsäksi.

Tämä johtaa meidät elefanttien kujeisiin. Muutamilla on tapana huojua yhdeltä sivulta toiselle ja nojautua hyvinjyrkässä kulmassa saadakseen tuo vihattu mahouti heitetyksi selästään. Kun se kerran on oppinut tuommoisen kujeen, on sitä aivan mahdo-

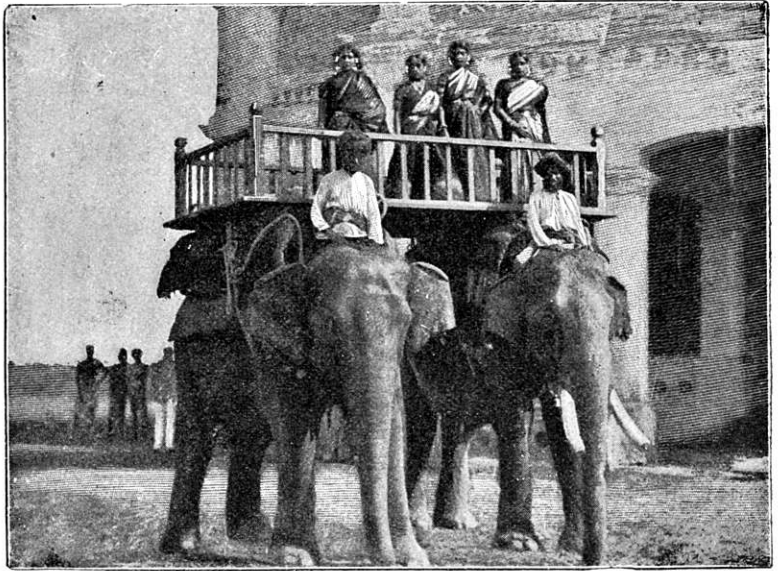
ton käyttä. Toinen voimakas eläin, joka vuosikautia oli kulettanut tukkia, mielti eräänä päivänä, mitenkä hän, jos vaan työntäytyisi kiivasti takasinpäin, voisi vapautua kaikista satulan vehkeistä. Koko yksinkertaisuudessaan oli tämä suurenmoista ja elefanti ihmetteli, ett'ei ennen ollut tullut tätä ajatelleeksi. Mutta parempi myöhään kuin ei koskaan, tuumi se, eikä senjälkeen ottanut kantaakseen tukkia. Sittenmittin sitä käytettiin «matka»-elefanttina, ja oli se siihen tarkoitukseen hyvin hyödyllinen, sillä tavattomalla ruumiillaan raivasi se leveitä uria tiheimpäänkin metsään.

Metsästys-elefanti kotimatalla saalista kulettaen.

Ensimmäisessä kuvassa sivulla 288 näemme muutamia oivallisia elefanteja kulettamassa hirsää teearkkuja varten Assamiin. Hirret vietään sahoihin ja sahataan siellä pieniksi laudoiksi, jotka soveltuvat teekirsuiksi. — Voineeko lukija kuvailla elefanttipoliisia, joka tukahduttaa elefanttilakon? Jos joku näistä eläimistä kieläytyy työtä tekemästä, valitaan eri-

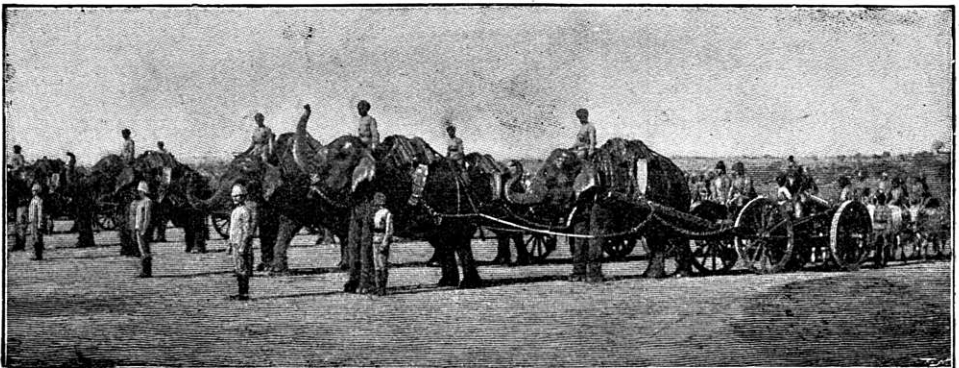
kaisen suuri uros, joka on tunnettu hyvästä käytöksestä, pakoittamaan niskoiteleva veljensä järkiinsä. Suostuttaminen pannaan toimeen torahampaitten kärjillä. Sanotaanpa olevan komeaa katsella, kun elefanti pakottaa toveriaan työhön, «estää sen tuhmuuksia tekemästä» j. n. e. Joskus nuo mahtavat eläimet tappelevat keskenään ja kuulee niiden silloin huutavan ja tömistelevän metsässä. Usein on niillä tapana repiä häntä toisiltaan. Jos elefantin onnistuu irtautua siteistään, aikoessaan paeta,

Matkustava balettiseurue.

täytyy sitä ampua polveen, että helpommin saisi vangituksi.

Sitten näemme elefanteja käytettävänä vetureina. Elefanttien täytyy vetää omat lastaamansa tavaravaunut pääradalle. Mahoutista riippuu onnistuminen. Siamissa, sisämaan puolella, oli kerran erittäin taitava elefanti, jota useampia vuosia oli kulettanut sama mahouti. Nämä molemmat ymmärsivät toisiaan täydellisesti. Ne puhelivat niin sanoakseni koko päivän matalalla äänellä, ja elefanti toimitti aivan ihmeellisiä

Intialainen tykkipatteri tekee kunniaa.

töitä. Mahouti kuoli ja hänen sijalleen tuli raaka ja huutava *kamuki*. Mitä teki elefantti? Sepä ei tehnytkään mitään. Sitä ei olisi mikään inhimmillinen voima voinut pakoittaa pienimpäänkään työhön tuon vastatulleen käskystä ja kun kamuki eräänä päivänä sitä kiusasi, viskasi elefantti hänet selästään, niin että mies heitti henkensä.

Taitavat mahoutit ansaitsevat lisätuloina paljon, kun hoitavat itsepäisiä elefantteja. Tavallisesti maksetaan 5 ja 6 rupiota kuussa, onpa maksettu aina 15 rupiota miehelle, jonka onnistui taituttaa uppiniskainen elefantti työhön. Semmoisia tapauksia sattuu usein, ett'ei elefantti anna mahoutin nousta selkäänsä. Silloin täytyy nousta toisen elefantin selästä.

Seuraavassa kuvassa näemme elefantin, joka on «kirjeitä kysymässä» eräältä posti- ja sähkösanoma-asemalta Assamin teealueella. Valokuva otettiin sadeaikana (kesäkuu—syyskuu), jolloin tiet muuttuvat kohiseviksi virroiksi.

Ankarassa työssä olevat elefantit rakastavat virkistäviä huvituksia yhtä paljon kuin muutkin olennot. Usein sattuu Lao-valtioissa, että hirveä hälinä vallitsee muuten rauhallisessa kylässä. Pahankurinen tahi leikillinen elefantti on ulkona retkeilemässä, liehuu riisipelloilla ja istutuksilla, kaataen asuinrakennuksia kuin keiloja vaan. Kylänmiehet lyövät tam-tam'iaan ja sekamelska on yleinen. Sitten määrätään vahingonkorvaus ja eläimen isäntä saa kauniin summan maksettavakseen, vieläpä eläinkin on tavallisesti ammuttava.

Paitsi «työ»- ja «matka»-elefantteja,

löytyy myöskin metsästyselänttejä. Kun Intiassa toimeenpannaan suurempi metsästys, on ensiksi hankittava elefantit, joiden selkään asetetaan n. k. howdalit eli tornit, joista rikkaat ulkomaalaiset ampuvat suurta metsänriistaa. Seuraavassa kuvassa näkee lukija kaksi elefanttia kantaen kuleksivaa teatteria. Kun hiljattain Mysoren maharadjan perheessä vietettiin häitä, käytettiin kuvassa näkyvää telinettä balettilattiana, jossa muutamat kirjavasti koristellut tytöt tanssivat aina vähän päästä pitkin matkaa. «Matkustava baletti» valaistiin häikäisevillä bengaalitulilla. Ensi kertaa sanottiinkin elefantteja käytetyn tuomoiseen tarkoitukseen, josta huomaa, miten täydellisesti ne voi opettaa. Jos niillä olisi ollut vähänkin taipumusta kulkea eri suunnille, niin olisi yllämainitun *corps de ballet*'in käynyt hullusti.

Ceylonissa käytetään elefanttia apuna muuraustöissä. Muurari on valmistanut isolle kivilohkareelle saviruukin, siihen elefantti kantaa toisen suuren kiven. Sen asettaa eläin huolellisesti tuolle valmistetulle kivelle, ottaa sitten jonkun askeleen taapäin katsoakseen josko kivi on paikallaan ja tulee taas takaisin, antaen sysäyksen milloin minnekin, kunnes asema on oikea.

Viimeisessä valokuvassa näemme elefantteja intialaisesta kanuunapatteriaista tehden kunniaa. Sen otti eräs neiti, joka kirjoittaa: «Onnistuin ottamaan tämän eräänä aamuna, kun ne palasivat takaisin harjoituksesta. Upseerit kysyivät minulta, josko tahdon nähdä elefanttien tekevän kunniaa ja komennettua tervehti koko jono kärsillään!»

Tulen ja liekkiä läpi.

Kirj. GEORGE LÆTHERDALE.

Ompa vähän harmillista«, oli lämmittäjä Willis'in tapana sanoa . . . «Onpa ihan harmiksi asti koko ikänsä kuulla itseään kutsuttavan «hyppiväksi Janneksi«, ja ainoastaan siitä syystä, mitä tein metsänpalossa toissa vuonna.»

«Et siltä huonompi mieheksi ole, vaikka meidän on mahdoton olla nauramatta«, sanoi yksi pojista, jotka istuivat sankarin ympärillä Longstaffin ryyti-kaupassa.

«Eipä siltä, että kukaan teistä olisi minut nähnyt«, sanoi Willis edelleen ärtyisesti. «Vaikka myönnän minä, että lienee näyttänyt hullunkuriselta, kun puikahtelin ylös vesisäiliöstä ja nopeammin kuin tavallista taas takaisin, liekkiä liehuessa kiskoilla. Olisipa tain-

nut nauruhermojanne enemmältäkin kuttua, jos minut olisitte nähneet. Mutta muistappas, poikani«, jatkoi hän, laskien karkean kätensä lähimmäisen miehen polvelle, «ettei ollut kuin yksi elävä mies, joka minut näki ja hänellä kyllä oli omalle osalleen tarpeeksi ajattelemista. Se mies oli Guthrie, 42:n kuletaja. Hän näki minut ja yksi tahi kaksi noista pakenevista ihmisparoista on ehkä nähnyt minut, mutta heistä ei yksikään elänyt kymmentä sekuntia enempää sen hauskan näyn nähtyään. Ehkäpä se näky oli liiankin hauska. Olkoon miten tahansa, se vähä mikä heistä jäi jällelle oli joukko hyvin omituisesti kutistuneita olennoita, jotka tutkijaretkikunnat jälestäpäin löysivät.»

«Ettekä te juuri olisi heidän tähtensä voineet pysäyttää?» mutisi joku säälivästi.

«Tuskinpa!»

«Unohdattepa «ukon» taasen«, muistutti puodin omistaja, Longstaff.

«Onpa hyvä, että olette täällä minua muistuttamassa, mr. Longstaff«, sanoi lämmittäjä. «Sanoma-

lehdet eivät maininneet milloinkaan mitään puheena olevasta henkilöstä, vaikka tuntevat asian, ainakin useimmat niistä.»

«Hyvä on, arvelenpa että tehän siellä olittekin, eikä sanomalehdistö», jatkoi Longstaff.

«Anna minun puhua loppuun asti», sanoi lämmittäjä, ollen muka vihoissaan. «Parasta olisi, kun antaisitte minun kertoa jutun omalla tavallani.»

Longstaff vaikenä. Sukkela kertoja oli saavuttanut tarkoituksensa, sillä ve-

Tuuli ajoi tulen pari sataa kyynärää kerrallaan.

nyttämällä aikaa tahtoi hän vaan kiihoittaa kuuntelijoittensa uteliaisuutta.

«Hyvät herrat alkoi lämmittäjä, katsellen ympärillään ihmettelevää joukkoa, me lähdimme Superiorista kl. 2,5 iltapäivällä, pääteasema oli St. Cloud ja niinkuin muistanette oli meidän kulkeminen halki tuon kovin koetellun seudun.»

Tässä viivähti kertoja, heitti vielä kerran silmäyksen kuuntelijoihinsa, katsoakseen, tekikö hänen kaunopuheliaisuutensa tarkoitetun vaikutuksen. Nähtävästi tyytyväisenä tarkastuksensa tuloksiin, jatkoi hän nyt entistä vapaammin ja tuttavallisemmin:

«Aivan niinkuin mr. Longstaff minua muistutti, kunnioitti meitä läsnäolollaan mr. Murray, Pohjois-Yhtiön tirehtööri. Meillä oli kulettajana Tuomas Guthrie, eikä ole kunnollisempi mies milloinkaan konetta hoitanut. Hän oli myös yksi johtavia henkilöitä pitkässä työväen riidassa viisi vuotta sitten ja jokainen meistä luotti häneen kuin jumalaan. Toiselta puolen oli juuri sama Murray, josta te mr. Longstaff niin huolta-pidätte, meidän katkerimpia vastustajiamme. Taistelu oli kuitenkin nyt tois- taiseksi syrjäytetty ja Tuomas Guthrie hoiti konettaan niinkuin ei mitään olisi tapahtunut. Mutta tiedettiin mr. Murrayn hautovan vanhaa kaunaa häntä vastaan ja uskoimme kaikki, että hän ennemmin tai myöhemmin tekisi Tuomaalle jonkun pahan kepposen. Jonkun aikaa ennen sitä päivää, josta nyt aion puhua, tuli Murray

meidän yhtiömme päälliköksi ja paria päivää ennen metsäpaloa annettiin Tuomaalle erokirjat.

«Luulenpa, että hän on antanut valita itsensä päälliköksi ainoastaan saadakseen sinut käsiinsä!» sanoin sattumalta Tuomaalle, pyöriessämme eteenpäin tuota pitkää taipaletta Kenricken pohjoispuolella.

«Luulenpa, että hän on antanut valita itsensä päälliköksi ainoastaan saadakseen sinut käsiinsä!» sanoin sattumalta Tuomaalle, pyöriessämme eteenpäin tuota pitkää taipaletta Kenricken pohjoispuolella.

«Vaiti, Willis!» sanoo hän, «elä nyt suututa minua, erittäinkin kuin hän on junassa!»

«Mitä aiot tehdä?» kysyin häneltä. Toivoin näet, että hän olisi pakoittanut työväen valiokunnan ryhtymään asiaan.

«Aion täyttää velvollisuuteni», vastasi hän jotenkin tylästi.

Aloimme puhella muista asioista ja ajattelimme melkein yksinomaan noita metsätulia, jotka riehuvat jällellä olevalla rataosalla. Kenrikissä ei puhuttu muuta kuin niistä, vaikka eivät näyttäneet pelkäävän tulen suuntautuvan sinnepäin.

Asemalla olivat he kuulleet koillisesta päin, että kansa Hincley'n ja Mission Creek'in seuduilta ja eteläpuolelta tuolta puolen Moraan valmistauti muuttamaan. Ja katsoen tuulen suuntaan uskon, että he olivat oikeassa. Kokonaiseen kahteenkymmeneen vuoteen ei näillä seuduilla muistettu olleen semmoista kuivuutta, — ehkäpä ei koko vuosisatana. Mutta ei ollut kukaan voinut uneksiakaan, miten raju ja voimakas tuo palo oli, jota kulimme kohtaamaan.

Saapuessamme Hinkley'hyn oli monen peninkulman pituisia metsäalueita palanut kokonaan, moni onnellinen perhe oli palanut tuhaksi. Päätimme pysähtyä Hinkleyhyn ja pelastaa niin monta ihmistä kuin vaan voimme ja sitten palata takaisin, jos ehein nahoin pääsisimme pakenemaan.

Kello oli nyt pian 4. Tuuli oli yltynyt myrskyksi, ilma oli kuuma ja tukahtava ja oli pimeä kuin yöllä. Me kuulumme, että vähintään kolme tulta oli riehunut koillisessa ja etelässä ja että ne olisivat yhtyneet voimakkaaksi tulimereksi. Ei olleet enää kysymyksessä ruohotulet, jossa pari tonnia heiniä paloi siellä täällä. Puut, jotka olivat rutikuvia juuresta asti, nielaisi se kuin nälkäinen koira lautasellisen velliä. Kun tulta lisäksi oli tuuli kiihdyttämässä, ei se jättänyt jälkeensä kuin tuhan.

Aukihakkaukset, jotka usein ennen riittivät pelastamaan ne ihmisparat, jotka sen keskeen ahtausivat, eivät aut-

taneet mihinkään. Tuuli ajoi tulen niiden yli kaksisataa kyynärää kerrallaan, nielaisten kaiken elävän silmänräpäyksessä. Maakin oli parin jalan syvälle palannut poroksi. Kiskot olivat punoutuneet kuin käärmeet, useista kohdin ratapölkyt paloivat kuin halot.

Syvien kaivojen pohjalta löydettiin paistuneita ihmisiä. Terveinä ja vahingoittumattomina olivat he kiivenneet sinne alas, mutta kuumuus ylhäältä oli heidät tappanut.

Sinä päivänä paloi ihmisiä elävältä noin viidensadan paikoille. Mutta sen voin ainakin sanoa, että yhtä monta me palastimme omalla junallamme. En minä paljoa tehnyt. Autoinpa vähäsen ja tein mitä käskettiin. Ne viisisataa pelastivat Tuomas Guthrie ja päällikkö.

Lämmittäjä täytti uudelleen lasinsa, hymyili leikkilisesti sen reunan yli Longstaff'ille, joka näytti olevan mielissään.

«Mihin lopetinkaan? Hinkleyhyn? Aivan oikein. Siellä olikin kuumaa monessa suhteessa. Meillä oli junassa useita matkustajia Superior'ista, heistä ei moni olisi tahtonut tyytyä alituisen pysähtelemiseen ja vähitellen paistumaan, kun kansaa maakylistä ryntäsi lisäksi.

Guthrie olisi mielellään pysäyttänyt, siksi kunnes viimeinenkin noista raukoista olisi noussut junaan, mutta hänellä ei tietysti ollut siihen valtaa. Konduktööri Brooks'illa oli edesvastuu junasta ja kelpo mies hänkin oli. Mutta outo kun oli vielä tällä radalla, ei hän oikein tiennyt, miten kauas uskaltaisi kulkea ja tuli levottomaksi.

Jo alkoivat matkustavaiset huutaa, että oli häpeämätöntä panna alttiiksi kahdensadan, jopa useammankin ihmisen henki, voidakseen pelastaa joitain erityisiä. Kas, se naula veti, konduktööri Brooks astui Guthrien luokse, sanoen, että on jo aika pyöriä pois.

Tuomas oli huomannut pienen ryhmän ihmisiä, jotka olivat heittäytyneet potaattipeltoon, mutta nyt muuttaneet mieltä ja ryntäsivät junaa kohti.

«Me otamme heidätkin, konduktööri», sanoi hän. Brooks ei tahtonut mielellään kieltää, ja katsellessaan matkustajia — kaikki kuolonkalpeina ja muutamat huutaen näkee hän yhä enemmän ihmisiä tulevan joka taholta ja kaikilla oli, ajatelkaas, vielä jotain kannettavaa.

Kymmenittäin saapui heitä junaan, meidän odottaessamme potaattimaalta tulevia, mutta tuokiassa olivat hekin perillä.

«Ovatpa tainneet karjansakin ottaa mukaan», sanoin minä Tuomalle. Sillä aivan heidän kinteräillään seurasi omituisin eläinnäyttely, mitä milloinkaan on nähty: hirviä, vuohia, lampaita, jopa jäniksiäkin ryntäsi edestakaisin ja seurasi sitten jälessä, aivan kuin olisivat olleet kesytettyjä.

Ihmisten noustessa vaunuihin nuo eläinparat seisovats kiskojen vieressä, joka jäsen vavisten.

Yhä vaan tuli ihmisiä hyökkäämällä — kompastuen, ähkyen ja itkien — muutamat heistä mielipuolina, toiset jo puoleksi palaneina ja enempi vielä jo puoleksi sokeina.

Omat silmämme oli kuuma savu ja lentävä tuhka runnellut niin pahaksi, että tuskin näimme eteemme.

Konduktööri Brooks, joka uudelleen on kulkenut vaunujen läpi palaa takaisin ja sanoo:

«Hyvä Jumala, Tuomas! Palamme kaikki. Meitä on jo yli kolmesataa...»

«Lisää tulee!» vastaa Tuomas tyyneesti.

«Sanotaan siltojen etelän puolella olevan kohta lopussa ja ratapölkyt ovat tulella tuskin sata kyynärää täältä.»

«Meidän ei tarvitse kulkea etelää kohti», sanoo Tuomas tuijottaen savun läpi liekehtivää taivasta kohti yli sen alueen, jossa metsä paloi.

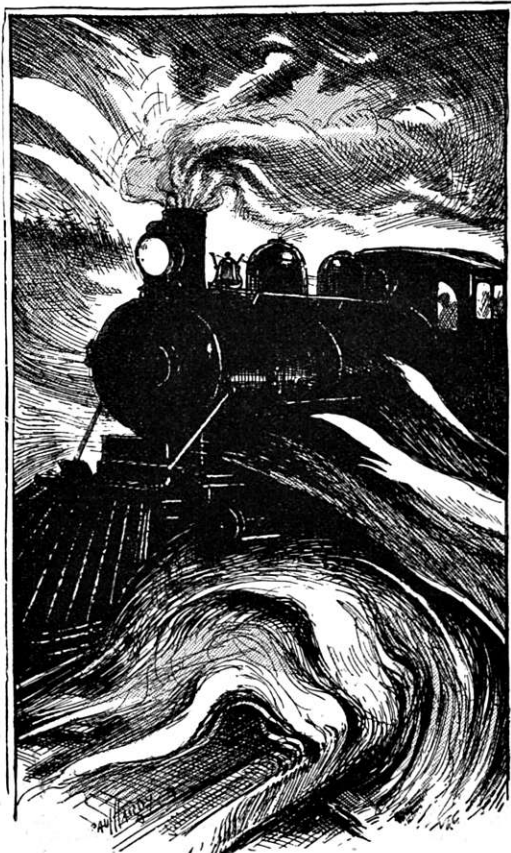
«Olkoon miten tahansa, minulla on täällä käskyvalta», sanoo Brooks, «enkä salli näiden ihmisten joutuvan liekkien uhriksi senvuoksi, että sinä olet tullut hulluksi!»

«Ilman veturia te ette pääse pitkälle.»

«Minä annan sitoa sinut, niin saa Willis kulettaa koneetta.»

«On ainoastaan yksi, jonka käskyjä tottelen tänä päivänä ja se on päällikkömme», vastaa Tom.

«Mies on hullu!» sanoo Brooks kääntyen minuun päin. «Mutta minä laitan hänet pois koneesta lyhyem-

Juna kulki täyttä vauhtia.

mässä ajassa kuin mikä kuluisi sähköttäessä Washingtoniin.

Näen miehen seisovan rappusten vieressä ja hän sanoo kuivasti:

«Sillä asialla ei tarvita vaivata Washingtonia. Minä olen tämän radan päällikkö ja ell'ei mr. Guthrie tahdo ajaa, niin ajan itse 42:ta.»

Epäilemättä luuli Brooks saaneensa tirehtöörin puolelleen, vaikkei hän tiennyt ennen kuin nyt vasta, että näin korkea henkilö oli junassa. Vieläkään ei hän tiennyt mitä ajatella.

Tirehtööri ei puhunut kovaa, vaan kyllyiksi selvään:

«Kulettaja Guthrie ajaa tätä konetta ja jos hän kaatuu paikalleen, ajan sitä itse. Osaanko minä ajaa konetta, kulettaja?»

«Osaattehan te, herra päällikkö!» sanoo Tuomas pitkäveteisesti. «Vahinko vaan, että siitä lakkasitte.»

Muistin kuulleen joskus puhuttavan, että mr. Murray aikoinaan olisi ollut veturinkuljettaja, mutta olin sen unhottanut. Olkoon miten tahansa, minusta oli hyvä, kun hän puhui suunsa

puhtaaksi, niin että kaikki ihmiset sen kuulivat.

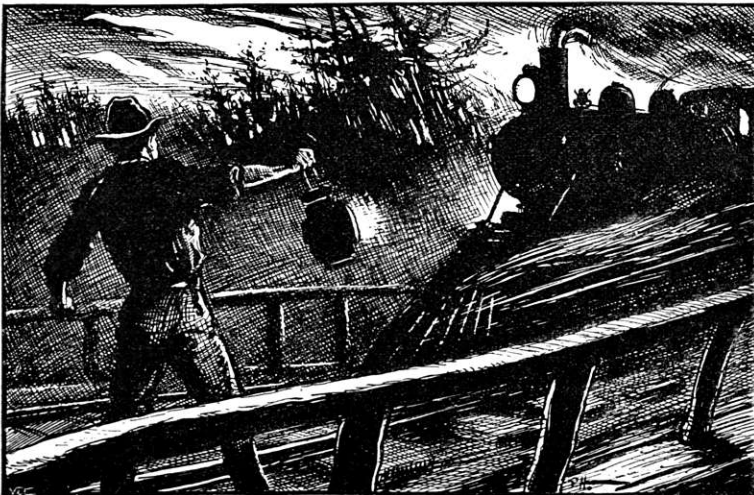
«Saanko nousta sinne ylös, kulettaja?» kysyi Murray melkein kunnioituksella.

«Tervetuloa, Sir», vastaa Tuomas.

Päällikkö nousee ylös ja asettuu Guthrien viereen. Seisoimme vielä kymmenisen minuuttia ja pelastimme lisäksi ainakin sata ihmistä. Vihdoinkin kun ilmoitettiin, että metsät edessämme paloivat ja että joku lähimmästä silloista, joiden yli meidän oli kulettava oli syttynyt tuleen, lähdettiin matkaan. Mutta vielä junan kulkiessa kiipesi sinne kolme miestä ja kaksi naista. Yksi putosi — me ummistimme silmämme ja lisäsimme höyryä. Lähimmän sillan yli päästiin. Ratapölkyt siellä ja varsinkin itse radalla olivat ilmitulessa. Siitä saatte olla varmat, ettemme taaksemme katsoneet, olisiko ihmisiä koettanut pyrkii junaan.

Olimme juuri päässeet ensimmäisen sillan yli, kun tapahtui jotain ihmeellistä. Uskon tuskin sen mahdolliseksi.

Oli ainakin 50 kyynärän matka metsään kummallekin puolen, mutta äkkiä vyöryy mahtava tulipatsas esille vasemmalta. Se rikkoi veturista akkunan ja löi Tuomasparan melkein sokeaksi. Sitäpaitsi sai hän lasien särkyessä syvän haavan otsaansa ja kaatui lattialle. Ja nyt aloin minä sen hypimiseni, joka teistä on niin hullunkurista. Olin ollut siksi viisas, että olin pysyttäytynyt vesisäiliössä, kunnes minua tarvittiin.

Minä heilautin lyhtyä kolme kertaa.

Ei edes siellä ollut tarpeeksi kylmä.

Kun tirehtööri huusi Tuomaan kaatuneen, kömmin koneen luo, nopeasti kyllä, otin mukaani ämpärillisen vettä ja kaadoin Tuomaan pään yli. Kääräsimme jotain märkää hänen ympärilleen ja sitten toin vielä parin ämpärillistä vettä.

Nyt ajoi mr. Murray ja minä huomasin pian, että hän tunsu tien, sillä kulettuamme neljä peninkulmaa, alkoi hän hiljentää vauhtia ja huutaa minulle sanoen:

«Lämmittäjä! Meidän on mahdollon päästä kotiin asti, mutta järvelle asti on läpäistävä.»

«Niin, tirehtööri, joko sinne — tahi palamme!»

«Sinne on lähes kaksi peninkulmaa ja edessämme on puusilta Beaver Creek'in luona ja puuvarasto aivan radan vieressä, hiukan edempänä.»

«Aivan oikein», vastaan minä, valmiina ottamaan vastaan käskyjä.

«Otaksun tietävänne kyllicki voidaksenne kulettaa tätä konetta?» sanoo hän. Tiesin mitä hän sanoisi, mutta koska kerran oli ottanut työn tehdäkseen, niin suorittakoon sen loppuun asti.

«Tunnen itseni niin sairaaksi, etten jaksa ajaa», vastasin senvuoksi. «Olen vaan lämmittäjä ja kovin peloissani. Olen tehnyt velvollisuuteni mitä hiiliin ja veteen tulee, ja saatte te tehdä Tommin työn regulaattorin ääressä.»

«Jos ratavahti on poissa täytyy teidän mennä yli sillan ja antaa merkki lyhdyllä», sanoo hän.

«Parasta on, että heti pysäytätte», sanoin minä. «Teidän täytyy antaa

»Sallimuksen puro.»

mennä täydellä vauhdilla, jos yhtään voitte mennä. *Yksi* merkitse «suoraan eteenpäin», *kaksi* «varovasti» ja *kolme* «täydellä voimalla.»

«Jos sattuisi kolme, jätte te siihen», sanoo hän ja katsoo minua terävästi silmiin. «Silloin tulette tuntemaan itsenne paljoa sairaammaksi kuin nyt.»

«Onhan siellä virta.»

«Se on kuiva ja täynnä pensaita.» «Tiedän paikan, jossa on suomaata ja siinä lähde», vastaan, samalla toivoen, että olisi totta puheeni.

«Hyvä on», vastasi hän, «siitä en ole koskaan kuullut puhuttavan. Mutta junassa on viisasataa henkeä, ja jos vielä pääsette hengissä kotiin, saatte eläkkeeksi dollarin joka hengestä, joka pelastuu.»

Saatte uskoa, että juoksin henkeni edestä sillalle, hyökkäsin sen yli niin

nopeaan kun pääsin, samalla tarkastaen sitä niin tarkkaan kun voin.

Hirvittävä savun paljous kohosi virrasta tuulen puolelta ja luulenpa etteivät pensaat olleetkaan niin kuivat kuin olin arvellut. Mutta en luonnollisesti voinut sanoa, missä silmänräpäyksessä ne olisivat ilmitulessa, tuon tavattoman tuulen vuoksi.

Silta kyllä vielä oli entisellään, mutta koska se oli kokonaan puusta, häviäisi se heti, kun siihen tuli tarttuisi. Kun tulin toiselle puolelle, voin raidetta pitkin nähdä sen ikävän paikan, josta tirehtööri oli puhunut. Metsä vasemalla oli ilmitulessa, mutta tiesin olevan pienen aukean paikan tulen ja puuvastaston välillä lähellä raidetta.

Aijoin juuri antaa junaan merkin, että kulkisivat varovasti yli — s. o. että itse olisin päässyt ylös, — kun samassa kuulin voimakkaan jymäyksen oikealta puoleltani, juuri samasta pensasmetsästä. Katsahdin sinne vielä kerran ja näin mahtavan tulipatsaan kohoavan ilmaan samalta paikalta, josta jymäys kuului.

Silloin ryntäsin takaisin sillalle ja heilautin lyhtyä kolme kertaa. Kone vastasi kolmasti viheltämällä ja tirehtööri laski täydellä höyryllä.

Jäin paikalleni tuijottaen junaa, kun se kiiti ohitseni täyteen ahdeettuna kirkuvia ja nyyhkiviä ihmisiä. Jälestäpäin satuin kuulemaan, että junassa oli ollut mukana eräs maallikkosaarnaaja, joka oli kiihottanut ihmisiä niin, että nämä

oltuaan ennen aivan tyyniä, nyt tulivat kuin hulluiksi. Sillä aikaa paloivat latialaudat heidän jalkojensa alla ja tulikielet liekehtivät sisään kuumuuden särkemistä akkunanruuduista.

Luonnollisesti minä huusin minkä jaksoin tirehtöörille hänen ajaessa ohitse, ilmoittaakseni vaarasta etempänä. Hän kumartui ulos veturista ja näki sen itse. Vanha 42 taisi kulkea 70 englannin peninkulmaa tunnissa. Vielä kymmenen sekuntia olisi muuttanut sen poroksi ja ihmiset tuhkaläjiksi.

Nyt voitte arvata, että minun oli jouduttava tuolle suolle, jossa olisi se lähde. Ei liene mies koskaan enempi hämmästynyt kuin minä sen löydettyäni.

Luonnollisesti oli minulla niin paljon ymmärrystä jälellä, että kuljin sitä suuntaa, missä savu oli tiheimpänä ja siellä oli pieni puro, jota en koskaan ennen ollut huomannut. Se tuli juuri siitä suosta, josta ennen olin puhunut tirehtöörille. Vaikka olen nähnyt sen jälkeinpäin ja vaikka on ihmisiä, jotka ovat tunteneet sen koko elämänsä, on minun sangen vaikea uskoa, ett'ei sitä oltu luotu minua varten. Ristin sen siis «Sallimuksen puroksi».

Sain sitten 500 dollariani. Olen kuullut että tirehtööri Murray hiipi pois veturista, kun olivat tulleet tuolle järvelle ja jätti Tommin niiden ihmisten ylistettäväksi, jotka hän oli pelastanut. Sillä ei hänen nimensä tullut lehtiin ja siksi on mr. Longstaff hänestä niin huolissaan.«

Karhuja ajamassa.

Kirj. GERARD FERRAND.

karhuja pyydetessä käytetään Norjassa usein n. k. «ajo»-tapaa ja sattuupa niissä usein hyvinkin jännittäviä kohtauksia. Metsästäessä asettuu määrätty luku miehiä seisomaan noin 150 tahi 200 kynnärän päähän toisistaan paikoille, joiden ohitse hätyytettyjen otusten luullaan kulkevan, sillä aikaa kun toinen joukko metsästäjiä, paimenkoirat mukanaan, ajomiesten seurassa kuleksivat metsässä, ampuakseen, jos onni on suotuisa, ja estääkseen otuksia pääsemästä pois kierroksesta. Tuommoisissa karhunojoissa melutaan huutamalla ja käsiä paukuttamalla minkä vaan jaksetaan, että saataisiin otukset ajetuiksi eteenpäin. Koska itse tavallisesti metsästin yksinäni, satuin pitkänä oloikanani Skandinaavian metsissä harvemmin ottamaan osaa näihin metsästyksiin. Mieluummin kuleksin yksin salojen syvässä hiljaisuudessa, seuranani ainoastaan luotettava karhukoirani ja kokenut metsästäjä kuin suuressa ihmisjoukossa,

tottelemattomien paimenkoirien kera. Mutta se metsästysretki, johon otin osaa ja josta nyt aion kertoa, oli sekä huvittava että jännittävä. Se tapahtui eräässä sydänmaan metsäseudussa posjois-Norjassa, jossa minä jonkun aikaa olin ajelut takaa karhuja ja hirviä.

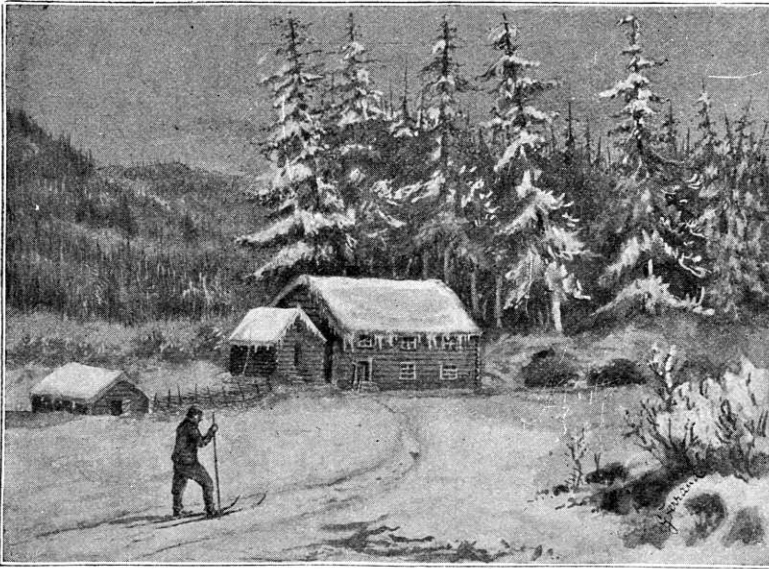
Gerard Ferrand.

Koleana sunnuntai-aamuna lokakuun lopulla tuli nuori talonpoika asuntooni jo ennen auringon nousua ja kertoi minulle, että ne neljä karhua, joita minä pari päivää turhaan olin takaa-ajanut, oli yksi naapureistani kiertänyt ja joukko seudun miehiä aikoi ne ampua. Mielelläni suostuin hänen pyyntöönsä yhtyä heihin ja oman seuralaiseni kanssa saavuin määräpaikalle klo 1/10. Tapahtu siellä noin 20 miestä ja tusinan verran pai-

menkoiria. Hetken neuvoteltua lähetettiin puolet miehistä alottamaan ajoa korkealta, metsäiseltä kukkulalta, jäätyneen lammin vastakkaiselta rannalta. Siellä olivat karhut talviasuntoa. Jällelle jääneet asettuivat järven ja kukkulan välille. Minä ja toverini kiipesimme

jyrkälle kalliolle, joka oli hiukan ylempänä ympäröivää metsää ja asetuimme sinne. Lunta oli metsässä paljonkin, ja kun alkoi aikataavalla pakastella, ei ollut hyvinkään hauskaa pysytellä hiljaa yhdessä kohdin. Monta kertaa harmitti minua, ett'en ollut seurannut ajomiehiä ylös kukkulalle.

Hetken odotettuaamme toi talvinen tuuli korviimme etäisen koiran haukun, jota seurasi usea pyssynlaukaus ja kaikkeen yhdistyi karhujen tuttu mörinä.

Nuori talonpoika tuli luokseni.

Yht'äkkiä näemme otusten tulla juhnutavan alaspäin, polkien rikki kaikki kuivat oksat, jotka eteen sattuivat, tuprutellen lunta ja oksia joka taholle. Vihdoin tulevat ne aukeammalle paikalle, nyt tulevat nuo neljä mustaa otsoa lähemmä. Ne näyttävät suuntaavan askeleensa miestä kohti, joka seisoo pensaikossa noin 350 kyynärää meidän alapuolellamme. Ensimmäinen ajatukseni oli rynnätä nopeaan alas kallioista rinnettä ja yhtyä häneen, sillä tiesinpä miehelle osuvan kovan eteen, jos hän

olisi niin hullu, että vanhanaikaisella, yksipiippuisella haulikollaan ampuisi jotain lähestyvistä karhuista. Mutta koska ei ole lupa jättää paikkaansa tämmöissä tilaisuuksissa, päätin pysytellä kylmässä asemassani ja katsella kiikarini läpi karhujen kulkua. Mahtavat otsot seurasivat toisiaan suorassa linjassa. Yksi karhuista johti kulkuetta, sitä seurasivat kaksi pienempää ja neljäs muodosti jälkijoukkion. Käänsin kiikarini tuota etäistä olentoa kohti, joka surku-

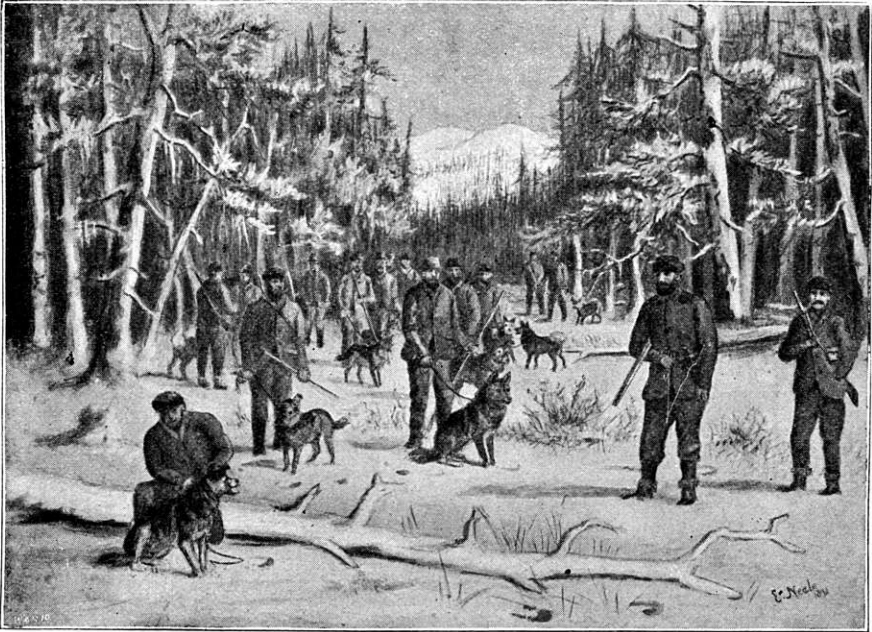
teltavassa yksinäisyydessään kömpi lumisen kannon viereen ja seurasin tarkkaan hänen liikkeitään. Koko ajan oli kiihkeä toivoni olla hänen sijallaan, mukani oma kaksipiippuinen «expressini», valmiina laukaisemaan latinkini näitä neljää karhua kohti.

Sieltä paikaltani tarkasti seuratessani miestä, näytti hän epäilevän, katselevan nopeasti joka taholle, luultavasti

epävarmana, miten menetellä tulevassa tukalassa asemassaan. Yht'äkkiä hän nousee, nakkaa vanhan kiväärinsä lumeen, ja heitettyään ensin pikaisen katseen yli olkansa, alkaa paljon nopeammin kuin olisin uskonut kiiruhtaa lähimmäistä puuta kohti, vanhaa kuivunutta petäjää, joka oli jonkun matkan päässä. Koirat olivat aivan jälkimmäisen karhun kintereillä, haukkuen ja hyppien pahankurisesti sen sivulla, varoen tarkasti joutumasta edelle. Johtajakarhu, jota luulimme noiden kahden

pienemmän emäksi, huomasi nyt pelästyneen miehen ja jatkoi hurjaa juoksuun poikki lumisen kankaan. Se käsitti vaistomaisesti omituisen asemansa, sillä heristellessään korviaan ja ravistellen päätään molemmin puolin, alkoi se yht'äkkiä takaa-ajon katsoen nähtävästi pakenevan yhdeksi niistä, jotka laukaisivat kukkulalta. Se vaan lisäsi vauhtiaan, raivostuneena möristen. Yhä jännittävämmäksi kävi takaa-ajo ja huo-

kovan lumen. Hänen takanaan, enintään 90 kyynärän päässä oli raivostunut naaraskarhu, joka sekin murtausi lumen halki. Välimatka lyheni vähitellen. Naaraskarhu oli äkkiä hätyytetty makuuksestaan ja vielä laukauksilla ärsytetty. Se oli ehkä haavoitettu ja siis vastustaja, jonka kanssa ei ollut leikkiminen. Sitä seurasivat nuoremmat ja näiden takana isoin karhu, koosta päättäen luultavasti vanha koiras. Mies, karhut ja koirat

Minä tapasin siellä parikymmentä miestä kokoontuneena.

masin minä kohta, että vastoin tahtoani olin pakotettu toimetonna katselemaan, mikä kohtalo tulisi miehen osaksi, joka tuossa alhaalla juoksi henkensä edestä.

Sallittakoon minun kuvata ympäristöä ja niitä mahdollisuuksia, joita siinä oli tarjona. Tuolla allani parin sadan jalan syvyydessä ja 300 tahi 400 jalan päässä näkyi pitkä, hoikka mies, joka kuumeentapaisesti koetti pyrkiä eteenpäin läpi 9 tai 10 tuuman paksuisen

olivat yhdessä jonossa, muodostaen osan maisemasta.

Epäilemättä ei minulla ollut muuta tehtävää kuin odottaa tapausten kehitystä, koska oli sula mahdollisuus kiivetä alas äkkijyrkkää vuorenrintettä siltä paikalta jonne olimme asettuneet ja ehtiä miesparan avuksi.

Sitäpaitsi aivan allani, vuoren rinteiden sivulla oli hirvipolku, jonne toivoin, jos miehen onnistuisi paeta, karhujen suuntaavan pakonsa, kiivetäkseen ja

paetakseen metsiin, ja silloin olisin tilaisuudessa ampumaan jonkun hyvän laukauksen. Nämä ajatukset, joiden kirjoittamiseen tarvitsen niin paljon aikaa, risteilivät salaman nopeudella aivoissani, sillävälin kuin minä kiikari kädessä kiihkeästi seurasin tuon jännittävän näytelmän jokaista yksityiskohtaa, joka nopeaan esitettiin edessäni.

Yhä lähemmäksi tuli takaa-ajava karhu. Mutta yhä näytti vanha petäjä, jota kohti meidän luulomme mu-

leeksi miehen olevan hengenvaarassa. Kuvailin sitten tietysti tuota mahdollisuutta, että kaikki nuo neljä karhua tulisivat kulkemaan ylös rinnettä, pitkin tuota ennen mainitsemaani hirvipolkua ja siten kulkisivat ohitsemme. Kankaalla ei näkynyt ainoatakaan ihmistä pakenevan miehen läheisyydessä. Näytti siltä, kuin olisimme seuralaiseni kanssa olleet ainoat, joilla oli aavistusta jännittävästä takaa-ajosta. Seuraava mies oli sijoitettu jotenkin kauvaksi ja otaksuin hä-

Karhu oli aivan hänen kintereillään.

kaan mies suuntasi pakonsa, olevan yhtä kaukana hänestä. Sekä takaa-ajan että pakenevan vauhti näytti olevan yhtä hidasta, johon oli syynä syvä kiinteä lumi. Seuralaiseni kiihkeästi viittaellen kehoitti minua laukaisemaan molemmat piippuni ja siten karkoittamaan pedon. Lieneekö ollut syynä vastustamaton uteliaisuuteni näkemään, mikä lopuksi tulisi, taiko se, ett'en tahtonut pilata urheilua, kun vastasin jyrkästi kieltäen. Minun täytynee myöntää, että sinä hetkenä tuskin tulin ajatel-

nen seisovan sakeassa metsikössä kaukana meistä.

Koko tuona takaa-ajon aikana en hellittänyt kiikaria silmiltäni. Tarkastin ja huomasin pienimmätkin yksityis-seikat.

«Jumalan tähden, kylläpä juoksee!» huomautti toverini, tarkkaan seuratesaan pakenevaa. «Pelkäänpä karhun voittavan kilpajuoksussa ja antavan läimäyksen kämmenellään, ennenkun mies ehtii kiivetä puuhun!»

Me vaan innostuimme ja kiihdyimme,

näytti siltä että mies juoksi nyt todella henkensä edestä ja kuivunut puu näytti olevan ainoa pelastuksen toivo. Nyt oli hän vaan 10 kyynärän päässä karhusta, joka huomattavasti läheni. Silloin aloimme seuralaiseni kanssa huutaa ja hoiottaa, minkä vaan voimme, mutta karhu ei näyttänyt huomaavan meitä. Tiesin olevan hyödytöntä ampua juoksevaa karhua tämmöisen matkan päästä ja tiesin sitäpaitsi toisia miehiä sijoittuneen jonnekin ampumalinjalle, vaikka en voi-

kuluttua on se pakenevan luona ja puuhun on vielä pari kyynärää. Ei epäilystäkään, ett'ei karhu voittaisi. Seuraavassa silmänräpäyksessä sattui sen etujalka miehen oikeaan olkapäähän, niin että mies kaatui suinpäin lumi-hankeen.

Tässä silmänräpäyksessä, juuri kuin karhu aikoo ryhtyä saaliiseensa ja minä pelkäsin kaiken pian olevan lopussa, pamahti toinen laukaus puitten takaa sieltä alhalta, jota seurasi miesten äänek-

Karhu nousi äkkiä takajaloilleen.

nut heitä nähdä. [Senvuoksi en tohtinut ampua pyssyllä, joka kantoi niinkin kauvaksi kuin minun. Toivoen koko sydämmestäni voivani auttaa miestä, mutta tuntien sen mahdottomaksi, ei ollut muuta neuvoa, kuin odottaa ratkaisua.

Samassa näkyi savupilvi sakeasta viidakosta oikealta puolen pakenevaa miestä. Sitä seurasi kova laukaus, joka kaikui laajalta ympäri metsän. Naaras-karhu ei väisty tuumaakaan suunnastaan, se näyttää varmasti päättäneen tehdä lopun miehestä. Silmänräpäyksen

käät huudot ja pahasti haavoitetun naaras-karhun möyrinä. Mies oli pelastettu! Siinä yksi tuommoinen sattuma, josta niin usein luetaan, vaan joita harvoin nähdään. Naaras-karhu vierittelihe muuttaman minuutin ajan vimmatusti ympäri, kohousi sitten nopeasti takajaloille, heilutti etujalkojaan ja kaatui vihdoin lumessa makaavan miehen päälle, purren hurjasti haavaa toisessa sivussa. Pelkäsin sen purevan miestä päähän, mutta onneksi makasi mies pää syvälle painautuneena lumen sisään ja pysyt-

He ajelivat vuorottain toisiaan.

täytyi aivan liikkumatonna. Vielä jonkun sekunnin kuluttua pamahti toisia laukauksia metsästä. Kolme miestä näkyi metsän reunassa, kädessä takaa-ladattavat remingtoni-pyssyt ja pian heitti naaraskarhu henkensä.

Naaraskarhu se oli, aivan niinkuin olimme arvelleet, mahtava, peloittavan näköinen otso, arvelen olleen noin 15 tai 16 vuoden vanhan. Miesten laukaukset ja huudot ajoivat jällelle jääneet mesikämmenet takaisin sitä suuntaa kohden, jossa minä olin. Niitä seurasi aivan kintereillä koirat, jotka koko ajan olivat olleet väsymättömiä. Minä ryntäsin alas, pitkin rinteen toista sivua, toivossa että kohtaisin jonkun noista kolmesta ahtaalla hirvipo-

lulla, mutta ne murtautuivat kierroksen läpi ja kiiruhtivat yhtäsuuntaisesti meidän etujoukkomme kanssa jäätyneelle lammille. Jäällä ei ollut vähäkään lunta ja oli se senvuoksi peilikirkasta ja niin liukasta kuin vaan semmoinen jää voi olla. Mitä hullunkurisia kohtauksia näki jäällä, jossa eivät karhut eivätkä koirat tahtoneet saada varmaa jalansijaa, kuin ne vuorotellen ajoivat toisiaan takaa ja kaatuivat selälleen kaikki neljä jalkaa ilmaa päristellen.

Tätä huvitusta kesti siksi, kunnes kaikki pääsivät yli järven ja minä nauroin niin, että kyyneleet valuivat silmistä, kun tarkastin niitä kiihkarini läpi. Oli siinä näky, jota en vähällä unohda. Muutamat mie-

Mies jota karhu ajeli.

UUSIA SEURANÄYTELMIÄ.

WERNER SÖDERSTRÖM'in kustannuksella ovat ilmestyneet seuraavat Uusmaalaisen edistysseurojen toimitukset:

MAILA TALVIO, Suomesta pois.

Näytelmä kahdessa näytöksessä. 60 p.

»Onnittelemme tekijää tämän uuden näytelmän luomisesta ja kehoitamme yhdistyksiä sekä kaupungissa että maaseudulla ottamaan tämän kappaleen ohjelmistoonsa, sillä tällainen näytelmä jos mikään onnistuu seuranäytelmänä ja herättää katsojaan isänmaallista tunnetta.»

SANTERI ALKIO, Syteen taikka saveen.

Yksinäytöksinen huvinäytelmä. 85 p.

Valvoja: »Viime aikoina ilmestyneistä huvinäytelmistä on tämä mielestäni paraimpia.»

WIHTORI PELTONEN, Salon lapsia.

Yksinäytöksinen laulukuvaelma. 50 p.

»Tämä on enemmän leikki kuin näytelmä, mutta sellaisenaakin tuore, raitis ja suloinen »pätkä». Oikeata salomaan tuoksua. Toivotaan että tekijä kirjoittaisi enemmän samaan tyyliin.»

HEIKKI SOISALO, Juhannus-aattona.

Laulunsekainen näytelmä yhdessä näytöksessä. 65 p.

LARIN KYÖSTI, Juhannustulilla.

Laulunsekainen kansanpila. 75 p.

Päivälehti: »Sillä tulee olemaan sama viehätysvoima kuin näytelmällä »Saimaan rannallakin» on, joka myöskin tuoreudellaan aina miellyttää. Kansallista tuoreutta ja Larin Kyöstin mehevää sukkeluutta sisältää kappale runsaassa määrin, jonka vuoksi tekijä voipi olla tyytyväinen tähän näytelmä-esikoiseensa.»

VÄIKKÖ VUOKKO

Korvenkylän nuoris.

85 p.

Näytelmä kahdessa näytöksessä.

☛ Saanut Edistysseurojen palkinnon! ☛

„TODELLISUUS ON
USEIN IHMEELLISEMPI
KUIN TARU”

20 vihko.

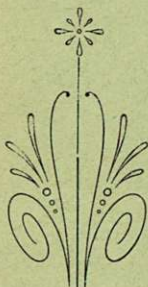
35 p:iä.

AVARASSA MAAILMASSA

MATKUSTUKSIA JA
SEIKKAILUJA
VIERAISSA MAISSA

PORVOOSSA
WERNER SÖDERSTRÖM

o o AVARASSA MAAIL-
MASSA ILMESTYY NOIN
20:SSA RUNSAASTI KUVI-
TETUSSA VIHKOSSA JA
MAKSAA VIHKO AINOAS-
TAAAN 35 PENNIÄ. o o o o

Teoksen loppu

EE

1912 OS

LIBRARY
UNIVERSITY OF TORONTO

AVARA

MAAILMAM

MAAILMAM
AVARA
MAAILMAM

MAAILMAM
AVARA

histä, joilla oli takaaladattavat pyssyt, laukaisivat useita laukauksia etempää ja tuhlasivat joukon ruutia pakenevien eläimien jälkeen. Kuulat vinkuivat ja paukkuivat pitkin lammin jäistä pintaa. Ne sattuivat puihin toisella rannalla,

osumatta karhuihin, enkä minäkään saanut tilaisuutta ampua.

Mies, jonka karhu oli kaatanut, oli saanut pahan haavan oikeaan olkapäähänsä, mutta ei ollut kuitenkaan tullut luun vikaa, jotenka hän toipui pian.

Suolakaupunki

Kirj. JAMES WALTER SMITH.

Ruuluisi ainakin kolme viikkoa, ennenkuin ennättäisi tarkastaa joka kohdan tässä kummallisessa kaupungissa. Sen sopukoissa on aherrettu vuosisatoja ja edesmenneitten sukupolvien työ on jäänyt perinnöksi jälkimaailmalle. Siellä on ajohe-

Moni ottaa tuskin uskoakseen, että sellaista ollenkaan on olemassa. Mutta kaikille hidasuskoisille antaisimme me sellaisen neuvon, että luotuaan silmäyksen tämän kertomuksen valokuviiin matkustaisivat Wieliczkaan, joka on pieni kylä Itävallan Puolassa, 6 englannin peninkulman päässä Krakausta ja gali-

zialaisen suolateollisuuden keskipiste. Sikäläiset suolakai-vokset ovat raha-asiaain ministerin välittömän valvonnan alaisina ja hän se myös on antanut luvan näitten valokuvain ottamiseen — ensimmäiset valokuvat, jotka sieltä milloinkaan ovat julkisuuteen joutu-

Wieliczkan konttoorihuoneusto.

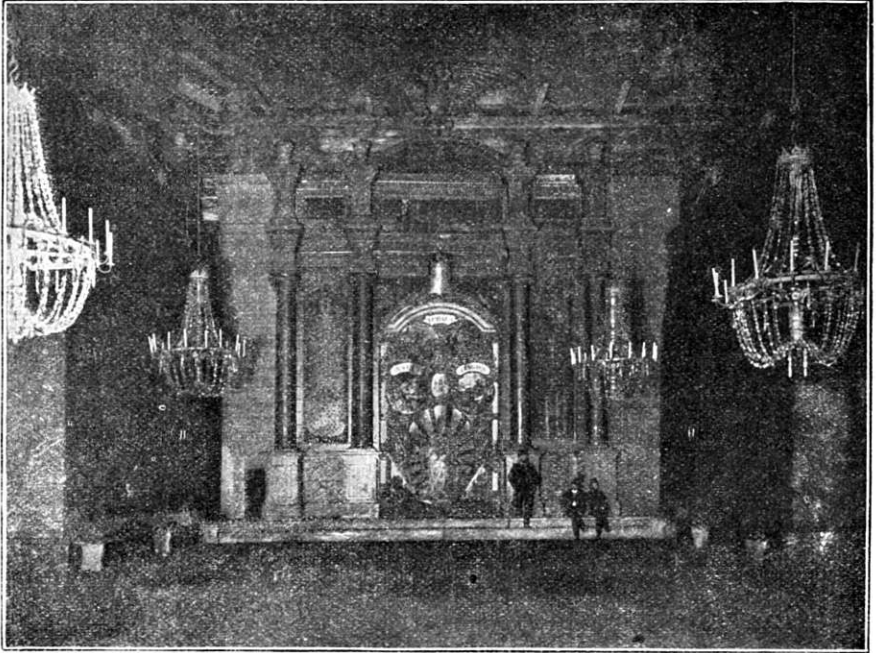
vosia, jotka eivät ikänään ole nähneet päivän valoa, sillä ne ovat siellä varso-
tut ja sinne ne ovat kuolleet ja kuopatu-
t. Siellä on pimeää ja kuolon hiljaista,
ei kuule muuta kuin oman äänensä kaiun
sen autoilla, mutkikkailla katusolukoilla,
eikä näe muuta valoa kuin sen, joka ka-
jastaa oppaan soihdusta tuon ihmeellisen
kaupungin jyihän loistaville katuvierille.
Se on kaupunki, joka on kokonaan lou-
hittu maanalaiseen suolakerrokseen.

Lähes tuhat vuotta ovat työ-
miesten ovelat kädet louhineet suolaa
Wieliczkan kaivoksissa ja saaneet siellä
vihdoin aikaan oikean todellisen, ihanan
kaupungin. He ovat louhineet sinne
maansisustaan tanssisaleja, kirkkoja, alt-
tareita, kuvapatsaita, ravintoloita, rauta-
teitä, porraskäytäviä, pylväitä ja valta-
istuimia, ja kaikkien niitten suuren-
moisuus on herättänyt koko maailman
ihailun.

Kaivos-
ten perustus-
vuosi menee
ajassa taak-
sepäin ai-
na vuoteen
1044, ja niit-
ten nykyi-
nen pituus
on 4½ kilo-
metriä.

Yläpuolella,
maan pin-
nalla, on suu-
ri harmaa
rakennus,
jossa kaivos-
ten hallinto
ja johto si-
jaitsee. Suu-
rimpana ih-

meellisyytenä siinä on kokoelma lakkeja
ja univormuja, joita kaikki kaivoksessa
käyneet ruhtinaalliset henkilöt ovat sinne

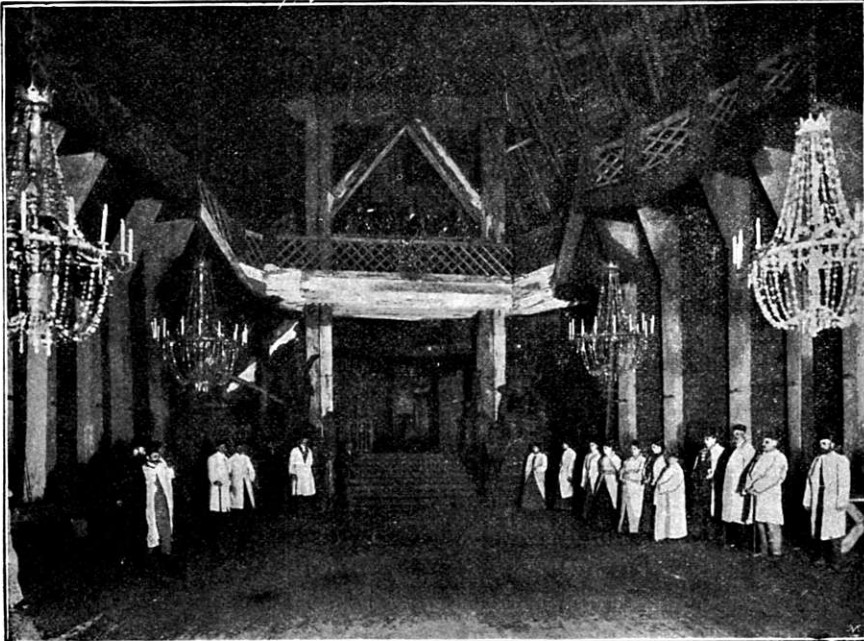

Letow-juhlasali.

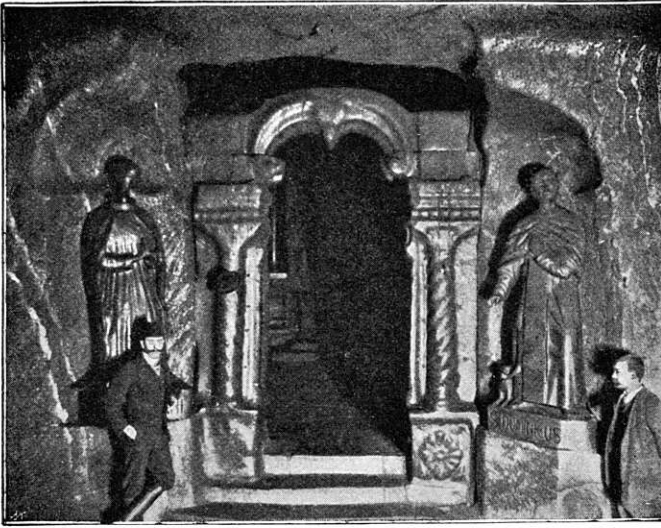
muistoksi jättäneet. Niissä on kaikissa
päivänmäärä ja omistajan nimi. Ennen
muinoin laskeuttiin kaivoksiin hevosten

kiertämällä
hissikoneel-
la, mutta ny-
kyään on
käytännössä
hydraulinen
hissi. Jotkut
matkustajat
laskeutuvat
sinne kuiten-
kin mielui-
min suolaki-
veen haka-
tuita portai-
ta pitkin.

Pilkkoi-
sen pimeässä
ja omain as-
keltensa kai-
kua säikky-
en tulee kat-

Toinen kohta Letow-salista.

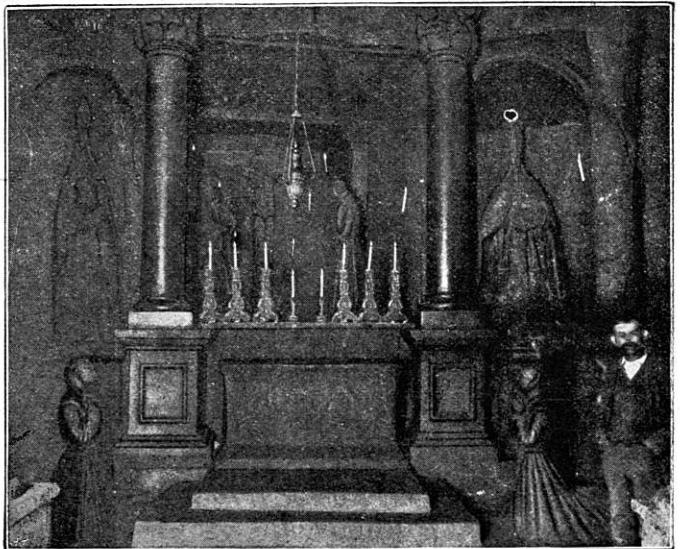
Eteinen S:t Antoniuksen kappelissa.

selija ensin muutamiin tilaviin huoneihin, jotka kaivosmiehet ovat louhineet suolakiveen mestarillisten piirustusten mukaan. Hän melkein eksyy avaraan Letowin juhlasaliin, jonka rikkaista seinäkoristuksista, valaistuista parvekkeista, jyhkeistä pylväistä ja loistavista kattolampuista juhliiva yleisö todellakin erityisesti nauttii. Salin perusti v. 1750 silloinen kaivosten ylijohdaja Letowski ja siitä alkaen ovat seinät nähneet monta mahtavaa vierasjoukkoa. Ruhtinaat ja maailman rikkaat ovat siellä käyneet huvitteleimassa. Salin toista päätä kaunistaa jättiläismäinen Itävallan kotka, toisessa päässä on eräässä seinän syvennyksessä valtaistuin, joka kimaltelee viheriäisistä ja punaisista kristalleista. Se on keisarin istuin, kun hän sattuu käymään kaivoksissa. Tämä sali on 216 jalkaa maanpinnan alla ja on ylin kaivoksen seitsemästä kerroksesta.

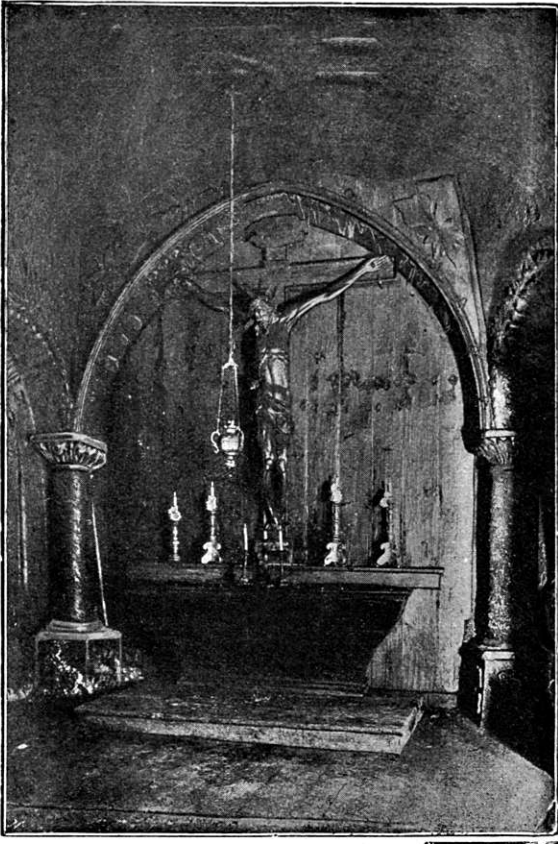
Kolme niistä on aina avoinna matkailijoille, koska niissä juuri ovat ihmeellisimmät nähtävät. Niiden nimet ovat Bono, Keisari Frans ja Arkkiherttua Albrecht.

Ilosta ja loistosta on ainoastaan yksi askel hartauteen ja rukoukseen. Heti erään pääkäytävän sivussa on tunnettu S:t Antoniuksen kappeli, joka siitä saakka kun se louhittiin, v. 1698, on ollut tuhansien uskovaisten käyntipaikkana. Kappelin eteinen niinkuin itse kappelikin ovat nähtävinä tällä sivulla. Edellinen on erit-

täin sopusuhtainen holvikäytävä veistokuvineen kahdenpuolen, sisustaa taas kaunistaa alttari, jonka taustalla on polvistuva munkki kummallakin puolella. Kappelin sivuseinillä on useita pienempiä alttareita ja pyhäinkuvia. Useita kertoja vuosittain pitävät piirikunnan papit jumalanpalveluksia tässä kappelissa sekä itse pyhän Antoniuksen että niitten

S:t Antoniuksen kappeli sisäpuolelta.

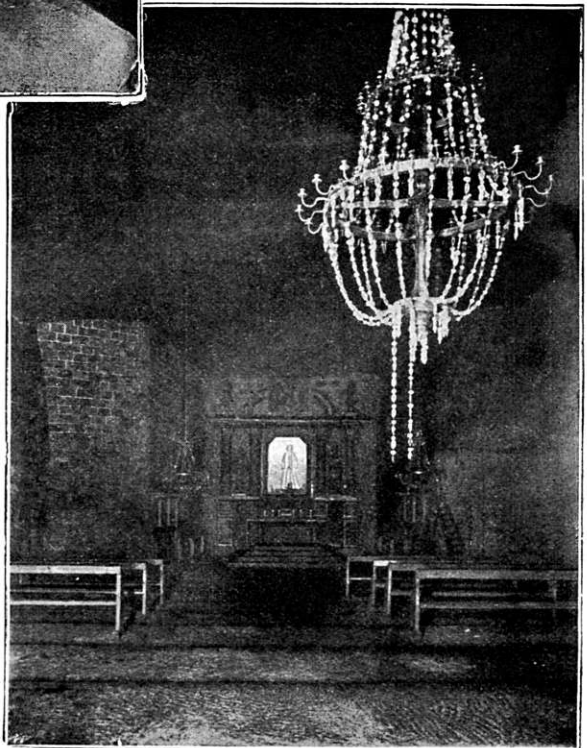
Suolakiveen hakattu Kristuskuva.

pontevain kaivosmiesten muistoksi, jotka kokonaan omin käsin ja ilman vierasta apua olivat kapelinsa suolakiveen murtaneet.

3:na päivänä heinäkuuta pidetään joka vuosi tavallista juhlallisempi messu tässä maanalaisessa kirkossa. Papit laskeutuvat juhlapuvuissa alas ja heitä seuraa suuri joukko uskovaista kansaa, jota on tullut sinne penikulmain päästä. Heidän jälessään seuraa aina joukko uteliaita katsojia, joita tänä päivänä säännömukaisesti keräytyy kaivoksille. Pappien messu ja laulajien sävelet kaikuvat juhlallisesti ja suolakiviiset pyhimysten kuvat katselevat äänettömällä laupeudella polvis-

tuvaan kansaa. Messun jälestä kateetaan aamiaispöytä, jota varten ruokavaroja on laskettu kaivokseen jo edellisenä päivänä. Juuri tänä päivänä pitäisi jokaisen saapua sinne, joka tahtoo katsella kaivosta. Messu on loistava. Se ei tosin ole sen vertainen komeudessa, joka siellä pidetään 19 p. elokuuta, rakastetun keisarin Frans Joosepin syntymäpäivänä, mutta siinä on enemmän harrasta tunnelmaa. Tuskin voi missään kuulla sen tuntehikkaampaa ja sointuvampaa soittoa kuin se, joka täällä pehmosesti vyöryy suolakaupungin mutkikkaita käytäviä pitkin.

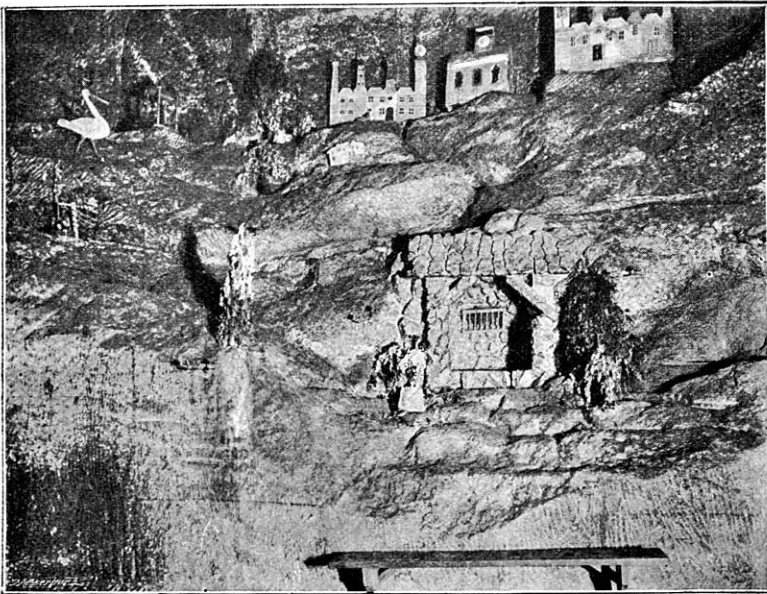
Ei ole ollenkaan ihmeteltävää, että muinaisen ajan uskonnolliset tunteet ovat puhjenneet näkyvään

Altteri ja kattolamppu keisarinnan kappelissa.

muotoon niissä komeroissa ja käytävissä, joita täällä kuljemme. Heti S:t Antoniuksen kappelin vieressä valaisee oppaamme soihtu suolakiveen hakattua Kristuskuvaa. Taas vähän matkan päässä kohtaamme rukoilevia pyhäinkuvia ja muutamia pienempiä huoneita, jotka ovat saaneet nimensä tunnetuimpain marttyyrien mukaan. Keisarinna kappelissa, joka on harvinaisella taidolla muovaeltu, on eräällä seinällä korkokuva Betlehemistä. Kerrotaan, että tämän

Mainitsemme tässä ohimennen, että kaivoksen valaistuksesta pitävät huolta viranomaiset ja kantavat siellä käyviltä katsojilta siitä maksun, joka kunakin päivänä riippuu katselijain lukumäärästä. Upein valaistus, kun kaivoksen kaikki tuhannet sähkölamput sytytetään, nousee 20 hengeltä 125 markkaan ja kohoaa sitten kultakin 30 eli 40 henkilöltä 25 markkaa. Mutta silloin loistaakin koko kaivos niinkuin lumottu taikalinna.

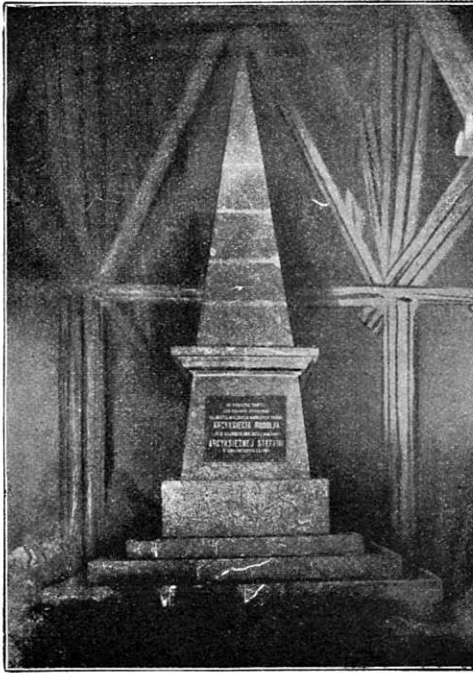
Korkokuva Betlehemistä, hakattu suolakiveen.

kuvan hakkaamiseen olisi yhdeltä mieheltä mennyt monen kuukauden uuras työ, mutta niinpä onkin se nykyään hausimpia nähtäviä koko kaivoksessa. Kun käännämme katseemme kattoon, kohtaamme siellä loistavan kruunun, ja meidän täytyy ihmetellä, kuinka niin hento työ ja niin monet riippuvat suolaketjut ovat voineet niin pitkiä aikoja särkymättä kestää ajan hammasta. Kun tähän kruunuun sytytetään tuli, silloin on sen loisto kerrassaan verraton.

Ensimmäisestä kerroksesta toiseen laskeudutaan pitkiä suolaportaita myöden. Ihmeellinen näky hämmästyttää heti näitten portaitten juurella katselijaa. Siinä aukeaa hänen eteensä jättiläissali «Michalowice» — pöyristyttävän suurena, ihmeteltävän jyllänä. Se on 92 jalkaa pitkä, 59 jalkaa leveä ja 118 jalkaa korkea ja se valmistui v. 1761 neljäkymmenvuotisen yhtämittaisen työn jälestä. Tapaturmain välttämiseksi on kattoa asettu kannattamaan puiset pyl-

väät. 300 kynttilää valaisee suuresta kattokruunusta tämän mahtavan huoneen louhaisia seiniä, ja sattuu ko siellä musiikki soittamaan, silloin käy sen kaiku korvia huumaavalla voimalla seinästä seinään ja kohoo aaltomaisesti huimaavan korkeaan kattoon.

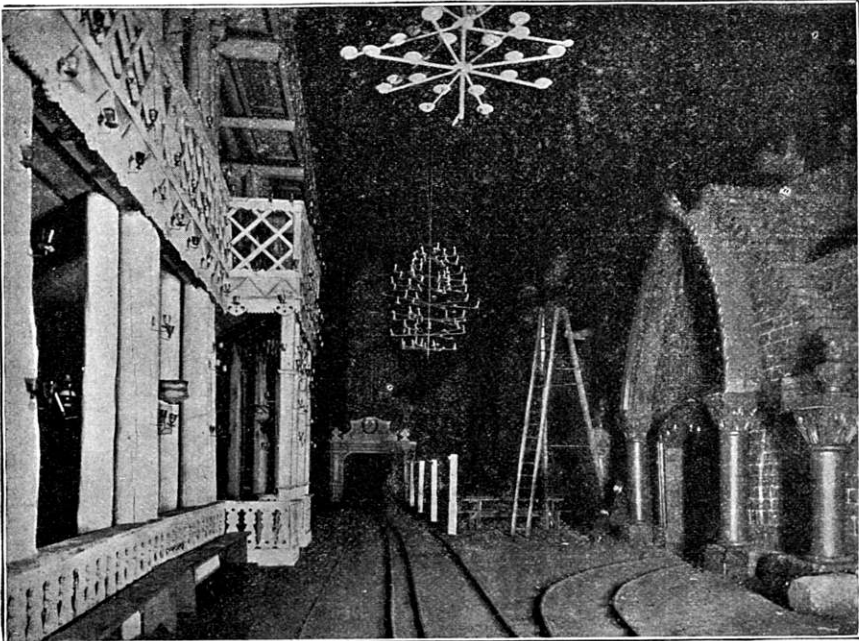
Kun astutaan toista porraskäytävää vielä alemmaksi, tullaan muutamiin pienempiin huoneisiin, jotka ovat erittäin ihania ja joille kullekin on annettu jonkun etevän henkilön nimi. Siitä hiukan sivummalla on pieni silta, jonka korvalla

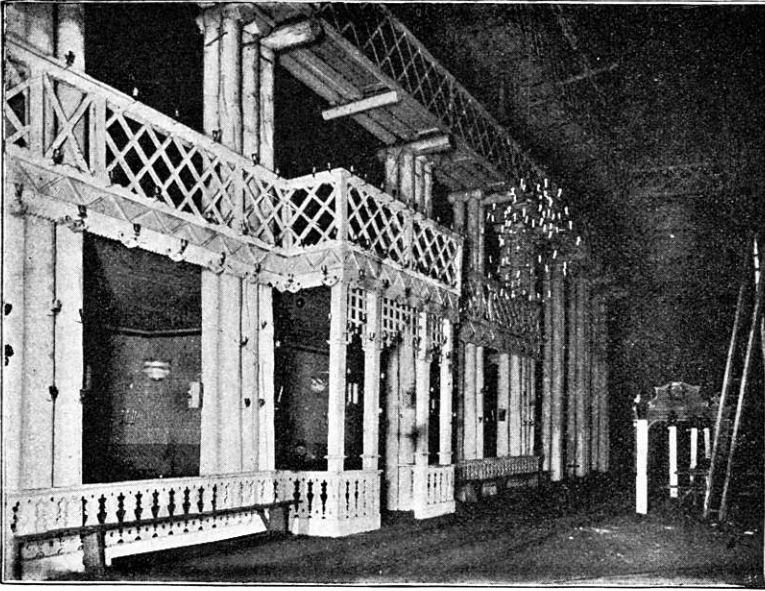
Prinsessa Stefanien ja Prinsssi Rudolfin muistopatsas.

Kolmannessa kerroksessa on rautatienasema ja ravintola, jonka pitkä etu-

kohoo kaksi kaitaista suolapyramiidia ikäänkuin tämän yksinäisen paikan äänettöminä vartijoina. Nämä patsaat pystytettiin v. 1218 keisari Frans I:sen ja hänen puolisonsa Carolinan muistoksi, ja niihin on hakattu muistokirjoituksia, joita sähkölamput joka neljältä taholta valaisevat. Kolmas muistopatsas on saman sillan lähistössä ja se pystytettiin v. 1887 kruununprinsssi Rudolfin ja prinsessa Stefanien käynnin muistoksi.

Rautatienasema.

Toinen kohta rautatienasemasta.

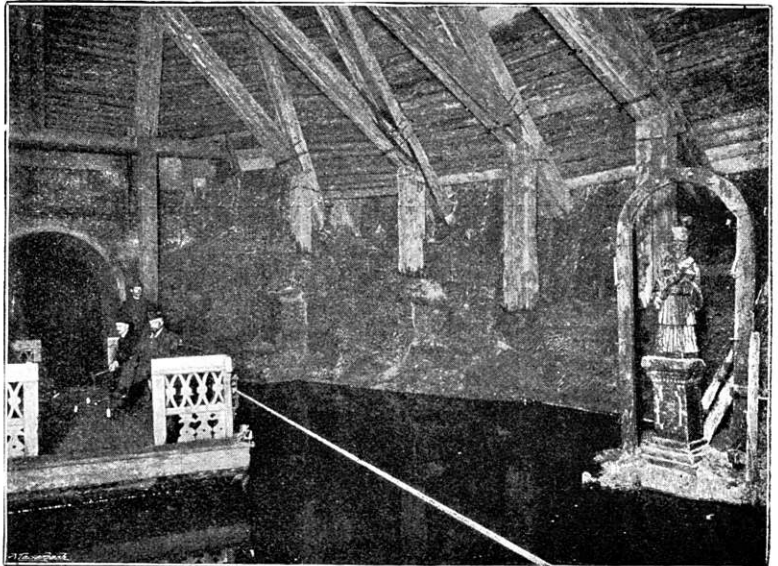
sivu, mahtavat pylvästöt ja parvekkeet viehättävät kulkijaa ja lupaavat runsaita virvokkeita pitkän ja vaivaloisen käynnin jälkeen epätasaisilla suolakäytävillä. Tällä asemalla yhtyvät kaikki kaivoksen rautatiet, joiden yhteenlaskettu pituus tekee 40 kilometriä. Ravintolassa on kaiken kesää mitä herkullisin tarjoilu ja sitä käy siellä nauttimassa tuhannet matkailijat kaikista maista, jotka tulevat katselemaan tämän suolakaiivoksen ihmeitä.

Kesä on ravintolan pitäjälle tuottavin vuodenaika. Viisi kuusi pitkää pöytää on aina täynnä ruokavieraita ja oluenjuojia. Muutammat valtaavan suu-

ret kynttiläkruunut valaisevat sähkölampujen ohessa ravintolaa ja asemaa, joka vilkkaasti liikkuvine kansajoukkoineen, hehkuvine valaistuksineen ja jyrisevine junineen erittäin eloisasti muistuttaa jotakuta suurta rautatien asemaa pimeään yön aikana.

Kaivos on todellakin joka kohdassaan ihmeitä täynnä, mutta suurin kaikista ihmeistä ja katselijaan valtavimmin

vaikuttava on kuitenkin sen pohjassa oleva järvi, joka on 800 jalkaa maanpinnan alla. Vesi tässä järvestä on paksumaa, raskasta ja mustaa, ja kun vene lipuu sen pinnalla, läikkyvät pienet lainheet luolan seiniä vastaan aaveen tapai-

Prinssi Rudolfin luola.

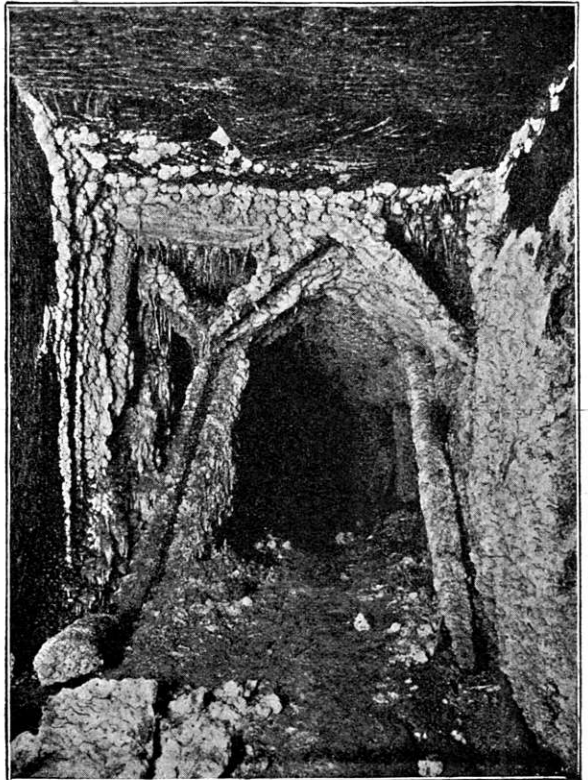

Prinsessa Stefanien luola.

sella äänellä. Kaikki on raskasta ja autiota ympäristössä. Vene on lujatekoinen ja kantaa useita henkilöitä. Stefanien ja Rudolfin luolain läpi vedetään sitä köydestä, jota venemies jalkoineen polkee, samalla kuin hän käsin pitää perää. Kaikkiaan on kaivoksessa 16 järveä, mutta tämä on ainoa, jolle matkailijoita lasketaan, ja matkasen yli edestakaisin kestää noin 15 minuuttia. Kanuunanlaukaus keskellä järveä synnyttää loppumattoman pitkän, vyöryilevän kaiun, ja venemiehen huuto «kaikki kunossa» kumahtaa kuin jättiläisen ääni maan syvyyksistä.

Olemme jo maininneet niistä juhlatilaisuuksista, joita pidetään ruhtinaallisten henkilöitten käydessä kaivoksissa, ja ne eivät ole aivan vähäpätöisiä tapauksia ne. Jo etukäteen tehdään silloin val-

mistuksia soiton ja ilotulituksen varalle. Keisarin saapuessa ovat valmistukset tietysti suurimmat ja silloin peitetään kaikki käytävät, muistopatsaat ja pylväät kukilla ja köynnöksillä. Lattioille sirotellaan moniväristä suolaa ja parvekkeet verhoetaan

Käytävä suolavuoren läpi.

200 tonnin painoinen suolamöhkäle, joka on pudonnut taksain kaivokseen.

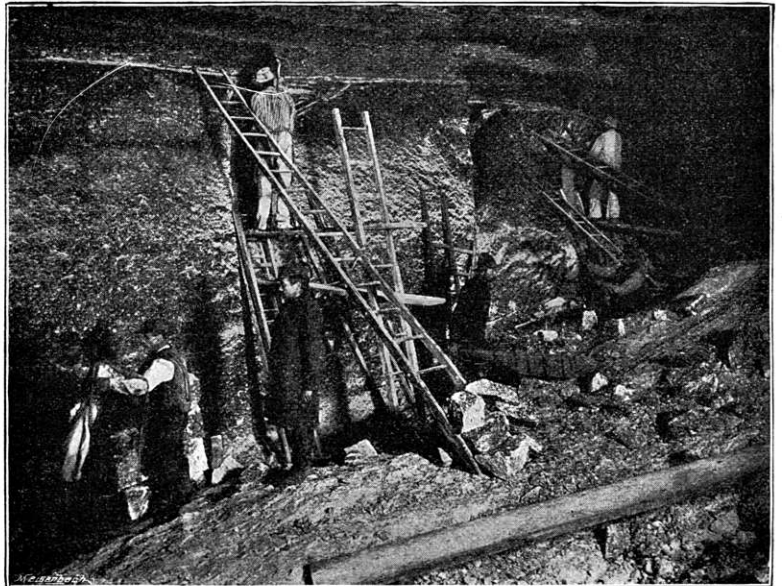
lipuilla. Tavallisesti kutsuu keisari seurueensa tanssiaisiin Letow-saliin, jossa monasti sellaisissa tilaisuuksissa on ollut yht'aikaa 200-miehinen soittokunta soittamassa. Keisari istuu suolaisella valtaistuimellaan hovimiesten ja sotilaitten ympäröimänä, riemu raikuu kaikkialla ja tulisen slaavonilaisen tanssin jyske säestää soittajien säveliä.

Mutta eivät sentään kaikki ruhtinaalliset vierailut ole olleet ilon hetkiä kaivoksessa. Puolan

jako ja kaivoksen joutuminen itävaltalai-esten käsiin tekivät aluksi sen uudet omistajat hyvinkin vihatuiksi, ja silloin laskeutui keisari sinne monasti henkensä kaupalla. Soitettiin siellä kyllä ja pistettiin hyyeksi entiseen tapaansa, mutta pelko asui sydämessä ja silmäin piti olla valppaina. Sotilailta valtaistuimen ympärillä oli käsi miekan kahvassa ja useampi kuin yksi naama pysyi kattolamppujen ka-justuksessa tuskallisen kalpeana.

Mutta kääntykäämme nyt menneitten polvien töistä nykyaikaan. Kaivoksen alimmissa kerroksissa työskentelee nykyään toista tuhatta miestä, jotka 8-tuntisilla työpäivillä vuosittain irrottavat suolaa 65,000 tonnia. He tekevät työtään kärsivällisesti ja jättävät jälkeensä kuniisti hakatuita käytäviä, joita peittää sähkövän valkea pinta. Siten etenevät he alituisen eteenpäin,

tekevät kristallikirkasta jälkeä ja seisattuvat toisinaan yhteen kohti kuukau-

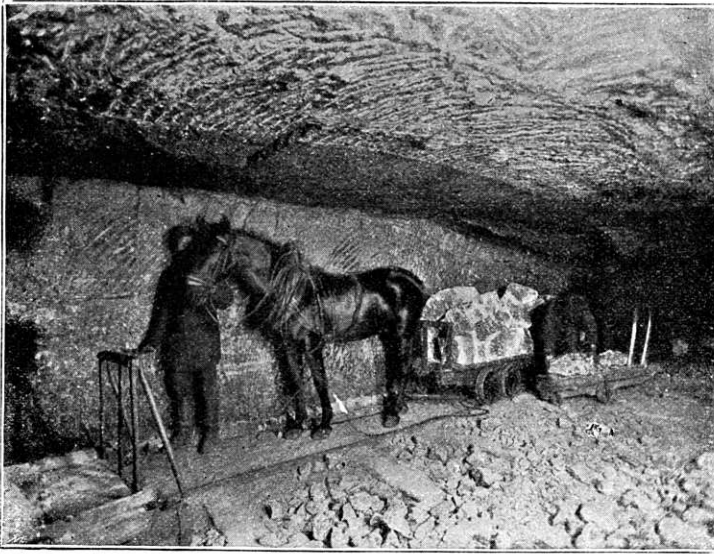
Kaivosmiehiä työssään.

siksi ja vuoksiksikin louhiakseen jonkun uuden salin, jolle he antavat jonkun tunnetun nimen.

Valmiiksi saatuja huoneita käytetään varastopaikkoina, joihin kootaan summattomia määriä suolaa vietäväk-

si rautatietä pitkin kaivoksen keskustaan, mistä se sitten haarautuu yläpuolella olevan maailman kaikkiin kolkkiin.

Joskus on surukin himmentänyt kaivosten historiaa. Siellä on sattunut kaksi hirveää onnettomuutta, toinen v. 1510, jolloin muuan konnamainen työmiehes syytti siellä murhapalon. Silloin paloi ja tukehtui savuun paljon ihmisiä. V. 1644 syytti toinen tulipalo, joka raivosi toista vuotta. Kaikki miehet ja hevoset, joita silloin oli kaivoksessa, tukehtuivat tai syöksyivät hädästä mieltöminä syvyyksiin, ja suuri osa kaupunkiakin meni silloin raunioiksi.

Hevosrautatie kaivoksessa.

tonnin painoinen suolamöhkäle yhteen huoneeseen. Monta muuta pienempää onnettomuutta on siellä sitäpaitse tapahtunut, mutta tätä nykyä ovat ne koko-

naan tuntemattomia asianomaisen kaivoshallinnon suuremman huolellisuuden johdosta. Vartavasten asetettu henkilökunta on hoitamassa hissejä ja pitämässä silmällä, että kaikki työmiehet tulevat kaivoksesta ylös, jonka jälestä hissihuoneet suletaan, niin ett'ei niihin voi päästä kukaan muu paitse se, jolla on avain. Tila ei salli meidän tässä luetella muita varovaisuuskeinoja.

Kaikki työ on summatyötä, ja mo-

Kaivostyömiesten tarkastus.

ni taitava suolan louhija on hankkinut itselleen vankan toimeentulon. He tekevät työtään milloin seisten, milloin maaten, milloin missäkin asennossa aina asianhaarain mukaan, ja usein saattaa heitä nähdä huimaavassa korkeudessa jollakulla ulkonevalla suolakiven kullamalla. Tarkastusmies on aina saapuvilla ja hevoset kulkevat edestakaisin vetäen irtilouhittua ja käsikärryillä kokoon työnnettyä suolaa. Ilma kaivoksessa on kuivaa ja puhdasta ja taudit siellä ovat harvinaisia. Hevoset viihtyvät siellä hyvin ja pysyvät terveinä, ja varsat, jotka ovat siellä syntyneet, heittävät uisakkaa aivan yhtä iloisina kuin heidän valoisammissa seuduissa kasvavat heimolaisensakin.

Illalla on elämä kaivoksen suulla kirjavinta. Matkailijat, jotka ovat väsy-

neitä ja pölyisiä, nousevat hissistä, lyövät pölyä vaatteistaan, kirjoittavat nimensä suureen vieraskirjaan ja poistuvat. Sitten nousee sieltä työmiehiä, jotka alkavat astuskella kotiinsa tinaiset lyhdyt likaisissa käsissään. Ovi suljetaan heidän jälkeensä, hissi laskee alas taas ja tuo kohta uuden panoksen työmiehiä päivänvaloon. Joka mies tarkastetaan — tahdotaan nähdä, olisiko hän piilottanut suolaa vaatteihinsa. Muinoin varastivat työmiehet niin paljon suolaa, että tarkastus kävi välttämättömäksi. Ja vaikka nykyään siveellisyys onkin jo niin paljon kohonnut, ett'ei varkauksia enää tulee kysymykseen, tapahtuu kumminkin tarkastus työväen omasta tahdosta. Tällainen tarkastus on juuri kuvattuna viimeisessä kuvassamme.

WERNER SÖDERSTRÖM'IN kustannuksella on ilmestynyt:

ANDREEN Kartasto.

Suomalainen painos. Sisältää 130 suurta ja 140 pienempää karttaa, tilastollisia ja maantieteellisiä tietoja sekä laajan nimiluettelon aakkosjärjestyksessä.

Kartat ovat neljänestä alkuperäisestä saksalaisesta painoksesta, johon on lisätty Suomen ja Skandinaavian erityiskartat. Hinta 45 mk, sid. 55 mk.

 Kartasto on yli Euroopan tunnettu paraaksi mitä on olemassa. Tarpeellinen teos kirjastoihin, lukusaleihin ja jokaiseen liiketoimistoon.

FEHR, ISAK, Maantieteellisiä kuvauksia maapallon kaikista osista.

Mukailemalla suomentanut F. O. Rapola. Runsaasti kuvilla kaunistettu. Hinta 6 mk. 60 p. Neljässä osassa: I Eurooppa, II Aasia ja Austraalia, III Afrikka, IV Amerikka. — Jatkona ilmestyy Hult-Nordmannin toimittama Kuvauksia luonnosta ja kansanelämästä Suomessa.

(Mikkelin Sanomat.) »Olemme vakuutetut siitä, että tämä teos tulee mitä suurimmassa määrässä lukijalle näyttämään luonnon suuruutta ja rikkautta ja laajentamaan hänen katsantokantaansa. — — Esitystapa on vilkasta ja miellyttävää. Teokselle lisäävät erikoisesti arvoa hyvästi onnistuneet kuvat. — — Toivomme sen leviävän runsaasti varsinaisen kansankin koteihin levittämään hauskuutta takkavalkean ääressä syksyisinä ja talvisina iltapuhteina. — — Mistään kansankirjastosta ei teos saa luonnollisesti puuttua.»

Maapallon ympäri.

Kuvateos, esittävä näköaloja maailman kauneimmista seudivista ja maisemista, loistorakennuksista, kirkoista, linnoista, kaupungeista ja muista merkillisistä paikoista. Hinta 16 mk. 40 p., koruk. 20 mk.

 Suurin suomalainen kuvateos!

(Kaiku.) » — — Kuvat ovat erittäin hienoja ja kauniita, joten teos täydellisenä tulee olemaan jokaisen kodin somistuksena.»

(Laatokka.) » — — Tämä lyhyellä, asiallisella tekstillä varustettu kaunis kuvateos ansaitsee mielestämme kaikin puolin huomiota ja kannatusta.»

(Päivälehti.) » — — kieltämättä mitä arvokkain joululahja!»

SVEN HEDIN, Aasian erämaissa.

Kuvauksia matkoilta Keski-Aasiassa ja Kiinassa. Suomentaja Uno Helve. 11 vihkoa à 55 p., korukansissa 8 mk. Irtonaisia kansia à 1 mk 25 p.

Korukansia teokseen Avarassa Maailmassa on piakkoin saatavana kaikissa kirjakaupoissa à 1: 50 p.

